

Το CD 19 περιέχει 15 φακέλους με 1.202 σελίδες συνολικά.

[Γ.Α.Φ. CD19 Φάκελος 1]
N 667-4

Ο πρώτος φάκελος με τον κωδικό **N 667-4** περιέχει στρατιωτικά έγγραφα, **127** σελίδων. Αφορά στη Μάχη της Κρήτης.

Σελίδα 1 (περίληψη)

Εξώφυλλο από την απόρρητη έκθεση του 4ου Αεροπορικού Σώματος με τον τίτλο «Κρήτη».

Σελίδες 2-45 (μετάφραση)

«Έκθεση Κρήτη»

A) Προετοιμασίες.

I) Η Η σημασία της Κρήτης (συννημ. 1) παρακίνησε τον 4ο Αεροπορικό Στόλο να εξετάσει το ζήτημα της κατοχής του νησιού στο πλαίσιο της ολοκλήρωσης των επιχειρήσεων στην Ελλάδα.

Μετά από πολλές τον αριθμό συνεννοήσεις ανάμεσα στον αρχηγό του Γενικού Επιτελείου της Πολεμικής Αεροπορίας και στον αρχηγό του Γενικού Επιτελείου του 4ου Αεροπορικού Στόλου, καθώς και με τον επικεφαλής του Επιτελείου του 11ου Αεροπορικού Σώματος, όπως και με τον διοικητή της 7ης Αερομεταφερόμενης Μεραρχίας-υπαγόμενη ήδη στον 4ο Στόλο-τέθηκε για πρώτη φορά επί τάπητος η κυρίευση της Κρήτης υπό την επέμβαση του 11ου Αεροπορικού Σώματος και επιδόθηκε στον στρατάρχη από τον αρχηγό του στόλου αυτό το ζήτημα στις 15.4.1941 σχετικά με τις επιχειρήσεις στην Ανατολική Μεσόγειο.

Ενώ βρίσκονταν ήδη σε εξέλιξη οι επιχειρήσεις στην Ελλάδα, διατάχθηκε ο διοικητής του 11ου Αεροπορικού Σώματος από τον στρατάρχη, υπό την παρουσία του επικεφαλής του Γενικού Επιτελείου της Πολεμικής Αεροπορίας, στις 20.4.1941 να εκθέσει τις απόψεις του και μετέφερε στις 21.4.1941 την απόφαση του Φύρερ και Ανώτατου Διοικητή του Γερμανικού Στρατού σχετικά με την κατάληψη της Κρήτης. Ο στρατάρχης ανέθεσε στον Αεροπορικό Στόλο αναφορικά με τη διεξαγωγή των επιχειρήσεων και υπάχθηκαν σε αυτόν τα αντίστοιχα τμήματα του Στρατού Ξηράς και του Πολεμικού Ναυτικού.

II) Η προετοιμασία και η διεξαγωγή της «Επιχείρησης Κρήτη» έπεσε πάνω σε ανυπέρβλητες δυσκολίες. Έπρεπε να ξεπεραστούν σε πάρα πολύ σύντομο

χρονικό διάστημα και σε όλους τους τομείς, με λιγοστά διαθέσιμα μέσα και αυτοσχεδιασμούς όλων των ειδών.

1) Η κατάκτηση του νησιού έπρεπε να πραγματοποιηθεί κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ της λήξης της Ελληνικής Εκστρατείας και την έναρξη μιας νέας, της οποίας είχε οριστεί το χρονικό σημείο εκκίνησης της.

2) Η κινητοποίηση των αεροπορικών μονάδων επαφιόταν στις ήδη υπάρχουσες και τις νυν υπαγόμενες σε εμάς και χαρακτηρίζονταν από την κακή κατάσταση και την αριθμητικά λιγοστή Οργάνωση Εδάφους. Η παράταξη πραγματοποιήθηκε λαμβανομένου υπόψη ενός εις βάθος σχεδιασμού, σύμφωνα με το συνμ 2. Επειδή είχε ήδη παραχωρηθεί στον αρχηγό της Πολεμικής Αεροπορίας και στον Αεροπορικό Στόλο όλο το διαθέσιμο ανθρώπινο εργατικό δυναμικό και οι φάλαγγες οχημάτων μεταξύ άλλων, για την προετοιμασία της νέας εκστρατείας, είχε σε μεγάλο βαθμό περιοριστεί η προοπτική μιας βελτίωσης της ήδη υφισταμένης Οργάνωσης Εδάφους στην Ελλάδα. (μεταξύ άλλων αιχμάλωτοι).

3) Ο εφοδιασμός εξαρτιόνταν από τη θαλάσσια οδό επειδή δεν είχε μπορέσει να κατασκευαστεί σιδηροδρομική γραμμή σε ένα τόσο σύντομο χρονικό διάστημα. Αναφορικά με τις θαλάσσιες μεταφορές υπήρχε έλλειψη σε διαθέσιμα πλοία, στην αναγκαία προστασία των θαλάσσιων οδών και σε κατάλληλα και αποτελεσματικά λιμάνια. Παρόλα αυτά, ο ναύαρχος Νοτιοανατολικής Ευρώπης-ακούραστος και δραστήριος σε όλα τα καθήκοντα του-ξεπέρασε αυτές τις δυσκολίες και κατάφερε να μετατρέψει τη θαλάσσια οδό σε ένα χώρο ανεφοδιασμού και να τη διατηρήσει ως έχει. Ο εφοδιασμός με καύσιμα αεροσκαφών προκάλεσε τις μεγαλύτερες δυσκολίες, επειδή ο διαθέσιμος στόλος των τάνκερ ήταν πάρα πολύ μικρός και υπήρχε εν μέρει έλλειψη κατά τη διάρκεια των προετοιμασιών.

Τα βρισκόμενα σε διάθεση οχήματα μεταφοράς ήταν πολύ λιγοστά και ενισχύθηκαν από οχήματα της 12ης Στρατιάς για να μεταφέρουν είδη ανεφοδιασμού από τα λιμάνια προς τα αεροδρόμια.

Δεν πραγματοποιούνταν αερομεταφορές εφοδιασμού, επειδή όλα τα διαθέσιμα μεταγωγικά Ju 52 ήταν απαραίτητα για τις ανάγκες της ίδιας της Πολεμικής Αεροπορίας και για την εκτέλεση αεροπορικών επιθέσεων.

4) Οι υφιστάμενες δυσκολίες στη μετάδοση πληροφοριών προς τις μακρινές, επηρεασμένες από τον πόλεμο περιοχές, στις οποίες όλα θα έπρεπε να ξαναδημιουργηθούν από την αρχή, δεν μπόρεσαν ποτέ να ξεπεραστούν πλήρως με τις λιγοστές διαθέσιμες δυνάμεις και μέσα. Τα Συντάγματα Διαβιβαστών του στόλου απασχολούταν ήδη σε ένα άλλο πεδίο μάχης και δεν μπορούσαν να αποδεσμευτούν.

5) Για τις Υπηρεσίες Εδάφους διατίθονταν τρία μόνο Φρουραρχεία Βοηθητικών Αεροδρόμιων του 8ου Αεροπορικού Σώματος. Σε κάθε ομάδα μεταγωγικών μπόρεσε να διατεθεί μόνο ένας μισός Λόχος Αερολιμενικής Δραστηριότητας. Δεν υπήρχε μια κατάλληλη περιφερειακή διοίκηση Πολεμικής Αεροπορίας ή ένα περιφερειακό Επιτελείο Πολεμικής Αεροπορίας για ειδικό προσδιορισμό.

Και τα δύο Αεροπορικά Σώματα έπρεπε από μόνα τους να αναλάβουν τις δοσμένες αποστολές. Ο Ανώτερος Επικεφαλής των Σχηματισμών του Αεροπορικού Στόλου δραστηριοποιήθηκε ως επικεφαλής Ανεφοδιασμού και Ενισχύσεων.

6) Τα συμμετέχοντα Επιτελεία Διοίκησης είχαν συγκεντρωθεί σε μικρή απόσταση μεταξύ τους στην Αθήνα και με αυτό τον τρόπο είχε διευκολυνθεί κατά πολύ η επαφή ανάμεσα τους: οι άμεσες, προφορικές διαταγές, προσαρμοσμένες στη διαρκώς μεταβαλλόμενη κατάσταση, αντικαθιστούσαν τις γραπτές εντολές. Η προετοιμασία και η πραγματοποίηση της επιχείρησης διευκολύνθηκε από την παρουσία του επικεφαλής του Γενικού Επιτελείου της Πολεμικής Αεροπορίας στο διοικητήριο του 4ου Αεροπορικού Σώματος. Μπόρεσαν κατά αυτό τον τρόπο να διαβιβαστούν οι αποφάσεις του επικεφαλής της Πολεμικής Αεροπορίας σε πάρα πολύ σύντομο χρόνο προς όλους τους τομείς.

Οι υπάρχουσες, ασυνήθιστα μεγάλες δυσκολίες ξεπεράστηκαν χάρη στην άψογη και ακούραστη συνεργασία των Επιτελείων Διοίκησης, Πληροφοριών και Φροντιστών Στρατού του διοικητή της 12ης Στρατιάς, του ναυάρχου Νοτιοανατολικής Ευρώπης και των μονάδων του 4ου Αεροπορικού Στόλου.

B) Μέτρα προετοιμασίας έως την έναρξη της επίθεσης (20.5.1941).

1) Το 8ο Αεροπορικό Σώμα είχε, παράλληλα με την εξασφάλιση της επιχειρησιακής ετοιμότητας και την πραγματοποίηση της τελικής προέλασης, αυτό το χρονικό σημείο τα παρακάτω καθορισμένα καθήκοντα:

1) Προστασία των δικών μας θαλάσσιων μεταφορών με είδη εφοδιασμού μέσω κοντινής απόστασης ασφάλισης για τον κίνδυνο επιθέσεων υποβρυχίων, τη μακρινής απόστασης προστασία του θαλασσιού χώρου καθώς επίσης τη διαρκή αναγνώριση ολόκληρης της θαλάσσιας περιοχής για τον εντοπισμό εχθρικών αεροσκαφών και ναυτικών δυνάμεων.

2) Διαρκής επιτήρηση του θαλάσσιου χώρου γύρω από την Κρήτη και επιθέσεις εναντίων εμφανιζόμενων μεταφορικών και πολεμικών πλοίων.

3) Προετοιμαζόμενες επιθέσεις στην ίδια την Κρήτη:

α) Σε πλοία στον Όρμο της Σούδας, ιδιαιτέρως εναντίων πολεμικών πλοίων, για να εξουδετερώσουν μια άμυνα από αυτά σε αργότερες αεραποβάσεις.

β) Επιθέσεις εναντίων της οργάνωσης εδάφους, για την καταστροφή της βρισκόμενης εκεί Πολεμικής Αεροπορίας.

γ) Επιθέσεις σε διακρινόμενες θέσεις Αντιαεροπορικών Πυροβόλων, για την αποδυνάμωση της εκεί άμυνας.

Το 8ο Αεροπορικό Σώμα επέφερε με παραδειγματικό τρόπο τα παρακάτω αποτελέσματα:

Είκοσι επτά πλοία βυθίστηκαν ή υπέστησαν ζημιές σε αυτό το χρονικό σημείο, τριάντα τέσσερα αεροσκάφη καταρρίφθηκαν ή καταστράφηκαν στο έδαφος, είκοσι επιπλέον αεροσκάφη υπέστησαν βαριές ζημιές.

Ο εχθρός αισθάνθηκε από αυτά τα χτυπήματα, όπως αποδείχθηκε αργότερα, αναγκασμένος, ήδη πριν τις 20.5, να αποσύρει τις αεροπορικές του δυνάμεις από την Κρήτη με εξαίρεση κάποια αεροσκάφη.

II) Το 11ο Αεροπορικό Σώμα εκτέλεσε αυτό το χρονικό διάστημα τη μεταφορά των στρατευμάτων για την «Επιχείρηση Κρήτη», όπως ακολουθεί:

1) Ο όγκος της 7ης Αερομεταφερόμενης Μεραρχίας μεταφέρθηκε σιδηροδρομικώς από την πατρίδα μέχρι το Αράντ και την περιοχή της Κραϊόβα και από εκεί μεταφέρθηκε με οχήματα μέσω της Σόφιας, Θεσσαλονίκης στον χώρο ετοιμότητας στην Αττική (χίλια εξακόσια περίπου χλμ) και ενώθηκε με τα βρισκόμενα πλησίον της Κορίνθου τμήματα της μεραρχίας.

2) Η σχεδιαζόμενη μεταφορά της 22ης Μεραρχίας Πεζικού από την περιοχή του Βουκουρεστίου προς την Αττική έπρεπε να ματαιωθεί λόγω της γενικής κατάστασης των μεταφορών.

3) Ο όγκος των διανεμημένων στο 11ο Αεροπορικό Σώμα ομάδων μεταγωγικών είχε δραστηριοποιηθεί για αποστολές εφοδιασμού κατά τη διάρκεια της γιουγκοσλαβικής και ελληνικής εκστρατείας και χρειάζονταν αντιστοίχως εργασίες επισκευής. Οι επισκευές μπόρεσαν να πραγματοποιηθούν, στο σύντομο χρονικό διάστημα από τις 2. έως τις 12.5.1941, χάρη στις αποτελεσματικές εργασίες των συνεργείων Επισκευής και Συντήρησης Αεροσκαφών στην επικράτεια του Γερμανικού Ράιχ και στη συνεργασία του επικεφαλής εκπαίδευσης γερμανικών μονάδων, που άφησε πίσω τις εκπαιδευτικές του υποχρεώσεις.

Η συγκέντρωση του 11ου Αεροπορικού Σώματος ολοκληρώθηκε στις 14.5.

III) Ναύαρχος Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Ο ναύαρχος Νοτιοανατολικής Ευρώπης είχε, παράλληλα με την πραγματοποίηση των θαλάσσιων μεταφορών, ως καθήκον να εξασφαλίσει τον απαραίτητο αριθμό πλοίων για τη μεταφορά βαρύ οπλισμού και την ανάληψη του εφοδιασμού της Κρήτης. Συγκεντρώθηκαν:

1) Δύο Μοίρες Μηχανοκίνητων Καϊκιών, από τα λίγα διαθέσιμα στον ελλαδικό χώρο, ώστε ως πρώτα να μεταφέρουν δια θαλάσσης Βαρύ Οπλισμό και εφοδιασμό στην Κρήτη.

2) Δύο Μοίρες Ατμόπλοιων για τη μεταφορά επιπλέον Βαρύ Οπλισμού, Αντιαεροπορικών Πυροβόλων και Τεθωρακισμένων Αρμάτων Μάχης και για την ανάληψη του τρέχοντα εφοδιασμού από θάλασσα για Κρήτη.

3) Γερμανικές και ιταλικές δυνάμεις για τον εντοπισμό ναρκών στη θαλάσσια περιοχή γύρω από την Κρήτη, στους χώρους διέλευσης των δικών μας πλοίων και στον Όρμο της Σούδας.

IV) Επέμβαση του Αντιαεροπορικού Πυροβολικού

1) Πρέπει να προστατευτούν με τις έως τώρα διαθέσιμες δυνάμεις:

α) Η οργάνωση εδάφους στην ελληνική ηπειρωτική χώρα,

β) τα λιμάνια του Πειραιά και της Πάτρας,

γ) ο Ισθμός της Κορίνθου,

δ) τα κατευθυνόμενα πλοία προς Κρήτη,

ε) οι νέες καταλαμβανόμενες βάσεις στην Κρήτη.

2) Εξασφαλίσθηκαν για τους στόχους του 11ου Αεροπορικού Σώματος (προστασία των μετακινούμενων πλοίων και των νέων καταλαμβανόμενων βάσεων στην Κρήτη):

α) Η 2η Μοίρα Αντιαεροπορικών Πυροβόλων σε κινούμενο κιλλίβαντα ενός εκπαιδευόμενου συντάγματος για κινητή επέμβαση στην Κρήτη.

β) Η 73η Μοίρα Ελαφρών Αντιαεροπορικών Πυροβόλων της 5ης Ορεινής Μεραρχίας για την προστασία των χώρων εκφόρτωσης των βάσεων.

γ) Η 609η Μοίρα Αντιαεροπορικών Πολυβόλων.

δ) Δύο Βαριές και μια Ελαφριά Πυροβολαρχία του 201ου Συντάγματος Αντιαεροπορικών Πυροβόλων για την προστασία του Όρμου της Σούδας.

3) Από το συνημμένο 3 προκύπτει η ανάγκη προστασίας των υπόλοιπων χώρων στην ηπειρωτική Ελλάδα. Οι διαθέσιμες δυνάμεις στον 4ο Αεροπορικό Στόλο (201ο Σύνταγμα Αντιαεροπορικών Πυροβόλων με τρεις Μεσαίες Μοίρες Α/Α, χωρίς δύο Βαριές και μια Ελαφριά Πυροβολαρχία) ενισχύθηκαν από δυνάμεις των εναέριων σχηματισμών της Ανώτατης Διοίκησης Γερμανικού Στρατού.

V) Παράλληλα κατακτήθηκαν από την 12η Στρατιά τα παρακάτω σημαντικής σημασίας για την «Επιχείρηση Κρήτη» νησιά και ενισχύθηκαν από την Πολεμική Αεροπορία:

Τα Κύθηρα και Αντικύθηρα ως αντιαεροπορικές βάσεις, η Μήλος για τη μεταφορά εφοδιασμού από θάλασσα και την αποστολή Εντοπισμού και Διάσωσης Ναυαγών και η Κάρπαθος για τη ρίψη αλεξιπτωτιστών και χώρου προσγείωσης Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης.

VI) Ο εχθρός είχε οργανώσει πριν την αποχώρηση του από την Ελλάδα ένα πυκνό δίκτυο κατασκοπείας. Μέσω αυτού και της εναέριας αναγνώρισης/κατασκοπείας του κατατοπίζονταν για την επάνδρωση των ελληνικών αεροδρομίων και για τις κινήσεις των πλοίων.

Οι ολονύχτιοι αεροπορικοί βομβαρδισμοί εναντίων των διακρινόμενων γερμανικών στρατιωτικών προετοιμασιών δεν επέφεραν ωστόσο καμία σημαντική επιτυχία.

Γ. Προτιθέμενη πραγματοποίηση

I) Υφίσταντο τρεις δυνατότητες αναφορικά με την τακτική της διεξαγωγής της επιχείρησης:

α) Πρόταση του 4ου Αεροπορικού Στόλου:

Κατάκτηση του δυτικού τμήματος της Κρήτης (από το Μάλεμε έως τα Χανιά) και κυρίευση του νησιού μέσω της προέλασης και των δύο Μεραρχιών από τα δυτικά προς τα ανατολικά.

Πλεονεκτήματα: μεγάλου μεγέθους συγκέντρωση των δικών μας δυνάμεων και μια εκ τούτο αμεσότατη στρατιωτική υπεροχή σε έναν χώρο, εκεί όπου ο αντίπαλος θεωρείται ισχυρότερος. Πλήρη προστασία της ρίψης αλεξιπτωτιστών από το 8ο Αεροπορικό Σώμα.

Μειονεκτήματα: Δύσκολες και ίσως παρατεταμένες μάχες στα βουνά, καθώς στον αντίπαλο προσφέρεται η δυνατότητα της-αν και περιορισμένης- χρήσης των στα ανατολικά βρισκόμενων αεροδρομίων.

β) Πρόταση του 11ου Αεροπορικού Σώματος:

Κατάκτηση της Κρήτης μέσω μιας ταυτόχρονης αποβίβασης στρατευμάτων σε επτά σημεία του νησιού, μεταξύ αυτών στα σπουδαιότερα: Μάλεμε Χανιά Ρέθυμνο και Ηράκλειο.

Πλεονεκτήματα: Τα σημαντικότερα σημεία του νησιού θα ήταν αιφνιδιαστικά υπό την κατοχή μας, το νησί θα κυριευόταν άμεσα.

Μειονεκτήματα: Οι αποβιβαζόμενες σε κάθε σημείο ξεχωριστά δυνάμεις ήταν αδύναμες, η υποστήριξη όλων των θέσεων από το 8ο Αεροπορικό Σώμα δεν είναι εφικτή. Η επιτυχία εναντίων ενός ισχυρότερου εχθρού τίθεται προς αμφισβήτηση.

γ) Εντολή του Ανώτατου Διοικητή Πολεμικής Αεροπορίας:

Κλιμακωτή κυρίευση του νησιού μέσω της κατάληψης των τεσσάρων σημαντικότερων σημείων, ώστε να επιτευχθεί η πλήρης προστασία από το 8ο Αεροπορικό Σώμα, μάλιστα τις πρωινές ώρες του δυτικού τμήματος του νησιού (Μάλεμε και Χανιά), εδώ ως κομβικοί χώροι και του ανατολικού τμήματος (Ρέθυμνο και Ηράκλειο).

II) 1) Ως προς την προσκόμιση πληροφοριών για τον εχθρό τέθηκε σε εφαρμογή αμέσως μετά το πέρας των επιχειρήσεων στην ελληνική ηπειρωτική χώρα:

α) Εναέρια αναγνώριση:

Δύο Μοίρες Αναγνωριστικών Σκαφών του 8ου Αεροπορικού Σώματος για τη διαρκή επιτήρηση των κινήσεων πλοίων στη θαλάσσια περιοχή γύρω από την Κρήτη, κατάληψη των λιμανιών στην Κρήτη και η εξακρίβωση της παρουσίας της εχθρικής Πολεμικής Αεροπορίας στο νησί.

Μια Μοίρα Αναγνωριστικών του 11ου Αεροπορικού Σώματος για τον εντοπισμό, μεταξύ άλλων, χώρων προσγείωσης, στρατιωτικών οχυρώσεων, θέσεων Αντιαεροπορικών Πυροβόλων και στρατοπέδων στην Κρήτη.

β) Η οργάνωση άμυνας του ναυάρχου Canaris, που κατέβαλε προσπάθεια, μέσω της αποστολής εμπιστων προσώπων και της ανάκρισης κατασκόπων, να έχει μια εικόνα σχετικά με τη δύναμη των υπερασπιστών της Κρήτης και τον σχεδιασμό άμυνας από τους Άγγλους.

γ) Η συστηματική ανάκριση αιχμαλώτων από την 12η Στρατιά.

2) Η προσκομισμένη εικόνα αναφορικά με την κατάσταση του εχθρού έδειξε:

α) Τα σπουδαιότερα λιμάνια στην Κρήτη αδύναμα επανδρωμένα, με την παρουσία πολεμικών πλοίων και ο Όρμος της Σούδας είναι το ισχυρότερο σημείο, συχνά με εναλλασσόμενη μετακίνηση εμπορικών πλοίων. Κατά τ' άλλα μόνο περιορισμένες δυνατότητες απόβασης στο Ρέθυμνο, Ηράκλειο, Κόλπο του Μιραμπέλλου, Ιεράπετρα και Κόλπου της Μεσαράς.

β) Χρήσιμα αεροδρόμια και εφοδιασμένα με αεροδιαδρόμους απογείωσης/προσγείωσης στο Μάλεμε και Ηράκλειο, ένα εν μέρει ωφέλιμο αεροδρόμιο στο Ρέθυμνο. Μια κατά μέσο παρουσία στα αεροδρόμια από είκοσι πέντε με σαράντα συνολικά αεροσκάφη, η πλειοψηφία αυτών καταδιωκτικά και λίγα Μαχητικά Αεροσκάφη.

γ) Ισχυρή αντιαεροπορική άμυνα στην περιοχή των Χανίων, τόσο στον Όρμο της Σούδας όσο και στο αεροδρόμιο του Μάλεμε, όπως επίσης πλησίον του Ρεθύμνου και του Ηρακλείου.

δ) Εκτιμώμενη δύναμη στο νησί, σύμφωνα με καταθέσεις κατασκόπων και αιχμαλώτων, μια περίπου μεραρχία και τμήματα διαφυγόντων στρατευμάτων από την ηπειρωτική Ελλάδα.

Η τρέχουσα επιτήρηση της κίνησης των πλοίων προς και από την Κρήτη δεν έδωσε κάποια ξεκάθαρη εικόνα, εάν επρόκειτο για μεταφορές στρατευμάτων ή για απλώς κινήσεις εφοδιασμού. Ήταν αδύνατη η προστασία νηοπομπών στη θαλάσσια περιοχή γύρω από την Κρήτη, επειδή η άφιξη και αναχώρηση των πλοίων στον Όρμο της Σούδας, όπως και όλη συνολικά η θαλάσσια μετακίνηση στη θαλάσσια περιοχή γύρω από την Κρήτη, διεξάγονταν κατά τη διάρκεια της νύχτας.

ε) Η στάση του άμαχου πληθυσμού της Κρήτης είναι απροσδιόριστη. Υπολογίζεται η πιθανότητα, για να τύχουν της ίδιας ευνοϊκής μεταχείρισης, όπως οι κάτοικοι της ηπειρωτικής Ελλάδας, της εκδήλωσης συμπάθειας προς τις Δυνάμεις του Άξονα και να συμπεριφερθούν τουλάχιστον ουδέτερα.

στ') Δεν διακρίθηκαν, παρά την λεπτομερή αναγνώριση μέσω αεροφωτογραφιών, σημαντικές στρατιωτικές οχυρώσεις. Ήταν μόνο γνωστό μέσω των αναφορών των «εμπίστων» ότι υπήρχαν φυσικές σπηλιές, που χρησιμοποιούνταν μάλλον ως αποθήκες αποθεμάτων.

ζ) Η μορφολογία εδάφους του νησιού περιόριζε την πραγματοποίηση της επιχείρησης των αλεξιπτωτιστών και των αερομεταφερόμενων στρατευμάτων στους τρεις χώρους των βορείων ακτών, εκεί όπου βρισκόταν αεροδρόμια. Στο σημείο αυτό αναμένονταν η προβολή ισχυρής άμυνας, επειδή βρισκόταν εδώ οι θέσεις κλειδιά του νησιού.

Ότι αυτή η εκτίμηση για τον εχθρό δεν αντιστοιχεί στις πραγματικές παρούσες συνθήκες, αιτιολογείται σε αυτό το σημείο ότι οι Άγγλοι είχαν αρχίσει ήδη από πολύ νωρίς, πριν την έναρξη των γερμανικών επιχειρήσεων στον χώρο της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, με την ισχυρή οχύρωση του νησιού και είχαν κατορθώσει να καλύψουν όλα αυτά τα οχυρωματικά έργα με άψογο τρόπο. Ένα τμήμα των, διακρινόμενων από τις αεροφωτογραφίες, αντιαεροπορικών θέσεων επρόκειτο για «εικονικές» θέσεις, ενώ οι πραγματικές θέσεις δεν είχαν εντοπιστεί.

Οι πολύ αντιφατικές, τις περισσότερες φορές, αναφορές των «εμπίστων» δεν μπόρεσαν σε αυτό το σύντομο χρονικό διάστημα να δώσουν μια πλήρη και ξεκάθαρη εικόνα.

Η Αγγλία είχε την ισχυρή θέληση να υπερασπιστεί την Κρήτη και να τη διατηρήσει και είχε εκ τούτου αντισταθεί, όπως έδειξε η πορεία των επιθέσεων, με σθένος και δεν απέφυγε την κινητοποίηση του στόλου της.

Η Αγγλία γνώριζε ότι μια επίθεση στην Κρήτη θα μπορούσε να διεξαχθεί μόνο με τη μορφή μιας αεραποβατικής επιχείρησης. Η άμυνα είχε προετοιμαστεί για να την αντιμετωπίσει. Γύρω από τα αεροδρόμια και όλες τις πιθανές θέσεις για μια αεραπόβαση είχαν δημιουργηθεί αμυντικές βάσεις προς όλες τις πλευρές. Είχε δοθεί ιδιαίτερη αξία στην τοποθέτηση βαρύ οπλισμού με κατεύθυνση την πλευρά των αεροδρομίων.

Η επάνδρωση του νησιού ήταν σημαντικά ισχυρότερη, από ό,τι είχε αρχικά υποτεθεί. Διαπιστώθηκε εκ των υστέρων η επάνδρωση της με περίπου:

είκοσι δύο χιλιάδες άνδρες,
είκοσι τέσσερα ενεργά τάγματα,
ένα Σύνταγμα Πυροβολικού και περίπου σαράντα Τεθωρακισμένα Άρματα Μάχης.
Ο άμαχος πληθυσμός της Κρήτης βρίσκονταν επιπλέον στην πλευρά των Άγγλων και συμμετείχε, κυρίως στο δυτικό τμήμα του νησιού, ενεργά στις μάχες.

Δ. Πραγματοποίηση

Ι. Διαθέσιμες στρατιωτικές δυνάμεις:

Μετά το πέρας όλων των προετοιμασιών βρίσκονταν στις 19.5.1941 έτοιμες για ανάληψη δράσης:

1) 11ο Αεροπορικό Σώμα:

- α) Μια Μοίρα Αναγνωριστικών.
- β) Ο επικεφαλής του 11ου Αεροπορικού Σώματος με δέκα σημηναρχίες ειδικών αποστολών.
- γ) Η 7η Αερομεταφερόμενη Μεραρχία με τρία Συντάγματα Αλεξιπτωτιστών.
- δ) Μονάδες του Σώματος Αλεξιπτωτιστών (ένα Σύνταγμα Εφόδου, ένα Τάγμα Μηχανικού Αλεξιπτωτιστών, ένα Τάγμα Αλεξιπτωτιστών με Πολυβόλα, ένα Τάγμα Αλεξιπτωτιστών Υγειονομικού).
- ε) Ένα Τάγμα Αντιαεροπορικών Πολυβόλων Αλεξιπτωτιστών.
- στ') Η ενισχυμένη 5η Ορεινή Μεραρχία με τρία Συντάγματα Ορεινών Κυνηγών (ένα από την 6η Ορεινή Μεραρχία).
- ζ) Το 55ο Τάγμα Μοτοσικλετιστών.
- η) Η 2η Επιλαρχία 31ου Συντάγματος Τεθωρακισμένων.
- θ) Η 2η Μοίρα Συντάγματος Εκπαίδευσης Αντιαεροπορικών Πυροβόλων και η 84η Μοίρα Ελαφριών Αντιαεροπορικών Πυροβόλων.
- ι) Εφεδρικά τμήματα της 6ης Ορεινής Μεραρχίας (υπαγόμενα ακόμα στη 12η Στρατιά).

2) 8ο Αεροπορικό Σώμα:

- α) 2η Πτέρυγα Βομβαρδιστικών με τρεις σημηναρχίες Dornier 17.
- β) 1η Πτέρυγα Επιχειρησιακής Εκπαίδευσης με δύο σημηναρχίες Βομβαρδιστικών Junkers 88 (με μετακίνηση επιπλέον σημηναρχιών και αναμένεται ακόμα μια σημηναρχία He 111 από το 10ο Αεροπορικό Σώμα).
- γ) 2η Πτέρυγα Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης με τρεις σημηναρχίες Βομβαρδιστικών.
- δ) 77η Πτέρυγα Καταδιωκτικών με τρεις σημηναρχίες Καταδιωκτικών.
- ε) 26η Πτέρυγα Βαριών Μαχητικών Αεροσκαφών με τρεις σημηναρχίες Βαριά Μαχητικά Αεροσκάφη.
- στ') Δύο Μοίρες Αναγνωριστικών Αεροσκαφών.

3) 2η Σημηναρχία Ρίψης Ναρκών 4ης Πτέρυγας για την επέμβαση εναντίων της Διώρυγας του Σουέζ.

4) 126η Σημηναρχία Ναυτικής Αναγνώρισης με δύο μοίρες Αναγνωριστικών.

5) 7η Μοίρα Ναυτικής Έρευνας και Διάσωσης, ενισχυμένη από αεροσκάφη Επιφυλακής του 4ου Αεροπορικού Στόλου.

6) Από τον ναύαρχο Νοτιοανατολικής Ευρώπης σχηματίστηκαν:
Δύο Μοίρες Μηχανοκίνητων Καϊκιών (αριθ 1 και 2) με εξήντα τρία συνολικά μηχανοκίνητα σκάφη,
δύο Μοίρες Ατμόπλοιων με επτά συνολικά Εμπορικά Ατμόπλοια.

Στις Μοίρες Μηχανοκίνητων Σκαφών φορτώθηκαν:
από ένα Τάγμα της 6ης Ορεινής Μεραρχίας,
προσωπικό και στρατιωτικό υλικό κάθε είδους της 7ης Αερομεταφερόμενης Μεραρχίας, καθώς δεν είχε ριχθεί ή μεταφερθεί από αέρα,
φορτηγά ζώα και πολεμικό υλικό της 5ης Ορεινής Μεραρχίας, εφόσον δεν μπορούσε να μεταφερθεί από αέρα,
πολεμοφόδια και σίτιση.

Στις Μοίρες Ατμόπλοιων φορτώθηκαν:

Μια Πυροβολαρχία Αντιαεροπορικών Πυροβόλων.

Πυροβόλα.

Τεθωρακισμένα Άρματα Μάχης.

Βαρύ Οπλισμός του 11ου Αεροπορικού Σώματος και της 5ης Ορεινής Μεραρχίας.

Πολεμοφόδια.

Σίτιση.

Για την προστασία των διαθέσιμων Ιταλικών Μονάδων Πολεμικών Πλοίων, υπό τη διοίκηση του καπετάνιου, κόμη Pecori-Giraldi διατέθηκαν:

δύο αντιτορπιλικά,

δώδεκα τορπιλάκατοι,

ταχύπλοα,

υποβρύχια,

ναρκαλιευτικά.

II) Διαταγή αναφορικά με τη διεξαγωγή της επιχείρησης.

Η διεξαγωγή της επιχείρησης πραγματοποιήθηκε , κατόπιν εντολής της Ανώτατης Διοίκησης της Πολεμικής Αεροπορίας , από τον 4ο Αεροπορικό Στόλο σύμφωνα με τα παρακάτω: το 11ο Αεροπορικό Σώμα με το πρώτο κύμα είχε ως αποστολή να καταλάβει το πρωί της πρώτης ημέρας της επίθεσης το αεροδρόμιο του Μάλεμε και να θέσει υπό την κατοχή του τις εχθρικές θέσεις γύρω από τα Χανιά και τον Όρμο της Σούδας, ενώ το δεύτερο κύμα το απόγευμα της πρώτης ημέρας της επίθεσης να καταλάβει τα αεροδρόμια στο Ρέθυμνο και Ηράκλειο και τη δεύτερη ημέρα της επίθεσης να ξεκινήσει με τις αεραποβάσεις των Ορεινών Κυνηγών στο Μάλεμε και Ηράκλειο.

Το 8ο Αεροπορικό Σώμα είχε την αποστολή, νωρίς το πρωί της πρώτης ημέρας της επίθεσης να προχωρήσει σε επιθέσεις για την εξολόθρευση των βρισκόμενων ακόμα στην Κρήτη Βρετανικών Αεροπορικών Δυνάμεων και για την εξουδετέρωση της άμυνας εδάφους. Επιπλέον, προστασία της μετακίνησης και ρίψης αλεξιπτωτιστών κατά το πρώτο και δεύτερο κύμα από το 11ο Αεροπορικό Σώμα καθώς και την υποστήριξη του αγώνα τους στο νησί. Παράλληλα, προστασία των δικών μας θαλάσσιων μεταφορών και εξολόθρευση των εχθρικών ναυτικών δυνάμεων, εφόσον εντοπιστούν στη θαλάσσια περιοχή της Κρήτης.

Ζητήθηκε από τον ναύαρχο Νοτιοανατολικής Ευρώπης, να συντονίσει κατά τέτοιο τρόπο τη μετακίνηση των Μοιρών Ναρκαλιευτικών και Μηχανοκίνητων Σκαφών, ώστε να πραγματοποιηθεί το αγκυροβόλημα της 1ης Μοίρας το βράδυ της δεύτερης ημέρας επίθεσης στα Χανιά και της 2ης Μοίρας το βράδυ της τρίτης ημέρας επίθεσης στο Ηράκλειο. Οι Μοίρες των Ατμόπλοιων πρέπει να βρίσκονται σε ετοιμότητα για απόπλου, μόλις αναφερθεί η μη παρουσία εχθρικών δυνάμεων και ναρκών στον Όρμο της Σούδας.

III) Πρώτη ημέρα επίθεσης, στις 20.5.1941:

1) Εναρκτήριες επιθέσεις του 8ου Αεροπορικού Σώματος.

Από το 8ο Αεροπορικό Σώμα, που είχε απογειωθεί το ξημέρωμα για την εξουδετέρωση της άμυνας του εχθρού και την καταστροφή των ακόμα υφιστάμενων εχθρικών αεροσκαφών, δέχθηκαν επίθεση: τα αεροδρόμια Μάλεμε και Ηρακλείου όπως και οι αντιαεροπορικές θέσεις στις περιοχές του Μάλεμε-Χανίων-Ηρακλείου.

Αυτές οι δύο επιθέσεις, ως τελικό στάδιο των μέχρι τώρα επιθέσεων, χαρακτηρίστηκαν από μια απόλυτη επιτυχία.

Δεν συναντήθηκε κανένα εχθρικό καταδιωκτικό στον αέρα κατά τη διάρκεια μιας αργότερης ρίψης αλεξιπτωτιστών από το 8ο Αεροπορικό Σώμα. Κατόπιν επιθυμίας του διοικητή του 11ου Αεροπορικού Σώματος δεν εκτελέστηκαν επιπλέον επιθέσεις του 8ου Αεροπορικού Σώματος για να αποφευχθεί έτσι μια πρόωγη σήμανση συναγερμού στο νησί.

Απέμεινε, εκ τούτου, για το 8ο Αεροπορικό Σώμα μόνο η αποστολή της αναγνώρισης της θαλάσσιας περιοχής γύρω από την Κρήτη. Οι απαραίτητες αεροπορικές δυνάμεις για την αντιμετώπιση των εμφανιζόμενων πλοίων βρισκόταν σε επιφυλακή στα αεροδρόμια τους στην Αττική και Κάρπαθο.

2) Επέμβαση του πρώτου κύματος του 11ου Αεροπορικού Σώματος και υποστήριξη από το 8ο Αεροπορικό Σώμα:

Ι) Ενώ ξεκίνησε σύμφωνα με το σχέδιο το πρώτο κύμα επέμβασης του 11ου Αεροπορικού Σώματος, πραγματοποιήθηκαν επιθέσεις από το 8ο Αεροπορικό Σώμα εναντίων των διακρινόμενων θέσεων Αντιαεροπορικών Πυροβόλων και στρατοπέδων του εχθρού δίπλα στους χώρους ρίψης αλεξιπτωτιστών ως άμεση υποστήριξη αυτών, με σκοπό να εξουδετερώσουν σε μεγάλο βαθμό την αντίπαλη άμυνα κατά τη χρονική διάρκεια των ρίψεων και να αποδυναμώσουν αποφασιστικά την ικανότητα αντίστασης του εχθρού αμέσως με την έναρξη των μαχών. Πραγματοποιήθηκαν κατόπιν συνεννόησης ανάμεσα στο 8ο και 11ο Αεροπορικό Σώμα οι παρακάτω επιχειρήσεις:

α) Επιθέσεις Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης εναντίων θέσεων Αντιαεροπορικών Πυροβόλων δίπλα στις θέσεις ρίψης αλεξιπτωτιστών κοντά στο Μάλεμε και Χανιά.

β) Επιθέσεις Μοιρών Μαχητικών Αεροσκαφών εναντίων των τριών στρατοπέδων με σκηνές στην περιοχή νοτίως του Μάλεμε-Χανίων.

γ) Εξουδετέρωση από Μοίρες Μαχητικών Αεροσκαφών των τηλεπικοινωνιών, για να διακόψουν τη σύνδεση με τη στρατιωτική διοίκηση, στις εξόδους των χώρων Ιεράπετρας, Ηρακλείου, Ρεθύμνου και Χανίων.

δ) Επιθέσεις των ιταλικών αεροπορικών δυνάμεν της Διοίκησης Αεροπορίας Αιγαίου εναντίων των στρατοπέδων στο Ηράκλειο και Ρέθυμνο, για να αποδυναμώσουν από την έναρξη των μαχών τους εκεί βρισκόμενους οπλίτες.

II) Η ρίψη αλεξιπτωτιστών υποστηρίχθηκε αποτελεσματικά μέσω της επέμβασης των Μοιρών Καταδιωκτικών και Βαριών Πολεμικών Αεροσκαφών, που εξουδετέρωσαν την άμυνα εδάφους δίπλα στους χώρους ρίψης αλεξιπτωτιστών και τις βρισκόμενες σε απόσταση από τους χώρους ρίψης θέσεις Αεροπορικών Πυροβόλων μέσω επιθέσεων των Μοιρών Μαχητικών Αεροσκαφών.

Το πόσο αποτελεσματική ήταν αυτή η υποστήριξη, προκύπτει από το γεγονός ότι παρά την με επιμέλεια προετοιμασία της άμυνας του εχθρού, καταρρίφθηκαν μόνο επτά Ju 52 (από τα πεντακόσια τον αριθμό).

III) Η ρίψη αλεξιπτωτιστών του πρώτου κύματος από το 11ο Αεροπορικό Σώμα προχώρησε σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό. Ρίχθηκαν:

α) Για τη Δυτική Ομάδα:

τέσσερα Κλιμάκια Μάχης Ειδικής Αποστολής και
μισό Κλιμάκιο Μάχης Ειδικής Αποστολής, με ανεμοπλάνα:
το Σύνταγμα Εφόδου χωρίς μισό τάγμα,
ένας Λόχος του Τάγματος Αλεξιπτωτιστών με Αντιαεροπορικά Πολυβόλα.

β) Για την Κεντρική Ομάδα:

πέντε Κλιμάκια Μάχης Ειδικής Αποστολής και
μισό Κλιμάκιο Μάχης Ειδικής Αποστολής, με ανεμοπλάνα:
μισό Τάγμα του Συντάγματος Εφόδου,
ένα Σύνταγμα Αλεξιπτωτιστών,
ο κύριος όγκος του Τάγματος Μηχανικού Αλεξιπτωτιστών,
ένας Λόχος του Τάγματος Αλεξιπτωτιστών με Πολυβόλα,
ένας Λόχος του Τάγματος Αλεξιπτωτιστών με Α/Α Πολυβόλα,
ένας Λόχος Υγειονομικού και το Επιτελείο της 7ης Αερομεταφερόμενης
Μεραρχίας.

Είχε δοθεί ως αποστολή: Για τη Δυτική Ομάδα η κατάληψη του αεροδρομίου στο Μάλεμε και η ασφάλιση του για τις ακολουθώντας αεραποβάσεις και για την Κεντρική Ομάδα η κατάληψη του χωριού της Σούδας και της πόλης των Χανίων και η εξουδετέρωση της εκεί αντίστασης του εχθρού.

Είχε προηγουμένως διατεθεί, τόσο στην Κεντρική όσο και στη Δυτική Ομάδα, από ένα μισό Σύνταγμα Εφόδου, ερχόμενα με ανεμοπλάνα, που θα αποβιβάζονταν στο μέσο των διακρινόμενων εχθρικών θέσεων Αντιαεροπορικών Πυροβόλων, για να τα καταστρέψουν. Τα υπόλοιπα θα ακολουθούσαν σύντομα σε πυκνά κύματα.

Η ρίψη πραγματοποιήθηκε στο μέσο της μη διακρινόμενης από αέρα άμυνας του εχθρού με όπλα πεζικού, κυρίως των αναπτυγμένων θέσεων σε αναβαθμίδες, βρισκόμενες στις πλαγιές νοτίως του αεροδρομίου στο Μάλεμε. Τα στρατόπεδα με σκηνές ήταν άδεια, ο εχθρός ήταν προετοιμασμένος για την αποβίβαση και βρισκόταν σε θέση πυρός. Ένας αριθμός αλεξιπτωτιστών σκοτώθηκε κατά την αιώρηση, ένας άλλος αμέσως μετά την προσεδάφιση. Ένα τάγμα του Συντάγματος Εφόδου προσεδάφιστηκε πολύ μακριά, προς τα ανατολικά. Ένα

μεγάλο τμήμα των αλεξιπτωτιστών δεν κατόρθωσε εξαιτίας της ισχυρής άμυνας να φτάσει στα κιβώτια οπλισμού.

Δυσκόλεψε ακόμα την κατάσταση ότι ο διοικητής της Κεντρικής Ομάδας, αντιστράτηγος Suessmann είχε θανάσιμα τραυματιστεί κατά τη διάρκεια της κατάρριψης του ανεμοπλάνο του πάνω από την Αίγινα και ο αρχηγός της Δυτικής Ομάδας, υποστράτηγος Meindel είχε τραυματιστεί βαριά αμέσως μετά την αποβίβαση του. Και οι δύο ομάδες ήταν πρακτικά χωρίς ηγεσία.

Έτσι είχε εξελιχθεί η εικόνα της κατάστασης στο 11ο Αεροπορικό Σώμα και στον αεροστόλο κατά τη διάρκεια του απογεύματος, σύμφωνα με τις αναφορές των αναγνωριστικών και με τη διεξαγόμενη επικοινωνία με την Κεντρική Ομάδα. Με την επιστροφή των Μοιρών των Μεταγωγικών και των δραστηριοποιημένων για την προστασία της ρίψης αλεξιπτωτιστών εναέριων δυνάμεων του 8ου Αεροπορικού Σώματος δημιουργήθηκε η εντύπωση ότι όλα είχαν κυλήσει ομαλά και σύμφωνα με το σχέδιο.

Η επέμβαση του δεύτερου κύματος προετοιμάστηκε εκ τούτου και πραγματοποιήθηκε χωρίς αποκλίσεις από τον αρχικό σχεδιασμό.

3) Περαιτέρω επιθέσεις του 8ου Αεροπορικού Σώματος.

Καθώς ήταν έτοιμο για αναχώρηση το δεύτερο κύμα, να προβεί σε επέμβαση, έλαβαν χώρα περαιτέρω συνεχιζόμενες επιθέσεις από εναέριες δυνάμεις του 8ου Αεροπορικού Σώματος για την υποστήριξη των ήδη ριγμένων αλεξιπτωτιστών του πρώτου κύματος και ως προετοιμασία για τη ρίψη από το δεύτερο κύμα.

Ξεχωριστά τέθηκαν σε επέμβαση:

α) Βομβαρδιστικά Καθέτου Επέμβασης προς επίθεση εναντίων αντιαεροπορικών θέσεων στη χερσόνησο Ακρωτήρι και στη νότια περιφέρεια του Όρμου της Σούδας.

β) Μοίρες Μαχητικών Αεροσκαφών εναντίων πολεμικών πλοίων στον Όρμο της Σούδας για να θέσουν εκτός μάχης μια από αυτά άμυνα και την ανάμειξη τους στις μάχες.

γ) Μέσω περαιτέρω Μοιρών Μαχητικών Αεροσκαφών κυλιόμενες επιθέσεις εναντίων φωλιών αντίστασης και αντιαεροπορικών θέσεων στην έξοδο της πόλης των Χανίων.

γ) Επιθέσεις από Μοίρες Μαχητικών Αεροσκαφών και Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης σε αντιαεροπορικές θέσεις κοντά στο Ηράκλειο και εναντίων στρατοπέδων πλησίον του Ηρακλείου, της Ιεράπετρας και της Νεαπόλεως, ως προετοιμασία της ρίψης αλεξιπτωτιστών από το δεύτερο κύμα πλησίον του Ρεθύμνου και του Ηρακλείου.

Οι με επιτυχία διεξαγόμενες αυτές επιθέσεις προσέφεραν στη σκληρά μαχόμενη Δυτική και Κεντρική Ομάδα μια αισθητή ανακούφιση και ήταν για τη ρίψη από το δεύτερο κύμα αποτελεσματικές.

4) Επέμβαση του δεύτερου κύματος του 11ου Αεροπορικού Σώματος και υποστήριξη από το 8ο Αεροπορικό Σώμα.

Ι) Ως προετοιμασία της ρίψης αλεξιπτωτιστών και της εξουδετέρωσης της εχθρικής άμυνας σημειώθηκαν επιθέσεις λίγο πριν τη διαδικασία της ρίψης από το δεύτερο κύμα του 8ου Αεροπορικού Σώματος:

α) Στα Αντιαεροπορικά Πυροβόλα στο αεροδρόμιο Ηρακλείου,

β) στα Αντιαεροπορικά Πυροβόλα στο αεροδρόμιο Ρεθύμνου,
γ) με Μοίρες Μαχητικών Αεροσκαφών εναντίων κινήσεων του εχθρού και
φωλιών αντίστασης σε άμεση εγγύτητα των χώρων ρίψης.

II) Δραστηριοποιήθηκαν ξανά Καταδιωκτικά και Βαριά Βομβαρδιστικά
Αεροσκάφη για την άμεση προστασία της ρίψης, που κατόρθωσαν εκ νέου κατά
τη διάρκεια της εκεί παρουσίας τους να εξουδετερωθεί πλήρως η άμυνα
εδάφους.

III) Η ρίψη από το δεύτερο κύμα του 11ου Αεροπορικού Σώματος δεν
εκτελέστηκε σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό, όπως το πρώι η ρίψη από το
πρώτο κύμα.

Δεν κατόρθωσαν όλα τα τα επιστρέφοντα, μεταξύ 9:00 και 10:00, από την
πρώτη επέμβαση Ju 52 να προβούν εγκαίρως στη δεύτερη τους απογείωση λίγο
πριν τις 13:00.

Εξαιτίας της ανάπτυξης μεγάλου μεγέθους σύννεφων σκόνης στα γεμάτα με
αεροσκάφη αεροδρόμια, στα οποία δεν επιτεύχθηκε επίσης να περιοριστεί
επαρκώς αυτή σκόνη μέσω της επέμβασης όλων των διαθέσιμων εκεί
πυροσβεστικών οχημάτων και είχε δημιουργηθεί κατά την προσγείωση των
μοιρών των ομάδων ένας σωρός από συντρίμια, εξαιτίας των έχοντας υποστεί
ζημιές αεροσκαφών, που έφραζαν τους διαδρόμους απογείωσης και δεν
μπορούσαν με τη βοήθεια των υφιστάμενων μέσων αρκετά γρήγορα να
παραμεριστούν. Ο ανεφοδιασμός με υγρά καύσιμα από το υπάρχων προσωπικό
και μηχανήματα απαιτούσε περισσότερο χρόνο από ό,τι αρχικά προβλέπονταν.
Η προσγείωση τράβηξε επί μακρόν. Η βάση σχεδιασμού, σειρά δεν τηρήθηκε σε
αρκετές περιπτώσεις. Οι καθυστερήσεις στην απογείωση των μεταφερόμενων
μονάδων της Ανατολικής Ομάδας ήταν ιδιαιτέρως μεγάλες. Εξαιτίας της
έλλειψης πολλών τον αριθμό μεταγωγικών αεροσκαφών λόγω ζημιών από πυρά
δεν κατόρθωσε να αποβιβαστεί όλο το προβλεπόμενο προσωπικό και
στρατιωτικό υλικό του δεύτερου κύματος και να οδηγηθεί προς
δραστηριοποίηση αυτών.

Ρίχθηκαν με το δεύτερο κύμα:

α) Για την Κεντρική Ομάδα, Ρέθυμνο, πέντε Κλιμάκια Μάχης Ειδικών
Αποστολών:

Επιτελείο 2ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών.

Δύο Τάγματα 2ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών

Δύο Λόχοι 2ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών (Τμήματα Τάγματος
Αλεξιπτωτιστών με Πολυβόλα και με Αντιαεροπορικά Πολυβόλα)

Μια Πυροβολαρχία Μοίρας Πυροβολικού Αλεξιπτωτιστών.

β) Για την Ανατολική Ομάδα, Ηράκλειο, έξι Κλιμάκια Μάχης Ειδικών Αποστολών:

Επιτελείο 1ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών.

Τρία Τάγματα 1ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών

Ένα Τάγμα 2ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών

Δύο Λόχοι με βαρύ οπλισμό του 1ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών.

Η αποστολή για την Κεντρική Ομάδα ήταν να θέσει το αεροδρόμιο στο Ρέθυμνο υπό την κατοχή της και να προελαύσει με κατεύθυνση τον Όρμο της Σούδας.

Η αποστολή για την Ανατολική Ομάδα ήταν να θέσει το αεροδρόμιο και την πόλη του Ηρακλείου υπό την κατοχή της και να διατηρήσει τον χώρο του αεροδρομίου ανοιχτό για αργότερες αποβάσεις.

Η ρίψη και των δύο ομάδων έλαβε χώρα, ακριβώς όπως και στο πρώτο κύμα, στο μέσο της άμυνας, με όπλα πεζικού, του εχθρού. Δεν μπόρεσαν να αποφευχθούν μεγάλες απώλειες, ήδη κατά τη ρίψη. Εξαιτίας της απογείωσης των αεροσκαφών σε μη κλειστό σχηματισμό, η ρίψη δεν διεξήχθη συγκεντρωτικά, ιδιαιτέρως στην Ανατολική Ομάδα, αλλά οι αλεξιπτωτιστές έπεσαν με μεγάλα χρονικά διαστήματα μεταξύ τους. Κάποιες ομάδες ρίχθηκαν σε λάθος χώρο εξαιτίας του δύσκολου προσανατολισμού των πετώντας πάνω από μη πεδινά εδάφη πληρωμάτων των μεταγωγικών, με αποτέλεσμα να μην μπορέσουν σε ένα ποσοστό να συγκεντρωθούν οι ανήκοντες στην ίδια μονάδα ομάδες. Σημειώθηκαν σε μεγάλο βαθμό απώλειες σε οπλισμό, όπως και κατά το πρώτο κύμα, από την αδυναμία λήψης των κιβωτίων οπλισμού.

Κρίνεται από αυτές τις συνθήκες αναγκαίο, δεν το έχει κατορθώσει η Κεντρική Ομάδα, να καταληφθεί το αεροδρόμιο στο Ρέθυμνο. Η προέλαση του 2ου Τάγματος προς τον Όρμο της Σούδας εμποδίστηκε από την ισχυρή άμυνα του εχθρού στα νοτιοδυτικά του Ρεθύμνου. Ούτε η Ανατολική Ομάδα κατάφερε να θέσει το αεροδρόμιο του Ηρακλείου υπό την κατοχή της. Μια εκεί προώθηση εμποδίστηκε στα πρώτα σπίτια.

Ο διοικητής του 1ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών, ως επικεφαλής της Ανατολικής Ομάδας (συνταγματάρχης Braeuer), προσπάθησε κατά τη διάρκεια της νύχτας να συγκεντρώσει τα διασκορπισμένα σε μεγάλη έκταση τμήματα της ομάδας, όσο ήταν δυνατό να εντοπιστούν αυτά, για να μπορέσουν την επόμενη ημέρα να προβούν σε επίθεση εναντίων του αεροδρομίου.

5) Κατάσταση το βράδυ της 20.5.1941:

Κανένα αεροδρόμιο στην Κρήτη δεν ήταν ακόμα υπό την πλήρη κατοχή μας. Ως ιδανικότερη παρουσιάζονταν η κατάσταση κοντά στο Μάλεμε, το αεροδρόμιο του οποίου είχε αναφερθεί μεν ότι ήταν προσωρινά υπό την κατοχή μας, βρισκόταν όμως ακόμα κάτω από τα πυρά του Πυροβολικού. Μέσω της εναέριας αναγνώρισης εντοπίστηκαν, παράλληλα, σε ένα τμήμα του αεροδρομίου εμπόδια προσγείωσης αεροσκαφών.

Δεν διατίθεντο επομένως κανένα αεροδρόμιο για τη σχεδιασμένη αεραπόβαση της 5ης Ορεινής Μεραρχίας, στις 21.5.1941.

Τα Χανιά ελέγχονταν ακόμα από τον εχθρό. Η επίθεση από το Ρέθυμνο προς τον Όρμο της Σούδας δεν είχε προχωρήσει. Δεν μπόρεσε να δημιουργηθεί μια επικοινωνία ανάμεσα στη Δυτική και Κεντρική Ομάδα και στα δύο μεγάλα κλιμάκια της Κεντρικής Ομάδας του πρώτου και δεύτερου κύματος (Χανιά και Ρέθυμνο).

Πλησίον του Ηρακλείου έγινε προσπάθεια, να συγκεντρωθούν οι δυνάμεις, για να θέσουν με επίθεση, στις 21.5.1941, το αεροδρόμιο υπό την κατοχή τους. Η εδώ κατάσταση ήταν εν μέρει ασαφής.

Η Δυτική και Κεντρική Ομάδα είχαν αποδυναμωθεί από την απώλεια των διοικητών τους.

Δεν είχαν εντοπιστεί καθόλου εχθρικές ναυτικές δυνάμεις στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης. Αργά το απόγευμα της 20.5.1941 εντοπίστηκαν από Αναγνωριστικά Αεροσκάφη μια ομάδα του εχθρικού Πολεμικού Ναυτικού, νοτιοανατολικά της Κρήτης και μια επιπλέον Μοίρα Πολεμικών Πλοίων νοτιοδυτικά της Κρήτης με δυτική κατεύθυνση. Οι απογειωνόμενες για εκδήλωση επίθεσης Μοίρες του 8ου Αεροπορικού Σώματος δεν είχαν, αργά τις απογευματινές ώρες, καμία επαφή πλέον με τον εχθρό.

Μια Μοίρα Μηχανοκίνητων Σκαφών, αποτελούμενη από είκοσι πέντε σκάφη και κατευθυνόμενη από το λιμάνι του Πειραιά, έφτασε με καθυστέρηση λόγω των ισχυρών αντίθετων ανέμων, τη νύχτα στη Μήλο.

6) Συνέχιση των εχθροπραξιών στις 21.5.1941.

1) Σχεδιαζόμενες επιχειρήσεις:

1) Για τη συνέχιση των επιχειρήσεων σχεδιάστηκε:

α) Η γρήγορη κατάληψη ενός αεροδρομίου στην Κρήτη, με στόχο την εκεί πραγματοποίηση των αεραποβάσεων. Ως τέτοιο αεροδρόμιο ορίστηκε αυτό του Μάλεμε.

β) Η, όσο το δυνατό, άμεση κατάληψη του Όρμου της Σούδας κατόπιν άφιξης ενισχύσεων, για τη δημιουργία της απαραίτητης προϋπόθεσης ενός ανεφοδιασμού σε βαρύ οπλισμό μέσω της θαλάσσιας οδού.

γ) Η τοποθέτηση νέων διοικητών στην ακέφαλη Δυτική και Κεντρική Ομάδα.

δ) Η αναγνώριση της θαλάσσιας περιοχής γύρω από την Κρήτη, έχοντας ως στόχο τον αποκλεισμό οποιαδήποτε διακινδύνευσης των θαλασσιών μεταφορών μας από ναυτικές δυνάμεις του εχθρού.

2) Οι εντολές του 4ου Αεροπορικού Στόλου περιείχαν εκ τούτου τις παρακάτω αποστολές για τις 21.5.1941:

α) 11ο Αεροπορικό Σώμα:

I) Εισαγωγή περαιτέρω ενισχύσεων, μέσω ρίψης αλεξιπτωτιστών, στη Δυτική Ομάδα για την ασφάλιση του καταλαμβανόμενου αεροδρομίου στο Μάλεμε.

II) Μετά την κατάληψη και την ασφάλιση του αεροδρομίου, η έναρξη της αεραπόβασης των πρώτων τμημάτων της 5ης Ορεινής Μεραρχίας.

III) Κατόπιν της πραγματοποιημένης άφιξης ενισχύσεων και της διατήρησης της κατοχής του αεροδρομίου στο Μάλεμε, η έναρξη της επίθεσης εναντίων των Χανίων και η σύνδεση με την Κεντρική Ομάδα, για την επίτευξη κατόπιν της κατοχής του Όρμου της Σούδας.

IV) Ως νέος διοικητής των Ομάδων «Δύση» και «Κέντρο» ορίστηκε από τον 4ο Αεροπορικό Στόλο ο αντιστράτηγος Ringel, με το Επιτελείο της 5ης Ορεινής Μεραρχίας, ο οποίος θα αποβιβαζόταν με ένα Ορεινό Τάγμα στις 21.5.1941 στο Μάλεμε.

β) 8ο Αεροπορικό Σώμα:

I) Προστασία της ρίψης επιπλέον δυνάμεων στον χώρο Μάλεμε-Χανίων μέσω της εξουδετέρωσης της εχθρικής άμυνας και η διαρκή υποστήριξη των μαχών των ριγμένων στην Κρήτη μονάδων, με κέντρο βάρους τη Δυτική και Κεντρική Ομάδα (Ομάδα Χανίων).

II) Κατόπιν την υποστήριξη της επίθεσης εναντίων των Χανίων και του Όρμου της Σούδας.

III) Αναγνώριση το ξημέρωμα της θαλάσσιας περιοχής της Κρήτης και επιφυλακή ισχυρών δυνάμεων για επίθεση εναντίων του ναυτικού του εχθρού .

γ) Ναύαρχος Αιγαίου:

Να καταστήσει με όλα τα μέσα δυνατό το αγκυροβόλημα της 1ης Μοίρας Μηχανοκίνητων Σκαφών, στις 21.5.1941 αργά το απόγευμα- πριν πέσει το σκοτάδι-πλησίον του Μάλεμε, για τη διάθεση βαρύ οπλισμού και πολεμοφοδίων καθώς και την άφιξη ενός επιπλέον Ορεινού Τάγματος.

3) Το επαναλαμβανόμενο αίτημα, να εκπλεύσει ο Ιταλικός Στόλος, για να κρατηθεί το Αγγλικό Βασιλικό Ναυτικό μακριά από τις επιχειρήσεις στην Κρήτη, δεν ευδοκίμησε από την αρνητική στάση των στρατιωτικών υπηρεσιών της Ρώμης.

II) Η πορεία της νύχτας της 20. προς 21.5.1941 και η εξέλιξη της κατάστασης στη θάλασσα:

Κατά τη διάρκεια της νύχτας διέσπασαν αγγλικές ναυτικές δυνάμεις τη θαλάσσια οδό της Κάσου και το στενό των Κυθήρων και περιπολούσαν στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης και πλησίον των βορείων κρητικών ακτών. Το αεροδρόμιο της Καρπάθου δέχθηκε πυρά από τη θάλασσα, χωρίς να προκληθούν ιδιαίτερες υλικές ζημιές.

Ο ναύαρχος Νοτιοανατολικής Ευρώπης αποφάσισε εξαιτίας της διαμορφωθείσας αυτής κατάστασης, να διακόψει προσωρινά την πορεία της βρισκόμενης, ήδη νοτίως της Μήλου, Μοίρας Μηχανοκίνητων Σκαφών, υπό την προστασία του ιταλικού αντιτορπιλικού «Lupo».

Οι απογειωμένες προς ένοπλη αναγνώριση Μοίρες του 8ου Αεροπορικού Σώματος εντόπισαν το ξημέρωμα της 21.5. τις αγγλικές ναυτικές δυνάμεις, κατά τον απόπλου τους από τον θαλάσσιο χώρο βορείως της Κρήτης, και βύθισαν ένα αντιτορπιλικό, σε ένα άλλο προκάλεσαν σοβαρές υλικές ζημιές, όπως επίσης και σε δύο καταδρομικά.

Το 8ο Αεροπορικό Σώμα ανέφερε στις 9:00, την απουσία κάθε εχθρικής δύναμης από τη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης, και εξαιτίας αυτού, η 1η Μοίρας Μηχανοκίνητων Σκαφών έλαβε εκ νέου διαταγή να συνεχίσει την πορεία της με κατεύθυνση το Μάλεμε.

III) Επέμβαση του 11ου Αεροπορικού Σώματος μέχρι το απόγευμα της 21.5.1941, για τη Δυτική Ομάδα:

1) Οι απόπειρες του 11ου Αεροπορικού Σώματος να προσγειωθούν ορισμένα Ju 52, νωρίς το πρωί της 21.5. στην ακτή πλησίον του Μάλεμε είχαν ευτυχή κατάληξη. Διανεμήθηκε, έτσι, οπλισμός και πολεμοφόδια στο εκεί βρισκόμενο Σύνταγμα Εφόδου. Φάνηκε όμως επίσης ότι μια προσγείωση στο ίδιο το εκεί αεροδρόμιο, που βρίσκονταν υπό τα πυρά του εχθρικού Πυροβολικού, ήταν

ανέφικτη. Ο χώρος προσγείωσης δίπλα στην ακτή ήταν πάρα πολύ μικρός για μια προσγείωση περισσότερων Μοιρών Μεταγωγικών. Η διάθεση επιπλέον ενισχύσεων στη Δυτική Ομάδα για την διασφάλιση της κατοχής και της ασφάλισης του αεροδρομίου στο Μάλεμε θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί, εκ τούτου, μόνο μέσω της ρίψης περαιτέρω δυνάμεων αλεξιπτωτιστών.

2) Η κατάσταση του εχθρού πλησίον του αεροδρομίου στο Μάλεμε έδειξε ότι δραστηριοποιούταν ένα Νεοζηλανδικό Σύνταγμα ανατολικά του αεροδρομίου, με τη δεξιά του πτέρυγα στη θάλασσα και δρούσε με το Πυροβολικό του από την πλευρά του Αλικιανού εναντίων του εκεί αεροδρομίου. Παράλληλα, τα υψίπεδα νοτιώς του Μάλεμε ήταν κατειλημμένα από τον εχθρό.

3) Ο αρχηγός του 11ου Αεροπορικού Σώματος αποφάσισε εξαιτίας αυτής της κατάστασης:

α) Να επιτεθεί με το ήδη αποβιβαζόμενο Σύνταγμα Εφόδου από τα δυτικά εναντίων των θέσεων ανατολικά του αεροδρομίου και να το ενισχύσει μέσω της ρίψης ενός ακόμα Λόχου Αλεξιπτωτιστών και μιάμισης Ίλης Τεθωρακισμένων Αντιμετώπισης Αρμάτων Μάχης.

β) Να ριχθούν δύο Λόχοι Αλεξιπτωτιστών στα νώτα του Νεοζηλανδικού Συντάγματος, ανατολικά του Πύργου, και με αυτά να πραγματοποιηθεί επίθεση προς δυτική κατεύθυνση.

4) Η επέμβαση έλαβε, όπως είχε προβλεφθεί, χώρα στις 15:00 με τη ρίψη αλεξιπτωτιστών ανατολικά του Πύργου και με επιπλέον ρίψεις ενισχύσεων του Συντάγματος Εφόδου στις 16:00.

Η ρίψη ενισχύθηκε ξανά και με αποτελεσματικότητα από το 8ο Αεροπορικό Σώμα, που είχε ήδη πραγματοποιήσει κατά τη διάρκεια της ημέρας κυλιόμενες επιθέσεις εναντίων αντιαεροπορικών θέσεων, Φωλιών Αντίστασης, στρατοπέδων με σκηνές κοντά στο Μάλεμε, Χανιά, Ρέθυμνο και Ηράκλειο καθώς και εναντίων των πλοίων στον Όρμο της Σούδας.

Η εξουδετέρωση της, βάλλοντας με πυρά από την περιοχή του Αλικιανού εναντίων του αεροδρομίου στο Μάλεμε, Πυροβολαρχίας απεδείχθη ως αδύνατη, επειδή αυτή η καλά καλυμμένη πυροβολαρχία δεν μπορούσε να εντοπιστεί και κατά την απουσία των Γερμανικών Μαχητικών Αεροσκαφών διέκοπτε αμέσως τη ρίψη οβίδων για να μην προδώσει τη θέση της.

5) Οι δύο ριγμένοι πλησίον του Πύργου λόχοι δεν απέφεραν τα επιθυμητά επιτυχή αποτελέσματα. Προσεδαφίστηκαν στο μέσο ή μπροστά από καλά καλυμμένες θέσεις πολυβόλων και ελεύθερων σκοπευτών και ένα μέρος αυτών σε ένα ναρκοπέδιο. Τα περισσότερα κιβώτια οπλισμού χάθηκαν και προκλήθηκαν μεγάλες απώλειες σε όλους συνολικά τους αξιωματικούς και λοχίες τους ενός λόχου. Μόνο ένα μικρό τμήμα κατάφερε να φτάσει, περνώντας τις εχθρικές γραμμές, σε ένα αγρόκτημα και να σχηματίσει εκεί μια θέση άμυνας. Η από τα δυτικά επίθεση του Συντάγματος Εφόδου εναντίων του Μάλεμε είχε περισσότερη επιτυχία. Η αντίσταση του εχθρού κατέρρευσε μετά από μια μακράς χρονικής διάρκειας μάχη, η περιοχή του Μάλεμε κατελήφθη στις 17:00 και το αεροδρόμιο τέθηκε υπό την, τρόπο τινά ασφαλή, κατοχή μας.

IV) Αποβίβαση ενός ενισχυμένου τάγματος της 5ης Ορεινής Μεραρχίας, το απόγευμα της 21.5.1941, στο Μάλεμε:

Η 5η Ορεινή Μεραρχία είχε λάβει για προνοητικούς λόγους τη διαταγή, να θέσει ένα ενισχυμένο τάγμα της, από το μεσημέρι της 21.5., σε επιφυλακή για την αερομεταφορά του. Η πραγματοποίηση της αερομεταφοράς διατάχθηκε, προτού βρεθεί το αεροδρόμιο του Μάλεμε υπό την πλήρη και με ασφάλεια κατοχή μας, για το 11ο Αεροπορικό Σώμα. Από τις 16:00 και μετά προσγειώνονταν τα πρώτα κύματα στο αεροδρόμιο του Μάλεμε, παρά της ρίψης εχθρικών πυρών Πυροβολικού και πολυβόλων. Οι με καθήκοντα προστασίας δραστηριοποιημένες δυνάμεις του 8ου Αεροπορικού Σώματος εξουδετέρωναν αποτελεσματικά, με χαμηλού ύψους επιθέσεις και κάνοντας χρήση των πολυβόλων, την αντίπαλη άμυνα, όσο μπορούσε αυτή να διακριθεί από αέρα. Οι απώλειες ήταν λιγοστές, η προσγείωση είχε ευτυχή κατάληξη. Υπολογίζονταν για τις 22.5.1941 η πραγματοποίηση περαιτέρω αποβιβάσεων στρατευμάτων.

Ο διοικητής της 5ης Ορεινής Μεραρχίας και τοποθετούμενος ως επικεφαλής της Δυτικής και Κεντρικής Ομάδας δεν είχε ακόμα αποβιβαστεί.

V) Η εξέλιξη της κατάστασης στην Κεντρική και Ανατολική Ομάδα:

1) Κεντρική Ομάδα:

α) Το Κλιμάκιο Χανίων (3ο Σύνταγμα Αλεξιπτωτιστών) διατήρησε το καταλαμβάνόμενο έδαφος γύρω από τη φυλακή, νοτίως του Γαλατά και αυτό γύρω και των δύο πλευρών της τεχνητής λίμνης. Δεν σημειώθηκαν επιθέσεις από τον κατά πολύ ανώτερο αριθμητικά αντίπαλο, που βρίσκονταν στα υψώματα νοτιοανατολικά του Γαλατά. Μια επίθεση εναντίων αυτών των υψωμάτων απέτυχε ωστόσο, εξαιτίας της ισχυρής άμυνας από τον εχθρό.

β) Το Κλιμάκιο Ρεθύμνου διαιρέθηκε σε δύο υποομάδες, και μάλιστα:

Μια αδύναμη ομάδα στα δυτικά, που υπερασπίζονταν τα Περιβόλια και απέκρουσε κάμποσες επιθέσεις του εχθρού και μια ισχυρότερη, στην ακτογραμμή ανατολικά του αεροδρομίου στο Ρέθυμνο, που επιχείρησε να προωθηθεί προς το αεροδρόμιο. Αυτή η επίθεση απέτυχε εξαιτίας της ισχυρής αντίστασης από τους αμπελώνες στο ανατολικό άκρο του αεροδρομίου.

2) Ανατολική Ομάδα (Ηράκλειο):

α) Η βρισκόμενη δυτικά της πόλης ομάδα, αποτελούμενη από το 2ο Τάγμα 1ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών, επιχείρησε, εκμεταλλευόμενη μια επίθεση του 8ου Αεροπορικού Σώματος, να διεισδύσει στην πόλη του Ηρακλείου. Έπειτα από κάποια επιτυχημένα αποτελέσματα στην αρχική φάση της επιχείρησης έμεινε η επίθεση στάσιμη και η άμυνα του εχθρού κατέστη ισχυρότερη, με αποτέλεσμα να πρέπει ξανά να υποχωρήσουν τα έχοντας διεισδύσει στην πόλη στρατιωτικά τμήματα.

β) Η βρισκόμενη ανατολικά του αεροδρομίου ομάδα (ενισχυμένο 1ο Τάγμα 1ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών), υπό τη διοίκηση του διοικητή του Συντάγματος, προέβη σε επίθεση εναντίων του αεροδρομίου στο Ηράκλειο, δέχθηκε, ωστόσο, από τις άρτιες δημιουργημένες θέσεις του εχθρού τα καταγιστικά πυρά άμυνας, με αποτέλεσμα να πρέπει η επίθεση, με τα λιγοστά διαθέσιμα μέσα βαρύ οπλισμού, να διακοπεί ως χωρίς προοπτική.

VI) Εξέλιξη της θαλάσσιας κατάστασης στις 21.5.1941:

Μέσω της αναγνώρισης της θαλάσσιας περιοχής νοτίως της Κρήτης, από το 8ο Αεροπορικό Σώμα εντοπίστηκε από μια ισχυρή μονάδα πλοίων του εχθρικού Πολεμικού Ναυτικού στα νοτιοδυτικά και -ανατολικά του νησιού.

Οι απογειωμένες, τρέχων, για επέμβαση από την περιοχή της Αττικής Μοίρες Πολεμικών Αεροσκαφών, όπως και τα Βομβαρδιστικά Καθέτου Εφόρμησης από την Κάρπαθο καθώς και η Ιταλική Πολεμική Αεροπορία από τη Ρόδο σημείωσαν κατόπιν επιθέσεων τις παρακάτω επιτυχίες:

τρία εύδρομα, ένα αντιτορπιλικό και ένα εμπορικό πλοίο, χιλίων τόνων, χτυπήθηκαν από με ακρίβεια βολές, βρίσκοντας στόχο και δύο επιπλέον καταδρομικά υπέστησαν υλικές ζημιές.

Αναφέρθηκε η απουσία εχθρικών ναυτικών δυνάμεων από τη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης. Μια εκ νέου διείσδυση ναυτικών δυνάμεων του εχθρού πρέπει να αναμένεται κατά τη διάρκεια της νύχτας.

Η 1η Μοίρα Μηχανοκίνητων Σκαφών με ένα Ορεινό Τάγμα, βαρύ οπλισμό και τμήματα της 2ης Εκπαιδευόμενης Αντιαεροπορικής Μοίρας, κινούμενη από τη Μήλο προς το Μάλεμε, εντοπίστηκε, σύμφωνα με αναφορές του Ιταλικού αντιτορπιλικού «Lupo», λίγο πριν τη νύχτα στις προστατευόμενες ακτές του Μάλεμε. Φάνηκε έτσι να υλοποιείται η αναμονή μιας διάθεσης Βαριών Όπλων Αντιμετώπισης Τεθωρακισμένων Αρμάτων Μάχης, στις 22.5.1941 στην Κρήτη.

Οι ισχυροί, ωστόσο, αντίθετοι άνεμοι και η πολύ μικρή ταχύτητα κίνησης της Μοίρας των Μηχανοκίνητων Σκαφών προκάλεσαν την άφιξη της κορυφής τους μόλις στις 23:00, πλησίον του Ακρωτήριου Σπάθα και συγκρούστηκαν, εκεί, με εκ νέου προωθημένες αγγλικές ναυτικές δυνάμεις, κάτι που προκάλεσε έκπληξη και στα δύο μέρη. Ότι μόνο ένα μικρό μέρος των σκαφών εντοπίστηκε και βυθίστηκε, οφείλεται στη θαρραλέα στάση του αντιτορπιλικού «Lupo», που επέφερε εναντίων ενός εχθρικού εύδρομου καίριο πλήγμα με δύο τορπίλες από διακόσια μέτρα απόσταση και το ίδιο διέφυγε σώο από αυτή την άνιση μάχη, έχοντας δεχτεί δεκαοχτώ χτυπήματα, όπως και στο γεγονός ότι τα σκάφη της Μηχανοκίνητης Μοίρας βρίσκονταν σε μεγάλη απόσταση μεταξύ τους.

Αναφέρεται στην παράγραφο J σχετικά με τη λήψη μέτρων από τα Κεντρικά Έρευνας και Διάσωσης για τη διάσωση των ναυαγών. Η βρισκόμενη σε πορεία προς την Κρήτη 2η Μοίρα Μηχανοκίνητων Σκαφών ανακλήθηκε αμέσως από τον ναύαρχο Νοτιοανατολικής Ευρώπης προς το λιμάνι του Πειραιά, για να μην έχει την ίδια τύχη με την !η.

Δεν έχει λυθεί το πρόβλημα, το ίδιο της πρώτης ημέρας, αναφορικά με τη μεταφορά από θάλασσα βαρύ οπλισμού και ενισχύσεων προς την Κρήτη.

II) Η κατάσταση το βράδυ της 21.5.1941:

1) Κατά τη διάρκεια των μαχών στην Κρήτη επιτεύχθηκε στις 21.5.1941, να τεθεί το αεροδρόμιο στο Μάλεμε, στην, κατά τρόπο τινά με ασφάλεια, κατοχή μας.

Μια εισερχόμενη τις βραδινές ώρες αναφορά σημείωσε ωστόσο τη μετακίνηση νέων εχθρικών δυνάμεων από την Παλαιόχωρα με κατεύθυνση το Μάλεμε, έτσι ώστε να πρέπει να αναμένονται μεγάλης κλίμακας επιθέσεις του εχθρού από τα νότια εναντίων του αεροδρομίου. Οι δραστηριοποιούμενες, στις 21.5, Μοίρες

του 8ου Αεροπορικού Σώματος για την εξουδετέρωση αυτών των εχθρικών δυνάμεων δεν εντόπισαν κάτι το αξιόλογο.

Οι υπόλοιπες Ομάδες Μάχης δεν επέφεραν με τις επιθέσεις τους κάποια επιτυχή αποτελέσματα και έπρεπε να περιέλθουν σε τακτική άμυνας και να προσπαθήσουν να κρατήσουν τις κερδισμένες θέσεις τους.

2) Η έλλειψη Βαριών Όπλων Καταπολέμησης Τεθωρακισμένων και επαρκών Πυροβόλων ήταν σε μεγάλο βαθμό αισθητή, επειδή είχαν δραστηριοποιηθεί από τον εχθρό σε όλους τους τομείς Τεθωρακισμένα Άρματα Μάχης και επίσης, δεν μπορούσαν να εντοπιστούν από αέρα οι καλά καλυμμένες θέσεις του εχθρικού Πυροβολικού.

3) Η υποστήριξη των ριγμένων μονάδων του 11ου Αεροπορικού Σώματος από δυνάμεις του 8ου Αεροπορικού Σώματος κατέστη δύσκολη, επειδή είχαν πέσει στα χέρια του εχθρού τα Σημεία Αναγνώρισης μας και είχαν αντιστοίχως χρησιμοποιηθεί. Ήταν εν μέρει αδύνατη η διάκριση φίλου και εχθρού από αέρα.

4) Ο Αγγλικός Στόλος είχε εκ νέου διεισδύσει στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης και είχε καταστήσει τη τόσο αναγκαία για εμάς μεταφορά βαρύ οπλισμού από θάλασσα αδύνατη.

Μέσω των Αναφορών Αναγνώρισης έπρεπε να ληφθεί υπόψη ότι το μεγαλύτερο μέρος του Στόλου της Αλεξάνδρειας, ενισχυμένος από μονάδες του Στόλου του Γιβραλτάρ, βρίσκονταν καθοδόν. Οι δικές μας ναυτικές δυνάμεις δεν μπορούσαν να διατεθούν, με αποτέλεσμα να πρέπει η Πολεμική Αεροπορία μόνη της να αναλάβει την εξουδετέρωση του Αγγλικού Στόλου.

5) Η Πολεμική Αεροπορία του εχθρού είχε εξουδετερωθεί και είχε εκ τούτου εξασφαλισθεί η πλήρη εναέρια κυριαρχία μας στον χώρο της Κρήτης.

F. Συνέχιση των μαχών στις 22.5.1941.

Γ) Η βάση σχεδίου συνέχιση των εχθροπραξιών:

Για τη συνέχιση των επιχειρήσεων λήφθηκε, εξαιτίας της διαμορφωθείσας κατάστασης, υπόψη:

1) Η στρατιωτική επιτυχία πλησίον του Μάλεμε να εκμεταλλευτεί κατά τέτοιο τρόπο, ώστε το αεροδρόμιο να περιέλθει στην κατοχή μας.

Η έναρξη της επίθεσης εναντίων των Χανίων και του Όρμου της Σούδας εξαρτιόταν από την άφιξη μιας επιπλέον ενίσχυσης στο Μάλεμε και από την εξασφαλισμένη κατοχή του αεροδρομίου.

2) Ο εφοδιασμός των υπολοίπων Ομάδων Μάχης με όπλα και πυρομαχικά, έτσι ώστε να μπορέσουν να κρατήσουν τις καταλαμβανόμενες θέσεις, αποκρούοντας τις μεγάλης κλίμακας επιθέσεις του εχθρού.

3) Να σιγουρέψουν την απόλυτη υπεροχή στον εναέριο χώρο της Κρήτης και τα μη βρισκόμενα στην κατοχή μας αεροδρόμια, όπως και τα υπόλοιπα κατάλληλα εδάφη για μια ενδεχόμενη προσγείωση να επιβλέπουν μέσω Αναγνωριστικών

Αεροσκαφών, ώστε να εμποδίσουν μια εισβολή των αγγλικών αεροπορικών δυνάμεων πάνω από την Κρήτη.

4) Να αρχίσουν τις εχθροπραξίες με τον Αγγλικό Στόλο και να καταστήσουν αδύνατη την παραμονή του στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης, με σκοπό τη δημιουργία των προϋποθέσεων για μια εκ νέου μεταφορά του εφοδιασμού από θάλασσα. Παράλληλα, μια διαμόρφωση των νησιών της Μήλου και των Κυθήρων ως βάσεις για τις μετακινήσεις εφοδιασμού.

5) Την υποστήριξη του αγώνα του 11ου Αεροπορικού Σώματος στην Κρήτη από το 8ο Αεροπορικό Σώμα, με κέντρο βάρους τη Δυτική Ομάδα. Στο σημείο εδώ η προστασία των ρίψεων αλεξιπτωτιστών στο αεροδρόμιο στο Μάλεμε από δυνάμεις Καταδιωκτικών Αεροσκαφών και από Βομβαρδιστικά Καθέτου Εφόρμησης.

6) Η αναγκαία διάθεση στη Δυτική Ομάδα ενός απαραίτητου επικεφαλής (διοικητής της 5ης Ορεινής Μεραρχίας).

II) Οι ανάλογες διαταγές του Αεροπορικού Στόλου, αντίστοιχες με τις εντολές του Ανώτατου Διοικητή της Πολεμικής Αεροπορίας, περιείχαν για τα Αεροπορικά Σώματα και τον ναύαρχο Νοτιοανατολικής Ευρώπης τα παρακάτω καθήκοντα:

1) Για το 11ο Αεροπορικό Σώμα:

- α) συνεχείς αεραποβάσεις τμημάτων της 5ης Ορεινής Μεραρχίας στο Μάλεμε,
- β) επέκταση της ασφάλισης του αεροδρομίου στο Μάλεμε εναντίων εχθρικών επιθέσεων,
- γ) ετοιμότητα των αεροπορικών δυνάμεων για την επίθεση εναντίων των Χανίων και του Όρμου της Σούδας,
- δ) εφοδιασμός από αέρα των υπολοίπων ομάδων μάχης με όπλα, πυρομαχικά και σίτιση, εκεί όπου κρίνεται απαραίτητος.

2) Για το 8ο Αεροπορικό Σώμα:

- α) Από τις πρώτες πρωινές ώρες επιθέσεις εναντίων αγγλικών ναυτικών δυνάμεων, κυρίως στη θαλάσσια περιοχή βορείου της Κρήτης. Συνεχή επιτήρηση όλου συνολικά του θαλάσσιου χώρου γύρω από την Κρήτη έως τις αφρικανικές ακτές.
- β) Υποστήριξη του αγώνα του 11ου Αεροπορικού Σώματος στην Κρήτη με κέντρο βάρος τη Δυτική ομάδα. Επιθέσεις εναντίων θέσεων Πυροβολικού του εχθρού, τεθωρακισμένων και φωλιών αντίστασης. Εναέρια επιτήρηση όλου συνολικά του νησιού, για την έγκαιρη αντιμετώπιση κινήσεων του εχθρού και την εμπόδιση μιας παρέμβασης των εφεδρειών στις μάχες. Επίβλεψη των νοτίων ακτών για να αποκλειστεί το ενδεχόμενο αποβάσεων ενισχύσεων, των αεροδρομίων και των κατάλληλων για προσγειώσεις αεροσκαφών εδαφών, για να εμποδιστεί μια εισβολή αγγλικών αεροπορικών δυνάμεων.

3) Για τη 2η Σμηναρχία 4ης Πτέρυγας Μαχητικών Αεροσκαφών:

Συμπλήρωμα στον αγώνα του 8ου Αεροπορικού Σώματος εναντίων του Αγγλικού Στόλου, ναρκοθέτηση του λιμανιού της Αλεξάνδρειας.

4) Για τον ναύαρχο Νοτιοανατολικής Ευρώπης:

α) Διαμόρφωση της Μήλου ως βάση για τις θαλάσσιες μεταφορές εφοδιασμού και μεταφορά, εκ τούτου, Αντιαεροπορικού Πυροβολικού από θάλασσα προς το νησί.

β) Επανειλημμένη αναγνώριση του χώρου των Κυθήρων για τη διαμόρφωση τους ως βάση για τον εφοδιασμό από θάλασσα.

γ) Προετοιμασία της μεταφοράς από θάλασσα τεθωρακισμένων με κατεύθυνση το Μάλεμε, κάνοντας χρήση των ιδανικότερων προς τούτο πλοίων και την εκμετάλλευση της βάσης της Μήλου.

5) Έγινε αποδεκτή, έπειτα από απόφαση του Ανώτατου Διοικητή της Πολεμικής Αεροπορίας, η προθυμία του Ιταλού Διοικητή των Δωδεκανήσων για συμμετοχή στην κατάκτηση της Κρήτης, λαμβανομένου, κυρίως, υπόψη ως προς την προοπτική μιας επέμβασης Ύλης Τεθωρακισμένων.

Στον Ανώτατο Διοικητή Δωδεκανήσων ζητήθηκε να επιταχύνει τις προετοιμασίες για μια απόβαση στο ανατολικό τμήμα του νησιού. Μια ομάδα επαφών μετακινήθηκε προς τη Ρόδο.

III) Ο αγώνας του 8ου Αεροπορικού Σώματος εναντίων του Αγγλικού Στόλου.

Από τα απογειωμένα, πριν ακόμα ξημερώσει, Αναγνωριστικά Αεροσκάφη προέκυψε ότι βρίσκονταν πολλές μονάδες του Αγγλικού Στόλου στον θαλάσσιο χώρο βορείως της Κρήτης και αποτελούσαν έναν σε μεγάλο βαθμό κίνδυνο για τα βρισκόμενα σε αυτή τη θαλάσσια περιοχή σκάφη της 1ης και 2ης Μοίρας. Εντοπίστηκαν τρεις εχθρικές μονάδες με συνολικά τριάντα τρία Βαριά και Μεσαία Πλοία.

Οι κυλιόμενες επιθέσεις από τις Μοίρες Μαχητικών Αεροσκαφών και Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης του 8ου Αεροπορικού Σώματος είχαν, βάζοντας στο περιθώριο άλλα καθήκοντα, πλήρη επιτυχία:

τρία εύδρομα και αντιτορπιλικά βυθίστηκαν,

τρία άλλα υπέστησαν σοβαρές υλικές ζημιές και

έξι ακόμα έγιναν στόχος των επιθέσεων, με αποτέλεσμα να υπολογίζεται η πρόκληση ζημιών.

Αναφέρθηκε, κατά τη διάρκεια του απογεύματος, από τα Αναγνωριστικά Αεροσκάφη ότι στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης δεν υπήρχαν ναυτικές δυνάμεις του εχθρού. Ο Αγγλικός Στόλος είχε αποσυρθεί δεχόμενος ισχυρό πλήγμα από τις επιθέσεις της Γερμανικής Πολεμικής Αεροπορίας.

Δεν είναι ακόμα βέβαιο εάν ο Αγγλικός Στόλος έχει πλήρως εξολοθρευθεί. Πρέπει να αναμένεται μια εκ νέου εμφάνιση εχθρικών ναυτικών δυνάμεων την επόμενη νύχτα, στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης.

Κατά τη διάρκεια αυτών των μαχών προέκυψε ότι οι δυνάμεις του 8ου Αεροπορικού Σώματος δεν επαρκούσαν για την πραγματοποίηση όλων των στρατιωτικών τους αποστολών. Επειδή είχε ξεσπάσει, στο πλαίσιο της κυρίευσης της Κρήτης, μια κατά τα φαινόμενα παράλληλη μάχη της «Πολεμικής Αεροπορίας εναντίων του Πολεμικού Ναυτικού σε περιορισμένο γεωγραφικό χώρο», διατάχθηκε από τον αρχηγό του Γενικού Επιτελείου της Πολεμικής Αεροπορίας, παρόντα στο διοικητήριο του 4ου Αεροπορικού Στόλου, η άμεση

μετακίνηση του 3ου Σμήνους Καταδιωκτικών 30ης Πτέρυγας Μάχης και του 1ου Σμήνους 1ης Πτέρυγας Επιχειρησιακής Εκπαίδευσης του 8ου Αεροπορικού Σώματος στον ελλαδικό χώρο για την ενίσχυση του 8ου Αεροπορικού Σώματος.

Αυτές οι αεροπορικές δυνάμεις βρίσκονταν ήδη από το μεσημέρι αυτής της ημέρας σε ετοιμότητα επέμβασης.

IV) Επέμβαση του 11ου Αεροπορικού Σώματος, στις 22.5.1941:

1) Άρχισε άμεσα η αεραπόβαση επιπλέον μονάδων της 5ης Ορεινής Μεραρχίας. Η απόβαση υποστηρίχθηκε και προστατεύτηκε ξανά με επιτυχία από το 8ο Αεροπορικό Σώμα, που είχε δραστηριοποιήσει στο πλαίσιο αυτής της επέμβασης τα Καταδιωκτικά και τα Βαριά Μαχητικά Αεροσκάφη του, καθώς και όλες τις υπόλοιπες αποδεδειγμένες αεροπορικές του δυνάμεις για την αντιμετώπιση του αντιπάλου. Εξουδετερώθηκαν με αεροπορικές επιθέσεις Καθέτου Εφόρμησης, θέσεις Αντιαεροπορικών Πυροβόλων και Πολυβόλων, Φωλιές Αντίστασης, συγκεντρώσεις εχθρικών στρατευμάτων και Τεθωρακισμένα.

Επειδή ρίχνονταν, παροδικά, πυρά εναντίων του αεροδρομίου στο Μάλεμε, δεν μπόρεσε να εμποδιστεί ο εντοπισμός από αέρα ορισμένων καλά καλυμμένων θέσεων Πυροβολαρχιών.

Οι προκαλούμενες απώλειες κατά την αεραπόβαση ήταν λιγοστές.

Ο αεροδιάδρομος προσγείωσης του μικρού αεροδρομίου ήταν προσωρινά αποκλεισμένος για περαιτέρω αεραποβάσεις εξαιτίας των έχοντας υποστεί ρήγματα αεροσκαφών Ju 52. Η αποστολή μιας ειδικής ομάδας του επικεφαλής του 11ου Αεροπορικού σώματος επέφερε, ωστόσο, σε σύντομο χρονικό διάστημα μια ομαλότητα στις επικρατούσες συνθήκες και δημιουργήθηκε μια υπηρεσία, που φρόντιζε με τεράστια ενέργεια για την χωρίς προβλήματα κίνηση των προσγειώσεων και μεριμνούσε ταυτόχρονα να απομακρυνθούν άμεσα τα δημιουργημένα συντρίμια από τα αεροσκάφη.

Συνολικά αποβιβάστηκαν, κατά τη διάρκεια της ημέρας, στο Μάλεμε:

δύο Ορεινά Τάγματα,

ένα Τάγμα Ορειβατικού Μηχανικού,

τμήματα μιας Μοίρας Πυροβολικού Αλεξιπτωτιστών,

ένα κινητό στρατιωτικό νοσοκομείο.

2) Η από τα δυτικά αναμενόμενη επίθεση του εχθρού δεν εκδηλώθηκε. Ο εχθρός επιτέθηκε από την πλευρά του Πύργου με Τεθωρακισμένα Άρματα Μάχης. Η επίθεση αποκρούστηκε επιτυχώς και ο Πύργος κατελήφθη με αντεπίθεση.

3) Η κατάσταση στη Κεντρική και Δυτική Ομάδα παρέμενε αμετάβλητη. Οι κερδισμένες θέσεις κρατήθηκαν και ρίχθηκαν τα απαραίτητα όπλα, πυρομαχικά, σίτιση και μέσα επίδεσης.

4) Ένα αίτημα του διοικητή του 11ου Αεροπορικού Σώματος ως προς τη μετακίνηση του διοικητηρίου του σώματος στο Μάλεμε απορρίφθηκε κατηγορηματικά από τον αρχηγό του 4ου Αεροπορικού Στόλου και τον διοικητή Νοτιοανατολικής Ευρώπης, επειδή η ακόμα παρουσία του Επιτελείου στον χώρο της Αττικής κρίνονταν ως αναγκαία για τη μετακίνηση περαιτέρω ενισχύσεων και για τη μεταφορά του εφοδιασμού. Υπήρξε ωστόσο μια εκ νέου σαφή

διαταγή σχετικά με την επείγουσα μετακίνηση του Επιτελείου της 5ης Ορεινής Μεραρχίας στο Μάλεμε και με την ανάληψη των διοικητικών καθηκόντων από τον διοικητή της συγκεκριμένης μεραρχίας για την Κεντρική και Δυτική Ομάδα.

Στο πλαίσιο της εκτέλεσης αυτής της διαταγής προσγειώθηκε ο αντιστράτηγος Ringel- έχοντας κατατοπιστεί από τον ίδιο προσωπικά τον αρχηγό του 4ου Αεροπορικού Στόλου στο αεροδρόμιο του Φαλήρου- το βράδυ της 22.5.1941 στο Μάλεμε και ανέλαβε εκεί τα καθήκοντα του.

G) Συνέχιση των επιχειρήσεων, στις 23. και 24.5.1941.

I) Εξέλιξη της κατάστασης στην Ομάδα του αντιστράτηγου Ringel (Δυτική Ομάδα, συμπεριλαμβανομένου του Κλιμακίου Χανίων).

1) Η άφιξη επιπλέον ενισχύσεων στην «Ομάδα Ringel», κυρίως με βαρύ οπλισμό, μέσω της αερομεταφοράς, στο αεροδρόμιο του Μάλεμε, πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με το σχέδιο.

Αφίχθηκαν:

α) Στις 23.5: δύο Μοίρες Ορειβατικού Πυροβολικού, μια Ίλη Ορειβατικών Τεθωρακισμένων Αντιμετώπισης Αρμάτων Μάχης, ο κύριος όγκος ενός Τάγματος Μοτοσικλετιστών.

β) Στις 24.5: μια Μοίρα Αναγνωριστικών, μια Μοίρα Αντιαεροπορικών Πολυβόλων, ενάμιση Τάγμα Ορεινών Κυνηγών, ένας Λόχος με Ποδήλατα, το Επιτελείο του 85ου Συντάγματος Ορεινών Κυνηγών.

Στο, τηρουμένων των αναλογιών, μικρό και περιορισμένου χώρου από τα πολλά συντρίμια αεροσκαφών αεροδρόμιο στο Μάλεμε προκλήθηκαν περαιτέρω ζημιές σε αεροσκάφη, αυξάνοντας έτσι κατά πολύ τον αριθμό των συντριμμιών, που ωστόσο απομακρύνθηκαν γρήγορα μέσω της τοποθετημένης, από τον επικεφαλής του 11ου Αεροπορικού Σώματος, ειδικής ομάδας, κάνοντας χρήση λαφυραγωγημένων αρμάτων μάχης. Υπήρξε μια αισθητή βελτίωση της εκεί κατάστασης, εξαιτίας της δραστηκής επέμβασης του διοικητή Αεροδρομίου.

2) Με την ανάληψη της διοίκησης από τον αντιστράτηγο Ringel, το βράδυ της 22.5.1941, πραγματοποιήθηκε μια αναδιάταξη στρατιωτικών καθηκόντων των στρατευμάτων:

α) Για την ασφάλιση του αεροδρομίου διεξάχθηκε μια εκκαθαριστική επιχείρηση εναντίων του βρισκόμενου στο δυτικό τμήμα του νησιού.

Στο 95ο Τάγμα Ορειβατικού Μηχανικού και αργότερα στο 55ο Τάγμα Μοτοσικλετιστών ανατέθηκε η αποστολή, μέσω μιας προέλασης εναντίων του Καστελίου και της Παλαιόχωρας, να πραγματοποιηθεί η κατάληψη του δυτικού τμήματος της Κρήτης.

Κάτω από σκληρές, εν μέρει, μάχες με ατάκτους και με πυροβολώντας, με ενέδρα, ελεύθερους σκοπευτές, καλυμμένους στα δέντρα καταλήφθηκε, το βράδυ της 24.5.1941, το Καστέλι και η Παλαιόχωρα. Το δυτικό τμήμα του νησιού τέθηκε εκ τούτου υπό την κατοχή μας. Είχε αποκλειστεί το ενδεχόμενο

μιας απειλής εναντίων του αεροδρομίου στο Μάλεμε, μέσω της μετακίνησης νέων στρατιωτικών εχθρικών δυνάμεων, από τα δυτικά ή τα νότια.

β) Για την ασφάλιση του αεροδρομίου προς τα ανατολικά και για την προέλαση στρατιωτικών δυνάμεων προς τον Όρμο της Σούδας μέσω των Χανίων, σχηματίστηκαν από τον αντιστράτηγο Ringel δύο ομάδες, από τις οποίες η μια, υπό τη διοίκηση του συνταγματάρχη Utz (5η Ορεινή Μεραρχία) έπρεπε να προελαύσει μέσω της οροσειράς προς νότο, ενώ η δεύτερη, υπό τη διοίκηση του συνταγματάρχη Ramke (7η Μεραρχία Αλεξιπτωτιστών) έπρεπε να προωθηθεί προς ανατολάς, κατά μήκος των ακτών.

Κάτω από την πίεση της προέλασης της «Ομάδας Utz» υποχώρησε ο εχθρός, στις 23.5.1941, σε μια θέση, στα υψώματα νοτίως του Πλατανιά, αλλά αμέσως, μέσω της γρήγορης προέλασης της «Ομάδας Ramke» εκδιώχθηκε ξανά από τη θέση αυτή. Ο Πλατανιάς καταλήφθηκε και πραγματοποιήθηκε άμεσα, πλησίον του Σταλού, στις 23.5.1941, εκεί όπου βρίσκονταν, μεταξύ της τεχνητής λίμνης και της φυλακής, η έχοντας προελαύσει Κεντρική Ομάδα, η σύνδεση με αυτή την ομάδα.

Το βράδυ της 24.5.1941 υποχώρησε ο εχθρός σε μια καλά οχυρωμένη θέση, και από τις δύο πλευρές του Γαλατά και διατήρησε την κατοχή των υψωμάτων ανατολικά του Αλικιανού.

II) Εξέλιξη της κατάστασης στην Ανατολική Ομάδα:

1) Στις 23.5.1941 έκαναν για πρώτη φορά την εμφάνιση τους εχθρικά αεροσκάφη πάνω από το νησί. Στο αεροδρόμιο στο Μάλεμε εκδηλώθηκε το απόγευμα μια επίθεση από πέντε αεροσκάφη Bristol-Blenheim χωρίς να προκληθούν ιδιαίτερες υλικές ζημιές (καταρρίφθηκαν δύο αεροσκάφη). Από την πόλη του Ηρακλείου έφτασε η αναφορά μιας προσγείωσης αγγλικών αεροσκαφών στο εκεί αεροδρόμιο, εκ των οποίων ένα χτυπήθηκε πιάνοντας φωτιά.

Μια εκ νέου εισβολή αγγλικών αεροπορικών δυνάμεων πάνω από την Κρήτη έπρεπε, για τη διατήρηση την πλήρους εναέριας υπεροχής, να εμποδιστεί με όλα τα μέσα. Διατάχθηκε, εκ τούτου, από τον 4ο Αεροπορικό Στόλο, στις 23.5.1941, η ενίσχυση της Ανατολικής Ομάδας μέσω της διάθεσης επιπλέον, δοσμένων εν τω μεταξύ στο 11ο Αεροπορικό Σώμα, μονάδων Αλεξιπτωτιστών και η επίθεση εναντίων του αεροδρομίου, για την κατάκτηση νέων εδαφών έως την αποτελεσματική υπεράσπιση με βαρύ οπλισμό του χώρου προσγείωσης, για να αποκλειστεί το ενδεχόμενο μιας νέας προσγείωσης αγγλικών αεροσκαφών.

2) Για την εκτέλεση αυτής της διαταγής διατέθηκαν, στις 24.5, στην Ανατολική Ομάδα τέσσερεις Λόχοι Αλεξιπτωτιστών της 7ης Μεραρχίας Αλεξιπτωτιστών. Η ρίψη πραγματοποιήθηκε πλησίον της βρισκόμενης δυτικά της πόλης του Ηρακλείου Ομάδας Μάχης, επειδή η κατάσταση ανατολικά του Ηρακλείου έδειχνε πάρα πολύ συγκεχυμένη. Η συγκέντρωση και η προέλαση αυτών των ριγμένων μονάδων προβλέφθηκε για το χρονικό διάστημα έως τις 27.5.1941, έτσι ώστε να διασφαλισθεί η κατοχή του αεροδρομίου από αυτό το χρονικό σημείο και έπειτα.

III) Δραστηριότητα του 8ου Αεροπορικού Σώματος και εξέλιξη της θαλάσσιας κατάστασης:

1) Μια υποστήριξη από το 8ο Αεροπορικό Σώμα, με κέντρο βάρους την «Ομάδα Ringel» πραγματοποιήθηκε τρέχων. Για τη δημιουργία μιας στενής συνεργασίας ανάμεσα στην «Ομάδα Ringel» και στο 8ο Αεροπορικό Σώμα και εξαιτίας της απαίτησης για μια υποστήριξη όλων των ενδιάμεσων υπηρεσιών, δημιουργήθηκε από τον υψηλόβαθμο αξιωματικό διαβιβαστών του 4ου Αεροπορικού Σώματος μια άμεση τηλεπικοινωνία ανάμεσα στην «Ομάδα Ringel» και στο 8ο Αεροπορικό Σώμα.

Κατά τη διάρκεια και των δύο ημερών διεξάχθηκαν, κατόπιν συνεχόμενων επεμβάσεων, αεροπορικές επιθέσεις σε Φωλιές Αντίστασης, θέσεις Πυροβολικού και τεθωρακισμένα οχήματα. Τα Χανιά δέχθηκαν επίθεση από ισχυρές δικίες μας στρατιωτικές δυνάμεις, όπως επίσης και το Ηράκλειο από την Ανατολική Ομάδα, στο πλαίσιο της υποστήριξης της ρίψης Αλεξιπτωτιστών. Η αναζωπυρωμένη αντίσταση πλησίον της πόλης του Ηρακλείου κάμφθηκε με επιτυχία από επιθέσεις χαμηλού ύψους Βαριών Βομβαρδιστικών.

Τα πλοία στον Όρμο της Σούδας δέχθηκαν παράλληλα επίθεση και το εύδρομο «York» χτυπήθηκε πολλαπλώς. Ένα ακόμα τάνκερ έπιασε φωτιά, τέσσερα εμπορικά πλοία βυθίστηκαν και κάποια άλλα υπέστησαν σοβαρές ζημιές. Από τα έξι αφιχθέντα στον Όρμο της Σούδας ταχύπλοα, βυθίστηκαν τα πέντε.

Όλα συνολικά τα νότια παράλια επιτηρούταν συνεχώς, για να εμποδιστεί κάθε άφιξη και αναχώρηση στρατευμάτων του εχθρού καθώς επίσης και η μεταφορά πολεμικού υλικού.

Για πρώτη φορά, το βράδυ της 23.5.1941, κατόρθωσε να διεξαχθεί η εδώ και πολύ καιρό σχεδιασμένη μετακίνηση Καταδιωκτικών προς το αεροδρόμιο στο Μάλεμε.

2) Η μάχη εναντίων του Αγγλικού Στόλου συνεχίστηκε, επίσης, στις 23.5. Τα Αναγνωριστικά εντόπισαν, τις πρώτες πρωινές ώρες, Αγγλικά Ελαφριά Σκάφη στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης. Κατά τη διάρκεια συνεχόμενων αεροπορικών επιθέσεων βυθίστηκαν τρία συνολικά αντιτορπιλικά και τρία ακόμα υπέστησαν σοβαρές υλικές ζημιές.

Ο θαλάσσιος χώρος, βορείως της Κρήτης, ήταν από το μεσημέρι χωρίς την παρουσία των ναυτικών δυνάμεων του εχθρού. Η ένοπλη αναγνώριση, τις πρώτες πρωινές ώρες της 25.5.1941 στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης, δεν μπόρεσε να εντοπίσει κανένα πλοίο. Στον θαλάσσιο χώρο νοτίως της Κρήτης είχε ξεσπάσει μια αμμοθύελλα, που εμπόδιζε την απρόσκοπτη αναγνώριση της θαλάσσιας περιοχής και κάλυπτε, όπως φαίνονταν, τη δραστηριότητα του Αγγλικού Στόλου.

Δεν μπορούσε, ακόμα, οριστικά να εξακριβωθεί, εάν ο Αγγλικός Στόλος είχε εγκαταλείψει, εξαιτίας των μεγάλων απωλειών, τον αγώνα του. Πρέπει να αναμένεται μια εκ νέου εισβολή των βρετανικών ναυτικών δυνάμεων στον θαλάσσιο χώρο βορείως της Κρήτης.

3) Το 8ο Αεροπορικό Σώμα πραγματοποιούσε συνεχόμενες πτήσεις αναφορικά με την προστασία των θαλάσσιων μεταφορών εφοδιασμού από το Κεντρικό Αιγαίο. Αξιομαχες αεροπορικές δυνάμεις ενώθηκαν σε αυτό το σημείο, με αποτέλεσμα να υφίσταται έλλειψη σε αεροσκάφη για την πραγματοποίηση επείγουσών επεμβάσεων σε άλλες θέσεις.

Η προσπάθεια σχετικά με την αποστολή, από την Ανώτατη Διοίκηση 12ης Στρατιάς, μιας Σμηναρχίας He απέτυχε, επειδή όλες οι υπαγόμενες στην

Ανώτατη Διοίκηση 12ης Στρατιάς Σμηναρχίες He είχαν πάρει, ήδη, τον δρόμο της επιστροφής προς τα εδάφη της Αυτοκρατορίας για την ανάληψη δράσης στην «Επιχείρηση Μπαρμπαρόσα». Η βρισκόμενη στο Αιγαίο 126η Μοίρα Αναγνώρισης Θαλάσσιου Χώρου μπόρεσε, με το λιγιστό διαθέσιμο αριθμό αεροσκαφών της, να αναλάβει μόνο τα καθήκοντα προστασίας στο Βόρειο Αιγαίο.

IV) Προετοιμασίες για έναν, εκ νέου, απόπλου μεταφορικών πλοίων εφοδιασμού.

1) Ένας εκ νέου απόπλους για τον εφοδιασμό της Κρήτης από θάλασσα κρίνονταν ξανά ιδιαιτέρως αναγκαίος:

α) για την ελάφρυνση των Μοιρών Μεταγωγικών Αεροσκαφών,
β) για την πραγματοποίηση της μεταφοράς βαρύ οπλισμού, Τεθωρακισμένων Αρμάτων Μάχης και στρατιωτικών οχημάτων, που δεν μπορούσαν να προωθηθούν από αέρα και χρειάζονταν άμεσα στην Κρήτη.

2) Η πραγματοποίηση των μεταφορών από θάλασσα ήταν, σύμφωνα με τις έως τώρα εμπειρίες, μόνο κατά τα διάρκεια της ημέρας εφικτή. Τα Μεταφορικά Πλοία μπόρεσαν να αποπλεύσουν μόνο μετά τις αναφορές, σχετικά με την απουσία εχθρικών ναυτικών δυνάμεων στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης, να εγκαταλείψουν τα λιμάνια προστασίας τους και να κινηθούν πριν πέσει το σκοτάδι, με κατεύθυνση τον χώρο προορισμού τους. Για την προστασία της μετακίνησης τους κρίνονταν ως απαραίτητη προϋπόθεση η ετοιμότητα των αεροπορικών δυνάμεων και η συνεχώς, χωρίς κενά, αναγνώριση του θαλάσσιου χώρου.

3) Για την εκπλήρωση αυτής της προϋπόθεσης πραγματοποιήθηκε:

α) Η μετατροπή της Μήλου και των Κυθήρων σε σταθμούς, από τους οποίους θα αποπλέαν τα πλοία εφοδιασμού με κατεύθυνση την Κρήτη.

Προς τούτο έλαβε χώρα η προστασία του λιμένα της Μήλου από δύο Αντιαεροπορικά Πυροβόλα 3,7 cm της 2ης Εκπαιδευόμενης Μοίρας Αντιαεροπορικών και του λιμένα των Κυθήρων από μια Αντιαεροπορική Πυροβολαρχία 8,8 cm.

β) Η ένοπλη αναγνώριση μέσω του 8ου Αεροπορικού Σώματος, τις πρώτες πρωινές ώρες, στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης και η αναφορά σχετικά με τη διαπιστωμένη απουσία εχθρικών ναυτικών δυνάμεων στον εν λόγω θαλάσσιο χώρο προς τον ναύαρχο Νοτιοανατολικής Ευρώπης, ο οποίος επέτρεψε κατόπιν τον απόπλου των πλοίων από τη Μήλο. Κατόπιν αυτών μια συνεχής, στενή επιτήρηση του «στενού των Κυθήρων» και της θαλάσσιας οδού της Κάσου από το 8ο Αεροπορικό Σώμα, καθώς και μια ένοπλη αναγνώριση της θαλάσσιας περιοχής νοτίως της Κρήτης.

Ως συμπλήρωμα αυτής της αναγνώρισης πραγματοποιήθηκε η σύμπτυξη των υπηρεσιών Αναφοράς Πτήσεων στο «στενό των Κυθήρων» και στη θαλάσσια οδό της Κάσου.

γ) Η διάθεση και ο εξοπλισμός, από τον ναύαρχο Νοτιοανατολικής Ευρώπης, γρηγορότερων πλοίων, που θα ήταν σε θέση να διανύσουν σε πάρα πολύ σύντομο χρονικό διάστημα την απόσταση Μήλος-Κρήτη.

Για αρχή, μόνο η επέμβαση μικρότερων πλοίων ήταν εφικτή, επειδή στην Κρήτη, μόνο η ακτή του Μάλεμε διατίθονταν για τον σκοπό αυτό. Θα μπορούσε να

ακολουθήσει η επέμβαση μεγαλύτερων ατμόπλοιων, αμέσως μετά την κατοχή και την ασφάλιση του Όρμου της Σούδας.

4) Βάση των δεδομένων αυτών, ένα ρυμουλκό πλοίο, υπό τη διοίκηση του ανθυποπλοίαρχου Oesterlin, με δύο φορτηγίδες, φορτωμένες με τέσσερα Τεθωρακισμένα Άρματα Μάχης, καθώς και το μικρό γερμανικό ατμόπλοιο «Cordelia», με μηχανήματα για τη δημιουργία μικρής γέφυρας εκφορτώσεων, μετακινήθηκαν, ως πρώτα, προς το Μάλεμε.

II) Η συνέχιση των επιχειρήσεων έως την κατάληψη της Κρήτης.

I) «Ομάδα Ringel»:

1) Θα συνεχιστεί τις επόμενες ημέρες η, σύμφωνα με το σχέδιο, διάθεση επιπλέον ενισχύσεων στην «Ομάδα Ringel». Ο αριθμός τους εξαρτάται από τα διατιθέμενα Μεταγωγικά Αεροσκάφη και από την ανάγκη ενίσχυσης των υπολοίπων, βρισκόμενων στο νησί, στρατιωτικών μονάδων.

Αποβιβάστηκαν, ξεχωριστά, στο Μάλεμε:

Στις 25.5: δύο Τάγματα Ορεινών Κυνηγών,
ένας Λόχος Μοτοσικλετιστών.

Στις 26.5: ενάμιση Τάγμα Ορεινών Κυνηγών,
το Επιτελείο του 141ου Συντάγματος Ορεινών Κυνηγών,
μια Πυροβολαρχία 2 cm,
ένας Ουλαμός Βαρέων Πυροβόλων Πεζικού,
το 1/3 Λόχου Μεταφοράς.

Στις 27. και 28.5: τα υπόλοιπα τμήματα της ενισχυμένης 5ης Ορεινής Μεραρχίας και του Τάγματος Μοτοσικλετιστών, καθώς επίσης και ένα επιπλέον Τάγμα Ορεινών Κυνηγών της 6ης Ορεινής Μεραρχίας.

2) Οι επιχειρήσεις για την εξουδετέρωση της αντίστασης του εχθρού διεξάχθηκαν σύμφωνα με το σχέδιο. Στις 26.5 επιτεύχθηκε, έπειτα από επίθεση του κυρίου όγκου των Μοιρών του 8ου Αεροπορικού Σώματος εναντίων των Χανίων, η διείσδυση προς τις θέσεις του εχθρού, δυτικά της πόλης των Χανίων. Στις 27.5 εξουδετερώθηκε η εχθρική αντίσταση πλησίον των Χανίων και κατελήφθη η ίδια η πόλη. Στις 28.5 περιήλθε ο Όρμος της Σούδας, έπειτα από την εκδίωξη του έχοντα νικηθεί εχθρού, υπό την κατοχή μας και στις 29.5 απελευθερώθηκε το «Κλιμάκιο Ρεθύμνου» και δημιουργήθηκε η σύνδεση με την «Ανατολική Ομάδα».

Στις 30.5 κατελήφθη η Ιεράπετρα και περιήλθε στην κατοχή των επιβιβαζόμενων, στις 28.8, στη Σητεία Ιταλών. Στις 1.6 αιχμαλωτίστηκαν, ως λήξη των εχθροπραξιών στην Κρήτη, οι τελευταίοι Άγγλοι πλησίον των Σφακίων, μετά από μια επίπονη προώθηση τους, μέσω των Λευκών Ορέων.

II) «Ανατολική Ομάδα»:

1) Η «Ανατολική Ομάδα» κατόρθωσε στις 27.7.1941, με τις ριγμένες στις 24.5 ενισχύσεις, να θέσει τα υψίπεδα νοτίως του Ηρακλείου υπό την κατοχή της και να περικυκλώσει, κατά αυτό τον τρόπο, τον βρισκόμενο εκεί, προς υπεράσπιση του αεροδρομίου, εχθρό.

2) Όταν ρίχθηκε με αλεξίπτωτο, στις 28.5, ένα επιπλέον Τάγμα Αλεξιπτωτιστών της 7ης Μεραρχίας Αλεξιπτωτιστών, ως νέα ενίσχυση, κατόρθωσε, υποστηριζόμενο από μια συγκεντρωτική επίθεση του 8ου Αεροπορικού Σώματος εναντίων του Ηρακλείου, να σπάσει την αντίσταση του εχθρού και να θέσει το αεροδρόμιο υπό την κατοχή του. Κατά τη εν συνεχεία προέλαση του προς δυσμάς, στις 29.5, επιτεύχθηκε τότε η ένωση του με την «Ομάδα Ringel».

III) Το Ιταλικό Εκστρατευτικό Σώμα:

Το Ιταλικό Εκστρατευτικό Σώμα αποβιβάστηκε, με δύναμη ενός ενισχυμένου Συντάγματος, στις 28.5.1941 στη Σητεία και συνέχισε την προέλαση του προς την Ιεράπετρα χωρίς να συναντήσει ισχυρή εχθρική αντίσταση. Εξαιτίας αυτής την απόβασης αφαιρέθηκε από τους Άγγλους η δυνατότητα, να αποσυρθούν στο μισό ανατολικό τμήμα του νησιού και να μπορέσουν από εκεί να αναχωρήσουν ισχυρές δυνάμεις τους.

IV) Επέμβαση του 8ου Αεροπορικού Σώματος:

Η επέμβαση του 8ου Αεροπορικού Σώματος μέχρι το πέρας των επιχειρήσεων στην Κρήτη ήταν:

1) Συνεχής υποστήριξη της πολεμικής δράσης του 11ου Αεροπορικού Σώματος στην Κρήτη. Έγινε, εδώ, ιδιαίτερη μνεία αναφορικά με την άψογη και άμεση σύνδεση μεταξύ της «Ομάδας Ringel» και του 8ου Αεροπορικού Σώματος. Οι επιθέσεις συγκεντρωτικών δυνάμεων εναντίων των Χανίων και του Ρεθύμνου ήταν μια προϋπόθεση για την εξουδετέρωση της εχθρικής αντίστασης σε αυτές τις θέσεις. Παράλληλα είχε η δράση Καταδιωκτικών Αεροσκαφών και Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης εναντίων αεροδρομίων στην Κρήτη θετικό αποτέλεσμα για την άμεση υποστήριξη του αγώνα του 11ου Αεροπορικού Σώματος.

2) Επιτήρηση των νοτίων ακτών, μέσω ένοπλης αναγνώρισης, από τις πρώτες πρωινές ώρες για την εμπόδιση αποβάσεων στρατευμάτων του αντιπάλου. Δεν μπόρεσαν να εντοπιστούν μεγάλης κλίμακας αποβάσεις. Οι προσπάθειες των Άγγλων, να διαφύγουν με μικρότερα βενζινοκίνητα και ιστιοφόρα, αντιμετωπίστηκαν αποτελεσματικά από την επέμβαση καταδιωκτικών και βομβαρδιστικών, που επιτηρούσαν συνεχώς τον θαλάσσιο χώρο νοτίως της Κρήτης και καταδίωξαν αυτά τα μικρά σκάφη τα οποία κατέστησαν ένας εύκολος στόχος αυτών των επιθέσεων.

3) Επιτήρηση της θαλάσσιας περιοχής νοτίως της Κρήτης, πραγματώνοντας επιδρομές χαμηλού ύψους κατόπιν ένοπλης αναγνώρισης και καταπολέμηση των εμφανιζόμενων εχθρικών ναυτικών δυνάμεων και μεταγωγικών. Παράλληλα, η ναρκοθέτηση της περιοχής της Αλεξάνδρειας. Δεν αναφέρθηκαν πλέον απόπειρες των Άγγλων να φτάσουν με μεγαλύτερα πλοία στην Κρήτη. Ο Αγγλικός Στόλος απέφυγε να περιέλθει στον ελεγχόμενο από τη Γερμανική Πολεμική Αεροπορία τομέα.

4) Στενή προστασία των δικών μας θαλασσιών μεταφορών στο Αιγαίο για την αποφυγή επίθεσης από υποβρύχια. Σε αυτή τη συνεχή εναέρια προστασία

οφείλεται κυρίως το γεγονός ότι δεν σημειώθηκαν σημαντικές απώλειες πλοίων μας, παρά την παρουσία ορισμένων αγγλικών υποβρυχίων στο Αιγαίο.

5) Προετοιμασία της μεταφοράς του προσωπικού της Πολεμικής Αεροπορίας στον χώρο ξεκούρασης τους και η πλήρη ετοιμότητα αυτών έως ότου της έναρξης της «Επιχείρησης Μπαρμπαρόσα». Η ομαλή πραγματοποίηση αυτής της επιστροφής και η άμεση ανάκτηση της ετοιμότητας μάχης των, έχοντας επέμβει εναντίων της Κρήτης, αεροπορικών μονάδων, παρουσιάζει εδώ ένα ιδιαίτερο επίτευγμα όλων των υπεύθυνων στρατιωτικών υπηρεσιών.

V) Επέμβαση του ναυάρχου Νοτιοανατολικής Ευρώπης:

Οι θαλάσσιες μεταφορές πραγματοποιήθηκαν με τη βάση σχεδιασμού, εκμετάλλευση κυρίως του σταθμού της Μήλου. Μέσω της κατοχής του Όρμου της Σούδας άρχισε άμεσα ο τακτικός εφοδιασμός του νησιού από μεγάλα σε μέγεθος ατμόπλοια. Δεν προέκυψαν καθόλου δυσκολίες στην πραγματοποίηση του εφοδιασμού, επειδή ο Αγγλικός Στόλος δεν εισέβαλλε ξανά στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης.

J) Υπηρεσία Έρευνας και Διάσωσης.

Οι διατιθέμενες, μετά τη λήξη της ελληνικής εκστρατείας, στο Αιγαίο δυνάμεις για την Υπηρεσία Έρευνας και Διάσωσης δεν επαρκούσαν για την πραγματοποίηση της επίθεσης εναντίων της Κρήτης, εκεί όπου έπρεπε να μεταφερθούν από αέρα και μέσω θαλάσσης δύο μεραρχίες και η δραστηριοποίηση του ενισχυμένου 8ου Αεροπορικού Σώματος αφορούσε αποκλειστικά τον εναέριο χώρο.

Στις πολλαπλές εκκλήσεις του 4ου Αεροπορικού Στόλου, για μια ενίσχυση του υπάρχοντος αριθμού Αεροναυαγοσωστικών διατέθηκαν μόνο τρία αεροσκάφη από το απόθεμα της Κεντρικής Υπηρεσίας Έρευνας και Διάσωσης στη Σικελία, η μετακίνηση των οποίων στον ελληνικό χώρο προβλέπονταν για αργότερα.

I) Η Υπηρεσία Έρευνας και Διάσωσης είχε ως καθήκον να καλύψει τα υφιστάμενα κενά, μέσω της αρωγής της.

1) Όλα τα κατάλληλα αεροσκάφη για την Υπηρεσία Έρευνας και Διάσωσης συγκεντρώθηκαν στη, μετακινημένη στο Φάληρο, Κεντρική Υπηρεσία Έρευνας και Διάσωσης. Ήταν:

α) Τα Αεροναυαγοσωστικά, με αριθμό πέντε He 59 και τρία Do 24,

β) τα βρισκόμενα στις Πτέρυγες Καταδιωκτικών Fw 58, για τη ρίψη σωστικών λέμβων,

γ) ενισχύσεις με Μεταφορικά Αεροσκάφη Ξηράς της Δυτικής Μοίρας 76 και η ετοιμότητα αεροπορικής δραστηριότητας του 4ου Αεροπορικού Στόλου,

δ) μια νεο-αφιχθείσα Μοίρα της 126ης Σμηναρχίας Θαλάσσιας Αναγνώρισης, εφοδιασμένη με He 60, ως την αναγνώριση του θαλάσσιου χώρου για περιπτώσεις διάσωσης ναυαγών.

2) Η διάθεση ενός μεγαλύτερου αριθμού Αεροναυαγοσωστικών Αεροσκαφών απεδείχθη ως αδύνατη, εξαιτίας των λιγοστών υφιστάμενων πλοίων στο Αιγαίο. Με πολύ κόπο μπόρεσαν να εξοπλιστούν τρία κατάλληλα, απαραίτητα για αυτόν το σκοπό, πλοία.

3) Διατέθηκε, μέσω ανεφοδιασμού από την Αυτοκρατορία, στην Κεντρική Υπηρεσία Έρευνας και Διάσωσης Αιγαίου ένας επαρκής αριθμός σωστικών λέμβων προς ρίψη.

4) Εγγυήθηκε από τον ναύαρχο Νοτιοανατολικής Ευρώπης ότι όλα τα βρισκόμενα στο Αιγαίο πλοία, κυρίως αυτά του Ιταλικού Πολεμικού Ναυτικού, θα μπορούσαν να αποδεσμευτούν άμεσα, για τη διάσωση των βρισκόμενων σε κίνδυνο ανδρών.

5) Δημιουργία βάσεων Θαλάσσιας Διάσωσης στη Μήλο και Μολάους.

II) Βάση αυτών των δεδομένων κατέστη δυνατό, να αποφευχθούν μεγάλες απώλειες στη θάλασσα και μετά την καταστροφή της μισής 1ης Μοίρας Μηχανοκίνητων Σκαφών, να διασωθεί ένα μεγάλο μέρος των κινούμενων στη θάλασσα στρατιωτών.

Κατά τη διάρκεια των επιχειρήσεων διασώθηκαν από την Υπηρεσία Έρευνας και Διάσωσης: με αεροσκάφη: εκατό εβδομήντα οχτώ άνδρες και
θαλάσσια σκάφη: ογδόντα τέσσερις άνδρες.

Αυτή η επιτυχία της Υπηρεσίας Έρευνας και Διάσωσης χρήζει ιδιαίτερης μνείας, επειδή η διάσωση σημειώθηκε, εν μέρει, κάτω από μεγάλη θαλασσοταραχή, πολύ κοντά στις ακτές της Κρήτης και μπόρεσε να επιτύχει, σε αυτό το πλαίσιο, μόνο μέσω της υπερφόρτωσης των αεροσκαφών.

Ένας μεγάλος, επιπλέον, αριθμός ναυαγών, από τη βύθιση της 1ης Μοίρας Μηχανοκίνητων Σκαφών, διασώθηκε εξαιτίας της άμεσης αναχώρησης Ιταλικών Ταχύπλοων καθώς και των Ιταλικών αντιτορπιλικών «Lupo» και «Lyga», τα οποία επενέβησαν κατά παραδειγματικό τρόπο.

Μέσω της ρίψης σωστικών λέμβων προς τους κινούμενους στη θάλασσα στρατιώτες, σώθηκε η ζωή περαιτέρω, πολλών τον αριθμό, ανδρών.

Σελίδες 46-52 (περίληψη-μετάφραση)

Επιστολή από τον Freiherr von der Heydte προς τον Hermann Goetzel, που φέρει την ημερομηνία 18. 2.1975.

(μετάφραση) Αξιότιμε κ. Goetzel!

Επιθυμώ να σας εκφράσω τις ολόψυχες ευχαριστίες μου, για την ευγενική επιστολή που μου στείλατε στις 20 Ιανουαρίου. Μου έδωσε ιδιαίτερη χαρά που άκουσα μετά από τόσο πολύ καιρό νέα σας. Συγχωρέσετε με, που απαντάω μόλις τώρα: βρισκόμουν, κατά τη διάρκεια των εορτών των Χριστουγέννων και την πρώτη εβδομάδα του Ιανουαρίου, με ιογενή λοίμωξη στο νοσοκομείο και μετά την επιστροφή μου από την κλινική ανακάλυψα έναν τέτοιο τεράστιο όγκο αλληλογραφίας, που μου πήρε πολύ χρόνο να τα απαντήσω όλα. Θα προσθέσω ακόμα εδώ ότι στις 1.Απριλίου παραιτήθηκα από τη θέση μου ως πανεπιστημιακός εν ενεργεία καθηγητής, κάτι που επέφερε σε εμένα επιπλέον φόρτο εργασίας, και μετά την ανακήρυξη μου ως ομότιμος καθηγητής

εγκατέλειψα την περιοχή του Wuerzburg και μετακόμισα στον χώρο καταγωγής μου, στη Βαυαρία.

Συμφωνώ απόλυτα σχετικά με το περιεχόμενο της επιστολής σας ότι δηλαδή η «Μάχη της Κρήτης» είχε πραγματικά χαθεί, για τους υπερασπιστές του νησιού, ήδη από το πρωί της τρίτης ημέρας μαχών, επειδή είχαν χάσει τον έλεγχο της εκεί κατάστασης.

Δεν γνωρίζω το βιβλίο του Ringel αναφορικά με τις μάχες στην Κρήτη. Έχω διαβάσει όμως μια σειρά βρετανικών περιγραφών σχετικά με αυτή τη μάχη, οι οποίες επιβεβαιώνουν πλήρως τη δική σας, όπως και την προσωπική μου, γνώμη. Εγώ, ο ίδιος, δημοσίευσα ήδη, τη δεκαετία του '50 στον εκδοτικό οίκο Hutchinson, με τον τίτλο «Deadalus returned», μια περιγραφή των προσωπικών μου βιωμάτων και των μαχών του, διοικούμενου από εμένα, 1ου Τάγματος 3ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών. Το 1961 ήμουν με το Επιτελείο του Βρετανικού Συντάγματος «Parachute», στα μέσα του '60 με μια άλλη βρετανική μονάδα και το καλοκαίρι 1972, μαζί με τον πτέραρχο Gericke, με το Επιτελείο της NORTHAG στην Κρήτη, μαζί με Βρετανούς αξιωματικούς, που είχαν πολεμήσει εναντίων μας, να παρουσιάσουμε και να ανασυνθέσουμε εκεί την πορεία των μαχών .

Η αποφασιστικής σημασίας δράση των Ορεινών Κυνηγών, έως τη κατάκτηση των Χανίων από το τάγμα μου-επομένως έως τις 27 Μαΐου- δεν μπορεί να παρατηρηθεί μονόπλευρα σε μια μάχη, αλλά στην, σε βάθος, προέλαση τους από τα πλάγια, κατά την οποία δεν προσέκρουσαν σε μια αξιόλογη αντίσταση από τον εχθρό, που η διοίκηση του είχε επιτρέψει να εγκαταλειφθούν τα ελεγχόμενα από αυτή υψώματα κοντά στο Μάλεμε και ο αντίπαλος να υποχωρήσει στους λόφους δυτικά και νοτιοδυτικά των Χανίων. Η διαταγή είχε δοθεί από τον στρατηγό Freyberg, τη νύχτα της 22.προς 23.5.'41 σύμφωνα με τα περιεχόμενα σε εμένα στρατιωτικά έγγραφα. Οι μάχες της 23. Μαΐου ήταν από τη βρετανική πλευρά «εχθροπραξίες καθυστέρησης», έχοντας ως στόχο τη δημιουργία μιας νέας θέσης άμυνας, δυτικά και νοτιοδυτικά των Χανίων. Το πρωί της 24. Μαΐου ήταν οργανωμένα τα βρετανικά και τα ελληνικά στρατεύματα σε αυτή τη νέα θέση άμυνας- με διαταγή του στρατηγού Freyberg, ήδη από το βράδυ της 22. προς 23. Μαΐου-έτοιμα να προβούν σε αντίσταση με επίκεντρο και κέντρο βάρους στα δυτικά και νότια του χωριού Γαλατάς. Οι Ορεινοί Κυνηγοί, έπειτα από μια «πορεία παράκαμψης» έφτασαν στις 24 Μαΐου στην Παλαιόχωρα.

Σχετικά με τις ερωτήσεις σας παραθέτω τα παρακάτω:

1) Ως «Υψωμα με το Κάστρο» περιέγραφαν οι Αλεξιπτωτιστές ένα ύψωμα νοτίως του χωριού Γαλατάς, που ονομαζόταν από τους Άγγλους Pink Hill. Αυτό το «Υψωμα με το Κάστρο» ήταν από κάθε άποψη αυτό, που μπορεί κάποιος να χαρακτηρίσει ως « κυρίαρχο σημείο». Η κατοχή του σηματοδοτούσε επίσης σε ένα μεγάλο βαθμό την κατοχή του Γαλατά. Οι Βρετανοί είχαν δημιουργήσει στην εμπροσθεν πλαγιά του λόφου, με μέτωπο προς νότο-προς την κοιλάδα- και προς δυσμάς, καλά καλυμμένες θέσεις, τις οποίες μπορεί κάποιος να δει ακόμα και σήμερα.

2) Στο παραπάνω κατονομαζόμενο βιβλίο μου έχω περιγράψει λεπτομερώς την πορεία των μαχών του 3ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών. Το 3ο Τάγμα του Συντάγματος είχε μεγάλη ατυχία κατά τη ρίψη του: είχε προσεδαφιστεί σε πολύ μεγάλη απόσταση μεταξύ του και είχε καταστεί έτσι πολύ αδύναμο, να θέσει, αμέσως μετά τη ρίψη του, υπό την κατοχή του τις διατασσόμενες σε αυτό θέσεις. Το χωριό Γαλατάς ανήκε, επίσης, σε αυτούς τους πρώτους στόχους επίθεσης, εναντίων του οποίου είχε κινηθεί μόνο ένας λόχος και υπερασπιζόταν λυσσαλέα από σχετικά ισχυρά και πολύ γενναία ελληνικά στρατεύματα καθώς και από τον άμαχο πληθυσμό. Το τάγμα μου είχε τοποθετηθεί στη δεξιά πτέρυγα του συντάγματος, στα νότια του δρόμου Αλικιανού-Χανίων, με την αποστολή να καταλάβει τα υψώματα, που βρίσκονταν νοτίως, απέναντι στα υψώματα του Γαλατά και χωρίζονταν από μια κοιλάδα. Από αυτά τα υψώματα είχε κάποιος μια σχετικά καλή θέα της περιοχής νοτίως των Χανίων και της νοτιοδυτικής περιφέρειας της ίδιας της πόλης, καθώς επίσης και προς το χωριό Περιβόλια, στο οποίο είχε καταφύγει ο βασιλιάς της Ελλάδας. Μπόρεσα να παρατηρήσω με τα κιάλια, στις 21 Μαΐου, την αποχώρηση της πομπής του βασιλιά από τη βρισκόμενη σε ύψωμα βίλα, που ήταν το διοικητήριο του, μη γνωρίζοντας ωστόσο ότι επρόκειτο ωστόσο για την πομπή του βασιλιά και χωρίς να υπάρχει η οποιαδήποτε δυνατότητα μιας έναρξης πυρών εναντίων αυτής της φάλαγγας, επειδή κινούταν εκτός του βεληνεκούς των όπλων πεζικού, που μόνο αυτά διέθετα. Στις 21 και 22 Μαΐου επιχείρησε ξανά το 3ο Σύνταγμα Αλεξιπτωτιστών, μάταια, με το 2ο και το 3ο Τάγμα να καταλάβει με έφοδο τα υψώματα του Γαλατά και αυτά τα τάγματα υπέστησαν σε αυτό το σημείο βαριές απώλειες. Ο διοικητής του 2ου Τάγματος, ταγματάρχης Derpra, σκοτώθηκε. Σε εμένα τον ίδιο είχε δοθεί η διαταγή, να υποστηρίξω, από τις θέσεις μου, με Βαρέα Πολυβόλα και Ολμοβόλα τις επιθέσεις-κάτι που ήταν μόνο σε μικρό βαθμό εφικτό-, επειδή από τη μία πλευρά δεν επαρκούσαν τα πολεμοφόδια για μια τέτοιου μεγέθους υποστήριξη πυρών και από την άλλη το βεληνεκές των Βαρέων Όπλων μου έφτανε μόνο μέχρι την έμπροσθεν περιφέρεια του «Υψώματος με το Νεκροταφείο», δηλαδή μόνο έως τους πρώτους βρετανικούς τάφους. Τη νύχτα της 23^{ης} προς την 24^η Μαΐου σύμπτυξε το Σύνταγμα το 2ο και το 3ο Τάγμα σε μια Ομάδα Μάχης, υπό τον ταγματάρχη Heilmann. Αυτή η Ομάδα Μάχης έλαβε την αποστολή, να μετακινηθεί σε μεγάλη απόσταση και μέσω της παράκαμψης των θέσεων του Γαλατά να προελαύσει χωρίς να γίνει αντιληπτή προς βορρά, με σκοπό να ενωθεί με τους, δίνοντας μάχη, στον παραλιακό δρόμο αλεξιπτωτιστές. Με την ένωση των μονάδων αυτών επιτεύχθηκε η δημιουργία ενός κλειστού μετώπου επίθεσης, από τις ακτές μέχρι τα από εμένα καταλαμβανόμενα υψώματα.

3. Ένα μέρος της τρίτης σας ερώτησης το έχω απαντήσει ήδη στη δεύτερη απάντηση, σχετικά, δηλαδή, με τη συμβολή του 3ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών στη «Μάχη του Γαλατά». Στις μάχες του Γαλατά, στις 23 και 26 Μαΐου, κατά τις οποίες το χωριό άλλαξε πολλές φορές «κάτοχο», συμμετείχε το 3ο Σύνταγμα Αλεξιπτωτιστών καθοριστικά με το «Κλιμάκιο Μάχης Heilmann». Δεν θεωρώ ότι οι Ορεινοί Κυνηγοί θα μπορούσαν να έχουν καταφέρει, χωρίς την υποστήριξη από το «Κλιμάκιο Μάχης Heilmann» να θέσουν υπό την κατοχή τους το χωριό. Το δικό μου τάγμα συμμετείχε σε αυτές τις μάχες, προβαίνοντάς σε μια προέλαση αναγνώρισης χώρου μέσω του δρόμου Αλικιανού-Χανίων προς βορρά, με κατεύθυνση την περιοχή ανατολικά του χωριού Γαλατάς. Όπως μου

επιβεβαίωσε αργότερα ένας Βρετανός αξιωματικός, κατά τη διάρκεια των εκεί ταξιδιών μου, που και ο ίδιος είχε λάβει μέρος στις μάχες του Γαλατά, αυτή η προέλαση αναγνώρισης, που είχε κατευθυνθεί προς τα εμπροσθεν ανατολικά υψώματα, προκάλεσε στους υπερασπιστές μια σχετική σύγχυση.

4. Η πόλη των Χανίων δεν κυριεύθηκε με μάχη, αλλά κατελήφθη από το τάγμα μου, χωρίς να δώσει μάχη, τις μεσημεριανές ώρες της 27^{ης} Μαΐου. Το τάγμα μου είχε λάβει στις 27 Μαΐου τη διαταγή, να προελαύσει δίπλα από την πόλη, με κατεύθυνση τον Όρμο της Σούδας. Όταν έφτασα στον δρόμο Χανίων-Σούδας, ονομαζόμενος από τους Άγγλους «42^η Οδός» χωρίς να έχω συναντήσει έως τώρα κάποια σθεναρή αντίσταση (είχα μέχρι αυτό το χρονικό σημείο μόνο έναν νεκρό), δέχθηκα όχι μόνο από τα μπροστά μου, αλλά επίσης και από τα αριστερά πίσω- δηλαδή από το άκρο της πόλης των Χανίων- σχετικά σφοδρά πυρά. Προπορεύτηκα με ένα μικρό Κλιμάκιο Μάχης μεταξύ των δύο δραστηριοποιούμενων, στην πρώτη γραμμή, λόχων και μπόρεσα, εκ τούτου, να δώσω επί τόπου τη διαταγή στον δεξιά δραστηριοποιούμενο λόχο, να προβεί σε άμυνα και στον τοποθετημένο αριστερά λόχο να κατευθυνθεί προς βορρά, ώστε να καλύψει τα πλάγια του τάγματος και τον εκεί, μεν μη ορατό, αλλά με αισθητή την παρουσία του αντίπαλο, να εκδιώξει προς την πόλη. Κατά τη διάρκεια της δράσης του τάγματος μου χάθηκε η σύνδεση με τους αριστερά από εμένα δίδοντας μάχη Ορεινούς Κυνηγούς. Μου δόθηκε η εντύπωση ότι είχα προωθηθεί πολύ, επειδή ακούγονταν ακόμα ο θόρυβος μάχης στα αριστερά, πίσω από το δυτικό άκρο της πόλης των Χανίων. Οι Ορεινοί Κυνηγοί δεν είχαν, προφανώς, κατορθώσει ακόμα να εισέλθουν στην πόλη. Ακολούθησα, με το Επιτελείο Μάχης μου, τον προωθημένο προς βορρά λόχο. Όταν πλησιάσαμε στη δυτική περιφέρεια της πόλης των Χανίων, σταμάτησαν τα πυρά και διεισδύσαμε, χωρίς αντίσταση, στο ανατολικό άκρο της πόλης, δηλαδή στο μοντέρνο προάστειο με τις βίλες. Επέτρεψα κατόπιν στο τάγμα μου, αφήνοντας πίσω τις ομάδες ασφάλισης δίπλα στον δρόμο Χανίων-Σούδας, να κινηθεί προς βόρεια και να εισέλθει στην πόλη. Έστησα το διοικητήριο μου, περίπου στις 13:00 το μεσημέρι, σε μια ταβέρνα δίπλα από μια σχετικά νέα ορθόδοξη εκκλησία, όχι μακριά από τον, οδηγώντας στο Ακρωτήρι, δρόμο. Μετά την κατάληψη του ανατολικού τμήματος της πόλης, εκεί όπου ανακαλύψαμε μόνο λίγους Βρετανούς στρατιώτες, που δεν πρόβαλαν καμία απολύτως αντίσταση, εισβάλλαμε με αξιόμαχες περιπόλους στην παλιά πόλη. Μια καθοδηγούμενη από τον ανθυπολοχαγό Krueger Περίπολος Αναγνώρισης του τάγματος μου ύψωσε, λίγο πριν τις 15:00, τη σημαία με τον αγκυλωτό σταυρό σε ένα μιναρέ, ενός βρισκόμενου στο λιμάνι παλιού τζαμιού. Λίγη ώρα μετά επέστρεψε μια, καθοδηγούμενη από τον ανθυπολοχαγό Abratis, Περίπολος Αναγνώρισης με δύο πολίτες, από τους οποίους ο ένας συστήθηκε ως ο δήμαρχος της πόλης των Χανίων. Μου παρέδωσε επίσημα, στο όνομα των ελληνικών αρχών, την πόλη και με παρακάλεσε να προστατεύσω τον άοπλο πληθυσμό, τον οποίο καθυσύχασα σχετικά με αυτό, ως κάτι το αυτονόητο. Εν τω μεταξύ συνεχίζονταν ακόμα οι μάχες ανάμεσα στη βρετανική εμπροσθοφυλακή και στους Ορεινούς Κυνηγούς, στο δυτικό άκρο της πόλης, παρότι ο θόρυβος της μάχης γίνονταν ολοένα και πιο αδύναμος και όλο και περισσότεροι Βρετανοί στρατιώτες επέστρεφαν σε μικρές ομάδες και αντιμετώπιζονταν από τις ομάδες προστασίας, που είχα τοποθετήσει εν τω μεταξύ στο δυτικό άκρο της παλιάς βενετσιάνικης οχύρωσης της παλιάς πόλης. Εξαιτίας της αβεβαιότητας της κατάστασης δεν επενέβη

πλέον στις μάχες της δυτικής περιφέρειας της πόλης για να μην τεθούμε κάτω από τα διασταυρωμένα πυρά των δικών μας μονάδων. Κατά τη διάρκεια του απογεύματος μετακίνησα το διοικητήριο μου σε μια βίλα, δίπλα στην ακτή της πόλης, που ήταν προηγουμένως το κατάλυμα του στρατηγού Freyberg και αργότερα έγινε η Λέσχη Γερμανών Αξιωματικών στα Χανιά. Εκεί με συνάντησαν επίσης οι πρώτοι Ορεινοί Κυνηγοί, που είχαν σπάσει αργά το απόγευμα την αντίσταση στο δυτικό άκρο της πόλης και είχαν διεισδύσει στην πόλη από τα δυτικά.

5. Δεν θυμάμαι πλέον, που είχε τοποθετηθεί το «Κλιμάκιο Μάχης Heilmann» κατά τη διάρκεια της «Μάχης των Χανίων». Ο συνταγματάρχης Heidrich δεν συντόνιζε, πάντως, την επίθεση εναντίων της πόλης των Χανίων από δυσμάς, αλλά ο συνταγματάρχης Utz. Ο συνταγματάρχης Heidrich είχε τεθεί επικεφαλής στην επίθεση νοτίως της πόλης. Δεν γνωρίζω κάτι σχετικά με μια ρίψη πυρών από όλα τα Βαρέα Όπλα, που είχε προηγηθεί πριν την εκδήλωση επίθεσης εναντίων των Χανίων. Το δικό μου τάγμα είχε υποστηριχθεί, κατά την προέλαση του μέχρι τον δρόμο Χανίων-Σούδας, από μια Μοίρα Ορειβατικού Πυροβολικού, η οποία δεν είχε μέχρι τώρα, ωστόσο, αναλάβει δράση λόγω της μικρής αντίστασης του εχθρού. Η εισβολή στην πόλη πραγματοποιήθηκε, από την πλευρά μου, χωρίς την υποστήριξη βαρύ οπλισμού, επειδή ο εχθρός δεν πρόβαλλε καμία αντίσταση.

6. Τα ολμοβόλα του 13ου Λόχου μας δεν συμμετείχαν, μετά βεβαιότητας, πλέον κατά τη διάρκεια της Υποστήριξης Πυρών στη «Μάχη των Χανίων», επειδή είχαν καταστραφεί ήδη τις προηγούμενες ημέρες. Σύμφωνα με καταθέσεις αιχμαλώτων η επίδραση τους στο ηθικό του εχθρού ήταν μεγάλη.

7. Δεν γνωρίζω σχετικά με το ραδιογράφημα, που είχε στείλει ο συνταγματάρχης Utz μετά την κυρίευση των Χανίων, με το παρακάτω κάπως περιεχόμενο: «Αρχηγέ μου, αναφέρω ότι το 100ο Σύνταγμα Ορεινών Κυνηγών έχει μόλις καταλάβει την πόλη των Χανίων». Δεν μπορώ να διανοηθώ ότι ένας διοικητής Συντάγματος θα μπορούσε να είχε στείλει, συνειδητά, μια τέτοιου είδους ψευδής αναφορά, παρακάμπτοντας την υπηρεσιακή οδό. Εάν έχει συμβεί κάτι τέτοιο, τότε ο Utz έχει προβεί απλά σε ένα ψέμα.

8. Αποστέλλω στο συνημμένο, το, δύο σελίδων, φωτοαντίγραφο μιας βρετανικής επίσημης υπηρεσιακής παρουσίασης, που είχε χρησιμοποιηθεί κατά την προετοιμασία της έρευνας από το Επιτελείο NORTHAG. Ταυτόχρονα σας επιστρέφω τις, με ευγενικό τρόπο, σταλμένες σε εμένα από εσάς φωτοτυπίες χαρτών, με σημειωμένες πάνω τους τις θέσεις του 3ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών και τις μετακινήσεις της «Ομάδας Μάχης Heilmann» και του τάγματος μου.

Εάν θελήσετε κάποιες πληροφορίες αναφορικά με τις έρευνές σας για τις επιθέσεις στο Αρντέν, θα βρίσκομαι ανά πάσα στιγμή στη διάθεση σας. Εν τω μεταξύ σας στέλνω τα θερμότερα χαιρετίσματα μου, ενθουμούμενος πάντα αυτόν τον παλιό δεσμό συντροφικότητας.

Σελίδες 53-127 (μετάφραση)

Περιεχόμενο

A) Εισαγωγή.

Το νησί της Κρήτης .....

σελ. 1

B) Κορμός.

Η κατάκτηση της Κρήτης, υπό το πρίσμα του αγγλικού τύπου.

Γ) Οι εχθροπραξίες.

Τετάρτη, την 21. Μαΐου 1941

Ο Τσόρτσιλ ενώπιον της Κάτω Βουλής .....

σελ. 2

Η στολή των Γερμανών Αλεξιπτωτιστών .....

σελ. 3

Αγγλικά και ελληνικά στρατεύματα στην Κρήτη .....

σελ. 3

Επιθέσεις εναντίων του Αγγλικού Βασιλικού Στόλου.....

σελ. 3

Εκτίμηση των γερμανικών επιθέσεων .....

σελ. 4

Πέμπτη, την 22. Μαΐου 1941

Η επίσημη Αγγλική Στρατιωτική Αναφορά .....

σελ. 4

Επιπλέον Στρατιωτική Αναφορά .....

σελ. 5

Επίθεση εναντίων του Αγγλικού Βασιλικού Στόλου .....

σελ. 5

Γερμανοί πιλότοι προειδοποίησαν για την επίθεση.....

σελ. 6

Αγγλικές προετοιμασίες για την επίθεση .....

σελ. 6

Η επίθεση εναντίων της Κρήτης στο πλαίσιο των γερμανικών σχεδιασμών .....

σελ. 7

Η στολή των Γερμανών Αλεξιπτωτιστών .....

σελ. 7

Ο Έλληνας βασιλιάς στην Κρήτη .....

σελ. 8

Αριθμός των Γερμανών Αλεξιπτωτιστών .....

σελ. 8

Παράταξη μιας Γερμανικής Αερομεταφερόμενης Μεραρχίας .....

σελ.8

Τα γερμανικά ανεμοπλάνα .....

σελ. 9

Παρασκευή, την 23. Μαΐου 1941

Η επίσημη Αγγλική Έκθεση	σελ. 10
Ο Τσόρτσιλ ενώπιον της Κάτω Βουλής	σελ. 11
Λεπτομέρειες από τη συνεδρίαση της Κάτω Βουλής	σελ. 12
Εκτίμηση της επέμβασης των Γερμανών Αλεξιπτωτιστών	σελ. 13
Περαιτέρω προστάγματα	σελ. 14
Αίτια σχετικά με την υποχώρηση των Αγγλικών Καταδιωκτικών Αεροσκαφών από την Κρήτη	σελ.14
Έκθεση αναφορικά με την έως τώρα πορεία των μαχών	σελ. 15

Σάββατο, την 24. Μαΐου 1941

Οι επίσημες Αγγλικές Στρατιωτικές Αναφορές	σελ.18
Εκτίμηση της κατάστασης	σελ.18
Περαιτέρω Στρατιωτικές Αναφορές	σελ.19
Παράταξη των Βρετανικών Στρατευμάτων	σελ.19
Αριθμός των Γερμανών Αλεξιπτωτιστών	σελ. 20
Αναφορά σχετικά με την αγγλική επίθεση εναντίων της Γερμανικής Μοίρας Ελαφρών Σκαφών	σελ. 20
Επιθέσεις εναντίων του Αγγλικού Βασιλικού Στόλου	σελ.20
Τα Γερμανικά Ανεμοπλάνα	σελ. 21
Η πορεία της επέμβασης Γερμανών Αλεξιπτωτιστών	σελ.22
Δυνατότητα επέμβασης ενός αεροπλανοφόρου	σελ.23

Κυριακή, την 25. Μαΐου 1941

Η Πρώτη Έκθεση της Ανώτατης Διοίκησης Γερμανικού Στρατού	σελ.23
--	--------

Δευτέρα, την 26. Μαΐου 1941

Έκθεση της Ανώτατης Διοίκησης Γερμανικού Στρατού	σελ.24
Η επίσημη Αγγλική Στρατιωτική Έκθεση	σελ.25
Η φυγή του Έλληνα βασιλιά	σελ. 26

Λεπτομέρειες της φυγής	σελ.26
Αναφορά σχετικά με τη φυγή του συνταγματάρχη Blunt	σελ.26
Εξαγγελία του Έλληνα βασιλιά	σελ.28
Εκτίμηση της κατάστασης	σελ.30

Τρίτη, την 27. Μαΐου 1941

Έκθεση της Ανώτατης Γερμανικής Στρατιωτικής Διοίκησης	σελ.31
Η επίσημη Αγγλική Στρατιωτική Έκθεση	σελ.31
Περαιτέρω αγγλικές Στρατιωτικές Αναφορές	σελ.32
Επιθέσεις εναντίων του Αγγλικού Στόλου	σελ.33
Ο ρόλος των Ιταλών	σελ.33
Τα αίτια σχετικά με τη φυγή του Έλληνα βασιλιά	σελ.33

Τετάρτη, την 28. Μαΐου 1941

Αναφορά της Ανώτατης Γερμανικής Στρατιωτικής Διοίκησης	σελ.34
Επίσημες Αγγλικές Στρατιωτικές Αναφορές	σελ.35
Ο Τσόρτσιλ ενώπιον της Κάτω Βουλής	σελ.36
Περαιτέρω αγγλικές αναφορές σχετικά με την κατάσταση στην Κρήτη	σελ.37
Οι γερμανικές απώλειες	σελ.38
Τα Ju 52	σελ.38
Ανασκόπηση των συμβάντων της πρώτης εβδομάδας	σελ.38

Πέμπτη, την 29. Μαΐου 1941

Έκθεση της Ανώτατης Γερμανικής Στρατιωτικής Διοίκησης	σελ.39
Η επίσημη Αγγλική Στρατιωτική Αναφορά	σελ.40
Περαιτέρω Αγγλικές Στρατιωτικές Αναφορές	σελ.40
Ενισχύσεις των Άγγλων	σελ.41

Τα Γερμανικά Αεροσκάφη	σελ.41
Εκτίμηση της κατάστασης	σελ.42
Οι γερμανικές απώλειες	σελ.42

Παρασκευή, την 30. Μαΐου 1941

Έκθεση της Ανώτατης Γερμανικής Στρατιωτικής Διοίκησης	σελ.43
Η επίσημη Αγγλική Στρατιωτική Έκθεση	σελ. 44
Επιθέσεις εναντίων του Αγγλικού Στόλου (καταδρομικό York)	σελ.45
Οι Ιταλοί εκδηλώνουν επίθεση	σελ.46
Εκτίμηση της κατάστασης	σελ.46

Σάββατο, την 31. Μαΐου 1941

Έκθεση της Ανώτατης Γερμανικής Στρατιωτικής Διοίκησης	σελ.46
Η επίσημη Αγγλική Στρατιωτική Αναφορά	σελ. 47
Ιταλικές Στρατιωτικές Αναφορές	σελ. 47
Περαιτέρω Αγγλικές Στρατιωτικές Αναφορές	σελ.47
Αίτια για την αποτυχία της Βρετανικής Βασιλικής Πολεμικής Αεροπορίας	σελ.48
Εκτίμηση της κατάστασης	σελ.48

Δευτέρα, την 2. Ιουνίου 1941

Έκθεση της Ανώτατης Γερμανικής Στρατιωτικής Διοίκησης	σελ.48
Οι Επίσημες Αγγλικές Στρατιωτικές Αναφορές	σελ. 49
Περαιτέρω Αγγλικές Στρατιωτικές Αναφορές σχετικά με την αγγλική υποχώρηση	σελ.50

II) Τα διδάγματα από την ήττα στην Κρήτη.

Αναφορά ενός υψηλόβαθμου αξιωματικού της Βρετανικής Βασιλικής Πολεμικής Αεροπορίας	σελ.50
Αναφορά ενός Στρατιωτικού Παρατηρητή	σελ.52
Αναφορά του Ειδικού Ανταποκριτή Richard Capell	σελ.56

Αναφορά ενός λοχία Μαορί	σελ.57
Αναφορά του Cyril Falls	σελ.58
Αναφορά του Ειδικού Ανταποκριτή Christoph Buckley	σελ.61

Γ) Επίλογος

Συνοπτική Στρατιωτική Αναφορά της Ανώτατης Διοίκησης Γερμανικού Στρατού.

Η ΚΥΡΙΕΥΣΗ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΟΥ ΑΓΓΛΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

Μια αντιπαραβολή από αποσπάσματα σε αγγλικές εφημερίδες, περιοδικά, από ραδιοφωνικές ανακοινώσεις καθώς επίσης και από τις επίσημες Εκθέσεις της Ανώτατης Διοίκησης Γερμανικού Στρατού.

Συντασσόμενο από τη Γενική Διοίκηση του 11ου Αεροπορικού Σώματος
Τμήμα Πληροφοριών

A) Εισαγωγή.

ΤΟ ΝΗΣΙ ΚΡΗΤΗ (από την «Daily Telegraph», από 21.5.1941)

Το νησί της Κρήτης ελέγχει από αέρα και θάλασσα την είσοδο στο Ιόνιο και Αιγαίο Πέλαγος. Το νησί είναι, παρά τα κλιματικά του μειονεκτήματα, μια σημαντική και αντικατάστατη βάση για τις επεμβάσεις της Πολεμικής μας Αεροπορίας. Ο Κόλπος της Σούδας, στα βόρειες ακτές, διαθέτει ένα εξαιρετικής σημασίας λιμάνι.

Το νησί θα ήταν, υπό την εχθρική κατοχή, ένα πέρασμα προς τη Συρία και μια βάση για εναέριες επιχειρήσεις εναντίων της περιοχής του Σουέζ, που βρίσκεται λιγότερο από εξακόσια μίλια απόσταση.

B) Κορμός.

Η ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ, ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΟΥ ΑΓΓΛΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ.

I) Οι εχθροπραξίες.

Τετάρτη, την 21. Μαΐου 1941

Ο Τσόρτσιλ ενώπιον της Κάτω Βουλής: Το νησί θα υπερασπιστεί μέχρι και τον τελευταίο άνδρα.

Σύμφωνα με τις χθεσινές δοσμένες διασαφηνίσεις του Τσόρτσιλ ενώπιον της Βουλής των Κοινοτήτων, που είχαν ως θέμα τη γερμανική επίθεση εναντίων της

Κρήτης, συνειδητοποιήσαν οι ακροατές άμεσα ότι είχε ξεκινήσει μια από τις μεγαλύτερες μάχες αυτού του πολέμου.

Η επίθεση αυτή αναμένονταν και προβλέφθηκε στην ομιλία του μια συνάντηση στρατιωτικών, που ορίστηκε από τον πρωθυπουργό στις 7 Μαΐου.

Ο Τσόρτσιλ εξήγησε τα παρακάτω:

“Έχουμε την πρόθεση να υπερασπίσουμε τις σημαντικές και σπουδαίες σημασίες, για την πορεία του πολέμου, θέσεις στην Κρήτη και στο Τομπρούκ, μέχρι θανάτου και χωρίς να λάβουμε υπόψη την προοπτική μιας υποχώρησης.

Τα Αναγνωριστικά Αεροσκάφη μας διαπίστωσαν, τις τελευταίες ημέρες, μεγάλης κλίμακας συγκεντρώσεις των γερμανικών αεροπορικών δυνάμεων στα αεροδρόμια της Νοτίου Ελλάδας και εκδηλώσαμε επιθέσεις, κάθε νύχτα, εναντίων αυτών, προκαλώντας βαριές απώλειες σε αυτές.

Είναι τώρα πλέον ξεκάθαρο ότι αυτή η συγκέντρωση αεροσκαφών ήταν η προκαταρκτική φάση της απόβασης στην Κρήτη. Σήμερα, το πρωί, έχει αρχίσει μια επίθεση ισχυρών αερομεταφερόμενων μονάδων. Έχει ξεκινήσει και εξελίσσεται μια, σίγουρα, πολύ σοβαρή μάχη.

Τα στρατεύματά μας, εκεί, βρίσκονται υπό τη διοίκηση του στρατηγού Freyberg, και μάλιστα βρετανικές, νεοζηλανδικές και ελληνικές στρατιωτικές μονάδες και είμαστε βέβαιοι ότι θα προβάλουν στον εχθρό μια εξαιρετικά σθεναρή και αποφασιστική αντίσταση”.

Ο Τσόρτσιλ ανακοίνωσε σε μια δεύτερη του διασαφήνιση:

“Μετά από μια σειρά σφοδρών αεροπορικών βομβαρδισμών εναντίων του Όρμου της Σούδας και των διαφόρων αεροδρομίων στους παρακείμενους χώρους εισέβαλαν με ανεμοπλάνα, αλεξίπτωτα και μεταγωγικά, χίλιοι πεντακόσιοι περίπου στρατιώτες του εχθρού, στην περιοχή Χανίων –Μάλεμε, φορώντας νεοζηλανδικές στρατιωτικές στολές.

Αυτή η αναφορά προσκομίστηκε σήμερα στις 12:00 και ο στρατός ανακοίνωσε προς τούτο ότι είχαμε την κατάσταση υπό πλήρη έλεγχο. Ο στόχος του εχθρού ήταν προφανώς η κατάληψη του αεροδρομίου στο Μάλεμε, κάτι που είχε έως τώρα αποτύχει.

Μέσω μας αργότερης αναφοράς, στις 3:00, γνωστοποιήθηκε ότι ο εχθρός προέβαινε σε διαρκείς εναέριες αναγνωρίσεις και πραγματοποιήθηκαν αεροπορικοί βομβαρδισμοί και επιθέσεις με χρήση πολυβόλων αεροσκαφών εναντίων, κυρίως, των εγκαταστάσεων Αντιαεροπορικής Άμυνας.

Ένα στρατιωτικό νοσοκομείο μεταξύ των Χανίων και του Μάλεμε, που είχε καταληφθεί από τον εχθρό, ανακαταλήφθηκε.

Αναφέρθηκε η παρουσία ενός σχετικά ισχυρού εχθρικού τάγματος, που δεν είχε ακόμα διασκορπιστεί, νοτίως του δρόμου Χανίων-Μάλεμε. Τα υπόλοιπα τάγματα εξοντώθηκαν.

Η πόλη του Ηρακλείου (Κάντια) βομβαρδίστηκε, ωστόσο δεν έλαβαν έως τώρα εκεί χώρα αποβιβάσεις εχθρικών μονάδων”.

Η στολή των Γερμανών Αλεξιπτωτιστών.

Η αποκάλυψη του Τσόρτσιλ ότι οι Γερμανοί φόραγαν στρατιωτικές στολές της Νέας Ζηλανδίας, προκάλεσε μεγάλη αγανάκτηση μεταξύ των ακροατών.

Δεν είπε, τι θα συμβεί με αυτούς τους στρατιώτες, σε περίπτωση που πιαστούν αιχμάλωτοι ζωντανοί, ωστόσο τα μέλη του κοινοβουλίου θα απαιτούσαν με έντονο τρόπο, να ασκηθεί το δικαίωμα της εκτέλεσης αυτών των στρατιωτών, επειδή είναι ξεκάθαρα υπεύθυνοι για την παραβίαση του Διεθνούς Στρατιωτικού Δικαίου. Οι Βρετανοί Αλεξιπτωτιστές, που εισέβαλαν στην Ιταλία, είναι γνωστό ότι φορούσαν όλοι βρετανικές στολές.

Το Βερολίνο το διαψεύδει.

Οι επίσημες αρχές του Βερολίνου ισχυρίστηκαν χθες ότι, μολονότι οι αναφορές σχετικά με την απόβαση των αλεξιπτωτιστών είναι αληθείς, ο ισχυρός του Τσόρτσιλ, αναφορικά με τη χρήση στρατιωτικών στολών της Νέας Ζηλανδίας, ήταν παντελώς ψευδής.

Προστέθηκε προς τούτο ότι οι μονάδες Αλεξιπτωτιστών είχαν εφοδιαστεί τώρα τελευταία με χακί στολές, όμοιες αυτές των Γερμανικών Στρατευμάτων Αφρικής και μάλιστα για τη χρήση τους σε τροπικό κλίμα, με αποτέλεσμα να έχει δημιουργηθεί πιθανότητα αυτή η παρανόηση.

Αγγλικά και ελληνικά στρατεύματα στην Κρήτη.

Βρετανικά στρατεύματα βρίσκονται από τον περασμένο Νοέμβριο στην Κρήτη. Στις 5 Μαΐου γνωστοποιήθηκε ότι ο στρατηγός Freyberg ανακηρύχθηκε ως διοικητής των συμμαχικών στρατευμάτων. Είναι 51 ετών και έχει τιμηθεί με τον Σταυρό της Βικτωρίας, πλησίον του Beaumont Hamel, ως διοικητής του «Τάγματος Hood», της Βασιλικής Ναυτικής Μεραρχίας, το 1916. Έχει τιμηθεί επίσης με το Μετάλλιο Διακεκριμένης Υπηρεσίας (Distinguished Service Order-D.S.O) πλησίον της Καλλίπολης και ακόμα δύο φορές στη Γαλλία.

Δύο, τουλάχιστον, πλήρεις Μεραρχίες του Ελληνικού Στρατού διέφυγαν από την ηπειρωτική Ελλάδα προς Κρήτη, εκεί όπου ο βασιλιάς Γεώργιος και η κυβέρνηση του είχαν στήσει στις 23 Απριλίου το διοικητήριο τους.

Επιθέσεις εναντίων του Αγγλικού Βασιλικού Στόλου

Η Έκθεση της Γερμανικής Ανώτατης Στρατιωτικής Διοίκησης, από τη χθεσινή ημέρα, αναφέρει ότι Βομβαρδιστικά Καθέτου Εφόρμησης, υπό την προστασία Καταδιωκτικών, πραγματοποίησαν επίθεση εναντίων πλοίων στον Κόλπο της Σούδας και αεροδρομίων στο νησί της Κρήτης.

Αναφέρθηκε ότι ένα Βρετανικό Εύδρομο, της τάξης του «York», έπιασε φωτιά, έξι Hurricane καταστράφηκαν και έξι Αντιαεροπορικά Πυροβόλα τέθηκαν εκτός μάχης.

Εκτίμηση της επίθεσης των Γερμανών Αλεξιπτωτιστών.

Η Κρήτη είναι, όπως το Τομπρούκ, ένα μικρό οχυρό, που απειλεί τις θαλάσσιες συγκοινωνίες του εχθρού. Οι Γερμανοί πρέπει να εξαλείψουν αυτόν τον κίνδυνο για τις ανεμπόδιστες μετακινήσεις τους στη Μεσόγειο. Η επίθεση τους δεν δείχνει να έχει επιφέρει ακόμα, μια καθοριστική για αυτούς επιτυχία, αλλά μια επίθεση των αλεξιπτωτιστών θα είναι καθοριστική, εάν διεξαχθεί με επαρκείς δυνάμεις.

Η πρώτη συνέπεια θα είναι ο διασκορπισμός των αμυνομένων, ακριβώς αυτή τη χρονική στιγμή, που ένας συγκεκριμένος αριθμός στρατιωτικών δυνάμεων κρίνεται αναγκαίος, για να προβάλει αντίσταση σε μια απόβαση του εχθρού και να φέρει τις πρώτες επιτυχίες.

Στην Κρήτη βρίσκεται ένας μικρός, αλλά καλά εξοπλισμένος, στρατός, υπό τις διαταγές του στρατηγού Freyberg και θα πολεμήσει σίγουρα με σθένος. Ο πραγματικός κίνδυνος έγκειται στο ό,τι έχει καταληφθεί ένα αεροδρόμιο και με αυτό έχει ανοίξει ο δρόμος για την αποβίβαση περαιτέρω αερομεταφερόμενων μονάδων.

Η Κρήτη έχει εκατό εξήντα μίλια μήκος και μεταξύ τριάντα πέντε και 7 ½ μίλια πλάτος. Ο Όρμος της Σούδας είναι το καλύτερο λιμάνι του νησιού και διαθέτει έναν προστατευμένο χώρο προσάραξης για μεγάλα πλοία.

Πέμπτη, την 22. Μαΐου 1941.

Οι επίσημες Αγγλικές Στρατιωτικές Αναφορές.

Καθ' όλη τη διάρκεια της χθεσινής ημέρας ήταν το νησί ο στόχος μιας σειράς σφοδρών αεροπορικών επιθέσεων και κατά την παύση αυτών αποβιβάζονταν, σε διάφορα σημεία, νέα κύματα Γερμανών Αλεξιπτωτιστών και Αερομεταφερόμενες Μονάδες.

Σκληρές μάχες πραγματοποιούσαν όλη την ημέρα και ο εχθρός υπέστη βαριές απώλειες, ενώ οι δικιές μας ήταν σχετικά μικρότερες.

Μια γερμανική μονάδα, που είχε κατορθώσει να διεισδύσει σε ένα προάστειο των Χανίων, περικυκλώθηκε και εξολοθρεύθηκε. Οι επιχειρήσεις συνεχίστηκαν.

Η γερμανική επίθεση εκδηλώθηκε από τα αεροδρόμια της ελληνικής ηπειρωτικής χώρας. Για να μπορέσουν να ανακόψουν τις εχθρικές επιχειρήσεις εν τη γενέση τους, προέβησαν Βαριά Βομβαρδιστικά της Βασιλικής Πολεμικής Αεροπορίας, το βράδυ της Τρίτης, σε συνεχείς σφοδρές επιθέσεις εναντίων αυτών των χώρων.

Το Κάιρο αναφέρει: Σφοδρές εχθροπραξίες διεξάγονταν, καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας, στην Κρήτη. Ήταν η δεύτερη ημέρα της επίθεσης. Η περικύκλωση των μονάδων των Αλεξιπτωτιστών είχε κάνει ικανοποιητική πρόοδο και υπήρχαν ακόμα μόνο λίγοι, που κινούταν ελεύθερα το έδαφος. Ενώ η κατάσταση έχει τεθεί στον έλεγχο μας, υπάρχει φυσικά μια ασάφεια στην εξέλιξη της, εξαιτίας πολλών τον αριθμό Γερμανών Αλεξιπτωτιστών, που έχουν ριχτεί με

νεοζηλανδικές ή βρετανικές στολές, αν και οι Ναζί αμφισβητούν το γεγονός αυτό.

Μια ακόμα Στρατιωτική Έκθεση σημειώνει:

Επιπλέον αλεξιπτωτιστές ρίχθηκαν στην περιοχή του Ρεθύμνου και του Ηρακλείου, περίπου πενήντα με εκατό δέκα χλμ ανατολικά των Χανίων. Και οι δύο αυτοί χώροι βρίσκονται στις ακτές, εκεί όπου οι Γερμανοί προτίθενται να εγκατασταθούν, όταν αποβιβάσουν, από την πλευρά της θάλασσας Τεθωρακισμένα Άρματα Μάχης και άλλα Βαρέα Όπλα, που από μόνα τους θα μπορούσαν να επιφέρουν, κατά την κατάληψη του νησιού, συνεχείς επιτυχίες.

Επίθεση εναντίων του Αγγλικού Βασιλικού Στόλου:

Προκύπτει από μια Αναφορά από το Βερολίνο ότι το Βρετανικό Βασιλικό Ναυτικό έχει επίσης αναμειχθεί στις μάχες στο νησί, σύμφωνα με την οποία Γερμανικά Πολεμικά Αεροσκάφη έχουν επιτεθεί εναντίων βρετανικών μονάδων του Πολεμικού Ναυτικού, δυτικά της Κρήτης.

Γνωστοποιήθηκε αργότερα από το Γερμανικό Ραδιόφωνο ότι ένα Πολεμικό Πλοίο, πέντε καταδρομικά και ένα αντιτορπιλικό χτυπήθηκαν, τέσσερα Πολεμικά Πλοία έπιασαν φωτιά και ένα παρουσίασε κλίση.

Το «Radio Roma» ανακοίνωσε χθες βράδυ, μια παρόμοια ψευδής είδηση και ισχυρίστηκε ότι ιταλικά αεροσκάφη επετέθησαν σε Βρετανικά Πολεμικά Πλοία, προκαλώντας ζημιά σε τρία αντιτορπιλικά και δύο καταδρομικά και πιθανότατα επίσης σε ένα ακόμα εύδρομο.

Γερμανοί πιλότοι προειδοποίησαν για την επίθεση στην Κρήτη.

Μπορεί τώρα να γνωστοποιηθεί ότι η στρατιωτική μας διοίκηση είχε πληροφορηθεί, ήδη, από την προηγούμενη Παρασκευή, σχετικά με την επικείμενη γερμανική επίθεση στην Κρήτη. Την ημέρα ετούτη καταρρίφθηκαν δύο Γερμανοί πιλότοι, έπεσαν στη θάλασσα πλησίον της Κρήτης, περισυλλέχθηκαν από ένα ψαροκάικο και μεταφέρθηκαν στο νησί. Ανέφεραν τότε στους Κρητικούς διασώστες τους ότι το νησί θα δέχονταν επίθεση, πιθανότατα, τις επόμενες σαράντα οχτώ ώρες. Ήταν έκπληκτοι καθώς παραδόθηκαν στους Βρετανούς. Νόμιζαν ότι όλοι οι Κρητικοί θα ήταν φιλικά διακείμενοι προς τους Γερμανούς-ένα καλό παράδειγμα της προπαγάνδας του Γκέμπελς, που όχι μόνο δεν δημιουργεί ψευδή γεγονότα, αλλά τα μεταβάλλει στην αντίθετη διάσταση τους.

Οι πιλότοι αρνήθηκαν ότι είχαν πει στους διασώστες τους το οτιδήποτε.

Αγγλικές προετοιμασίες για την επίθεση στην Κρήτη.

Η Βρετανία γνώριζε εδώ και αρκετό καιρό ότι οι Γερμανοί θα επιτίθονταν στην Κρήτη. Τα στρατιωτικά πλάνα του εχθρού είχαν επιμελώς εκπονηθεί και είχαν προετοιμαστεί αντίστοιχα τα σχέδια υπεράσπισης της νήσου.

Οι επικεφαλής του Βασιλικού Στόλου, του Στρατού Ξηράς και της Βασιλικής Πολεμικής Αεροπορίας διαπίστωσαν από κοινού, πριν λίγους μήνες ότι θα ήταν στρατηγικό λάθος, εάν καταλάμβαναν τα νησιά των Ιταλικών Δωδεκανήσων ή να προέβαλαν αντίσταση στους Γερμανούς, εάν θα καταλάμβαναν κάποια ελληνικά νησιά.

Μπορούσε κάποιος να διακρίνει ότι η υπεράσπιση αυτών των απομονωμένων θέσεων θα είχε ως αποτέλεσμα μια μεγάλης κλίμακας διασκόρπιση των Στοιχείων του Αντιαεροπορικού Πυροβολικού μας και των Σμηνών Καταδρομικών Αεροσκαφών μας.

Πάρθηκε η απόφαση, η άμυνα μας να επικεντρωθεί στο νησί της Κρήτης και πιθανών επίσης στην Κύπρο, ένα νησί, το οποίο πιθανότατα θα καθίσταντο ως ένας επόμενος στόχος των Γερμανών, εάν συνέχισαν την προέλαση τους εναντίων της Συρίας και του Ιράκ.

Η επίθεση εναντίων της Κρήτης στο πλαίσιο των γερμανικών σχεδιασμών.

Το κύρος των Ναζί διακυβεύεται.

Η φήμη της Γερμανικής Πολεμικής Αεροπορίας διακυβεύεται στην Κρήτη. Μια αποτυχία της θα είχε σοβαρότατες συνέπειες σε πολλές χώρες. Θα μπορούσε κάποιος να αναλογιστεί προς τούτο ότι αυτή η επίθεση αποτελεί μόνο ένα μικρό τμήμα ενός μεγαλύτερου σχεδιασμού, δηλαδή να καταλάβουν τη Διώρυγα του Σουέζ και να εκδιώξουν τον Βρετανικό Βασιλικό Στόλο από την Ανατολική Μεσόγειο.

Αυτή η επίθεση είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τις επιχειρήσεις, που διεξάγονται μέσω της Συρίας προς ανατολάς, μέχρι τον Περσικό Κόλπο και προς νότο μέχρι τη Χερσόνησο του Σινά. Παράλληλα με τις επιχειρήσεις των Μονάδων Τεθωρακισμένων Αρμάτων Μάχης στη Λιβύη, που έχουν ως στόχο την κατάκτηση και την κυριαρχία της Αιγύπτου.

Ο Ανώτατος Αρχηγός της Βασιλικής Πολεμικής Αεροπορίας, σερ Arthur Longmore, πρέπει αναμφίβολα να αναλογιστεί κατά τη διάθεση των αεροπορικών του δυνάμεων στην Κρήτη, κατά πόσο μπορεί να μειώσει τη δύναμη των Μοιρών του, που δραστηριοποιούνται με τις μονάδες στρατού σε αυτές τις περιοχές.

Η στολή των Γερμανών Αλεξιπτωτιστών

Σύμφωνα με την χθεσινή δήλωση του πρωθυπουργού ενώπιον της Βουλής των Κοινοτήτων αναφορικά με την Κρήτη, έθεσε ο Hugh Molson (συντηρητικός) την ερώτηση, εάν υπάρχει μια επιβεβαίωση του γεγονότος ότι οι ριγμένοι Γερμανοί αλεξιπτωτιστές φορούσαν στολές της Νέας Ζηλανδίας.

Τσόρτσιλ: “ Ναι αγαπητέ μου. Έχω λάβει μια άλλη ακόμα αναφορά σχετικά με την οποία, αυτοί που έπεσαν στο Ρέθυμνο φορούσαν αγγλικές στολές, κάτι που απορρίπτουν οι Γερμανοί’.

Ο Molson ρώτησε εάν οι φορώντας αγγλικές στολές αιχμάλωτοι έχουν παραβιάσει το Διεθνές Στρατιωτικό Δίκαιο.

Τσόρτσιλ: “ Δεν έχω επαρκώς πληροφορηθεί σχετικά με τα ακριβή συνακόλουθα στοιχεία. Πιστεύω ότι πρέπει να αφήσουμε την απόφαση αναφορικά με αυτό, στους εκεί συμμετέχοντες”.

Ο Έλληνας βασιλιάς στην Κρήτη.

Η διάθεση των κατοίκων του νησιού έχει χαρακτηριστεί ως πολύ καλή και έχει ενθαρρυνθεί από τις προτροπές του βασιλιά της Ελλάδας και του πρωθυπουργού Τσουδερού, που και οι δύο βρίσκονται σε ασφαλή χώρο.

Αριθμός των Γερμανών Αλεξιπτωτιστών.

Είναι πιθανόν, οι Γερμανοί να έχουν δραστηριοποιήσει για την απόβαση τουλάχιστον δεκατέσσερις χιλιάδες άνδρες. Όπως συνήθως έχουν διεξάγει την επίθεση χωρίς να λάβουν υπόψη τις επικείμενες απώλειες. Οι βαριές απώλειες σε νεκρούς και τραυματίες της χθεσινής και σημερινής ημέρας οφείλονται στα πολλά τον αριθμό Μεταγωγικά Αεροσκάφη, που έχουν καταρριφθεί ή υπέστησαν ρήγματα κατά τη διάρκεια της προσγείωσης.

Έχω πληροφορηθεί ότι μια τουλάχιστον Αερομεταφερόμενη Μεραρχία έχει δραστηριοποιηθεί για την εκδήλωση της επίθεσης. Αριθμεί πάνω από επτά χιλιάδες άνδρες και εδώ προστίθενται ακόμα οι μονάδες των Αλεξιπτωτιστών, οι οποίοι ανήκουν στην Πολεμική Αεροπορία και όχι στον Στρατό Ξηράς.

Υπολογίζεται, σύμφωνα με τις αναφορές, ο αριθμός εδώ των μονάδων Αλεξιπτωτιστών σε περίπου πέντε χιλιάδες άνδρες. Λαμβάνουν συνεχώς ενισχύσεις σήμερα.

Παράταξη μιας Γερμανικής Αερομεταφερόμενης Μεραρχίας.

Μια Αερομεταφερόμενη Μεραρχία περιλαμβάνει δύο Συντάγματα Πεζικού, που είναι μικρότερα από τα συνήθη Συντάγματα, ένα Σύνταγμα Πυροβολικού με είκοσι τέσσερα Ορειβατικά Πυροβόλα 7,5 cm, μια Μοίρα Αντιαρματικών με τρία πυροβόλα 7 cm, μια Μονάδα Αναγνώρισης, ομάδες διαβιβαστών και σκαπανείς. Τα Συντάγματα Πεζικού αποτελούνται από τάγματα, που περιέχουν τρεις Λόχους Τυφεκιοφόρων και έναν Λόχο με Πολυβόλα. Σε κάθε Σύνταγμα έχει δοθεί μια Πυροβολαρχία Πεδινών Πυροβόλων, αποτελούμενη από τέσσερα Πυροβόλα των 7,5 cm. Υπάρχουν ακόμα δύο Μηχανοκίνητοι Λόχοι Αντιαεροπορικών Πολυβόλων, αγγελιοφόροι με μοτοσυκλέτες, και άνδρες της αστυνομίας, του υγειονομικού και υπεύθυνοι εφοδιασμού. Υπάρχουν ακόμα πολλοί αξιωματικοί.

Μια Αερομεταφερόμενη Μεραρχία δεν φέρει μαζί της Οχήματα Μεταφοράς και οι μονάδες έχουν Ειδική Διαταγή, να προβούν, αμέσως μετά την αποβίβαση τους, στην επίταξη οχημάτων των κατοίκων του νησιού. Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό αυτών των ταγμάτων είναι ο πολύ μεγάλος αριθμός αξιωματικών και υπαξιωματικών, μεγαλύτερος από τον συνηθισμένο.

Για τη μεταφορά μιας μεραρχίας χρειάζονται περίπου διακόσια πενήντα μεταγωγικά αεροπλάνα. Λαμβάνεται εδώ υπόψη ότι κάθε αεροσκάφος θα εκτελέσει, πιθανότατα, τρεις με τέσσερις διαδρομές.

Σύμφωνα με το στρατιωτικό σχεδιασμό θα ριχθούν πρώτα οι αλεξιπτωτιστές. Όταν τα καταφέρουν, θα δώσουν σήμα και θα ξεκινήσει έπειτα η αποβίβαση των Αερομεταφερόμενων Μονάδων.

Τα Γερμανικά Ανεμοπλάνα.

Υπό το πρίσμα μιας δοκιμής για την εισβολή στην Αγγλία έχει κριθεί η χρήση των ανεμοπλάνων από τους επιτιθέμενους ως χρήσιμη. Θα πρέπει να γίνει πράγματι μεγάλη προσπάθεια να μαντέψει κάποιος εάν η Κρήτη θα καταστεί το πεδίο μιας πρόβας τζενεράλε για άλλες συχνά απειλούμενες εισβολές.

Οι Γερμανοί έχουν, εδώ και ένα πολύ μεγάλο διάστημα, εξειδικευτεί στην κατασκευή ανεμοπλάνων. Πολλές λέσχες ανεμοπλάνων έχουν ιδρυθεί, πριν τον πόλεμο, στη Γερμανία και όλα τα μέλη της Γερμανικής Πολεμικής Αεροπορίας έχουν εκπαιδευτεί, κατά τη διάρκεια των εξοπλιστικών ετών, ως πιλότοι ανεμοπλάνων.

Μεγάλα σε μέγεθος Μεταγωγικά Αεροσκάφη έχουν τη δυνατότητα να σύρουν ολόκληρες σειρές ανεμοπλάνων- είκοσι και άνω. Η γωνία πτώσης είναι περίπου 1:10 ή 1:12 και η ικανότητα ελιγμών τους είναι αξιοσημείωτη.

Από την άλλη πλευρά προσφέρουν έναν εξαιρετικά εύκολο και τρωτό στόχο και ακόμα και αν οι πιλότοι τους έχουν εξοπλιστεί πιθανότατα με αυτόματα όπλα, πρέπει να λάβει κάποιος, ωστόσο, υπόψη ότι μπορούν εύκολα να καταστραφούν από τα Hurricane και τα Spitfire.

Μπορούν, εκ τούτου, να θεωρηθούν ως ένα πολυδάπανο μέσο επίθεσης και μάλιστα, τόσο από τη σκοπιά της μεταφοράς στρατιωτικών μονάδων, όσο και υλικού πολέμου. Η επιτυχία τους εξαρτάται από την επέμβαση πολύ μεγάλου αριθμού αυτών, σε κάθε τομέα ξεχωριστά, από τον συννεφιασμένο καιρό, καθώς επίσης και από την, σε μεγάλο μέγεθος, προστασία τους από τα καταδρομικά.

Παρασκευή, την 23. Μαΐου 1941

Οι επίσημες Αγγλικές Αναφορές σημειώνουν:

Η Βρετανική Στρατιωτική Διοίκηση στο Κάιρο εξέδωσε χθες την παρακάτω αναφορά σχετικά με τις επιχειρήσεις στην Κρήτη:

«Χθες (Τετάρτη) αποβιβάστηκαν περαιτέρω κύματα Γερμανικών Μονάδων Αλεξιπτωτιστών και Αερομεταφερόμενα Στρατεύματα σε διάφορα σημεία του νησιού, τα βρετανικά και νεοζηλανδικά στρατεύματα, υποστηριζόμενα από Έλληνες και Κρητικούς κράτησαν αυτές τις θέσεις με έξοχο τρόπο. Πολέμησαν με απaráμιλλο θάρρος και ζήλο και πραγματοποίησαν τρεις, με επιτυχία, αντεπιθέσεις.

Οι απώλειες του εχθρού, κατά τη χθεσινή ημέρα, ήταν κατά πολύ βαρύτερες από ό,τι την προηγούμενη. Κατά τη διάρκεια της νύχτας ήταν η κατάσταση ικανοποιητική, με εξαίρεση το Μάλεμε, εκεί όπου κατόρθωσε ο εχθρός προσωρινά να κυριαρχήσει. Βρίσκεται σε προετοιμασία ένας κύκλος αντεπιθέσεων.

Συνεχίζονται οι αεραποβάσεις του εχθρού. Οι απόπειρα των Γερμανών, να βοηθήσουν τις Αερομεταφερόμενες Μονάδες με την απόβαση στρατευμάτων

τους από θάλασσα, δεν τελεσφόρησε εξαιτίας μιας πολύ θαρραλέας επιχείρησης του Στόλου. Τα σκάφη της νηοπομπής διασκορπίστηκαν και κάποια βυθίστηκαν. Το ηθικό των υπερασπιστών της Κρήτης είναι υψηλότερο από όσο ποτέ».

Το Αρχηγείο Μέσης Ανατολής, της Βασιλικής Πολεμικής Αεροπορίας ανέφερε χθες:

«Κατά τη διάρκεια της νύχτας της 20. προς 21. Μαΐου (Τρίτη νύχτα) διεξήγαγαν τα Πολεμικά Αεροσκάφη μας μια σφοδρή επίθεση εναντίων των, καταλαμβάνομενων από του Γερμανούς, αεροδρομίων στην ηπειρωτική Ελλάδα. Στην Ελευσίνα εξερράγησαν βόμβες ανάμεσα στα βρισκόμενα στο έδαφος αεροσκάφη και ξέσπασε φωτιά. Στο Μενίδι δεν σημειώθηκε κάποια επιτυχία. Στους Μολάους σημειώθηκαν κάμποσες μεγάλου μεγέθους εκρήξεις, ενώ στα Τοπόλια ξέσπασαν δύο φωτιές».

Ο Τσόρτσιλ ανακοίνωσε ενώπιον της Κάτω Βουλής τα παρακάτω:

“ Η χρονική αυτή στιγμή είναι κάπως ακατάλληλη, να δώσω μια εξήγηση αναφορικά με τη «Μάχη της Κρήτης». Η αναφορά μου αυτή θα ήταν πολύ πρόχειρη.

Οι σφοδρές μάχες συνεχίζονται και παρόλο που η κατάσταση βρίσκεται σταθερά στα χέρια μας, οι Γερμανοί έχουν κατορθώσει να έχουν ορισμένες τοπικού χαρακτήρα στρατιωτικές επιτυχίες, παρά τις βαρύτατες, ωστόσο, απώλειες τους. Χρησιμοποιούν έναν πολύ μεγάλο αριθμό από Αερομεταφερόμενες Μονάδες και Αλεξιπτωτιστές, που γίνεται, καθημερινά, ολοένα και μεγαλύτερος.

Στην πόλη του Ηρακλείου (Κάντια) έχει η κατάσταση έτσι διαμορφωθεί, ώστε τα στρατεύματά μας να διατηρούν ακόμα το αεροδρόμιο-(επιδοκιμασίες)-, μολονότι οι Γερμανοί είναι-ούτως ειπείν- κυρίαρχοι της πόλης, κάτι που μάλλον σημαίνει ότι έχουν θέσει υπό την κατοχή τους ορισμένα κτήρια της πόλης και βρίσκονται εκεί καλυμμένοι.

Από την περιοχή του Ρεθύμνου δεν υπάρχει καμία αναφορά για αξιοσημείωτες εχθροπραξίες, ωστόσο η απόπειρα του εχθρού, να επιτεθεί στην περιοχή του αεροδρομίου νωρίς τη χθεσινή ημέρα, αναχαιτίστηκε επιτυχώς.

Στον τομέα Χανίων-Όρμου της Σούδας ακολούθησαν χθες το πρωί σφοδρές αεροπορικές επιθέσεις, τις, καθ'όλης της διάρκειας της ημέρας, προσεδάφισεις Μονάδων Αλεξιπτωτιστών, που εξουδετερώθηκαν αποτελεσματικότητα από το Πυροβολικό και τα πολυβόλα μας.

Όπως φαίνεται, ο εχθρός έχει θέσει τώρα υπό την κατοχή του το αεροδρόμιο στο Μάλεμε, δέκα μίλια (περίπου δεκάξι χλμ) νοτιοδυτικά των Χανίων καθώς και τα εδάφη δυτικά αυτού, ωστόσο το αεροδρόμιο βρίσκεται κάτω από τα συνεχή πυρά μας-επιδοκιμασίες-. Όλες συνολικά οι ακτές αυτού του τομέα βρίσκονται υπό την κατοχή μας.

Οι μάχες συνεχίζονται, αυξάνεται η ένταση τους και θα διαρκέσουν, πιθανότατα, ακόμα λίγο διάστημα. Χθες βράδυ αποπειράθηκε ο εχθρός να εισβάλει από τη θάλασσα, ωστόσο μια, βρισκόμενη σε πορεία προς την Κρήτη, νηοπομπή δέχθηκε επίθεση από τις ναυτικές δυνάμεις μας. Δύο μεταφορικά και ένας αριθμός καϊκιών και ελληνικών σκαφών, τα οποία, πιθανότατα, μετέφεραν στο κατάστρωμα τους στρατεύματα για τη σχεδιασμένη απόβαση, βυθίστηκαν, το ίδιο και ένα αντιτορπιλικό, που συνόδευε τη νηοπομπή. Πραγματοποιήθηκαν, μολαταύτα, κατά τη διάρκεια της σημερινής ημέρας, μεγαλύτερης κλίμακας απόπειρες του εχθρού σχετικά με τη μεταφορά στρατευμάτων Στρατού Ξηράς προς την Κρήτη. Σήμερα το πρωί, εντοπίστηκε από τις ναυτικές δυνάμεις μας μια νηοπομπή από τριάντα πλοία και δέχθηκε πιθανότατα επίθεση. Δεν έχω περαιτέρω πληροφόρηση. Η νηοπομπή έστριψε μετά τα νησιά και δέχθηκε επίθεση από τα αντιτορπιλικά και τις Ελαφριές Ναυτικές Δυνάμεις μας. Δεν έχω λάβει περαιτέρω αναφορές σχετικά με αυτό που επακολούθησε, εκτός του ότι ολόκληρη την ημέρα διεξάγονταν πολλές τον αριθμό μάχες, καθώς η Πολεμική Αεροπορία του εχθρού επιτίθονταν στα πλοία μας και αυτά με τη σειρά τους εναντίων της νηοπομπής. Δυστυχώς, δεν έχω λάβει καμία αναφορά σχετικά με το αποτέλεσμα αυτών των μαχών, ωστόσο η πολεμική ισχύ των πλοίων μας στη Μεσόγειο είναι ικανοποιητική”.

Περαιτέρω λεπτομέρειες από τη συνεδρίαση της Κάτω Βουλής.

(Mr Bevan, εργατικό κόμμα): “ Θα μπορούσε ο πρωθυπουργός, με τα διατιθέμενα σε αυτόν μέσα, να μεταφέρει στους υπερασπιστές της Κρήτης το μήνυμα ότι η Βουλή των Κοινοτήτων τους θαυμάζει και εμπιστεύεται;”

Τσόρτσιλ: “ Θα το πράξω με ευχαρίστηση. Είναι μια ιδιαίτερου χαρακτήρα και άγριας μορφής μάχη, αυτή που διεξάγεται εκεί. Δεν έχουμε καμία εναέρια υποστήριξη, επειδή δεν διαθέτουμε καθόλου αεροδρόμια, παρότι έχουμε αεροσκάφη. Η απέναντι πλευρά διαθέτει λίγα ή μάλιστα καθόλου πυροβόλα και Τεθωρακισμένα Άρματα Μάχης. Καμία από τις δύο πλευρές δεν έχει την ευχέρεια μιας υποχώρησης. Είναι ένας σκληρός και άγριος πόλεμος και φυσικά θα μεταβιβάσω τις ευχές, την εμπύχωση και την επιδοκιμασία της Βουλής των Κοινοτήτων προς αυτούς τους άνδρες, που αναμφίβολα διεξάγουν μια από τις σπουδαιότερες μάχες, που ασκεί μια σημαντική επιρροή σε ολόκληρο το μέτωπο της Μεσογείου- χειροκρότημα-“.

(Mr Hore-Belisha, Εθνικό Φιλελεύθερο Κόμμα):

“ Επειδή έχω ζητήσει από τον πρωθυπουργό, να μας προσκομίσει αυτές τις αναφορές, μπορώ τώρα να πω, πόσο ευγνώμων είναι η Βουλή των Κοινοτήτων ως προς την ικανοποίηση αυτής της παράκλησης από τον πρωθυπουργό σχετικά με την κατάθεση των περιοδικών αναφορών, αυτή την εβδομάδα-χειροκροτήματα-, και πόσο ευγνώμονες είμαστε για αυτές τις ευνοϊκές αναφορές και πόσο πολύ επιθυμούμε να συνδράμουμε αυτούς, που αγωνίζονται στο πλευρό του”.

(Mr Benson, Εργατικό Κόμμα):

“Ο πρωθυπουργός έχει ανακοινώσει ότι η αντίπαλη πλευρά δεν διαθέτει καθόλου Τεθωρακισμένα Άρματα Μάχης. Βγαίνει εκ τούτου το συμπέρασμα ότι

έχουμε εμείς ένα επαρκές μεγάλο απόθεμα σε Άρματα Μάχης στην Κρήτη; Εάν η ερώτησή μου είναι μη αποδεκτή, παρακαλώ να μην απαντηθεί”.

(Mr Τσόρτσιλ):

“ Δεν έχω πράγματι σκεφτεί να ακολουθήσω την τακτική της απάντησης και των πιο μικρών λεπτομερειών σας”.

Εκτίμηση της επέμβασης των Γερμανών Αλεξιπτωτιστών .

Κάιρο, 22 Μαΐου 1941.

Επικρατεί εδώ η άποψη ότι το αρχικό σχέδιο επίθεσης εναντίων της Κρήτης, που προέβλεπε τη δραστηριοποίηση Αερομεταφερόμενων Μονάδων και Αλεξιπτωτιστών, κατόπιν σφοδρών αεροπορικών επιθέσεων και μια συγκεκαλυμμένη απόπειρα απόβασης από την πλευρά της θάλασσας, έχει πλήρως ναυαγήσει. Τα μικρά σε μέγεθος, ετερόκλητα στρατεύματα μας έχουν αποδειχθεί πολύ γενναία και οι Γερμανοί, που έχουν εισβάλει στο νησί, έχουν τύχει μιας πολύ θερμής υποδοχής. Υπάρχει η άποψη ότι έχουν απωλέσει από θάνατο ή από τραύματα, τους μισούς εκ των στρατιωτών τους.

Ταυτόχρονα εμποδίστηκε, μέσω της επαγρύπνησης του Στόλου, μια απόβαση από την πλευρά της θάλασσας και κανένα από τα φορτηγά πλοία του εχθρού δεν μπόρεσε να φτάσει στην Κρήτη.

Υποσημείωση 1) Σχετικά με τη Μάχη της Κρήτης.

Η σημασία της Κρήτης παρακίνησε τον 4ο Αεροπορικό Στόλο να εξετάσει το ζήτημα της κατοχής του νησιού στο πλαίσιο της ολοκλήρωσης των επιχειρήσεων στην Ελλάδα. Μετά από πολλές τον αριθμό συνεννοήσεις ανάμεσα στον αρχηγό του Γενικού Επιτελείου της Πολεμικής Αεροπορίας και στον αρχηγό του Γενικού Επιτελείου του 4ου Αεροπορικού Στόλου, καθώς και με τον επικεφαλής του Επιτελείου του 11ου Αεροπορικού Σώματος, όπως και με τον διοικητή της 7ης Αερομεταφερόμενης Μεραρχίας-υπαγόμενη ήδη στον 4ο Στόλο-τέθηκε για πρώτη φορά επί τάπητος η κυρίευση της Κρήτης υπό την επέμβαση του 11ου Αεροπορικού Σώματος και επιδόθηκε στον στρατάρχη από τον αρχηγό του στόλου αυτό το ζήτημα στις 15.4.1941 σχετικά με τις επιχειρήσεις στην Ανατολική Μεσόγειο. Ενώ βρίσκονταν ήδη σε εξέλιξη οι επιχειρήσεις στην Ελλάδα, διατάχθηκε ο διοικητής του 11ου Αεροπορικού Σώματος από τον στρατάρχη, υπό την παρουσία του επικεφαλής του Γενικού Επιτελείου της Πολεμικής Αεροπορίας, στις 20.4.1941 να εκθέσει τις απόψεις του και μετέφερε στις 21.4.1941 την απόφαση του Φύρερ και Ανώτατου Διοικητή του Γερμανικού Στρατού σχετικά με την κατάληψη της Κρήτης. Ο στρατάρχης ανέθεσε στον Αεροπορικό Στόλο αναφορικά με τη διεξαγωγή των επιχειρήσεων και υπάχθηκαν σε αυτόν τα αντίστοιχα τμήματα του Στρατού Ξηράς και του Πολεμικού Ναυτικού.

Η προετοιμασία και η διεξαγωγή της «Επιχείρησης Κρήτη» έπεσε πάνω σε ανυπέβλητες δυσκολίες. Έπρεπε να ξεπεραστούν σε πάρα πολύ σύντομο χρονικό διάστημα και σε όλους τους τομείς, με λιγοστά διαθέσιμα μέσα και αυτοσχεδιασμούς όλων των ειδών. Η κατάκτηση του νησιού έπρεπε να πραγματοποιηθεί κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ της λήξης της Ελληνικής Εκστρατείας και την έναρξη μιας νέας, της οποίας είχε οριστεί το χρονικό σημείο εκκίνησης της.

Η κινητοποίηση των αεροπορικών μονάδων επαφιόταν στις ήδη υπάρχουσες και τις νυν υπαγόμενες σε εμάς και χαρακτηρίζονταν από την κακή κατάσταση και την αριθμητικά λιγοστή Οργάνωση Εδάφους. Η παράταξη πραγματοποιήθηκε λαμβανομένου υπόψη ενός εις βάθος σχεδιασμού, σύμφωνα με το συνμ 2. Επειδή είχε ήδη παραχωρηθεί στον αρχηγό της Πολεμικής Αεροπορίας και στον Αεροπορικό Στόλο όλο το διαθέσιμο ανθρώπινο εργατικό δυναμικό και οι φάλαγγες οχημάτων μεταξύ άλλων, για την προετοιμασία της νέας εκστρατείας, είχε σε μεγάλο βαθμό περιοριστεί η προοπτική μιας βελτίωσης της ήδη υφισταμένης Οργάνωσης Εδάφους στην Ελλάδα. (μεταξύ άλλων αιχμάλωτοι).

Ο εφοδιασμός εξαρτιόνταν από τη θαλάσσια οδό επειδή δεν είχε μπορέσει να κατασκευαστεί σιδηροδρομική γραμμή σε ένα τόσο σύντομο χρονικό διάστημα. Αναφορικά με τις θαλάσσιες μεταφορές υπήρχε έλλειψη σε διαθέσιμα πλοία, στην αναγκαία προστασία των θαλάσσιων οδών και σε κατάλληλα και αποτελεσματικά λιμάνια. Παρόλα αυτά, ο ναύαρχος Νοτιοανατολικής Ευρώπης-ακούραστος και δραστήριος σε όλα τα καθήκοντα του-ξεπέρασε αυτές τις δυσκολίες και κατάφερε να μετατρέψει τη θαλάσσια οδό σε ένα χώρο ανεφοδιασμού και να τη διατηρήσει ως έχει. Ο εφοδιασμός με καύσιμα αεροσκαφών προκάλεσε τις μεγαλύτερες δυσκολίες, επειδή ο διαθέσιμος στόλος των τάνκερ ήταν πάρα πολύ μικρός και υπήρχε εν μέρει έλλειψη κατά τη διάρκεια των προετοιμασιών. Τα βρισκόμενα σε διάθεση οχήματα μεταφοράς ήταν πολύ λιγοστά και ενισχύθηκαν από οχήματα της 12ης Στρατιάς για να μεταφέρουν είδη ανεφοδιασμού από τα λιμάνια προς τα αεροδρόμια.

Δεν πραγματοποιούνταν αερομεταφορές εφοδιασμού, επειδή όλα τα διαθέσιμα μεταγωγικά Ju 52 ήταν απαραίτητα για τις ανάγκες της ίδιας της Πολεμικής Αεροπορίας και για την εκτέλεση αεροπορικών επιθέσεων. Οι υφιστάμενες δυσκολίες στη μετάδοση πληροφοριών προς τις μακρινές, επηρεασμένες από τον πόλεμο περιοχές, στις οποίες όλα θα έπρεπε να ξαναδημιουργηθούν από την αρχή, δεν μπόρεσαν ποτέ να ξεπεραστούν πλήρως με τις λιγοστές διαθέσιμες δυνάμεις και μέσα. Τα Συντάγματα Διαβιβαστών του στόλου απασχολούταν ήδη σε ένα άλλο πεδίο μάχης και δεν μπορούσαν να αποδεσμευτούν.

Για τις Υπηρεσίες Εδάφους διατίθονταν τρία μόνο Φρουραρχεία Βοηθητικών Αεροδρόμιων του 8ου Αεροπορικού Σώματος. Σε κάθε ομάδα μεταγωγικών μπόρεσε να διατεθεί μόνο ένας μισός Λόχος Αερολιμενικής Δραστηριότητας. Δεν υπήρχε μια κατάλληλη περιφερειακή διοίκηση Πολεμικής Αεροπορίας ή ένα περιφερειακό Επιτελείο Πολεμικής Αεροπορίας για ειδικό προσδιορισμό.

Και τα δύο Αεροπορικά Σώματα έπρεπε από μόνα τους να αναλάβουν τις δοσμένες αποστολές. Ο Ανώτερος Επικεφαλής των Σχηματισμών του Αεροπορικού Στόλου δραστηριοποιήθηκε ως επικεφαλής Ανεφοδιασμού και Ενισχύσεων.

Τα συμμετέχοντα Επιτελεία Διοίκησης είχαν συγκεντρωθεί σε μικρή απόσταση μεταξύ τους στην Αθήνα και με αυτό τον τρόπο είχε διευκολυνθεί κατά πολύ η

επαφή ανάμεσα τους: οι άμεσες, προφορικές διαταγές, προσαρμοσμένες στη διαρκώς μεταβαλλόμενη κατάσταση, αντικαθιστούσαν τις γραπτές εντολές. Η προετοιμασία και η πραγματοποίηση της επιχείρησης διευκολύνθηκε από την παρουσία του επικεφαλής του Γενικού Επιτελείου της Πολεμικής Αεροπορίας στο διοικητήριο του 4ου Αεροπορικού Σώματος. Μπόρεσαν κατά αυτό τον τρόπο να διαβιβαστούν οι αποφάσεις του επικεφαλής της Πολεμικής Αεροπορίας σε πάρα πολύ σύντομο χρόνο προς όλους τους τομείς. Οι υπάρχουσες, ασυνήθιστα μεγάλες δυσκολίες ξεπεράστηκαν χάρη στην άψογη και ακούραστη συνεργασία των Επιτελείων Διοίκησης, Πληροφοριών και Φροντιστών Στρατού του διοικητή της 12ης Στρατιάς, του ναυάρχου Νοτιοανατολικής Ευρώπης και των μονάδων του 4ου Αεροπορικού Στόλου.

Μέτρα προετοιμασίας έως την έναρξη της επίθεσης.

Το 8ο Αεροπορικό Σώμα είχε, παράλληλα με την εξασφάλιση της επιχειρησιακής ετοιμότητας και την πραγματοποίηση της τελικής προέλασης, αυτό το χρονικό σημείο τα παρακάτω καθορισμένα καθήκοντα:

α) Προστασία των δικών μας θαλάσσιων μεταφορών με είδη εφοδιασμού μέσω κοντινής απόστασης ασφάλισης για τον κίνδυνο επιθέσεων υποβρυχίων, τη μακρινής απόστασης προστασία του θαλασσιού χώρου καθώς επίσης τη διαρκή αναγνώριση ολόκληρης της θαλάσσιας περιοχής για τον εντοπισμό εχθρικών αεροσκαφών και ναυτικών δυνάμεων, β) Διαρκής επιτήρηση του θαλασσιού χώρου γύρω από την Κρήτη και επιθέσεις εναντίων εμφανιζόμενων μεταφορικών και πολεμικών πλοίων, γ) προετοιμαζόμενες επιθέσεις στην ίδια την Κρήτη: Σε πλοία στον Όρμο της Σούδας, ιδιαιτέρως εναντίων πολεμικών πλοίων, για να εξουδετερώσουν μια άμυνα από αυτά σε αργότερες αεραποβάσεις, επιθέσεις εναντίων της οργάνωσης εδάφους, για την καταστροφή της βρισκόμενης εκεί Πολεμικής Αεροπορίας, επιθέσεις σε διακρινόμενες θέσεις Αντιαεροπορικών Πυροβόλων, για την αποδυνάμωση της εκεί άμυνας.

Το 8ο Αεροπορικό Σώμα επέφερε με παραδειγματικό τρόπο τα παρακάτω αποτελέσματα: Είκοσι επτά πλοία βυθίστηκαν ή υπέστησαν ζημιές σε αυτό το χρονικό σημείο, τριάντα τέσσερα αεροσκάφη καταρρίφθηκαν ή καταστράφηκαν στο έδαφος, είκοσι επιπλέον αεροσκάφη υπέστησαν βαριές ζημιές. Ο εχθρός αισθάνθηκε από αυτά τα χτυπήματα, όπως αποδείχθηκε αργότερα, αναγκασμένος, ήδη πριν τις 20.5, να αποσύρει τις αεροπορικές του δυνάμεις από την Κρήτη με εξαίρεση κάποια αεροσκάφη.

Το 11ο Αεροπορικό Σώμα εκτέλεσε αυτό το χρονικό διάστημα τη μεταφορά των στρατευμάτων για την «Επιχείρηση Κρήτη», όπως ακολουθεί:

Ο όγκος της 7ης Αερομεταφερόμενης Μεραρχίας μεταφέρθηκε σιδηροδρομικώς από την πατρίδα μέχρι το Αράντ και την περιοχή της Κραϊόβα και από εκεί μεταφέρθηκε με οχήματα μέσω της Σόφιας, Θεσσαλονίκης στον χώρο ετοιμότητας στην Αττική (χίλια εξακόσια περίπου χλμ) και ενώθηκε με τα βρισκόμενα πλησίον της Κορίνθου τμήματα της μεραρχίας. Η σχεδιαζόμενη μεταφορά της 22ης Μεραρχίας Πεζικού από την περιοχή του Βουκουρεστίου προς την Αττική έπρεπε να ματαιωθεί λόγω της γενικής κατάστασης των μεταφορών. Ο όγκος των διανεμημένων στο 11ο Αεροπορικό Σώμα ομάδων μεταγωγικών είχε δραστηριοποιηθεί για αποστολές εφοδιασμού κατά τη διάρκεια της γιουγκοσλαβικής και ελληνικής εκστρατείας και χρειάζονταν

αντιστοίχως εργασίες επισκευής. Οι επισκευές μπόρεσαν να πραγματοποιηθούν, στο σύντομο χρονικό διάστημα από τις 2. έως τις 12.5.1941, χάρη στις αποτελεσματικές εργασίες των συνεργείων Επισκευής και Συντήρησης Αεροσκαφών στην επικράτεια του Γερμανικού Ράιχ και στη συνεργασία του επικεφαλής εκπαίδευσης γερμανικών μονάδων, που άφησε πίσω τις εκπαιδευτικές του υποχρεώσεις. Η συγκέντρωση του 11ου Αεροπορικού Σώματος ολοκληρώθηκε στις 14.5.

Ναύαρχος Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Ο ναύαρχος Νοτιοανατολικής Ευρώπης είχε, παράλληλα με την πραγματοποίηση των θαλάσσιων μεταφορών, ως καθήκον να εξασφαλίσει τον απαραίτητο αριθμό πλοίων για τη μεταφορά βαρύ οπλισμού και την ανάληψη του εφοδιασμού της Κρήτης. Συγκεντρώθηκαν: Δύο Μοίρες Μηχανοκίνητων Καϊκιών, από τα λίγα διαθέσιμα στον ελλαδικό χώρο, ώστε ως πρώτα να μεταφέρουν δια θαλάσσης Βαρύ Οπλισμό και εφοδιασμό στην Κρήτη, δύο Μοίρες Ατμόπλοιων για τη μεταφορά επιπλέον Βαρύ Οπλισμού, Αντιαεροπορικών Πυροβόλων και Τεθωρακισμένων Αρμάτων Μάχης και για την ανάληψη του τρέχοντα εφοδιασμού από θάλασσα για Κρήτη, γερμανικές και ιταλικές δυνάμεις για τον εντοπισμό ναρκών στη θαλάσσια περιοχή γύρω από την Κρήτη, στους χώρους διέλευσης των δικών μας πλοίων και στον Όρμο της Σούδας.

Επέμβαση του Αντιαεροπορικού Πυροβολικού.

Πρέπει να προστατευτούν με τις έως τώρα διαθέσιμες δυνάμεις: η οργάνωση εδάφους στην ελληνική ηπειρωτική χώρα τα λιμάνια του Πειραιά και της Πάτρας, ο Ισθμός της Κορίνθου, τα κατευθυνόμενα πλοία προς Κρήτη, οι νέες καταλαμβανόμενες βάσεις στην Κρήτη.

Εξασφαλίσθηκαν για τους στόχους του 11ου Αεροπορικού Σώματος (προστασία των μετακινούμενων πλοίων και των νέων καταλαμβανόμενων βάσεων στην Κρήτη): η 2η Μοίρα Αντιαεροπορικών Πυροβόλων σε κινούμενο κιλλίβαντα ενός εκπαιδευόμενου συντάγματος για κινητή επέμβαση στην Κρήτη, η 73η Μοίρα Ελαφρών Αντιαεροπορικών Πυροβόλων της 5ης Ορεινής Μεραρχίας για την προστασία των χώρων εκφόρτωσης των βάσεων, η 609η Μοίρα Αντιαεροπορικών Πολυβόλων δύο Βαριές και μια Ελαφριά Πυροβολαρχία του 201ου Συντάγματος Αντιαεροπορικών Πυροβόλων για την προστασία του Όρμου της Σούδας. Προκύπτει η ανάγκη προστασίας των υπόλοιπων χώρων στην ηπειρωτική Ελλάδα. Οι διαθέσιμες δυνάμεις στον 4ο Αεροπορικό Στόλο (201ο Σύνταγμα Αντιαεροπορικών Πυροβόλων με τρεις Μεσαίες Μοίρες Α/Α, χωρίς δύο Βαριές και μια Ελαφριά Πυροβολαρχία) ενισχύθηκαν από δυνάμεις των εναέριων σχηματισμών της Ανώτατης Διοίκησης Γερμανικού Στρατού. Παράλληλα κατακτήθηκαν από την 12η Στρατιά τα παρακάτω σημαντικής σημασίας για την «Επιχείρηση Κρήτη» νησιά και ενισχύθηκαν από την Πολεμική Αεροπορία: τα Κύθηρα και Αντικύθηρα ως αντιαεροπορικές βάσεις, η Μήλος για τη μεταφορά εφοδιασμού από θάλασσα και την αποστολή Εντοπισμού και Διάσωσης Ναυαγών και η Κάρπαθος για τη ρίψη αλεξιπτωτιστών και χώρου προσγείωσης Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης. Ο εχθρός είχε οργανώσει πριν την αποχώρηση του από την Ελλάδα ένα πυκνό δίκτυο κατασκοπείας. Μέσω αυτού και της εναέριας αναγνώρισης/κατασκοπείας του κατατοπίζονταν

για την επάνδρωση των ελληνικών αεροδρομίων και για τις κινήσεις των πλοίων. Οι ολονύχτιοι αεροπορικοί βομβαρδισμοί εναντίων των διακρινόμενων γερμανικών στρατιωτικών προετοιμασιών δεν επέφεραν ωστόσο καμία σημαντική επιτυχία.

Η βάση σχεδίου διεξαγωγή της επιχείρησης εναντίων της Κρήτης.

Υφίσταντο τρεις δυνατότητες αναφορικά με την τακτική της διεξαγωγής της επιχείρησης: Η πρόταση του 4ου Αεροπορικού Στόλου είναι να κατακτηθεί το δυτικό τμήμα της Κρήτης (από το Μάλεμε έως τα Χανιά) και να κυριευθεί το νησί μέσω της προέλασης και των δύο Μεραρχιών από τα δυτικά προς τα ανατολικά. Διαθέτει τα εξής πλεονεκτήματα: μεγάλου μεγέθους συγκέντρωση των δικών μας δυνάμεων και μια εκ τούτο αμεσότητα στρατιωτική υπεροχή σε έναν χώρο, εκεί όπου ο αντίπαλος θεωρείται ισχυρότερος. Πλήρη προστασία της ρίψης αλεξιπτωτιστών από το 8ο Αεροπορικό Σώμα. Τα μειονεκτήματα είναι τα παρακάτω: Δύσκολες και ίσως παρατεταμένες μάχες στα βουνά, καθώς στον αντίπαλο προσφέρεται η δυνατότητα της-αν και περιορισμένης- χρήσης των στα ανατολικά βρισκόμενων αεροδρομίων.

Η πρόταση του 11ου Αεροπορικού Σώματος είναι η κατάκτηση της Κρήτης μέσω μιας ταυτόχρονης αποβίβασης στρατευμάτων σε επτά σημεία του νησιού, μεταξύ αυτών στα σπουδαιότερα: Μάλεμε Χανιά Ρέθυμνο και Ηράκλειο. Τα πλεονεκτήματά είναι τα εξής: τα σημαντικότερα σημεία του νησιού θα ήταν αιφνιδιαστικά υπό την κατοχή μας, το νησί θα κυριεύονταν άμεσα. Τα μειονεκτήματα είναι: οι αποβιβαζόμενες σε κάθε σημείο ξεχωριστά δυνάμεις ήταν αδύναμες, η υποστήριξη όλων των θέσεων από το 8ο Αεροπορικό Σώμα δεν είναι εφικτή. Η επιτυχία εναντίων ενός ισχυρότερου εχθρού τίθεται προς αμφισβήτηση.

Βάση της εντολής του Ανώτατου Διοικητή Πολεμικής Αεροπορίας διατάζεται η κλιμακωτή κυρίευση του νησιού μέσω της κατάληψης των τεσσάρων σημαντικότερων σημείων, ώστε να επιτευχθεί η πλήρης προστασία από το 8ο Αεροπορικό Σώμα, μάλιστα τις πρωινές ώρες του δυτικού τμήματος του νησιού (Μάλεμε και Χανιά), εδώ ως κομβικοί χώροι και του ανατολικού τμήματος (Ρέθυμνο και Ηράκλειο).

Αναγνώριση από αέρα: δύο Μοίρες Αναγνωριστικών Σκαφών του 8ου Αεροπορικού Σώματος για τη διαρκή επιτήρηση των κινήσεων πλοίων στη θαλάσσια περιοχή γύρω από την Κρήτη, κατάληψη των λιμανιών στην Κρήτη και η εξακρίβωση της παρουσίας της εχθρικής Πολεμικής Αεροπορίας στο νησί. Μια Μοίρα Αναγνωριστικών του 11ου Αεροπορικού Σώματος για τον εντοπισμό, μεταξύ άλλων, χώρων προσγείωσης, στρατιωτικών οχυρώσεων, θέσεων Αντιαεροπορικών Πυροβόλων και στρατοπέδων στην Κρήτη. Η οργάνωση άμυνας του ναυάρχου Canaris, που κατέβαλε προσπάθεια, μέσω της αποστολής εμπίστων προσώπων και της ανάκρισης κατασκόπων, να έχει μια εικόνα σχετικά με τη δύναμη των υπερασπιστών της Κρήτης και τον σχεδιασμό άμυνας από τους Άγγλους. Πραγματοποιήθηκε μια συστηματική ανάκριση αιχμαλώτων από την 12η Στρατιά. Η δοσμένη εικόνα σχετικά με την κατάσταση του εχθρού έδειξε ότι τα σπουδαιότερα λιμάνια στην Κρήτη αδύναμα επανδρωμένα, με την παρουσία πολεμικών πλοίων και ο Όρμος της Σούδας είναι το ισχυρότερο σημείο, συχνά με εναλλασσόμενη μετακίνηση εμπορικών πλοίων. Κατά τ' άλλα μόνο περιορισμένες δυνατότητες απόβασης στο Ρέθυμνο, Ηράκλειο, Κόλπο του

Μιραμπέλλου, Ιεράπετρα και Κόλπου της Μεσαράς, τα χρήσιμα αεροδρόμια και εφοδιασμένα με αεροδιαδρόμους απογείωσης/προσγείωσης στο Μάλεμε και Ηράκλειο, ένα εν μέρει ωφέλιμο αεροδρόμιο στο Ρέθυμνο. Μια κατά μέσο παρουσία στα αεροδρόμια από είκοσι πέντε με σαράντα συνολικά αεροσκάφη, η πλειοψηφία αυτών καταδιωκτικά και λίγα Μαχητικά Αεροσκάφη, ο εντοπισμός μιας ισχυρής αντιαεροπορικής άμυνας στην περιοχή των Χανίων, τόσο στον Όρμο της Σούδας όσο και στο αεροδρόμιο του Μάλεμε, όπως επίσης πλησίον του Ρεθύμνου και του Ηρακλείου. Η εκτιμώμενη δύναμη στο νησί, σύμφωνα με καταθέσεις κατασκόπων και αιχμαλώτων, μια περίπου μεραρχία και τμήματα διαφυγόντων στρατευμάτων από την ηπειρωτική Ελλάδα. Η τρέχουσα επιτήρηση της κίνησης των πλοίων προς και από την Κρήτη δεν έδωσε κάποια ξεκάθαρη εικόνα, εάν επρόκειτο για μεταφορές στρατευμάτων ή για απλώς κινήσεις εφοδιασμού. Ήταν αδύνατη η προστασία νηοπομπών στη θαλάσσια περιοχή γύρω από την Κρήτη, επειδή η άφιξη και αναχώρηση των πλοίων στον Όρμο της Σούδας, όπως και όλη συνολικά η θαλάσσια μετακίνηση στη θαλάσσια περιοχή γύρω από την Κρήτη, διεξάγονταν κατά τη διάρκεια της νύχτας.

Η στάση του άμαχου πληθυσμού της Κρήτης είναι απροσδιόριστη. Υπολογίζεται η πιθανότητα, για να τύχουν της ίδιας ευνοϊκής μεταχείρισης, όπως οι κάτοικοι της ηπειρωτικής Ελλάδας, της εκδήλωσης συμπάθειας προς τις Δυνάμεις του Άξονα και να συμπεριφερθούν τουλάχιστον ουδέτερα. Δεν διακρίθηκαν, παρά την λεπτομερή αναγνώριση μέσω αεροφωτογραφιών, σημαντικές στρατιωτικές οχυρώσεις. Ήταν μόνο γνωστό μέσω των αναφορών των «εμπίστων» ότι υπήρχαν φυσικές σπηλιές, που χρησίμευαν μάλλον ως αποθήκες αποθεμάτων. Η μορφολογία εδάφους του νησιού περιόριζε την πραγματοποίηση της επιχείρησης των αλεξιπτωτιστών και των αερομεταφερόμενων στρατευμάτων στους τρεις χώρους των βορείων ακτών, εκεί όπου βρισκόταν αεροδρόμια. Στο σημείο αυτό αναμένονταν η προβολή ισχυρής άμυνας, επειδή βρισκόταν εδώ οι θέσεις κλειδιά του νησιού. Ότι αυτή η εκτίμηση για τον εχθρό δεν αντιστοιχεί στις πραγματικές παρούσες συνθήκες, αιτιολογείται σε αυτό το σημείο ότι οι Άγγλοι είχαν αρχίσει ήδη από πολύ νωρίς, πριν την έναρξη των γερμανικών επιχειρήσεων στον χώρο της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, με την ισχυρή οχύρωση του νησιού και είχαν κατορθώσει να καλύψουν όλα αυτά τα οχυρωματικά έργα με άψογο τρόπο. Ένα τμήμα των, διακρινόμενων από τις αεροφωτογραφίες, αντιαεροπορικών θέσεων επρόκειτο για «εικονικές» θέσεις, ενώ οι πραγματικές θέσεις δεν είχαν εντοπιστεί. Οι πολύ αντιφατικές, τις περισσότερες φορές, αναφορές των «εμπίστων» δεν μπόρεσαν σε αυτό το σύντομο χρονικό διάστημα να δώσουν μια πλήρη και ξεκάθαρη εικόνα. Η Αγγλία είχε την ισχυρή θέληση να υπερασπιστεί την Κρήτη και να τη διατηρήσει και είχε εκ τούτου αντισταθεί, όπως έδειξε η πορεία των επιθέσεων, με σθένος και δεν απέφυγε την κινητοποίηση του στόλου της. Γνώριζε ότι μια επίθεση στην Κρήτη θα μπορούσε να διεξαχθεί μόνο με τη μορφή μιας αεραποβατικής επιχείρησης. Η άμυνα είχε προετοιμαστεί για να την αντιμετωπίσει. Γύρω από τα αεροδρόμια και όλες τις πιθανές θέσεις για μια αεραπόβαση είχαν δημιουργηθεί αμυντικές βάσεις προς όλες τις πλευρές. Είχε δοθεί ιδιαίτερη αξία στην τοποθέτηση βαρύ οπλισμού με κατεύθυνση την πλευρά των αεροδρομίων. Η επάνδρωση του νησιού ήταν σημαντικά ισχυρότερη, από ό,τι είχε αρχικά υποτεθεί. Διαπιστώθηκε εκ των υστέρων η επάνδρωση της με περίπου: είκοσι δύο χιλιάδες άνδρες, είκοσι τέσσερα ενεργά τάγματα, ένα Σύνταγμα

Πυροβολικού και περίπου σαράντα Τεθωρακισμένα Άρματα Μάχης. Ο άμαχος πληθυσμός της Κρήτης βρίσκονταν επιπλέον στην πλευρά των Άγγλων και συμμετείχε, κυρίως στο δυτικό τμήμα του νησιού, ενεργά στις μάχες.

Μετά το πέρας όλων των προετοιμασιών βρίσκονταν στις 19.5.1941 έτοιμα για ανάληψη δράσης: το 11ο Αεροπορικό Σώμα με μια Μοίρα Αναγνωριστικών και δέκα Σμηναρχίες Αεροσκαφών Ειδικών Αποστολών.

Η 7η Αερομεταφερόμενη Μεραρχία με τρία Συντάγματα Αλεξιπτωτιστών. Μονάδες του Σώματος Αλεξιπτωτιστών (ένα Σύνταγμα Εφόδου, ένα Τάγμα Μηχανικού Αλεξιπτωτιστών, ένα Τάγμα Αλεξιπτωτιστών με Πολυβόλα, ένα Τάγμα Αλεξιπτωτιστών Υγειονομικού). Ένα Τάγμα Αντιαεροπορικών Πολυβόλων Αλεξιπτωτιστών. Η ενισχυμένη 5η Ορεινή Μεραρχία με τρία Συντάγματα Ορεινών Κυνηγών (ένα από την 6η Ορεινή Μεραρχία). Το 55ο Τάγμα Μοτοσικλετιστών. Η 2η Επιλαρχία 31ου Συντάγματος Τεθωρακισμένων. Η 2η Μοίρα Συντάγματος Εκπαίδευσης Αντιαεροπορικών Πυροβόλων και η 84η Μοίρα Ελαφριών Αντιαεροπορικών Πυροβόλων. Εφεδρικά τμήματα της 6ης Ορεινής Μεραρχίας.

Το 8ο Αεροπορικό Σώμα: με τη 2η Πτέρυγα Βομβαρδιστικών και τρεις σμηναρχίες Dornier 17, η 1η Πτέρυγα Επιχειρησιακής Εκπαίδευσης με δύο σμηναρχίες Βομβαρδιστικών Junkers 88 (με μετακίνηση επιπλέον σμηναρχιών και αναμένεται ακόμα μια σμηναρχία He 111 από το 10ο Αεροπορικό Σώμα), η 2η Πτέρυγα Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης με τρεις σμηναρχίες Βομβαρδιστικών, η 77η Πτέρυγα Καταδιωκτικών με τρεις σμηναρχίες Καταδιωκτικών, η 26η Πτέρυγα Βαριών Μαχητικών Αεροσκαφών με τρεις σμηναρχίες Βαριά Μαχητικά Αεροσκάφη, δύο Μοίρες Αναγνωριστικών Αεροσκαφών.

Η 2η Σμηναρχία Ρίψης Ναρκών 4ης Πτέρυγας για την επέμβαση εναντίων της Διώρυγας του Σουέζ, η 126η Σμηναρχία Ναυτικής Αναγνώρισης με δύο μοίρες Αναγνωριστικών, η 7η Μοίρα Ναυτικής Έρευνας και Διάσωσης, ενισχυμένη από αεροσκάφη Επιφυλακής του 4ου Αεροπορικού Στόλου.

Διαταγή αναφορικά με τη διεξαγωγή της επιχείρησης.

Η διεξαγωγή της επιχείρησης πραγματοποιήθηκε , κατόπιν εντολής της Ανώτατης Διοίκησης της Πολεμικής Αεροπορίας , από τον 4ο Αεροπορικό Στόλο σύμφωνα με τα παρακάτω: το 11ο Αεροπορικό Σώμα με το πρώτο κύμα είχε ως αποστολή να καταλάβει το πρωί της πρώτης ημέρας της επίθεσης το αεροδρόμιο του Μάλεμε και να θέσει υπό την κατοχή του τις εχθρικές θέσεις γύρω από τα Χανιά και τον Όρμο της Σούδας, ενώ το δεύτερο κύμα το απόγευμα της πρώτης ημέρας της επίθεσης να καταλάβει τα αεροδρόμια στο Ρέθυμνο και Ηράκλειο και τη δεύτερη ημέρα της επίθεσης να ξεκινήσει με τις αεραποβάσεις των Ορεινών Κυνηγών στο Μάλεμε και Ηράκλειο. Το 8ο Αεροπορικό Σώμα είχε την αποστολή, νωρίς το πρωί της πρώτης ημέρας της επίθεσης να προχωρήσει σε επιθέσεις για την εξολόθρευση των βρισκόμενων ακόμα στην Κρήτη Βρετανικών Αεροπορικών Δυνάμεων και για την εξουδετέρωση της άμυνας εδάφους. Επιπλέον, προστασία της μετακίνησης και ρίψης αλεξιπτωτιστών κατά το πρώτο και δεύτερο κύμα από το 11ο Αεροπορικό Σώμα καθώς και την υποστήριξη του αγώνα τους στο νησί. Παράλληλα, προστασία των δικών μας θαλάσσιων μεταφορών και εξολόθρευση των εχθρικών ναυτικών δυνάμεων, εφόσον εντοπιστούν στη θαλάσσια περιοχή της Κρήτης. Ζητήθηκε από τον

ναύαρχο Νοτιοανατολικής Ευρώπης, να συντονίσει κατά τέτοιο τρόπο τη μετακίνηση των Μοιρών Ναρκαλιευτικών και Μηχανοκίνητων Σκαφών, ώστε να πραγματοποιηθεί το αγκυροβόλημα της 1ης Μοίρας το βράδυ της δεύτερης ημέρας επίθεσης στα Χανιά και της 2ης Μοίρας το βράδυ της τρίτης ημέρας επίθεσης στο Ηράκλειο. Οι Μοίρες των Ατμόπλοιων πρέπει να βρίσκονται σε ετοιμότητα για απόπλου, μόλις αναφερθεί η μη παρουσία εχθρικών δυνάμεων και ναρκών στον Όρμο της Σούδας.

Για την πρώτη ημέρα της επίθεσης, στις 20.5.1941 σημειώνονται τα παρακάτω: Από το 8ο Αεροπορικό Σώμα, που είχε απογειωθεί το ξημέρωμα για την εξουδετέρωση της άμυνας του εχθρού και την καταστροφή των ακόμα υφιστάμενων εχθρικών αεροσκαφών, δέχθηκαν επίθεση: τα αεροδρόμια Μάλεμε και Ηρακλείου όπως και οι αντιαεροπορικές θέσεις στις περιοχές του Μάλεμε-Χανίων-Ηρακλείου. Αυτές οι δύο επιθέσεις, ως τελικό στάδιο των μέχρι τώρα επιθέσεων, χαρακτηρίστηκαν από μια απόλυτη επιτυχία. Δεν συναντήθηκε κανένα εχθρικό καταδιωκτικό στον αέρα κατά τη διάρκεια μιας αργότερης ρίψης αλεξιπτωτιστών από το 8ο Αεροπορικό Σώμα. Κατόπιν επιθυμίας του διοικητή του 11ου Αεροπορικού Σώματος δεν εκτελέστηκαν επιπλέον επιθέσεις του 8ου Αεροπορικού Σώματος για να αποφευχθεί έτσι μια πρόωρη σήμανση συναγερμού στο νησί. Απέμεινε, εκ τούτου, για το 8ο Αεροπορικό Σώμα μόνο η αποστολή της αναγνώρισης της θαλάσσιας περιοχής γύρω από την Κρήτη. Οι απαραίτητες αεροπορικές δυνάμεις για την αντιμετώπιση των εμφανιζόμενων πλοίων βρισκόταν σε επιφυλακή στα αεροδρόμια τους στην Αττική και Κάρπαθο. Ενώ ξεκίνησε σύμφωνα με το σχέδιο το πρώτο κύμα επέμβασης του 11ου Αεροπορικού Σώματος, πραγματοποιήθηκαν επιθέσεις από το 8ο Αεροπορικό Σώμα εναντίων των διακρινόμενων θέσεων Αντιαεροπορικών Πυροβόλων και στρατοπέδων του εχθρού δίπλα στους χώρους ρίψης αλεξιπτωτιστών ως άμεση υποστήριξη αυτών, με σκοπό να εξουδετερώσουν σε μεγάλο βαθμό την αντίπαλη άμυνα κατά τη χρονική διάρκεια των ρίψεων και να αποδυναμώσουν αποφασιστικά την ικανότητα αντίστασης του εχθρού αμέσως με την έναρξη των μαχών. Πραγματοποιήθηκαν κατόπιν συνεννόησης ανάμεσα στο 8ο και 11ο Αεροπορικό Σώμα οι παρακάτω επιχειρήσεις: επιθέσεις Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης εναντίων θέσεων Αντιαεροπορικών Πυροβόλων δίπλα στις θέσεις ρίψης αλεξιπτωτιστών κοντά στο Μάλεμε και Χανιά, επιθέσεις Μοιρών Μαχητικών Αεροσκαφών εναντίων των τριών στρατοπέδων με σκηνές στην περιοχή νοτίως του Μάλεμε-Χανίων, εξουδετέρωση από Μοίρες Μαχητικών Αεροσκαφών των τηλεπικοινωνιών, για να διακόψουν τη σύνδεση με τη στρατιωτική διοίκηση, στις εξόδους των χώρων Ιεράπετρας, Ηρακλείου, Ρεθύμνου και Χανίων, επιθέσεις των ιταλικών αεροπορικών δυνάμεων της Διοίκησης Αεροπορίας Αιγαίου εναντίων των στρατοπέδων στο Ηράκλειο και Ρέθυμνο, για να αποδυναμώσουν από την έναρξη των μαχών τους εκεί βρισκόμενους οπλίτες. Η ρίψη αλεξιπτωτιστών υποστηρίχθηκε αποτελεσματικά μέσω της επέμβασης των Μοιρών Καταδιωκτικών και Βαριών Πολεμικών Αεροσκαφών, που εξουδετέρωσαν την άμυνα εδάφους δίπλα στους χώρους ρίψης αλεξιπτωτιστών και τις βρισκόμενες σε απόσταση από τους χώρους ρίψης θέσεις Αεροπορικών Πυροβόλων μέσω επιθέσεων των Μοιρών Μαχητικών Αεροσκαφών. Το πόσο αποτελεσματική ήταν αυτή η υποστήριξη,

προκύπτει από το γεγονός ότι παρά την με επιμέλεια προετοιμασία της άμυνας του εχθρού, καταρρίφθηκαν μόνο επτά Ju 52 (από τα πεντακόσια τον αριθμό).

Η ρίψη αλεξιπτωτιστών του πρώτου κύματος από το 11ο Αεροπορικό Σώμα προχώρησε σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό. Ρίχθηκαν τέσσερα Κλιμάκια Μάχης Ειδικής Αποστολής και μισό Κλιμάκιο Μάχης Ειδικής Αποστολής, με ανεμοπλάνα. Για την Κεντρική Ομάδα ρίχθηκαν: πέντε Κλιμάκια Μάχης Ειδικής Αποστολής, μισό Κλιμάκιο Μάχης Ειδικής Αποστολής, με ανεμοπλάνα, μισό Τάγμα του Συντάγματος Εφόδου, ένα Σύνταγμα Αλεξιπτωτιστών, ο κύριος όγκος του Τάγματος Μηχανικού Αλεξιπτωτιστών, ένας Λόχος του Τάγματος Αλεξιπτωτιστών με Πολυβόλα, ένας Λόχος του Τάγματος Αλεξιπτωτιστών με Α/Α Πολυβόλα, ένας Λόχος Υγειονομικού και το Επιτελείο της 7ης Αερομεταφερόμενης Μεραρχίας.

Η Δυτική Ομάδα επρόκειτο να προβεί στην κατάληψη του αεροδρομίου στο Μάλεμε και στην ασφάλιση του για τις ακολουθώντας αεραποβάσεις. Η Κεντρική Ομάδα στην κατάληψη του χωριού της Σούδας και της πόλης των Χανίων και στην εξουδετέρωση της εκεί αντίστασης του εχθρού (είχε προηγουμένως διατεθεί, τόσο στην Κεντρική όσο και στη Δυτική Ομάδα, από ένα μισό Σύνταγμα Εφόδου, ερχόμενα με ανεμοπλάνα, που θα αποβιβάζονταν στο μέσο των διακρινόμενων εχθρικών θέσεων Αντιαεροπορικών Πυροβόλων, για να τα καταστρέψουν. Τα υπόλοιπα θα ακολουθούσαν σύντομα σε πυκνά κύματα). Η ρίψη πραγματοποιήθηκε στο μέσο της μη διακρινόμενης από αέρα άμυνας του εχθρού με όπλα πεζικού, κυρίως των αναπτυσσόμενων θέσεων σε αναβαθμίδες, βρισκόμενες στις πλαγιές νοτίως του αεροδρομίου στο Μάλεμε. Τα στρατόπεδα με σκηνές ήταν άδεια, ο εχθρός ήταν προετοιμασμένος για την αποβίβαση και βρισκόταν σε θέση πυρός. Ένας αριθμός αλεξιπτωτιστών σκοτώθηκε κατά την αιώρηση, ένας άλλος αμέσως μετά την προσεδάφιση. Ένα τάγμα του Συντάγματος Εφόδου προσεδάφιστηκε πολύ μακριά, προς τα ανατολικά. Ένα μεγάλο τμήμα των αλεξιπτωτιστών δεν κατόρθωσε εξαιτίας της ισχυρής άμυνας να φτάσει στα κιβώτια οπλισμού. Δυσκόλεψε ακόμα την κατάσταση ότι ο διοικητής της Κεντρικής Ομάδας, αντιστράτηγος Suessmann είχε θανάσιμα τραυματιστεί κατά τη διάρκεια της κατάρριψης του ανεμοπλάνου του πάνω από την Αίγινα και ο αρχηγός της Δυτικής Ομάδας, υποστράτηγος Meindel είχε τραυματιστεί βαριά αμέσως μετά την αποβίβαση του. Και οι δύο ομάδες ήταν πρακτικά χωρίς ηγεσία.

Έτσι είχε εξελιχθεί η εικόνα της κατάστασης στο 11ο Αεροπορικό Σώμα και στον αεροστόλο κατά τη διάρκεια του απογεύματος, σύμφωνα με τις αναφορές των αναγνωριστικών και με τη διεξαγόμενη επικοινωνία με την Κεντρική Ομάδα. Με την επιστροφή των Μοιρών των Μεταγωγικών και των δραστηριοποιημένων για την προστασία της ρίψης αλεξιπτωτιστών εναέριων δυνάμεων του 8ου Αεροπορικού Σώματος δημιουργήθηκε η εντύπωση ότι όλα είχαν κυλήσει ομαλά και σύμφωνα με το σχέδιο. Η επέμβαση του δεύτερου κύματος προετοιμάστηκε εκ τούτου και πραγματοποιήθηκε χωρίς αποκλίσεις από τον αρχικό σχεδιασμό.

Καθώς ήταν έτοιμο για αναχώρηση το δεύτερο κύμα, να προβεί σε επέμβαση, έλαβαν χώρα περαιτέρω συνεχιζόμενες επιθέσεις από εναέριες δυνάμεις του 8ου Αεροπορικού Σώματος για την υποστήριξη των ήδη ριγμένων αλεξιπτωτιστών του πρώτου κύματος και ως προετοιμασία για τη ρίψη από το δεύτερο κύμα.

Τέθηκαν σε επέμβαση: Βομβαρδιστικά Καθέτου Επέμβασης προς επίθεση εναντίων αντιαεροπορικών θέσεων στη χερσόνησο Ακρωτήρι και στη νότια περιφέρεια του Όρμου της Σούδας, Μοίρες Μαχητικών Αεροσκαφών εναντίων

πολεμικών πλοίων στον Όρμο της Σούδας για να θέσουν εκτός μάχης μια από αυτά άμυνα και την ανάμειξη τους στις μάχες. Πραγματοποιήθηκαν κυλιόμενες επιθέσεις εναντίων φωλιών αντίστασης και αντιαεροπορικών θέσεων στην έξοδο της πόλης των Χανίων, επιθέσεις από Μοίρες Μαχητικών Αεροσκαφών και Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης σε αντιαεροπορικές θέσεις κοντά στο Ηράκλειο και εναντίων στρατοπέδων πλησίον του Ηρακλείου, της Ιεράπετρας και της Νεαπόλεως, ως προετοιμασία της ρίψης αλεξιπτωτιστών από το δεύτερο κύμα πλησίον του Ρεθύμνου και του Ηρακλείου. Οι με επιτυχία διεξαγόμενες αυτές επιθέσεις προσέφεραν στη σκληρά μαχόμενη Δυτική και Κεντρική Ομάδα μια αισθητή ανακούφιση και ήταν για τη ρίψη από το δεύτερο κύμα αποτελεσματικές.

Ως προετοιμασία της ρίψης αλεξιπτωτιστών και της εξουδετέρωσης της εχθρικής άμυνας σημειώθηκαν επιθέσεις λίγο πριν τη διαδικασία της ρίψης από το δεύτερο κύμα του 8ου Αεροπορικού Σώματος εναντίων των Αντιαεροπορικών Πυροβόλων στο αεροδρόμιο Ηρακλείου, των Αντιαεροπορικών Πυροβόλων στο αεροδρόμιο Ρεθύμνου, εναντίων εχθρικών κινήσεων και Φωλιών Αντίστασης σε άμεση εγγύτητα των χώρων ρίψης.

Δραστηριοποιήθηκαν ξανά Καταδιωκτικά και Βαριά Βομβαρδιστικά Αεροσκάφη για την άμεση προστασία της ρίψης, που κατόρθωσαν εκ νέου κατά τη διάρκεια της εκεί παρουσίας τους να εξουδετερωθεί πλήρως η άμυνα εδάφους.

Η ρίψη από το δεύτερο κύμα του 11ου Αεροπορικού Σώματος δεν εκτελέστηκε σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό, όπως το πρώτο η ρίψη από το πρώτο κύμα.

Δεν κατόρθωσαν όλα τα τα επιστρέφοντα, μεταξύ 9:00 και 10:00, από την πρώτη επέμβαση Ju 52 να προβούν εγκαίρως στη δεύτερη τους απογείωση λίγο πριν τις 13:00. Εξαιτίας της ανάπτυξης μεγάλου μεγέθους σύννεφων σκόνης στα γεμάτα με αεροσκάφη αεροδρόμια, στα οποία δεν επιτεύχθηκε επίσης να περιοριστεί επαρκώς αυτή σκόνη μέσω της επέμβασης όλων των διαθέσιμων εκεί πυροσβεστικών οχημάτων και είχε δημιουργηθεί κατά την προσγείωση των μοιρών των ομάδων ένας σωρός από συντρίμια, εξαιτίας των έχοντας υποστεί ζημιές αεροσκαφών, που έφραζαν τους διαδρόμους απογείωσης και δεν μπορούσαν με τη βοήθεια των υφιστάμενων μέσων αρκετά γρήγορα να παραμεριστούν. Ο ανεφοδιασμός με υγρά καύσιμα από το υπάρχων προσωπικό και μηχανήματα απαιτούσε περισσότερο χρόνο από ό,τι αρχικά προβλέπονταν. Η προσγείωση τράβηξε επί μακρόν. Η βάση σχεδιασμού, σειρά δεν τηρήθηκε σε αρκετές περιπτώσεις. Οι καθυστερήσεις στην απογείωση των μεταφερόμενων μονάδων της Ανατολικής Ομάδας ήταν ιδιαίτερος μεγάλες. Εξαιτίας της έλλειψης πολλών τον αριθμό μεταγωγικών αεροσκαφών λόγω ζημιών από πυρά δεν κατόρθωσε να αποβιβαστεί όλο το προβλεπόμενο προσωπικό και στρατιωτικό υλικό του δεύτερου κύματος και να οδηγηθεί προς δραστηριοποίηση αυτών.

Για την Κεντρική Ομάδα Ρεθύμνου ρίχθηκαν, με το δεύτερο κύμα, πέντε Κλιμάκια Μάχης Ειδικών Αποστολών και για το Επιτελείο του 2ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών: δύο Τάγματα 2ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών, δύο Λόχοι 2ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών και μια Πυροβολαρχία Μοίρας Πυροβολικού Αλεξιπτωτιστών.

Για την Ανατολική Ομάδα Ηράκλειου: έξι Κλιμάκια Μάχης Ειδικών Αποστολών και για το Επιτελείο 1ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών: τρία Τάγματα 1ου

Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών, ένα Τάγμα 2ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών και δύο Λόχοι με βαρύ οπλισμό του 1ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών.

Η αποστολή της Κεντρικής Ομάδας ήταν να θέσει το αεροδρόμιο στο Ρέθυμνο υπό την κατοχή της και να προελαύσει με κατεύθυνση τον Όρμο της Σούδας και για της Ανατολικής Ομάδας να θέσει το αεροδρόμιο και την πόλη του Ηρακλείου υπό την κατοχή της και να διατηρήσει τον χώρο του αεροδρομίου ανοιχτό για αργότερες αποβάσεις. Η ρίψη και των δύο ομάδων έλαβε χώρα, ακριβώς όπως και στο πρώτο κύμα, στο μέσο της άμυνας, με όπλα πεζικού, του εχθρού. Δεν μπόρεσαν να αποφευχθούν μεγάλες απώλειες, ήδη κατά τη ρίψη. Εξαιτίας της απογείωσης των αεροσκαφών σε μη κλειστό σχηματισμό, η ρίψη δεν διεξήχθη συγκεντρωτικά, ιδιαιτέρως στην Ανατολική Ομάδα, αλλά οι αλεξιπτωτιστές έπεσαν με μεγάλα χρονικά διαστήματα μεταξύ τους. Κάποιες ομάδες ρίχθηκαν σε λάθος χώρο εξαιτίας του δύσκολου προσανατολισμού των πετώντας πάνω από μη πεδινά εδάφη πληρωμάτων των μεταγωγικών, με αποτέλεσμα να μην μπορέσουν σε ένα ποσοστό να συγκεντρωθούν οι ανήκοντες στην ίδια μονάδα ομάδες. Σημειώθηκαν σε μεγάλο βαθμό απώλειες σε οπλισμό, όπως και κατά το πρώτο κύμα, από την αδυναμία λήψης των κιβωτίων οπλισμού.

Κρίνεται από αυτές τις συνθήκες αναγκαίο, δεν το έχει κατορθώσει η Κεντρική Ομάδα, να καταληφθεί το αεροδρόμιο στο Ρέθυμνο. Η προέλαση του 2ου Τάγματος προς τον Όρμο της Σούδας εμποδίστηκε από την ισχυρή άμυνα του εχθρού στα νοτιοδυτικά του Ρεθύμνου. Ούτε η Ανατολική Ομάδα κατάφερε να θέσει το αεροδρόμιο του Ηρακλείου υπό την κατοχή της. Μια εκεί προώθηση εμποδίστηκε στα πρώτα σπίτια. Ο διοικητής του 1ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών, ως επικεφαλής της Ανατολικής Ομάδας (συνταγματάρχης Braeuer), προσπάθησε κατά τη διάρκεια της νύχτας να συγκεντρώσει τα διασκορπισμένα σε μεγάλη έκταση τμήματα της ομάδας, όσο ήταν δυνατό να εντοπιστούν αυτά, για να μπορέσουν την επόμενη ημέρα να προβούν σε επίθεση εναντίων του αεροδρομίου.

Η στρατιωτική κατάσταση το βράδυ της 20.5.1941 ήταν ότι κανένα αεροδρόμιο στην Κρήτη δεν ήταν ακόμα υπό την πλήρη κατοχή μας. Ως ιδανικότερη παρουσιάζονταν η κατάσταση κοντά στο Μάλεμε, το αεροδρόμιο του οποίου είχε αναφερθεί μεν ότι ήταν προσωρινά υπό την κατοχή μας, βρισκόταν όμως ακόμα κάτω από τα πυρά του Πυροβολικού. Μέσω της εναέριας αναγνώρισης εντοπίστηκαν, παράλληλα, σε ένα τμήμα του αεροδρομίου εμπόδια προσγείωσης αεροσκαφών. (Δεν διατίθεντο κανένα αεροδρόμιο για τη σχεδιασμένη αεραπόβαση της 5ης Ορεινής Μεραρχίας, στις 21.5.1941). Τα Χανιά ελέγχονταν ακόμα από τον εχθρό. Η επίθεση από το Ρέθυμνο προς τον Όρμο της Σούδας δεν είχε προχωρήσει. Δεν μπόρεσε να δημιουργηθεί μια επικοινωνία ανάμεσα στη Δυτική και Κεντρική Ομάδα και στα δύο μεγάλα κλιμάκια της Κεντρικής Ομάδας του πρώτου και δεύτερου κύματος (Χανιά και Ρέθυμνο). Πλησίον του Ηρακλείου έγινε προσπάθεια, να συγκεντρωθούν οι δυνάμεις, για να θέσουν με επίθεση, στις 21.5.1941, το αεροδρόμιο υπό την κατοχή τους. Η εδώ κατάσταση ήταν εν μέρει ασαφής. Η Δυτική και Κεντρική Ομάδα είχαν αποδυναμωθεί από την απώλεια των διοικητών τους. Δεν είχαν εντοπιστεί καθόλου εχθρικές ναυτικές δυνάμεις στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης. Αργά το απόγευμα της 20.5.1941 εντοπίστηκαν από Αναγνωριστικά Αεροσκάφη μια ομάδα του εχθρικού Πολεμικού Ναυτικού, νοτιοανατολικά της Κρήτης και μια επιπλέον Μοίρα Πολεμικών Πλοίων νοτιοδυτικά της Κρήτης με δυτική

κατεύθυνση. Οι απογειωνόμενες για εκδήλωση επίθεσης Μοίρες του 8ου Αεροπορικού Σώματος δεν είχαν, αργά τις απογευματινές ώρες, καμία επαφή πλέον με τον εχθρό. Μια Μοίρα Μηχανοκίνητων Σκαφών, αποτελούμενη από είκοσι πέντε σκάφη και κατευθυνόμενη από το λιμάνι του Πειραιά, έφτασε με καθυστέρηση λόγω των ισχυρών αντίθετων ανέμων, τη νύχτα στη Μήλο.

Ως προς τη συνέχιση των επιχειρήσεων σχεδιάστηκε: η άμεση κατάληψη ενός αεροδρομίου στην Κρήτη, με στόχο την εκεί πραγματοποίηση των αεραποβάσεων. Ως τέτοιο αεροδρόμιο ορίστηκε αυτό του Μάλεμε η τάχιση κατάληψη του Όρμου της Σούδας κατόπιν άφιξης ενισχύσεων, για τη δημιουργία της απαραίτητης προϋπόθεσης ενός ανεφοδιασμού σε βαρύ οπλισμό μέσω της θαλάσσιας οδού, η τοποθέτηση νέων διοικητών στην ακέφαλη Δυτική και Κεντρική Ομάδα, η αναγνώριση της θαλάσσιας περιοχής γύρω από την Κρήτη, έχοντας ως στόχο τον αποκλεισμό οποιαδήποτε διακινδύνευσης των θαλασσιών μεταφορών μας από ναυτικές δυνάμεις του εχθρού.

Το 11ο Αεροπορικό Σώμα έλαβε την εντολή να μεταφέρει επιπλέον ενισχύσεις αλεξιπτωτιστών στη Δυτική Ομάδα για την ασφάλιση του καταλαμβανόμενου αεροδρομίου στο Μάλεμε και να πραγματοποιήσει, μετά την κατάληψη και την ασφάλιση του αεροδρομίου, την αεραπόβαση των πρώτων τμημάτων της 5ης Ορεινής Μεραρχίας. Κατόπιν της πραγματοποιημένης άφιξης ενισχύσεων και της διατήρησης της κατοχής του αεροδρομίου στο Μάλεμε, δόθηκε εντολή σχετικά με την έναρξη της επίθεσης εναντίων των Χανίων και η σύνδεση με την Κεντρική Ομάδα, για την επίτευξη κατόπιν της κατοχής του Όρμου της Σούδας. Ως νέος διοικητής των Ομάδων «Δύση» και «Κέντρο» ορίστηκε από τον 4ο Αεροπορικό Στόλο ο αντιστράτηγος Ringel, με το Επιτελείο της 5ης Ορεινής Μεραρχίας, ο οποίος θα αποβιβαζόταν με ένα Ορεινό Τάγμα στις 21.5.1941 στο Μάλεμε.

Στο 8ο Αεροπορικό Σώμα δόθηκε η εντολή της προστασίας της ρίψης επιπλέον δυνάμεων στον χώρο Μάλεμε-Χανίων μέσω της εξουδετέρωσης της εχθρικής άμυνας και η διαρκή υποστήριξη των μαχών των ριγμένων στην Κρήτη μονάδων, με κέντρο βάρους τη Δυτική και Κεντρική Ομάδα (Ομάδα Χανίων), της υποστήριξης της επίθεσης εναντίων των Χανίων και του Όρμου της Σούδας και της αναγνώρισης το ξημέρωμα της θαλάσσιας περιοχής της Κρήτης και επιφυλακή ισχυρών δυνάμεων για επίθεση εναντίων του ναυτικού του εχθρού. Για τον Ναύαρχο Αιγαίου να καταστήσει με όλα τα μέσα δυνατό το αγκυροβόλημα της 1ης Μοίρας Μηχανοκίνητων Σκαφών, στις 21.5.1941 αργά το απόγευμα- πριν πέσει το σκοτάδι-πλησίον του Μάλεμε, για τη διάθεση βαρύ οπλισμού και πολεμοφοδίων καθώς και την άφιξη ενός επιπλέον Ορεινού Ταγματος. Το επαναλαμβανόμενο αίτημα, να εκπλεύσει ο Ιταλικός Στόλος, για να κρατηθεί το Αγγλικό Βασιλικό Ναυτικό μακριά από τις επιχειρήσεις στην Κρήτη, δεν ευδοκίμησε από την αρνητική στάση των στρατιωτικών υπηρεσιών της Ρώμης.

Κατά τη διάρκεια της νύχτας διέσπασαν αγγλικές ναυτικές δυνάμεις τη θαλάσσια οδό της Κάσου και το στενό των Κυθήρων και περιπολούσαν στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης και πλησίον των βορείων κρητικών ακτών. Το αεροδρόμιο της Καρπάθου δέχθηκε πυρά από τη θάλασσα, χωρίς να προκληθούν ιδιαίτερες υλικές ζημιές. Ο ναύαρχος Νοτιοανατολικής Ευρώπης

αποφάσισε εξαιτίας της διαμορφωθείσας αυτής κατάστασης, να διακόψει προσωρινά την πορεία της βρισκόμενης, ήδη νοτίως της Μήλου, Μοίρας Μηχανοκίνητων Σκαφών, υπό την προστασία του ιταλικού αντιτορπιλικού «Lupo». Οι απογειωμένες προς ένοπλη αναγνώριση Μοίρες του 8ου Αεροπορικού Σώματος εντόπισαν το ξημέρωμα της 21.5. τις αγγλικές ναυτικές δυνάμεις, κατά τον απόπλου τους από τον θαλάσσιο χώρο βορείως της Κρήτης, και βύθισαν ένα αντιτορπιλικό, σε ένα άλλο προκάλεσαν σοβαρές υλικές ζημιές, όπως επίσης και σε δύο καταδρομικά. Το 8ο Αεροπορικό Σώμα ανέφερε στις 9:00, την απουσία κάθε εχθρικής δύναμης από τη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης, και εξαιτίας αυτού, η 1η Μοίρας Μηχανοκίνητων Σκαφών έλαβε εκ νέου διαταγή να συνεχίσει την πορεία της με κατεύθυνση το Μάλεμε.

Οι απόπειρες του 11ου Αεροπορικού Σώματος να προσγειωθούν ορισμένα Ju 52, νωρίς το πρωί της 21.5. στην ακτή πλησίον του Μάλεμε είχαν ευτυχή κατάληξη. Διανεμήθηκε, έτσι, οπλισμός και πολεμοφόδια στο εκεί βρισκόμενο Σύνταγμα Εφόδου. Φάνηκε όμως επίσης ότι μια προσγείωση στο ίδιο το εκεί αεροδρόμιο, που βρίσκονταν υπό τα πυρά του εχθρικού Πυροβολικού, ήταν ανέφικτη. Ο χώρος προσγείωσης δίπλα στην ακτή ήταν πάρα πολύ μικρός για μια προσγείωση περισσοτέρων Μοιρών Μεταγωγικών. Η διάθεση επιπλέον ενισχύσεων στη Δυτική Ομάδα για την διασφάλιση της κατοχής και της ασφάλισης του αεροδρομίου στο Μάλεμε θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί, εκ τούτου, μόνο μέσω της ρίψης περαιτέρω δυνάμεων αλεξιπτωτιστών.

Η κατάσταση του εχθρού πλησίον του αεροδρομίου στο Μάλεμε έδειξε ότι δραστηριοποιούταν ένα Νεοζηλανδικό Σύνταγμα ανατολικά του αεροδρομίου, με τη δεξιά του πτέρυγα στη θάλασσα και δρούσε με το Πυροβολικό του από την πλευρά του Αλικιανού εναντίων του εκεί αεροδρομίου. Παράλληλα, τα υψίπεδα νοτίως του Μάλεμε ήταν κατειλημμένα από τον εχθρό. Ο αρχηγός του 11ου Αεροπορικού Σώματος αποφάσισε εξαιτίας αυτής της κατάστασης: να επιτεθεί με το ήδη αποβιβαζόμενο Σύνταγμα Εφόδου από τα δυτικά εναντίων των θέσεων ανατολικά του αεροδρομίου και να το ενισχύσει μέσω της ρίψης ενός ακόμα Λόχου Αλεξιπτωτιστών και μιάμισης Ύλης Τεθωρακισμένων Αντιμετώπισης Αρμάτων Μάχης και να ριχθούν δύο Λόχοι Αλεξιπτωτιστών στα νώτα του Νεοζηλανδικού Συντάγματος, ανατολικά του Πύργου, και με αυτά να πραγματοποιηθεί επίθεση προς δυτική κατεύθυνση. Η επέμβαση έλαβε, όπως είχε προβλεφθεί, χώρα στις 15:00 με τη ρίψη αλεξιπτωτιστών ανατολικά του Πύργου και με επιπλέον ρίψεις ενισχύσεων του Συντάγματος Εφόδου στις 16:00. Η ρίψη ενισχύθηκε ξανά και με αποτελεσματικότητα από το 8ο Αεροπορικό Σώμα, που είχε ήδη πραγματοποιήσει κατά τη διάρκεια της ημέρας κυλιόμενες επιθέσεις εναντίων αντιαεροπορικών θέσεων, Φωλιών Αντίστασης, στρατοπέδων με σκηνές κοντά στο Μάλεμε, Χανιά, Ρέθυμνο και Ηράκλειο καθώς και εναντίων των πλοίων στον Όρμο της Σούδας. Η εξουδετέρωση της, βάλλοντας με πυρά από την περιοχή του Αλικιανού εναντίων του αεροδρομίου στο Μάλεμε, Πυροβολαρχίας απεδείχθη ως αδύνατη, επειδή αυτή η καλά καλυμμένη πυροβολαρχία δεν μπορούσε να εντοπιστεί και κατά την απουσία των Γερμανικών Μαχητικών Αεροσκαφών διέκοπτε αμέσως τη ρίψη οβίδων για να μην προδώσει τη θέση της. Οι δύο ριγμένοι πλησίον του Πύργου λόχοι δεν απέφεραν τα επιθυμητά επιτυχή αποτελέσματα. Προσεδαφίστηκαν στο μέσο ή μπροστά από καλά καλυμμένες θέσεις πολυβόλων και ελεύθερων σκοπευτών και ένα μέρος αυτών σε ένα ναρκοπέδιο. Τα περισσότερα κιβώτια οπλισμού

χάθηκαν και προκλήθηκαν μεγάλες απώλειες σε όλους συνολικά τους αξιωματικούς και λοχίες τους ενός λόχου. Μόνο ένα μικρό τμήμα κατάφερε να φτάσει, περνώντας τις εχθρικές γραμμές, σε ένα αγρόκτημα και να σχηματίσει εκεί μια θέση άμυνας. Η από τα δυτικά επίθεση του Συντάγματος Εφόδου εναντίων του Μάλεμε είχε περισσότερη επιτυχία. Η αντίσταση του εχθρού κατέρρευσε μετά από μια μακράς χρονικής διάρκειας μάχη, η περιοχή του Μάλεμε κατελήφθη στις 17:00 και το αεροδρόμιο τέθηκε υπό την, τρόπο τινά ασφαλή, κατοχή μας.

Η 5η Ορεινή Μεραρχία είχε λάβει για προνοητικούς λόγους τη διαταγή, να θέσει ένα ενισχυμένο τάγμα της, από το μεσημέρι της 21.5., σε επιφυλακή για την αερομεταφορά του. Η πραγματοποίηση της αερομεταφοράς διατάχθηκε, προτού βρεθεί το αεροδρόμιο του Μάλεμε υπό την πλήρη και με ασφάλεια κατοχή μας, για το 11ο Αεροπορικό Σώμα. Από τις 16:00 και μετά προσγειώνονταν τα πρώτα κύματα στο αεροδρόμιο του Μάλεμε, παρά της ρίψης εχθρικών πυρών Πυροβολικού και πολυβόλων. Οι με καθήκοντα προστασίας δραστηριοποιημένες δυνάμεις του 8ου Αεροπορικού Σώματος εξουδετέρωναν αποτελεσματικά, με χαμηλού ύψους επιθέσεις και κάνοντας χρήση των πολυβόλων, την αντίπαλη άμυνα, όσο μπορούσε αυτή να διακριθεί από αέρα. Οι απώλειες ήταν λιγοστές, η προσγείωση είχε ευτυχή κατάληξη. Υπολογίζονταν για τις 22.5.1941 η πραγματοποίηση περαιτέρω αποβιβάσεων στρατευμάτων. Ο διοικητής της 5ης Ορεινής Μεραρχίας και τοποθετούμενος ως επικεφαλής της Δυτικής και Κεντρικής Ομάδας δεν είχε ακόμα αποβιβαστεί.

Το *Κλιμάκιο Χανίων* (3ο Σύνταγμα Αλεξιπτωτιστών) διατήρησε το καταλαμβανόμενο έδαφος γύρω από τη φυλακή, νοτίως του Γαλατά και αυτό γύρω και των δύο πλευρών της τεχνητής λίμνης. Δεν σημειώθηκαν επιθέσεις από τον κατά πολύ ανώτερο αριθμητικά αντίπαλο, που βρίσκονταν στα υψώματα νοτιοανατολικά του Γαλατά. Μια επίθεση εναντίων αυτών των υψωμάτων απέτυχε ωστόσο, εξαιτίας της ισχυρής άμυνας από τον εχθρό. Το Κλιμάκιο Ρεθύμνου διαιρέθηκε σε δύο υποομάδες, και μάλιστα: Μια αδύναμη ομάδα στα δυτικά, που υπερασπιζονταν τα Περιβόλια και απέκρουσε κάμποσες επιθέσεις του εχθρού και μια ισχυρότερη, στην ακτογραμμή ανατολικά του αεροδρομίου στο Ρέθυμνο, που επιχείρησε να προωθηθεί προς το αεροδρόμιο. Αυτή η επίθεση απέτυχε εξαιτίας της ισχυρής αντίστασης από τους αμπελώνες στο ανατολικό άκρο του αεροδρομίου.

Η βρισκόμενη, δυτικά της πόλης του Ηρακλείου, ομάδα, αποτελούμενη από το 2ο Τάγμα 1ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών, επιχείρησε, εκμεταλλευόμενη μια επίθεση του 8ου Αεροπορικού Σώματος, να διεισδύσει στην πόλη του Ηρακλείου. Έπειτα από κάποια επιτυχημένα αποτελέσματα στην αρχική φάση της επιχείρησης έμεινε η επίθεση στάσιμη και η άμυνα του εχθρού κατέστη ισχυρότερη, με αποτέλεσμα να πρέπει ξανά να υποχωρήσουν τα έχοντας διεισδύσει στην πόλη στρατιωτικά τμήματα. Η βρισκόμενη ανατολικά του αεροδρομίου ομάδα (ενισχυμένο 1ο Τάγμα 1ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών), υπό τη διοίκηση του διοικητή του Συντάγματος, προέβη σε επίθεση εναντίων του αεροδρομίου στο Ηράκλειο, δέχθηκε, ωστόσο, από τις άρτιες δημιουργημένες θέσεις του εχθρού τα καταγιστικά πυρά άμυνας, με αποτέλεσμα να πρέπει η επίθεση, με τα λιγοστά διαθέσιμα μέσα βαρύ οπλισμού, να διακοπεί ως χωρίς προοπτική.

Μέσω της αναγνώρισης της θαλάσσιας περιοχής νοτίως της Κρήτης, από το 8ο Αεροπορικό Σώμα εντοπίστηκε από μια ισχυρή μονάδα πλοίων του εχθρικού Πολεμικού Ναυτικού στα νοτιοδυτικά και -ανατολικά του νησιού. Οι απογειωμένες, τρέχων, για επέμβαση από την περιοχή της Αττικής Μοίρες Πολεμικών Αεροσκαφών, όπως και τα Βομβαρδιστικά Καθέτου Εφόρμησης από την Κάρπαθο καθώς και η Ιταλική Πολεμική Αεροπορία από τη Ρόδο σημείωσαν κατόπιν επιθέσεων τις παρακάτω επιτυχίες: τρία εϋδρομα, ένα αντιτορπιλικό και ένα εμπορικό πλοίο, χιλίων τόνων, χτυπήθηκαν από με ακρίβεια βολές, βρίσκοντας στόχο και δύο επιπλέον καταδρομικά υπέστησαν υλικές ζημιές. Αναφέρθηκε η απουσία εχθρικών ναυτικών δυνάμεων από τη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης. Μια εκ νέου διείσδυση ναυτικών δυνάμεων του εχθρού πρέπει να αναμένεται κατά τη διάρκεια της νύχτας.

Η 1η Μοίρα Μηχανοκίνητων Σκαφών με ένα Ορεινό Τάγμα, βαρύ οπλισμό και τμήματα της 2ης Εκπαιδευόμενης Αντιαεροπορικής Μοίρας, κινούμενη από τη Μήλο προς το Μάλεμε, εντοπίστηκε, σύμφωνα με αναφορές του Ιταλικού αντιτορπιλικού «Lupo», λίγο πριν τη νύχτα στις προστατευόμενες ακτές του Μάλεμε. Φάνηκε έτσι να υλοποιείται η αναμονή μιας διάθεσης Βαριών Όπλων Αντιμετώπισης Τεθωρακισμένων Αρμάτων Μάχης, στις 22.5.1941 στην Κρήτη. Οι ισχυροί, ωστόσο, αντίθετοι άνεμοι και η πολύ μικρή ταχύτητα κίνησης της Μοίρας των Μηχανοκίνητων Σκαφών προκάλεσαν την άφιξη της κορυφής τους μόλις στις 23:00, πλησίον του Ακρωτήριου Σπάθα και συγκρούστηκαν, εκεί, με εκ νέου προωθημένες αγγλικές ναυτικές δυνάμεις, κάτι που προκάλεσε έκπληξη και στα δύο μέρη. Ότι μόνο ένα μικρό μέρος των σκαφών εντοπίστηκε και βυθίστηκε, οφείλεται στη θαρραλέα στάση του αντιτορπιλικού «Lupo», που επέφερε εναντίων ενός εχθρικού εϋδρομου καίριο πλήγμα με δύο τορπίλες από διακόσια μέτρα απόσταση και το ίδιο διέφυγε σώο από αυτή την άνιση μάχη, έχοντας δεχτεί δεκαοχτώ χτυπήματα, όπως και στο γεγονός ότι τα σκάφη της Μηχανοκίνητης Μοίρας βρίσκονταν σε μεγάλη απόσταση.

Κατά τη διάρκεια των μαχών στην Κρήτη επιτεύχθηκε στις 21.5.1941, να τεθεί το αεροδρόμιο στο Μάλεμε, στην, κατά τρόπο τινά με ασφάλεια, κατοχή μας. Μια εισερχόμενη τις βραδινές ώρες αναφορά σημείωσε ωστόσο τη μετακίνηση νέων εχθρικών δυνάμεων από την Παλαιόχωρα με κατεύθυνση το Μάλεμε, έτσι ώστε να πρέπει να αναμένονται μεγάλης κλίμακας επιθέσεις του εχθρού από τα νότια εναντίων του αεροδρομίου. Οι δραστηριοποιούμενες, στις 21.5, Μοίρες του 8ου Αεροπορικού Σώματος για την εξουδετέρωση αυτών των εχθρικών δυνάμεων δεν εντόπισαν κάτι το αξιόλογο. Οι υπόλοιπες Ομάδες Μάχης δεν επέφεραν με τις επιθέσεις τους κάποια επιτυχή αποτελέσματα και έπρεπε να περιέλθουν σε τακτική άμυνας και να προσπαθήσουν να κρατήσουν τις κερδισμένες θέσεις τους. Η έλλειψη Βαριών Όπλων Καταπολέμησης Τεθωρακισμένων και επαρκών Πυροβόλων ήταν σε μεγάλο βαθμό αισθητή, επειδή είχαν δραστηριοποιηθεί από τον εχθρό σε όλους τους τομείς Τεθωρακισμένα Άρματα Μάχης και επίσης, δεν μπορούσαν να εντοπιστούν από αέρα οι καλά καλυμμένες θέσεις του εχθρικού Πυροβολικού. Η υποστήριξη των ριγμένων μονάδων του 11ου Αεροπορικού Σώματος από δυνάμεις του 8ου Αεροπορικού Σώματος κατέστη δύσκολη, επειδή είχαν πέσει στα χέρια του εχθρού τα Σημεία Αναγνώρισης μας και είχαν αντιστοίχως χρησιμοποιηθεί. Ήταν εν μέρει αδύνατη η διάκριση φίλου και εχθρού από αέρα. Ο Αγγλικός

Στόλος είχε εκ νέου διεισδύσει στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης και είχε καταστήσει τη τόσο αναγκαία για εμάς μεταφορά βαρύ οπλισμού από θάλασσα αδύνατη. Μέσω των Αναφορών Αναγνώρισης έπρεπε να ληφθεί υπόψη ότι το μεγαλύτερο μέρος του Στόλου της Αλεξάνδρειας, ενισχυμένος από μονάδες του Στόλου του Γιβραλτάρ, βρίσκονταν καθοδόν. Οι δικές μας ναυτικές δυνάμεις δεν μπορούσαν να διατεθούν, με αποτέλεσμα να πρέπει η Πολεμική Αεροπορία μόνη της να αναλάβει την εξουδετέρωση του Αγγλικού Στόλου. Η Πολεμική Αεροπορία του εχθρού είχε εξουδετερωθεί και είχε εκ τούτου εξασφαλισθεί η πλήρη εναέρια κυριαρχία μας στον χώρο της Κρήτης.

Η στρατιωτική επιτυχία πλησίον του Μάλεμε να εκμεταλλευτεί κατά τέτοιο τρόπο, ώστε το αεροδρόμιο να περιέλθει στην κατοχή μας. Η έναρξη της επίθεσης εναντίων των Χανίων και του Όρμου της Σούδας εξαρτιόταν από την άφιξη μιας επιπλέον ενίσχυσης στο Μάλεμε και από την εξασφαλισμένη κατοχή του αεροδρομίου. Ο εφοδιασμός των υπολοίπων Ομάδων Μάχης με όπλα και πυρομαχικά, έτσι ώστε να μπορέσουν να κρατήσουν τις καταλαμβανόμενες θέσεις, αποκρούοντας τις μεγάλης κλίμακας επιθέσεις του εχθρού. Να σιγουρέψουν την απόλυτη υπεροχή στον εναέριο χώρο της Κρήτης και τα μη βρισκόμενα στην κατοχή μας αεροδρόμια, όπως και τα υπόλοιπα κατάλληλα εδάφη για μια ενδεχόμενη προσγείωση να επιβλέπουν μέσω Αναγνωριστικών Αεροσκαφών, ώστε να εμποδίσουν μια εισβολή των αγγλικών αεροπορικών δυνάμεων πάνω από την Κρήτη. Να αρχίσουν τις εχθροπραξίες με τον Αγγλικό Στόλο και να καταστήσουν αδύνατη την παραμονή του στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης, με σκοπό τη δημιουργία των προϋποθέσεων για μια εκ νέου μεταφορά του εφοδιασμού από θάλασσα. Παράλληλα, μια διαμόρφωση των νησιών της Μήλου και των Κυθήρων ως βάσεις για τις μετακινήσεις εφοδιασμού.

Την υποστήριξη του αγώνα του 11ου Αεροπορικού Σώματος στην Κρήτη από το 8ο Αεροπορικό Σώμα, με κέντρο βάρους τη Δυτική Ομάδα. Στο σημείο εδώ η προστασία των ρίψεων αλεξιπτωτιστών στο αεροδρόμιο στο Μάλεμε από δυνάμεις Καταδιωκτικών Αεροσκαφών και από Βομβαρδιστικά Καθέτου Εφόρμησης.

Οι διαταγές του Αεροπορικού Στόλου περιείχαν για τα Αεροπορικά Σώματα και τον ναύαρχο Νοτιοανατολικής Ευρώπης τα παρακάτω καθήκοντα:

Για το 11ο Αεροπορικό Σώμα: τις συνεχείς αεραποβάσεις τμημάτων της 5ης Ορεινής Μεραρχίας στο Μάλεμε, την επέκταση της ασφάλισης του αεροδρομίου στο Μάλεμε εναντίων εχθρικών επιθέσεων, την ετοιμότητα των αεροπορικών δυνάμεων για την επίθεση εναντίων των Χανίων και του Όρμου της Σούδας και τον εφοδιασμό από αέρα των υπολοίπων ομάδων μάχης με όπλα, πυρομαχικά και σίτιση, εκεί όπου κρίνεται απαραίτητος.

Για το 8ο Αεροπορικό Σώμα: από τις πρώτες πρωινές ώρες επιθέσεις εναντίων αγγλικών ναυτικών δυνάμεων, κυρίως στη θαλάσσια περιοχή βορείου της Κρήτης. Συνεχή επιτήρηση όλου συνολικά του θαλάσσιου χώρου γύρω από την Κρήτη έως τις αφρικανικές ακτές, υποστήριξη του αγώνα του 11ου Αεροπορικού Σώματος στην Κρήτη με κέντρο βάρους τη Δυτική ομάδα. Επιθέσεις εναντίων θέσεων Πυροβολικού του εχθρού, τεθωρακισμένων και φωλιών αντίστασης. Εναέρια επιτήρηση όλου συνολικά του νησιού, για την έγκαιρη αντιμετώπιση κινήσεων του εχθρού και την εμπόδιση μιας παρέμβασης των

εφεδρειών στις μάχες. Επίβλεψη των νοτίων ακτών για να αποκλειστεί το ενδεχόμενο αποβάσεων ενισχύσεων, των αεροδρομίων και των κατάλληλων για προσγειώσεις αεροσκαφών εδαφών, για να εμποδιστεί μια εισβολή αγγλικών αεροπορικών δυνάμεων.

Για τη 2η Σμηναρχία 4ης Πτέρυγας Μαχητικών Αεροσκαφών: την αρωγή στον αγώνα του 8ου Αεροπορικού Σώματος εναντίων του Αγγλικού Στόλου και τη ναρκοθέτηση του λιμανιού της Αλεξάνδρειας.

Για τον ναύαρχο Νοτιοανατολικής Ευρώπης: τη διαμόρφωση της Μήλου ως βάση για τις θαλάσσιες μεταφορές εφοδιασμού και μεταφορά, εκ τούτου, Αντιαεροπορικού Πυροβολικού από θάλασσα προς το νησί, την επανειλημμένη αναγνώριση του χώρου των Κυθήρων για τη διαμόρφωση τους ως βάση για τον εφοδιασμό από θάλασσα και την προετοιμασία της μεταφοράς από θάλασσα τεθωρακισμένων με κατεύθυνση το Μάλεμε, κάνοντας χρήση των ιδανικότερων προς τούτο πλοίων και την εκμετάλλευση της βάσης της Μήλου.

Η προθυμία του Ιταλού Διοικητή των Δωδεκανήσων για συμμετοχή στην κατάκτηση της Κρήτης, λαμβανομένου, κυρίως, υπόψη ως προς την προοπτική μιας επέμβασης Ίλης Τεθωρακισμένων κατέστη αποδεκτή από τον Ανώτατο Διοικητή της Πολεμικής Αεροπορίας. Στον Ανώτατο Διοικητή Δωδεκανήσων ζητήθηκε να επιταχύνει τις προετοιμασίες για μια απόβαση στο ανατολικό τμήμα του νησιού. Μια ομάδα επαφών μετακινήθηκε προς τη Ρόδο.

Η μάχη του 8ου Αεροπορικού Σώματος εναντίων του Αγγλικού Στόλου.

Από τα απογειωμένα, πριν ακόμα ξημερώσει, Αναγνωριστικά Αεροσκάφη προέκυψε ότι βρίσκονταν πολλές μονάδες του Αγγλικού Στόλου στον θαλάσσιο χώρο βορείως της Κρήτης και αποτελούσαν έναν σε μεγάλο βαθμό κίνδυνο για τα βρισκόμενα σε αυτή τη θαλάσσια περιοχή σκάφη της 1ης και 2ης Μοίρας. Εντοπίστηκαν τρεις εχθρικές μονάδες με συνολικά τριάντα τρία Βαριά και Μεσαία Πλοία. Οι κυλιόμενες επιθέσεις από τις Μοίρες Μαχητικών Αεροσκαφών και Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης του 8ου Αεροπορικού Σώματος είχαν, βάζοντας στο περιθώριο άλλα καθήκοντα, πλήρη επιτυχία: τρία εύδρομα και αντιτορπιλικά βυθίστηκαν, τρία άλλα υπέστησαν σοβαρές υλικές ζημιές και έξι ακόμα έγιναν στόχος των επιθέσεων, με αποτέλεσμα να υπολογίζεται η πρόκληση ζημιών.

Αναφέρθηκε, κατά τη διάρκεια του απογεύματος, από τα Αναγνωριστικά Αεροσκάφη ότι στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης δεν υπήρχαν ναυτικές δυνάμεις του εχθρού. Ο Αγγλικός Στόλος είχε αποσυρθεί δεχόμενος ισχυρό πλήγμα από τις επιθέσεις της Γερμανικής Πολεμικής Αεροπορίας.

Δεν είναι ακόμα βέβαιο εάν ο Αγγλικός Στόλος έχει πλήρως εξολοθρευθεί. Πρέπει να αναμένεται μια εκ νέου εμφάνιση εχθρικών ναυτικών δυνάμεων την επόμενη νύχτα, στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης.

Κατά τη διάρκεια αυτών των μαχών προέκυψε ότι οι δυνάμεις του 8ου Αεροπορικού Σώματος δεν επαρκούσαν για την πραγματοποίηση όλων των στρατιωτικών τους αποστολών. Επειδή είχε ξεσπάσει, στο πλαίσιο της κυρίευσης της Κρήτης, μια κατά τα φαινόμενα παράλληλη μάχη της «Πολεμικής Αεροπορίας εναντίων του Πολεμικού Ναυτικού σε περιορισμένο γεωγραφικό χώρο», διατάχθηκε από τον αρχηγό του Γενικού Επιτελείου της Πολεμικής Αεροπορίας, παρόντα στο διοικητήριο του 4ου Αεροπορικού Στόλου, η άμεση μετακίνηση του 3ου Σμήνους Καταδιωκτικών 30ης Πτέρυγας Μάχης και του 1ου

Σμήνους 1ης Πτέρυγας Επιχειρησιακής Εκπαίδευσης του 8ου Αεροπορικού Σώματος στον ελλαδικό χώρο για την ενίσχυση του 8ου Αεροπορικού Σώματος. Αυτές οι αεροπορικές δυνάμεις βρίσκονταν ήδη από το μεσημέρι αυτής της ημέρας σε ετοιμότητα επέμβασης.

Επέμβαση του 11ου Αεροπορικού Σώματος, στις 22.5.1941:

Άρχισε άμεσα η αεραπόβαση επιπλέον μονάδων της 5ης Ορεινής Μεραρχίας. Η απόβαση υποστηρίχθηκε και προστατεύτηκε ξανά με επιτυχία από το 8ο Αεροπορικό Σώμα, που είχε δραστηριοποιήσει στο πλαίσιο αυτής της επέμβασης τα Καταδιωκτικά και τα Βαριά Μαχητικά Αεροσκάφη του, καθώς και όλες τις υπόλοιπες αποδεδειγμένες αεροπορικές του δυνάμεις για την αντιμετώπιση του αντιπάλου. Εξουδετερώθηκαν με αεροπορικές επιθέσεις Καθέτου Εφόρμησης, θέσεις Αντιαεροπορικών Πυροβόλων και Πολυβόλων, Φωλιές Αντίστασης, συγκεντρώσεις εχθρικών στρατευμάτων και Τεθωρακισμένα. Επειδή ρίχνονταν, παροδικά, πυρά εναντίων του αεροδρομίου στο Μάλεμε, δεν μπόρεσε να εμποδιστεί ο εντοπισμός από αέρα ορισμένων καλά καλυμμένων θέσεων Πυροβολαρχιών. Οι προκαλούμενες απώλειες κατά την αεραπόβαση ήταν λιγοστές. Ο αεροδιάδρομος προσγειώσεως του μικρού αεροδρομίου ήταν προσωρινά αποκλεισμένος για περαιτέρω αεραποβάσεις εξαιτίας των έχοντας υποστεί ρήγματα αεροσκαφών Ju 52. Η αποστολή μιας ειδικής ομάδας του επικεφαλής του 11ου Αεροπορικού σώματος επέφερε, ωστόσο, σε σύντομο χρονικό διάστημα μια ομαλότητα στις επικρατούσες συνθήκες και δημιουργήθηκε μια υπηρεσία, που φρόντιζε με τεράστια ενέργεια για την χωρίς προβλήματα κίνηση των προσγειώσεων και μεριμνούσε ταυτόχρονα να απομακρυνθούν άμεσα τα δημιουργημένα συντρίμια από τα αεροσκάφη.

Συνολικά αποβιβάστηκαν, κατά τη διάρκεια της ημέρας, στο Μάλεμε: δύο Ορεινά Τάγματα, ένα Τάγμα Ορειβατικού Μηχανικού, τμήματα μιας Μοίρας Πυροβολικού Αλεξιπτωτιστών και ένα κινητό στρατιωτικό νοσοκομείο.

Η από τα δυτικά αναμενόμενη επίθεση του εχθρού δεν εκδηλώθηκε. Ο εχθρός επιτέθηκε από την πλευρά του Πύργου με Τεθωρακισμένα Άρματα Μάχης. Η επίθεση αποκρούστηκε επιτυχώς και ο Πύργος κατελήφθη με αντεπίθεση.

Η κατάσταση στη Κεντρική και Δυτική Ομάδα παρέμενε αμετάβλητη. Οι κερδισμένες θέσεις κρατήθηκαν και ρίχθηκαν τα απαραίτητα όπλα, πυρομαχικά, σίτιση και μέσα επίδεσης.

Ένα αίτημα του διοικητή του 11ου Αεροπορικού Σώματος ως προς τη μετακίνηση του διοικητηρίου του σώματος στο Μάλεμε απορρίφθηκε κατηγορηματικά από τον αρχηγό του 4ου Αεροπορικού Στόλου και τον διοικητή Νοτιοανατολικής Ευρώπης, επειδή η ακόμα παρουσία του Επιτελείου στον χώρο της Αττικής κρίνονταν ως αναγκαία για τη μετακίνηση περαιτέρω ενισχύσεων και για τη μεταφορά του εφοδιασμού. Υπήρξε ωστόσο μια εκ νέου σαφή διαταγή σχετικά με την επείγουσα μετακίνηση του Επιτελείου της 5ης Ορεινής Μεραρχίας στο Μάλεμε και με την ανάληψη των διοικητικών καθηκόντων από τον διοικητή της συγκεκριμένης μεραρχίας για την Κεντρική και Δυτική Ομάδα.

Στο πλαίσιο της εκτέλεσης αυτής της διαταγής προσγειώθηκε ο αντιστράτηγος Ringel- έχοντας κατατοπιστεί από τον ίδιο προσωπικά τον αρχηγό του 4ου Αεροπορικού Στόλου στο αεροδρόμιο του Φαλήρου- το βράδυ της 22.5.1941 στο Μάλεμε και ανέλαβε εκεί τα καθήκοντα του.

Η άφιξη επιπλέον ενισχύσεων στην «Ομάδα Ringel», κυρίως με βαρύ οπλισμό, μέσω της αερομεταφοράς, στο αεροδρόμιο του Μάλεμε, πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με το σχέδιο. Αφίχθηκαν: Στις 23.5: δύο Μοίρες Ορειβατικού Πυροβολικού, μια Ίλη Ορειβατικών Τεθωρακισμένων Αντιμετώπισης Αρμάτων Μάχης και ο κύριος όγκος ενός Τάγματος Μοτοσικλετιστών.

Στις 24.5: μια Μοίρα Αναγνωριστικών, μια Μοίρα Αντιαεροπορικών Πολυβόλων, ενάμιση Τάγμα Ορεινών Κυνηγών, ένας Λόχος με Ποδήλατα και το Επιτελείο του 85ου Συντάγματος Ορεινών Κυνηγών.

Στο, τηρουμένων των αναλογιών, μικρό και περιορισμένου χώρου από τα πολλά συντρίμια αεροσκαφών αεροδρόμιο στο Μάλεμε προκλήθηκαν περαιτέρω ζημιές σε αεροσκάφη, αυξάνοντας έτσι κατά πολύ τον αριθμό των συντριμμιών, που ωστόσο απομακρύνθηκαν γρήγορα μέσω της τοποθετημένης, από τον επικεφαλής του 11ου Αεροπορικού Σώματος, ειδικής ομάδας, κάνοντας χρήση λαφυραγωγημένων αρμάτων μάχης. Υπήρξε μια αισθητή βελτίωση της εκεί κατάστασης, εξαιτίας της δραστηκής επέμβασης του διοικητή Αεροδρομίου.

Με την ανάληψη της διοίκησης από τον αντιστράτηγο Ringel , το βράδυ της 22.5.1941, πραγματοποιήθηκε μια αναδιάταξη στρατιωτικών καθκόντων των στρατευμάτων. Για την ασφάλιση του αεροδρομίου διεξάχθηκε μια εκκαθαριστική επιχείρηση εναντίων του βρισκόμενου στο δυτικό τμήμα του νησιού. Στο 95ο Τάγμα Ορειβατικού Μηχανικού και αργότερα στο 55ο Τάγμα Μοτοσικλετιστών ανατέθηκε η αποστολή, μέσω μιας προέλασης εναντίων του Καστελίου και της Παλαιόχωρας, να πραγματοποιηθεί η κατάληψη του δυτικού τμήματος της Κρήτης. Κάτω από σκληρές, εν μέρει, μάχες με ατάκτους και με πυροβολώντας, με ενέδρα, ελεύθερους σκοπευτές, καλυμμένους στα δέντρα καταλήφθηκε, το βράδυ της 24.5.1941, το Καστέλι και η Παλαιόχωρα. Το δυτικό τμήμα του νησιού τέθηκε εκ τούτου υπό την κατοχή μας. Είχε αποκλειστεί το ενδεχόμενο μιας απειλής εναντίων του αεροδρομίου στο Μάλεμε, μέσω της μετακίνησης νέων στρατιωτικών εχθρικών δυνάμεων, από τα δυτικά ή τα νότια.

β) Για την ασφάλιση του αεροδρομίου προς τα ανατολικά και για την προέλαση στρατιωτικών δυνάμεων προς τον Όρμο της Σούδας μέσω των Χανίων, σχηματίστηκαν από τον αντιστράτηγο Ringel δύο ομάδες, από τις οποίες η μια, υπό τη διοίκηση του συνταγματάρχη Utz (5η Ορεινή Μεραρχία) έπρεπε να προελαύσει μέσω της οροσειράς προς νότο, ενώ η δεύτερη, υπό τη διοίκηση του συνταγματάρχη Ramke (7η Μεραρχία Αλεξιπτωτιστών) έπρεπε να προωθηθεί προς ανατολάς, κατά μήκος των ακτών.

Κάτω από την πίεση της προέλασης της «Ομάδας Utz» υποχώρησε ο εχθρός, στις 23.5.1941, σε μια θέση, στα υψώματα νοτίως του Πλατανιά, αλλά αμέσως, μέσω της γρήγορης προέλασης της «Ομάδας Ramke» εκδιώχθηκε ξανά από τη θέση αυτή. Ο Πλατανιάς καταλήφθηκε και πραγματοποιήθηκε άμεσα, πλησίον του Σταλού, στις 23.5.1941, εκεί όπου βρίσκονταν, μεταξύ της τεχνητής λίμνης και της φυλακής, η έχοντας προελαύσει Κεντρική Ομάδα, η σύνδεση με αυτή την ομάδα. Το βράδυ της 24.5.1941 υποχώρησε ο εχθρός σε μια καλά οχυρωμένη θέση, και από τις δύο πλευρές του Γαλατά και διατήρησε την κατοχή των υψωμάτων ανατολικά του Αλικιανού.

Εξέλιξη της κατάστασης στην Ανατολική Ομάδα: Στις 23.5.1941 έκαναν για πρώτη φορά την εμφάνιση τους εχθρικά αεροσκάφη πάνω από το νησί. Στο αεροδρόμιο στο Μάλεμε εκδηλώθηκε το απόγευμα μια επίθεση από πέντε

αεροσκάφη Bristol-Blenheim χωρίς να προκληθούν ιδιαίτερες υλικές ζημιές (καταρρίφθηκαν δύο αεροσκάφη). Από την πόλη του Ηρακλείου έφτασε η αναφορά μιας προσγείωσης αγγλικών αεροσκαφών στο εκεί αεροδρόμιο, εκ των οποίων ένα χτυπήθηκε πιάνοντας φωτιά. Μια εκ νέου εισβολή αγγλικών αεροπορικών δυνάμεων πάνω από την Κρήτη έπρεπε, για τη διατήρηση των πλήρους εναέριας υπεροχής, να εμποδιστεί με όλα τα μέσα. Διατάχθηκε, εκ τούτου, από τον 4ο Αεροπορικό Στόλο, στις 23.5.1941, η ενίσχυση της Ανατολικής Ομάδας μέσω της διάθεσης επιπλέον, δοσμένων εν τω μεταξύ στο 11ο Αεροπορικό Σώμα, μονάδων Αλεξιπτωτιστών και η επίθεση εναντίων του αεροδρομίου, για την κατάκτηση νέων εδαφών έως την αποτελεσματική υπεράσπιση με βαρύ οπλισμό του χώρου προσγείωσης, για να αποκλειστεί το ενδεχόμενο μιας νέας προσγείωσης αγγλικών αεροσκαφών. Για την εκτέλεση αυτής της διαταγής διατέθηκαν, στις 24.5, στην Ανατολική Ομάδα τέσσερις Λόχοι Αλεξιπτωτιστών της 7ης Μεραρχίας Αλεξιπτωτιστών. Η ρίψη πραγματοποιήθηκε πλησίον της βρισκόμενης δυτικά της πόλης του Ηρακλείου Ομάδας Μάχης, επειδή η κατάσταση ανατολικά του Ηρακλείου έδειχνε πάρα πολύ συγκεχυμένη. Η συγκέντρωση και η προέλαση αυτών των ριγμένων μονάδων προβλέφθηκε για το χρονικό διάστημα έως τις 27.5.1941, έτσι ώστε να διασφαλισθεί η κατοχή του αεροδρομίου από αυτό το χρονικό σημείο και έπειτα.

Πραγματοποιήθηκε τρέχων η υποστήριξη από το 8ο Αεροπορικό Σώμα, με κέντρο βάρος την «Ομάδα Ringel». Για τη δημιουργία μιας στενής συνεργασίας ανάμεσα στην «Ομάδα Ringel» και στο 8ο Αεροπορικό Σώμα και εξαιτίας της απαίτησης για μια υποστήριξη όλων των ενδιαμέσων υπηρεσιών, δημιουργήθηκε από τον υψηλόβαθμο αξιωματικό διαβιβαστών του 4ου Αεροπορικού Σώματος μια άμεση τηλεπικοινωνία ανάμεσα στην «Ομάδα Ringel» και στο 8ο Αεροπορικό Σώμα. Κατά τη διάρκεια και των δύο ημερών διεξάχθηκαν, κατόπιν συνεχόμενων επεμβάσεων, αεροπορικές επιθέσεις σε Φωλιές Αντίστασης, θέσεις Πυροβολικού και τεθωρακισμένα οχήματα. Τα Χανιά δέχθηκαν επίθεση από ισχυρές δικές μας στρατιωτικές δυνάμεις, όπως επίσης και το Ηράκλειο από την Ανατολική Ομάδα, στο πλαίσιο της υποστήριξης της ρίψης Αλεξιπτωτιστών. Η αναζωπυρωμένη αντίσταση πλησίον της πόλης του Ηρακλείου κάμφθηκε με επιτυχία από επιθέσεις χαμηλού ύψους Βαριών Βομβαρδιστικών. Τα πλοία στον Όρμο της Σούδας δέχθηκαν παράλληλα επίθεση και το εύδρομο «York» χτυπήθηκε πολλαπλώς. Ένα ακόμα τάνκερ έπιασε φωτιά, τέσσερα εμπορικά πλοία βυθίστηκαν και κάποια άλλα υπέστησαν σοβαρές ζημιές. Από τα έξι αφιχθέντα στον Όρμο της Σούδας ταχύπλοα, βυθίστηκαν τα πέντε. Όλα συνολικά τα νότια παράλια επιτηρούταν συνεχώς, για να εμποδιστεί κάθε άφιξη και αναχώρηση στρατευμάτων του εχθρού καθώς επίσης και η μεταφορά πολεμικού υλικού. Για πρώτη φορά, το βράδυ της 23.5.1941, κατόρθωσε να διεξαχθεί η εδώ και πολύ καιρό σχεδιασμένη μετακίνηση Καταδιωκτικών προς το αεροδρόμιο στο Μάλεμε. Συνεχίστηκε επίσης η μάχη εναντίων του Αγγλικού Στόλου στις 23.5. Τα Αναγνωριστικά εντόπισαν, τις πρώτες πρωινές ώρες, Αγγλικά Ελαφριά Σκάφη στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης. Κατά τη διάρκεια συνεχόμενων αεροπορικών επιθέσεων βυθίστηκαν τρία συνολικά αντιτορπιλικά και τρία ακόμα υπέστησαν σοβαρές υλικές ζημιές. Ο θαλάσσιος χώρος, βορείως της Κρήτης, ήταν από το μεσημέρι χωρίς την παρουσία των ναυτικών δυνάμεων του εχθρού. Η ένοπλη αναγνώριση, τις πρώτες πρωινές ώρες της 25.5.1941 στη θαλάσσια περιοχή

βορείως της Κρήτης, δεν μπόρεσε να εντοπίσει κανένα πλοίο. Στον θαλάσσιο χώρο νοτιώς της Κρήτης είχε ξεσπάσει μια αμμοθύελλα, που εμπόδιζε την απρόσκοπτη αναγνώριση της θαλάσσιας περιοχής και κάλυπτε,, όπως φαινόταν, τη δραστηριότητα του Αγγλικού Στόλου. Δεν μπορούσε, ακόμα, οριστικά να εξακριβωθεί, εάν ο Αγγλικός Στόλος είχε εγκαταλείψει, εξαιτίας των μεγάλων απωλειών, τον αγώνα του. Πρέπει να αναμένεται μια εκ νέου εισβολή των βρετανικών ναυτικών δυνάμεων στον θαλάσσιο χώρο βορείως της Κρήτης. Το 8ο Αεροπορικό Σώμα πραγματοποιούσε συνεχόμενες πτήσεις αναφορικά με την προστασία των θαλάσσιων μεταφορών εφοδιασμού από το Κεντρικό Αιγαίο. Αξιομαχες αεροπορικές δυνάμεις ενώθηκαν σε αυτό το σημείο, με αποτέλεσμα να υφίσταται έλλειψη σε αεροσκάφη για την πραγματοποίηση επείγουσών επεμβάσεων σε άλλες θέσεις. Η προσπάθεια σχετικά με την αποστολή, από την Ανώτατη Διοίκηση 12ης Στρατιάς, μιας Σμηναρχίας Ηε απέτυχε, επειδή όλες οι υπαγόμενες στην Ανώτατη Διοίκηση 12ης Στρατιάς Σμηναρχίες Ηε είχαν πάρει, ήδη, τον δρόμο της επιστροφής προς τα εδάφη της Αυτοκρατορίας για την ανάληψη δράσης στην «Επιχείρηση Μπαρμπαρόσα». Η βρισκόμενη στο Αιγαίο 126η Μοίρα Αναγνώρισης Θαλάσσιου Χώρου μπόρεσε, με το λιγοστό διαθέσιμο αριθμό αεροσκαφών της, να αναλάβει μόνο τα καθήκοντα προστασίας στο Βόρειο Αιγαίο.

Κρίνονταν ξανά, ιδιαιτέρως, αναγκαίος ένας εκ νέου απόπλους για τον εφοδιασμό της Κρήτης από θάλασσα: για την ελάφρυνση των Μοιρών Μεταγωγικών Αεροσκαφών και για την πραγματοποίηση της μεταφοράς βαρύτερου οπλισμού, Τεθωρακισμένων Αρμάτων Μάχης και στρατιωτικών οχημάτων, που δεν μπορούσαν να προωθηθούν από αέρα και χρειάζονταν άμεσα στην Κρήτη.

Η πραγματοποίηση των μεταφορών από θάλασσα ήταν, σύμφωνα με τις έως τώρα εμπειρίες, μόνο κατά τα διάρκειά της ημέρας εφικτή. Τα Μεταφορικά Πλοία μπόρεσαν να αποπλεύσουν μόνο μετά τις αναφορές, σχετικά με την απουσία εχθρικών ναυτικών δυνάμεων στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης, να εγκαταλείψουν τα λιμάνια προστασίας τους και να κινηθούν πριν πέσει το σκοτάδι, με κατεύθυνση τον χώρο προορισμού τους. Για την προστασία της μετακίνησης τους κρίνονταν ως απαραίτητη προϋπόθεση η ετοιμότητα των αεροπορικών δυνάμεων και η συνεχώς, χωρίς κενά, αναγνώριση του θαλάσσιου χώρου. Για την εκπλήρωση αυτής της προϋπόθεσης πραγματοποιήθηκε: η μετατροπή της Μήλου και των Κυθήρων σε σταθμούς, από τους οποίους θα αποπλέαν τα πλοία εφοδιασμού με κατεύθυνση την Κρήτη. Προς τούτο έλαβε χώρα η προστασία του λιμένα της Μήλου από δύο Αντιαεροπορικά Πυροβόλα 3,7 cm της 2ης Εκπαιδευόμενης Μοίρας Αντιαεροπορικών και του λιμένα των Κυθήρων από μια Αντιαεροπορική Πυροβολαρχία 8,8 cm, η ένοπλη αναγνώριση μέσω του 8ου Αεροπορικού Σώματος, τις πρώτες πρωινές ώρες, στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης και η αναφορά σχετικά με τη διαπιστωμένη απουσία εχθρικών ναυτικών δυνάμεων στον εν λόγω θαλάσσιο χώρο προς τον ναύαρχο Νοτιοανατολικής Ευρώπης, ο οποίος επέτρεψε κατόπιν τον απόπλου των πλοίων από τη Μήλο. Κατόπιν αυτών μια συνεχής, στενή επιτήρηση του «στενού των Κυθήρων» και της θαλάσσιας οδού της Κάσου από το 8ο Αεροπορικό Σώμα, καθώς και μια ένοπλη αναγνώριση της θαλάσσιας περιοχής νοτιώς της Κρήτης. Ως συμπλήρωμα αυτής της αναγνώρισης πραγματοποιήθηκε η σύμπτυξη των υπηρεσιών Αναφοράς Πτήσεων στο «στενό των Κυθήρων» και

στη θαλάσσια οδό της Κάσου και η διάθεση και ο εξοπλισμός, από τον ναύαρχο Νοτιοανατολικής Ευρώπης, γρηγορότερων πλοίων, που θα ήταν σε θέση να διανύσουν σε πάρα πολύ σύντομο χρονικό διάστημα την απόσταση Μήλος-Κρήτη. Για αρχή, μόνο η επέμβαση μικρότερων πλοίων ήταν εφικτή, επειδή στην Κρήτη, μόνο η ακτή του Μάλεμε διατίθονταν για τον σκοπό αυτό. Θα μπορούσε να ακολουθήσει η επέμβαση μεγαλύτερων ατμόπλοιων, αμέσως μετά την κατοχή και την ασφάλιση του Όρμου της Σούδας.

Βάση των δεδομένων αυτών μετακινήθηκαν, ως πρώτα για το Μάλεμε, ένα ρυμουλκό πλοίο, υπό τη διοίκηση του ανθυποπλοίαρχου Oesterlin, με δύο φορτηγίδες, φορτωμένες με τέσσερα Τεθωρακισμένα Άρματα Μάχης, καθώς και το μικρό γερμανικό ατμόπλοιο «Cordelia», με μηχανήματα για τη δημιουργία μικρής γέφυρας εκφορτώσεων.

Για την περαιτέρω συνέχιση των επιχειρήσεων έως την κατάληψη της Κρήτης θα συνεχιστεί για την «Ομάδα Ringel» τις επόμενες ημέρες η, σύμφωνα με το σχέδιο, τη διάθεση επιπλέον ενισχύσεων. Ο αριθμός τους εξαρτάται από τα διατιθέμενα Μεταγωγικά Αεροσκάφη και από την ανάγκη ενίσχυσης των υπολοίπων, βρισκόμενων στο νησί, στρατιωτικών μονάδων.

Αποβιβάστηκαν, ξεχωριστά, στο Μάλεμε: στις 25.5: δύο Τάγματα Ορεινών Κυνηγών και ένας Λόχος Μοτοσικλετιστών. Στις 26.5: ενάμιση Τάγμα Ορεινών Κυνηγών, το Επιτελείο του 141ου Συντάγματος Ορεινών Κυνηγών, μια Πυροβολαρχία 2 cm, ένας Ουλαμός Βαρέων Πυροβόλων Πεζικού και το 1/3 ενός Λόχου Μεταφοράς. Στις 27. και 28.5: τα υπόλοιπα τμήματα της ενισχυμένης 5ης Ορεινής Μεραρχίας και του Τάγματος Μοτοσικλετιστών, καθώς επίσης και ένα επιπλέον Τάγμα Ορεινών Κυνηγών της 6ης Ορεινής Μεραρχίας. Οι επιχειρήσεις για την εξουδετέρωση της αντίστασης του εχθρού διεξάχθηκαν σύμφωνα με το σχέδιο. Στις 26.5 επιτεύχθηκε, έπειτα από επίθεση του κυρίου όγκου των Μοιρών του 8ου Αεροπορικού Σώματος εναντίων των Χανίων, η διείσδυση προς τις θέσεις του εχθρού, δυτικά της πόλης των Χανίων. Στις 27.5 εξουδετερώθηκε η εχθρική αντίσταση πλησίον των Χανίων και κατελήφθη η ίδια η πόλη. Στις 28.5 περιήλθε ο Όρμος της Σούδας, έπειτα από την εκδίωξη του έχοντα νικηθεί εχθρού, υπό την κατοχή μας και στις 29.5 απελευθερώθηκε το «Κλιμάκιο Ρεθύμνου» και δημιουργήθηκε η σύνδεση με την «Ανατολική Ομάδα». Στις 30.5 κατελήφθη η Ιεράπετρα και περιήλθε στην κατοχή των επιβιβαζόμενων, στις 28.8, στη Σητεία Ιταλών. Στις 1.6 αιχμαλωτίστηκαν, ως λήξη των εχθροπραξιών στην Κρήτη, οι τελευταίοι Άγγλοι πλησίον των Σφακίων, μετά από μια επίπονη προώθηση τους, μέσω των Λευκών Ορέων.

Η «Ανατολική Ομάδα» κατόρθωσε στις 27.7.1941, με τις ριγμένες στις 24.5 ενισχύσεις, να θέσει τα υψίπεδα νοτίως του Ηρακλείου υπό την κατοχή της και να περικυκλώσει, κατά αυτό τον τρόπο, τον βρισκόμενο εκεί, προς υπεράσπιση του αεροδρομίου, εχθρό. Όταν ρίχθηκε με αλεξίπτωτο, στις 28.5, ένα επιπλέον Τάγμα Αλεξιπτωτιστών της 7ης Μεραρχίας Αλεξιπτωτιστών, ως νέα ενίσχυση, κατόρθωσε, υποστηριζόμενο από μια συγκεντρωτική επίθεση του 8ου Αεροπορικού Σώματος εναντίων του Ηρακλείου, να σπάσει την αντίσταση του εχθρού και να θέσει το αεροδρόμιο υπό την κατοχή του. Κατά τη εν συνεχεία προέλαση του προς δυσμάς, στις 29.5, επιτεύχθηκε τότε η ένωση του με την «Ομάδα Ringel».

Το Ιταλικό Εκστρατευτικό Σώμα αποβιβάστηκε, με δύναμη ενός ενισχυμένου Συντάγματος, στις 28.5.1941 στη Σητεία και συνέχισε την προέλαση του προς την Ιεράπετρα χωρίς να συναντήσει ισχυρή εχθρική αντίσταση. Εξαιτίας αυτής την απόβασης αφαιρέθηκε από τους Άγγλους η δυνατότητα, να αποσυρθούν στο μισό ανατολικό τμήμα του νησιού και να μπορέσουν από εκεί να αναχωρήσουν ισχυρές δυνάμεις τους.

Η επέμβαση του 8ου Αεροπορικού Σώματος μέχρι το πέρας των επιχειρήσεων στην Κρήτη ήταν α) Η συνεχής υποστήριξη της πολεμικής δράσης του 11ου Αεροπορικού Σώματος στην Κρήτη. Έγινε, εδώ, ιδιαίτερη μνεία αναφορικά με την άψογη και άμεση σύνδεση μεταξύ της «Ομάδας Ringel» και του 8ου Αεροπορικού Σώματος. Οι επιθέσεις συγκεντρωτικών δυνάμεων εναντίων των Χανίων και του Ρεθύμνου ήταν μια προϋπόθεση για την εξουδετέρωση της εχθρικής αντίστασης σε αυτές τις θέσεις. Παράλληλα είχε η δράση Καταδιωκτικών Αεροσκαφών και Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης εναντίων αεροδρομίων στην Κρήτη θετικό αποτέλεσμα για την άμεση υποστήριξη του αγώνα του 11ου Αεροπορικού Σώματος, β) η επιτήρηση των νοτιών ακτών, μέσω ένοπλης αναγνώρισης, από τις πρώτες πρωινές ώρες για την εμπόδιση αποβάσεων στρατευμάτων του αντιπάλου. Δεν μπόρεσαν να εντοπιστούν μεγάλης κλίμακας αποβάσεις. Οι προσπάθειες των Άγγλων, να διαφύγουν με μικρότερα βενζινοκίνητα και ιστιοφόρα, αντιμετωπίστηκαν αποτελεσματικά από την επέμβαση καταδιωκτικών και βομβαρδιστικών, που επιτηρούσαν συνεχώς τον θαλάσσιο χώρο νοτίως της Κρήτης και καταδίωξαν αυτά τα μικρά σκάφη τα οποία κατέστησαν ένας εύκολος στόχος αυτών των επιθέσεων. γ) η επιτήρηση της θαλάσσιας περιοχής νοτίως της Κρήτης, πραγματώνοντας επιδρομές χαμηλού ύψους κατόπιν ένοπλης αναγνώρισης και καταπολέμηση των εμφανιζόμενων εχθρικών ναυτικών δυνάμεων και μεταγωγικών. Παράλληλα, η ναρκοθέτηση της περιοχής της Αλεξάνδρειας. Δεν αναφέρθηκαν πλέον απόπειρες των Άγγλων να φτάσουν με μεγαλύτερα πλοία στην Κρήτη. Ο Αγγλικός Στόλος απέφευγε να περιέλθει στον ελεγχόμενο από τη Γερμανική Πολεμική Αεροπορία τομέα, δ) η στενή προστασία των δικών μας θαλασσιών μεταφορών στο Αιγαίο για την αποφυγή επίθεσης από υποβρύχια. Σε αυτή τη συνεχή εναέρια προστασία οφείλεται κυρίως το γεγονός ότι δεν σημειώθηκαν σημαντικές απώλειες πλοίων μας, παρά την παρουσία ορισμένων αγγλικών υποβρυχίων στο Αιγαίο, ε) η προετοιμασία της μεταφοράς του προσωπικού της Πολεμικής Αεροπορίας στον χώρο ξεκούρασης τους και η πλήρη ετοιμότητα αυτών έως ότου της έναρξης της «Επιχείρησης Μπαρμπάρσα». Η ομαλή πραγματοποίηση αυτής της επιστροφής και η άμεση ανάκτηση της ετοιμότητας μάχης των, έχοντας επέμβει εναντίων της Κρήτης, αεροπορικών μονάδων, παρουσιάζει εδώ ένα ιδιαίτερο επίτευγμα όλων των υπεύθυνων στρατιωτικών υπηρεσιών.

Επέμβαση του ναυάρχου Νοτιοανατολικής Ευρώπης:

Οι θαλάσσιες μεταφορές πραγματοποιήθηκαν με τη, βάση σχεδιασμού, εκμετάλλευση κυρίως του σταθμού της Μήλου. Μέσω της κατοχής του Όρμου της Σούδας άρχισε άμεσα ο τακτικός εφοδιασμός του νησιού από μεγάλα σε μέγεθος ατμόπλοια. Δεν προέκυψαν καθόλου δυσκολίες στην πραγματοποίηση του εφοδιασμού, επειδή ο Αγγλικός Στόλος δεν εισέβαλλε ξανά στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης.

Υπηρεσία Έρευνας και Διάσωσης.

Οι διατιθέμενες, μετά τη λήξη της ελληνικής εκστρατείας, στο Αιγαίο δυνάμεις για την Υπηρεσία Έρευνας και Διάσωσης δεν επαρκούσαν για την πραγματοποίηση της επίθεσης εναντίων της Κρήτης, εκεί όπου έπρεπε να μεταφερθούν από αέρα και μέσω θαλάσσης δύο μεραρχίες και η δραστηριοποίηση του ενισχυμένου 8ου Αεροπορικού Σώματος αφορούσε αποκλειστικά τον εναέριο χώρο. Στις πολλαπλές εκκλήσεις του 4ου Αεροπορικού Στόλου, για μια ενίσχυση του υπάρχοντος αριθμού Αεροναυαγοσωστικών διατέθηκαν μόνο τρία αεροσκάφη από το απόθεμα της Κεντρικής Υπηρεσίας Έρευνας και Διάσωσης στη Σικελία, η μετακίνηση των οποίων στον ελληνικό χώρο προβλέπονταν για αργότερα.

Η Υπηρεσία Έρευνας και Διάσωσης είχε ως καθήκον να καλύψει τα υφιστάμενα κενά, μέσω της αρωγής της. Όλα τα κατάλληλα αεροσκάφη για την Υπηρεσία Έρευνας και Διάσωσης συγκεντρώθηκαν στη, μετακινημένη στο Φάληρο, Κεντρική Υπηρεσία Έρευνας και Διάσωσης. Ήταν: τα Αεροναυαγοσωστικά, με αριθμό πέντε He 59 και τρία Do 24, τα βρισκόμενα στις Πτέρυγες Καταδιωκτικών Fw 58, για τη ρίψη σωστικών λέμβων, ενισχύσεις με Μεταφορικά Αεροσκάφη Ξηράς της Δυτικής Μοίρας 76 και η ετοιμότητα αεροπορικής δραστηριότητας του 4ου Αεροπορικού Στόλου, μια νεο-αφιχθείσα Μοίρα της 126ης Σμηναρχίας Θαλάσσιας Αναγνώρισης, εφοδιασμένη με He 60, ως την αναγνώριση του θαλάσσιου χώρου για περιπτώσεις διάσωσης ναυαγών.

Η διάθεση ενός μεγαλύτερου αριθμού Αεροναυαγοσωστικών Αεροσκαφών απεδείχθη ως αδύνατη, εξαιτίας των λιγοστών υφιστάμενων πλοίων στο Αιγαίο. Με πολύ κόπο μπόρεσαν να εξοπλιστούν τρία κατάλληλα, απαραίτητα για αυτόν το σκοπό, πλοία. Διατέθηκε, μέσω ανεφοδιασμού από την Αυτοκρατορία, στην Κεντρική Υπηρεσία Έρευνας και Διάσωσης Αιγαίου ένας επαρκής αριθμός σωστικών λέμβων προς ρίψη. Εγγυήθηκε από τον ναύαρχο Νοτιοανατολικής Ευρώπης ότι όλα τα βρισκόμενα στο Αιγαίο πλοία, κυρίως αυτά του Ιταλικού Πολεμικού Ναυτικού, θα μπορούσαν να αποδεσμευτούν άμεσα, για τη διάσωση των βρισκόμενων σε κίνδυνο ανδρών.

Καταγράφεται επίσης η δημιουργία βάσεων Θαλάσσιας Διάσωσης στη Μήλο και Μολάους.

Βάση αυτών των δεδομένων κατέστη δυνατό, να αποφευχθούν μεγάλες απώλειες στη θάλασσα και μετά την καταστροφή της μισής 1ης Μοίρας Μηχανοκίνητων Σκαφών, να διασωθεί ένα μεγάλο μέρος των κινούμενων στη θάλασσα στρατιωτών.

Κατά τη διάρκεια των επιχειρήσεων διασώθηκαν από την Υπηρεσία Έρευνας και Διάσωσης: με αεροσκάφη: εκατό εβδομήντα οχτώ άνδρες και

θαλάσσια σκάφη: ογδόντα τέσσερεις άνδρες.

Αυτή η επιτυχία της Υπηρεσίας Έρευνας και Διάσωσης χρήζει ιδιαίτερης μνείας, επειδή η διάσωση σημειώθηκε, εν μέρει, κάτω από μεγάλη θαλασσοταραχή, πολύ κοντά στις ακτές της Κρήτης και μπόρεσε να επιτύχει, σε αυτό το πλαίσιο, μόνο μέσω της υπερφόρτωσης των αεροσκαφών. Ένας μεγάλος, επιπλέον, αριθμός ναυαγών, από τη βύθιση της 1ης Μοίρας Μηχανοκίνητων Σκαφών, διασώθηκε εξαιτίας της άμεσης αναχώρησης Ιταλικών Ταχύπλοων καθώς και των Ιταλικών αντιτορπιλικών «Lupo» και «Lyga», τα οποία επενέβησαν κατά παραδειγματικό τρόπο.

Μέσω της ρίψης σωστικών λέμβων προς τους κινούμενους στη θάλασσα στρατιώτες, σώθηκε η ζωή περαιτέρω, πολλών τον αριθμό, ανδρών.

Περαιτέρω προστάγματα.

Η κυρίως δύναμη των εχθρικών Αερομεταφερόμενων Μονάδων αποβιβάστηκε στο αεροδρόμιο του Μάλεμε, που βρισκόταν σε μια πολύ ευνοϊκή θέση για την εκδήλωση μιας επίθεσης εναντίων του σταθμού του Στόλου στον Όρμο της Σούδας. Οι δρόμοι πρόσβασης προς τον όρμο από βορρά και νότο προστατεύονται από από ψηλά βουνά, που επιτρέπουν στα εχθρικά αεροσκάφη, να πλησιάσουν πάρα πολύ κοντά στους στόχους επίθεσης τους, χωρίς να εντοπιστούν εγκαίρως από τις Πυροβολαρχίες Άμυνας. Οι Γερμανοί έχουν δημιουργήσει μια αεροπορική σύνδεση μεταξύ Ελλάδας και Κρήτης, που δραστηριοποιείται νυχθημερόν και η Βασιλική Πολεμική Αεροπορία θα πρέπει να πράξει ό,τι είναι δυνατόν, ώστε να εμποδίσει την κίνηση των σκαφών, με το να βομβαρδίσει σφοδρά τα αεροδρόμια των Γερμανών στην ηπειρωτική Ελλάδα.

Αίτια σχετικά με την υποχώρηση των Αγγλικών Καταδιωκτικών από την Κρήτη.

Λαμβάνοντας υπόψη το βαρυσήμαντο μειονέκτημα ότι δηλαδή τα Καταδιωκτικά Αεροσκάφη της Βασιλικής Πολεμικής Αεροπορίας έπρεπε στο ξεκίνημα της επίθεσης εναντίων της Κρήτης να προβούν σε επιχειρήσεις, αποφάσισαν αμέσως οι διοικητές, να αποσύρουν τα, βρισκόμενα ακόμα στην Κρήτη, αεροσκάφη. Η απόσταση της Κρήτης από τα αεροδρόμια μας στην Αίγυπτο αποκλείει, εκ των προτέρων, κάθε δυνατότητα μιας επαρκούς εναέριας υποστήριξης. Η εμπειρία έχει δείξει έως τώρα ότι μια ικανοποιητική άμυνα Καταδιωκτικών Αεροσκαφών από τα λίγα και σχετικά άσχημα κατασκευασμένα αεροδρόμια, είναι αδύνατη, ιδιαιτέρως μεν, εάν τα αεροδρόμια αυτά είναι στόχοι σφοδρότατων εχθρικών αεροπορικών επιθέσεων. Η απόφαση μιας μη απόσυρσης των Καταδιωκτικών Αεροσκαφών θα είχε μόνο ως αποτέλεσμα την άσκοπη χρήση και ενδεχομένως καταστροφή των ανέρων δυνάμεων μας.

Τα λίγα σε αριθμό Καταδιωκτικά Αεροσκάφη προέβαλαν ηρωική αντίσταση, κατά τη σύντομη διάρκεια της επέμβασης τους και μολονότι υστερούσαν κατά πολύ αριθμητικά, προκάλεσαν, ωστόσο, συστηματικά απώλειες στα εχθρικά Βομβαρδιστικά Καθέτου Εφόρμησης (Ju 87- Βομβαρδιστικά Καθέτου Εφόρμησης) και στα Μεταγωγικά Αεροσκάφη.

Οι συνεχείς επιθέσεις των Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης, χωρίς την προβολή άμυνας από τα Μαχητικά Αεροσκάφη, σηματοδοτούν μια σημαντική επιβάρυνση της θέσης των αμυνομένων. Τα Βομβαρδιστικά Καθέτου Εφόρμησης ρίχνονται, κάνοντας τρομερό θόρυβο, τελείως κάθετα πάνω από αυτούς και απελευθερώνουν τις βόμβες στο τέλος της καθόδου τους. Οι προηγουμένως διεξαγόμενες εκστρατείες έχουν, ωστόσο, δείξει ότι τα Βομβαρδιστικά Καθέτου Εφόρμησης είναι τα πιο ευάλωτα αεροσκάφη, όταν βρίσκονται εν μέσω πυρών. Το ποσοστό απώλειας Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης Ju 87 πάνω από την Αγγλία ήταν τόσο υψηλό, με αποτέλεσμα αυτός ο τύπος αεροσκαφών να αποσυρθεί ως προς τη χρήση του σε άλλους χώρους. Είναι γνωστό ότι οι Γερμανοί διαθέτουν ένα μεγάλο αριθμό αυτών στην ηπειρωτική Ελλάδα και στα Δωδεκάνησα. Έχουν ακόμα, εκεί, μια μικρότερη

δύναμη από Ju 88 και Heinkel III, καθώς επίσης και ένα σημαντικό αριθμό από Καταδιωκτικά Αεροσκάφη.

Έκθεση αναφορικά με την έως τώρα πορεία των μαχών.

(Από έναν Αυστραλό ανταποκριτή) Κάιρο, την 21. Μαΐου

Η γερμανική αεραπόβαση στην Κρήτη είναι η μεγαλύτερη έως τώρα αεραποβατική επιχείρηση των Γερμανών. Έως τώρα έχουν αποβιβαστεί στην Κρήτη περισσότεροι από τρεις χιλιάδες άνδρες. Το πρώτο κύμα, με στολές της Νέας Ζηλανδίας, κατέφθασε το ξημέρωμα της Τρίτης. Ρίχθηκαν από πάνω από εκατό, πετώντας σε χαμηλό ύψος, Junkers και τετρακινητήρια αεροσκάφη τύπου Focke-Wulf. Είχαν επιλέξει τις τέσσερις επίπεδες λωρίδες γης, που προηγουμένως χρησιμοποιούταν από τους Βρετανούς ως αεροδρόμια, και έριξαν τα πρώτα στρατεύματα από τετρακόσια πόδια (εκατό είκοσι μέτρα) ύψος. Τα βρετανικά αεροσκάφη είχαν την προηγούμενη ημέρα εγκαταλείψει το νησί.

Ο πρώτος όγκος Αλεξιπτωτιστών αποτελούταν από πεντακόσιους περίπου άνδρες. Εφάρμοζαν την ίδια τακτική όπως στην Ολλανδία, Γαλλία και ηπειρωτική Ελλάδα. Μεγάλα μεγέθους αεροσκάφη πετούσαν σε χαμηλό ύψος, κάτω από σφοδρά πυρά, σε έναν ανοικτού τύπου σχηματισμό μορφής V. Τα από τα πλάγια αεροσκάφη έριξαν, το καθένα, από δέκα έως δεκαπέντε αλεξιπτωτιστές. Αυτοί οι άνδρες φορούσαν κοντά δερμάτινα σακάκια και κράνη ρίψης και έφεραν πιστόλια, ως το μοναδικό τους όπλο. Τα βρισκόμενα στο μέσο του σχηματισμού αεροσκάφη έριχναν με σηματοδοτημένα αλεξιπτωτα, ανά μικρές ομάδες, στρατιωτικές προμήθειες και όπλα. Μετά την προσεδάφιση υπήρχε μια σχετική ηρεμία μεταξύ των μονάδων. Προφανώς κινούνταν προς τα αλεξιπτωτά με το στρατιωτικό υλικό, από τα οποία παρέλαβαν τα αυτόματα, τα πολυβόλα και τα πυρομαχικά τους.

Ορισμένοι αλεξιπτωτιστές ρίχθηκαν με επισημασμένα αλεξιπτωτα και έφεραν ξεκάθαρα εμφανή διακριτικά. Επρόκειτο πιθανότατα εδώ για τους επικεφαλής τους. Κάποιοι από αυτούς φορούσαν στολές του Γερμανικού Πεζικού και κράνη. Αυτές οι πρώτες ρίψεις έλαβαν χώρα στην περιοχή των Χανίων και στον Όρμο της Σούδας, αφότου είχαν αυτοί οι χώροι, πρώτα, ισοπεδωθεί από τις βόμβες των Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης.

Στην αρχή διεξάγονταν οι εχθροπραξίες κατά τόπους και μεμονωμένα και κανείς δεν γνώριζε, που βρίσκονταν ο αντίπαλος. Αργότερα, οι μάχες επικεντρώθηκαν γύρω από τον Όρμο της Σούδας, στον δρόμο που οδηγεί στην πόλη των Χανίων. Πίσω από εκεί βρίσκονται βουνά και τριγύρω η θάλασσα. Ανεμοπλάνα, που τα έσερναν Ju, επιχείρησαν αργότερα να προχωρήσουν σε ρίψεις στην ίσια επιφάνεια πλησίον του Ηρακλείου (Κάντια) και του Ρεθύμνου. Οι εδώ ριγμένες μονάδες ήταν βαριά οπλισμένες, κάθε άνδρας ήταν εφοδιασμένος με ένα Ελαφρύ Πολυβόλο ή με ένα ημιαυτόματο. Στα μεγαλύτερα σε μέγεθος ανεμοπλάνα βρίσκονταν μάλλον και ορισμένα ολμοβόλα. Τα αεροσκάφη αυτά εγκαταλείφθηκαν από τα στρατεύματα και χρησίμεψαν, πιθανότατα, κατόπιν, να προσδιορίσουν στα άλλα Βομβαρδιστικά τον χώρο παραμονής των γερμανικών στρατευμάτων. Δημιουργήθηκε μια άμεση και στενότατη συνεργασία ανάμεσα στις Γερμανικές Επίγειες Στρατιωτικές Δυνάμεις και στη

Γερμανική Πολεμική Αεροπορία, μέσω φορητών ασυρμάτων. Αυτά τα μηχανήματα μεταφέρονταν στους ώμους, αυτών που τα χειρίζονταν.

Ο πρώτος στόχος στο νησί ήταν η κατάκτηση των σπουδαίων βορείων πόλεων, που βρίσκονταν δίπλα σε έναν καλά κατασκευασμένο δρόμο, ο οποίος οδηγεί από τα Χανιά στο Ηράκλειο, μέσω της πόλης του Ρεθύμνου. Οι Γερμανοί παρέμεναν σε απόσταση από τον δρόμο, αλλά πραγματοποιούσαν επιθέσεις στον δρόμο γύρω από το Ρέθυμνο και το Ηράκλειο. Εκεί σημειώνονταν οι περισσότερες εχθροπραξίες.

Αργά, κατά τη διάρκεια της χθεσινής ημέρας, αφίχθηκαν επιπλέον γερμανικά στρατεύματα με υδροπλάνα και ανεμοπλάνα. Εμφανίστηκαν, αρχικά, στα περίχωρα της πόλης του Ρεθύμνου, «ρυμουλκούνταν» από τετρακινητήρια αεροσκάφη, έρχονταν από βόρεια κατεύθυνση σε χαμηλό ύψος και πλησιάζοντας στο νησί «αφέθηκαν ελεύθερα». Είχαν σχηματισμό το ένα πίσω από το άλλο, δέκα περίπου ανά αεροσκάφος. Τα υδροπλάνα ανέπτυξαν μετά την προσθαλάσσωση τους κάπως ταχύτητα για να κατευθυνθούν στην ακτή. Ορισμένα εξ αυτών βυθίστηκαν από πυρά πολυβόλων και Πυροβόλων Bofor (Αντιαεροπορικά Πυροβόλα 9,4 cm) Τα αποβιβαζόμενα με γερμανικές στολές στρατεύματα διασκορπίστηκαν στα δάση και, μολονότι ήταν ένοπλα, δεν είχαν ανοίξει πυρ και αναμειχθεί στις μάχες επί μέρες. Φαίνονταν να ακολουθούσαν αυτές οι Μονάδες Εισβολής μια ιδιαίτερη τακτική μάχης, δηλαδή να παραμένουν για κάποιο χρονικό διάστημα, μετά την είσοδο τους, κάπως αδρανείς, με σκοπό την ανάκτηση δυνάμεων, τη βολιδοσκόπηση της κατάστασης τους και την αναμονή εκεί οδηγίων.

Ο Goering δεν είχε, κατά τα φαινόμενα, στείλει κανένα τμήμα του «Αεροστόλου Μεσογείου» προς το Αγγλικό Μέτωπο. Φαίνεται μάλλον σαν να έχει αποσύρει ορισμένα αεροσκάφη από εκεί και να τα έχει μετακινήσει στην Ελλάδα. Αυτά βρίσκονται συνεχώς εδώ και πάνω από την Κρήτη δραστηριοποιήθηκαν τουλάχιστον εκατό Μεταγωγικά Αεροσκάφη, που επιχειρούσαν από τα αεροδρόμια της ηπειρωτικής Ελλάδας. Εντοπίστηκαν δύο νέοι τύποι Βομβαρδιστικών, που δεν ήταν ωστόσο ασυνήθιστοι.

Οι καλές καιρικές συνθήκες έτρεφαν φιλικά αισθήματα προς τους Γερμανούς. Σμήνη από Μαχητικά Αεροσκάφη μπορούν να καλυφθούν εύκολα πίσω από τα άσπρα, σε χαμηλό ύψος, σύννεφα, στον κατά τ' άλλα γαλάζιο ουρανό. Τα Στοιχεία Αντιαεροπορικών Πυροβόλων στο νησί αντιμετώπισαν, σε μια εβδομάδα, περισσότερους εντατικού χαρακτήρα βομβαρδισμούς από ό,τι κάθε άλλα στοιχεία σε μισό χρόνο. Αυτός ο πόλεμος δεν έχει τα χαρακτηριστικά ενός, μικρής κλίμακας και κλειστού χαρακτήρα, αγώνα, αλλά είναι μια τεράστιου μεγέθους απόπειρα των Γερμανών, να μεταφέρουν και να ρίξουν από αέρα ολόκληρες στρατιωτικές μονάδες, που θα μπορούν να επιχειρούν πλήρως αυτόνομα και χωρίς ενισχύσεις και ανεφοδιασμό. Μια γερμανική εναέρια κυριαρχία πάνω από τα αεροδρόμια θα σήμαινε τη δυνατότητα ρίψης και αποβίβασης περαιτέρω μονάδων δια της εναέριας οδού. Η εμπειρία από την ηπειρωτική Ελλάδα μας έχει διδάξει ότι μπορούν να μεταφερθούν Γερμανικά Πυροβόλα με διάμετρο έως τα 10,5 cm. Μπορούν να καταστούν πολύ

επικίνδυνα, εάν διαθέτουν τα απαραίτητα πυρομαχικά και έχουν λάβει είκοσι πολυβόλα ως προς υποστήριξη αυτών.

Ο Όρμος της Σούδας θα μπορούσε να καταστεί, βρισκόμενος υπό τη γερμανική κατοχή, σε ένα προγεφύρωμα. Αυτό θα ήταν για τους πρώτους αποβιβαζόμενους Γερμανούς μάλλον πολύ δύσκολο, αλλά όχι ανέφικτο, εάν κατόρθωναν να θέσουν υπό την κυριαρχία τους τη, σε μεγάλο μήκος και στενή, είσοδο στον Όρμο της Σούδας. Τα, πολύ κοντά βρισκόμενα, νησιά των Δωδεκανήσων αποτελούν για το ανατολικό τμήμα του νησιού μια μεγάλη ανησυχία. Σε αυτό το τμήμα του νησιού επικρατεί μια σχετική ηρεμία, παρά τους συνεχείς βομβαρδισμούς. Δεν μπορεί να αναφερθεί κάτι σχετικά με τη δύναμη των ελληνικών στρατευμάτων στο νησί, επειδή κανείς δεν γνωρίζει τίποτα επ' αυτού. Είχαν στη διάθεση τους μόνο τρεις εβδομάδες να παραταχθούν και αυτό το χρονικό διάστημα δεν είναι αρκετά μεγάλο, για να αναπτυχθούν και να εξοπλιστούν.

Οι επόμενες ημέρες θα δείξουν, το πως θα εξελιχθεί η κατάσταση. Είναι σκληρή, νέας μορφής, παρόλα ταύτα μοιάζει με την τακτική μάχης των Γερμανών σε άλλες χώρες.

Σάββατο, την 24. Μαΐου 1941.

Οι επίσημες Αγγλικές Στρατιωτικές Αναφορές καταγράφουν:

«Η εναέρια άμυνα της Κρήτης κατέρριψε, από την αρχή της εισβολής, δεκαέξι Ju 52, τα Γερμανικά Μεταγωγικά Αεροσκάφη».

Η χθεσινή Αναφορά της Βασιλικής Πολεμικής Αεροπορίας από τη Μέση Ανατολή γνωστοποίησε, όπως και παραπάνω, «την κατάρριψη ενός ακόμα Μεταγωγικού Αεροσκάφους Ju 52, πριν τις ακτές της Κρήτης».

Η Αναφορά σημειώνει, εν συνεχεία, «την καταστροφή δύο Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης Ju 87, που επιχείρησαν να επιτεθούν εναντίων πλοίων, από Νοτιοαφρικανικά Μαχητικά στη Μεσόγειο».

Από το Αρχηγείο Μέσης Ανατολής εξεδόθη, σήμερα το απόγευμα, η παρακάτω Αναφορά: «Κατά τη διάρκεια της Πέμπτης καατέστη η Κρήτη, εκ νέου, ο στόχος σφοδρών αεροπορικών επιθέσεων των Γερμανών, που επιχειρούσαν να ρίψουν επιπλέον Αλεξιπτωτιστές και Αερομεταφερόμενες Μονάδες.

Κάιρο, Παρασκευή βράδυ».

Οι τελευταίες πληροφορίες σχετικά με τη «Μάχη της Κρήτης» δεν αναφέρουν καθόλου περαιτέρω στρατιωτικές επιτυχίες των Γερμανών επιτιθέμενων, με εξαίρεση τον «Τομέα Μάλεμε». Αυτό είναι το σπουδαιότερο στοιχείο στην Αναφορά του Αρχηγείου Μέσης Ανατολής, σήμερα το βράδυ.

Εκτίμηση της κατάστασης

Σύμφωνα με τις τελευταίες λαμβανόμενες Αναφορές στο Κάιρο μπορεί να συνοψιστεί η κατάσταση στην Κρήτη, όπως ακολουθεί:

«Τα Συμμαχικά Στρατεύματα έχουν εκδιώξει ξανά τους εισβολείς από τις δύο πόλεις, εκεί όπου είχαν πατήσει το πόδι τους, δηλαδή το Ηράκλειο (Κάντια) και το Ρέθυμνο. Οι Γερμανοί διατηρούν την κατοχή του Μάλεμε, τη μοναδική πόλη υπό την κατοχή τους. Όλες οι απόπειρες, να μεταφέρουν ενισχύσεις ή στρατιωτικό υλικό από θάλασσα, απέτυχαν με σημαντικές απώλειες για τον αντίπαλο.

Ρίχθηκαν περαιτέρω εισβολείς από αέρα, αλλά με βαριές ξανά απώλειες. Οι υπερασπιστές είχαν ένα σημαντικό πλεονέκτημα απέναντι στους Γερμανούς, καθώς διέθεταν έναν αριθμό από Τεθωρακισμένα Άρματα Μάχης, ενώ οι Γερμανοί κανένα».

Περαιτέρω Στρατιωτικές Αναφορές:

«Οι μονάδες του εχθρού καταποντίστηκαν τόσο στο Ηράκλειο (Κάντια), όσο και στο Ρέθυμνο. Στρατιωτικοί εδώ κύκλοι εκφράζουν την άποψη ότι θα ήταν μάλλον υπερβολή, εάν πίστευε κάποιος ότι οι, ως πρώτοι, ερχόμενοι εισβολείς θα εξολοθρεύονταν έως και τον τελευταίο στρατιώτη, αλλά είναι γεγονός ότι και οι δύο αυτές πόλεις ανήκουν σε εμάς ξανά.

Η απώλεια του αεροδρομίου στο Μάλεμε έχει καταστήσει στους Γερμανούς φυσικά δυνατό, να αποβιβάσουν από αέρα, έναν μεγάλο όγκο από στρατεύματα, αλλά η κατάσταση εκεί πρέπει να θεωρείται ακόμα ως «μετέωρη», επειδή το αεροδρόμιο βρίσκεται συνεχώς κάτω από τα πυρά μας.

Εν τω μεταξύ, οι απόπειρες του εχθρού, να αποβιβάσουν στρατεύματα από θάλασσα, έχουν αποτύχει εξαιτίας της επέμβασης του Στόλου μας.

Σύμφωνα με αναφορές του εδώ Στρατιωτικού Εμπειρογνώμονα, οι Γερμανοί στο Μάλεμε, έχουν αρκετό χώρο για την προσγείωση αεροσκαφών. Συμβαίνει πράγματι, το αεροδρόμιο όμως βρίσκεται κάτω από τα πυρά μας και δέχεται συνεχώς επιθέσεις. Υφίσταται ακόμα η, σε μεγάλο βαθμό, δυνατότητα μιας εκδίωξης των Γερμανών ξανά από αυτό τον χώρο. Δεν είναι επ' ουδενί βέβαιο ότι οι Γερμανοί έχουν αποβιβάσει μια ολόκληρη Αερομεταφερόμενη Μεραρχία και ακόμα λιγότερο ότι έχει αποβιβαστεί, χωρίς να έχει υποστεί απώλειες.

Παράταξη των Βρετανικών Στρατευμάτων.

Εκτός από τους Νεοζηλανδούς δραστηριοποιούνται επίσης και αυστραλιανά στρατεύματα. Οι Αυστραλοί επικροτούν τον τρόπο μάχης των Κρητικών Ορεινών Μονάδων και επαινούν τη στρατιωτική δράση και γενναιότητα τους.

Αριθμός των Γερμανών Αλεξιπτωτιστών.

Δεν είναι ακόμα δυνατό να υπολογίσουμε, λαμβανομένου υπόψη της επικρατούσας ασαφούς κατάστασης στις μάχες, πόσο μεγάλος είναι ο αριθμός των συμμετεχόντων μονάδων στις μάχες της Κρήτης, καθώς επίσης και των απωλειών τους. Τον μοναδικό αξιόπιστο αριθμό, αναφορικά με τις απώλειες του εχθρού, τον δίδει η γνωστοποιημένη Στρατιωτική Έκθεση, σύμφωνα με την οποία έχουν σκοτωθεί χίλιοι οκτακόσιοι από τους τρεις χιλιάδες ριχθέντες αλεξιπτωτιστές.

Αναφορά σχετικά με την αγγλική επίθεση εναντίων της Γερμανικής Μοίρας Ελαφρών Σκαφών.

Γνωστοποιήθηκε κατά τη διάρκεια της χθεσινής νύχτας ότι η κατάσταση των αμυνομένων στην Κρήτη έχει βελτιωθεί και ανακοινώθηκε στην Αλεξάνδρεια πως ο Βρετανικός Στόλος ματαίωσε την πρώτη απόπειρα των Γερμανών, να στείλουν στους εισβολείς ενισχύσεις από θάλασσα.

Ο πλοίαρχος ενός Βρετανικού Εύδρομου, που συμμετείχε στις μάχες, κατά τη διάρκεια της νύχτας της Τετάρτης προς Πέμπτη, ανέφερε ότι τα καταδρομικά και τα αντιτορπιλικά μας εξολόθρευσαν μέσω εμβολισμού και ρίψης οβίδων τα καΐκια (ελληνικές βάρκες με πανιά) και τα μικρά σε μέγεθος εμπορικά πλοία της νηοπομπής. Οι γερμανικές απώλειες σε αυτή την επίθεση, που διήρκησε τρεις ώρες, εκτιμώνται σε πάνω από τέσσερις χιλιάδες άνδρες. Σε αυτό το σημείο προστίθενται ακόμα οι ζημιές, που προκλήθηκαν σε μια, κατά πολύ μεγαλύτερη, νηοπομπή των τριάντα σκαφών, το πρωί της Πέμπτης, που αποσύρονταν, κατόπιν του εντοπισμού της, προς τα ελληνικά νησιά.

Επίθεση εναντίων του Βασιλικού Βρετανικού Στόλου.

Χθες, στο Βερολίνο διατυπώθηκαν υπερβολικοί ισχυρισμοί από την πλευρά των Γερμανών αναφορικά με τις απώλειες Βρετανικών Πολεμικών Πλοίων στην Ανατολική Μεσόγειο από επιθέσεις Γερμανικών Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης.

Το επίσημο γερμανικό ειδησεογραφικό πρακτορείο ισχυρίζεται ότι τρία Βρετανικά Αντιτορπιλικά βυθίστηκαν και δύο ακόμα υπέστησαν χθες υλικές ζημιές.

Το Ραδιόφωνο του Βερολίνου ανακοίνωσε ότι ένα βρετανικό υποβρύχιο χτυπήθηκε τόσο σοβαρά από μια βόμβα ενός Βομβαρδιστικού Καθέτου Εφόρμησης, με αποτέλεσμα να βυθιστεί.

Μια Ιταλική Στρατιωτική Αναφορά σημειώνει ότι τρία αντιτορπιλικά χτυπήθηκαν από торπίλες και βυθίστηκε ένα εξ αυτών. Αυτοί οι ισχυρισμοί προστίθενται σε αυτούς των Γερμανών της Πέμπτης, σύμφωνα με τους οποίους τα βομβαρδιστικά τους βύθισαν τέσσερα καταδρομικά και κάποια αντιτορπιλικά και προκάλεσαν ζημιές σε ένα Πολεμικό Πλοίο και δύο εύδρομα.

Προστίθεται σε αυτό το σημείο ότι πέντε Βρετανικά Ταχύπλοα διέκριναν, κατά την είσοδό τους σε μια βάση της Ανατολικής Μεσογείου, δύο έχοντας πιάσει φωτιά Βρετανικά Καταδρομικά, έχοντας δεχτεί την επίθεση Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης.

Τα Γερμανικά Μεταγωγικά Αεροσκάφη.

Οι Γερμανοί χρησιμοποίησαν πολλά τον αριθμό Μεταγωγικά Αεροσκάφη στην εισβολή εναντίων της Κρήτης. Είναι ο ίδιος τύπος αεροσκαφών, που έλαβαν χώρα στην προετοιμασία της εισβολής στη Νορβηγία και Ολλανδία.

Αυτά τα αεροσκάφη έχουν μια αξιόλογη δυνατότητα μεταφοράς φορτίου. Φέροντας, κάπως, ελαφρύ στρατιωτικό εξοπλισμό και χρησιμοποιώντας λίγη ποσότητα υγρών καυσίμων μπορούν να μεταφέρουν έως και είκοσι τον αριθμό, πλήρως εξοπλισμένους άνδρες καθώς και ένα μέχρι δύο πολυβόλα με πυρομαχικά. Συνήθως μεταφέρουν, όμως, έναν αριθμό δεκαέξι ανδρών.

Μπορούν, συγχρόνως, να σύρουν δύο μέχρι τέσσερα ή πέντε ανεμοπλάνα, που κάθε ένα από αυτά μπορεί να μεταφέρει μέχρι δεκατέσσερις ή δεκαπέντε άνδρες.

Τα Γερμανικά Ανεμοπλάνα.

Οι Γερμανοί χρησιμοποίησαν, εν τω μεταξύ, στην Κρήτη έναν μεικτό αριθμό ανεμοπλάνων, μεταξύ των οποίων υφίστατο ένας μεγάλος αριθμός μικρού τύπου αεροσκαφών, που δεν μπορούσαν να μεταφέρουν περισσότερους από έξι ή οχτώ άνδρες. Λαμβάνεται υπόψη ότι ο αριθμός των «σερνάμενων» ανεμόπτερων περιορίζονταν, σε γενικές γραμμές, σε δύο με τρία.

Τα ανεμοπλάνα δεν μείωναν την ταχύτητα των αεροπλάνων. Την ελάττωναν, ίσως, στα είκοσι περίπου χλμ/ανά ώρα, κάτι που δεν επηρέαζε τίποτα σε μικρές αποστάσεις. Τα αεροπλάνα μπορούν επίσης, κατά τη χρήση μικρού μεγέθους ανεμοπλάνων, να προσγειωθούν σε μικρότερης έκτασης χώρους προσγείωσης.

Η πορεία της επέμβασης Γερμανών Αλεξιπτωτιστών.

Σύμφωνα με τις, εδώ λαμβανόμενες, ραδιοφωνικές ανταποκρίσεις από γερμανικές πηγές, οι Γερμανοί χρησιμοποιούν εξακόσια πενήντα, κατά προσέγγιση, Μεταγωγικά Αεροσκάφη, που πετούν αδιάκοπα, μεταξύ Κρήτης και ηπειρωτικής Ελλάδας.

Ένας μεγάλος όγκος των αποβατικών μονάδων έχει αποβιβαστεί σε ανοιχτό χώρο. Οι Γερμανοί έχουν, ήδη, δείξει στην Ελλάδα σημάδια της επιδεξιότητας τους σχετικά με την προσγείωση Μεταγωγικών Αεροσκαφών σε πολύ μικρούς χώρους, κάτι που μπορεί να συμβεί σε πολλές περιπτώσεις, στα ορεινά εδάφη της Κρήτης. Οι Αλεξιπτωτιστές, που έχουν ριχθεί στο νησί, φαίνεται ότι έχουν πέσει από ένα πολύ χαμηλό ύψος, και μάλιστα από εξήντα με εκατό είκοσι μέτρα και ανοίγουν οι ίδιοι τα αλεξιπτωτα τους αμέσως μετά τη ρίψη τους ή απελευθερώνονται από τα λουριά, με τα οποία έχουν δεθεί στο αεροσκάφος. Μετά τη ρίψη τους στροβιλίζονται, αιωρούμενοι σαν εκκρεμές, και είναι εξαιρετικά δύσκολο να τους πετύχουν οι σφαίρες μας.

Ρίχνονται από τα αεροσκάφη των εξωτερικών πλευρών, ενώ αυτά, που βρίσκονται στο κέντρο, προχωρούν στη ρίψη αυτόματων, πολεμοφοδίων και μικρού μεγέθους ολμοβόλων. Διαρκεί δέκα περίπου λεπτά, έως ότου οι Αλεξιπτωτιστές απελευθερωθούν από τα αλεξιπτωτά τους και παραλάβουν τον

οπλισμό και τα πυρομαχικά. Αυτό το χρονικό διάστημα είναι το πολυτιμότερο για μια επίθεση.

Μολονότι, οι αμυνόμενοι δεν έχουν καμία εναέρια υποστήριξη και δέχονται διαρκώς επιθέσεις και βομβαρδισμό από Βομβαρδιστικά Καθέτου Εφόρμησης, θεωρείται ωστόσο ότι οι Βρετανοί και οι σύμμαχοι τους αντέχουν ακόμα.

Η λύση, σχετικά με το πρόβλημα αυτό, θα προκύψει μέσω του ζητήματος, του κατά πόσο, δηλαδή, οι Γερμανοί θα μπορούν ακόμα να ρίχνουν στο νησί περαιτέρω Αερομεταφερόμενα Στρατεύματα, χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τις προκληθείσες απώλειες.

Η εμπειρία στην Ελλάδα μας έχει διδάξει ότι επιθέσεις με Βομβαρδιστικά Καθέτου Εφόρμησης εναντίων μονάδων, που είναι καλά εκπαιδευμένες, δεν έχουν, ουσιαστικά, κανένα τεράστιο αποτέλεσμα, επειδή οι μονάδες είτε έχουν καταφύγει σε χαρακώματα ή ψάχνουν να βρουν κάλυψη, κατά τη διάρκεια του κινδύνου από τους αντίπαλους πιλότους. Η μορφολογία του εδάφους εμποδίζει εκτός τούτου μια επιτυχία στον στόχο, κατά τη ρίψη βομβών.

Δυνατότητα επέμβασης ενός αεροπλανοφόρου.

Η δυνατότητα της επέμβασης αεροπλανοφόρων, με στόχο την παρεμπόδιση μιας αεραπόβασης, θεωρείται ως μη πραγματοποιήσιμη, εξαιτίας του τεράστιου όγκου γερμανικών αεροσκαφών και του, σχετικά μικρότερου, αριθμού αεροπλάνων, που μπορούν να επέμβουν από τα πλοία. Επιπλέον, ένα αεροπλανοφόρο είναι ένας εύκολα ευάλωτος στόχος και δραστηριοποιείται με μεγάλο κίνδυνο, στην απειλούμενη από αέρα θαλάσσια περιοχή.

Κυριακή, την 25. Μαΐου 1941.

Η ΠΡΩΤΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΚΗΣΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ

Η Ανώτατη Διοίκηση Γερμανικού Στρατού γνωστοποιεί:

Γερμανοί Αλεξιπτωτιστές και Αερομεταφερόμενες Μονάδες βρίσκονται-όπως έχει γνωστοποιηθεί από μια Ιδιαίτερου Τύπου Αναφορά-από τις πρώτες πρωινές ώρες της 20. Μαΐου σε εχθροπραξίες εναντίων μονάδων του Βρετανικού Στρατού Ξηράς στο νησί της Κρήτης.

Με μια παράτολμη επίθεση από αέρα κατέλαβαν-υποστηριζόμενοι από Μοίρες Καταδρομικών, Βαριών Μαχητικών Αεροσκαφών και Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης- σπουδαίας στρατηγικής σημασίας θέσεις του νησιού. Κατόπιν περαιτέρω ενισχύσεων του στρατού Ξηράς εκδήλωσαν οι γερμανικές μονάδες επιθέσεις στο έδαφος. Το δυτικό τμήμα του νησιού βρίσκεται, σταθερά, υπό τη γερμανική κατοχή. Οι εχθροπραξίες διεξάγονται, σύμφωνα με το σχέδιο, σε συνεργασία ανάμεσα στις μονάδες Αλεξιπτωτιστών- Αερομεταφερόμενα Στρατεύματα και στις μονάδες του Στρατού Ξηράς.

Η Γερμανική πολεμική Αεροπορία ματαίωσε την απόπειρα του Βρετανικού Βασιλικού Στόλου, να αναμειχθεί αποφασιστικά στη Μάχη της Κρήτης, τον

εκδίωξε από τη θαλάσσια περιοχή βορείως του νησιού, βύθισε και προκάλεσε υλικές ζημιές σε ένα μεγάλο αριθμό εχθρικών πολεμικών πλοίων και κατόρθωσε να κυριαρχήσει σε όλο συνολικά τον εναέριο χώρο, πάνω από το πεδίο μάχης.

Μεγάλου μεγέθους ιταλικές ναυτικές και αεροπορικές δυνάμεις συμμετείχαν, σε στενή συνεργασία, με τις γερμανικές στρατιωτικές δυνάμεις, από την 20. Μαΐου στη «Μάχη της Κρήτης» και η συνδρομή τους αυτή είναι καθοριστικής σημασίας, στις έως τώρα επιτυχίες.

Η Γερμανική Πολεμική Αεροπορία επενέβη, ξανά χθες, με μεγάλη επιτυχία στη «Μάχη της Κρήτης». Επιπλέον Μονάδες των Αλεξιπτωτιστών ρίχθηκαν ως ενισχύσεις, υπό την προστασία των Καταδιωκτικών. Μαχητικά Αεροσκάφη βομβάρδισαν επιτυχώς εχθρικές θέσεις Πυροβολικού και Φωλιές Πολυβόλων, στρατώνες, στρατιωτικές αποθήκες και συγκεντρωμένες μονάδες του εχθρού. Κατέστρεψαν ορισμένες Βρετανικές Αντιαεροπορικές Θέσεις, βάσεις επικοινωνιών, δύο αεροσκάφη στο έδαφος και βύθισαν ένα εμπορικό πλοίο χιλίων τόνων, νοτίως της Κρήτης.

Δευτέρα, την 26. Μαΐου 1941.

Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ αναφέρει:

Η Ανώτατη Διοίκηση Γερμανικού Στρατού γνωστοποιεί:

“«Στη Μάχη της Κρήτης» κατόρθωσε η Πολεμική Αεροπορία-όπως έχει γνωστοποιηθεί μέσω Ειδικής Αναφοράς- εξαιρετικές επιτυχίες εναντίων του Βρετανικού Βασιλικού Στόλου Μεσογείου. Προβαίνοντας σε μια περίληψη των έως τώρα αναφορών, μόνο οι γερμανικές αεροπορικές δυνάμεις βύθισαν, από τις 20 Μαΐου, επτά εχθρικά ευδρομα και θωρηκτά, οχτώ καταδρομικά, ένα υποβρύχιο και πέντε ταχύπλοα. Ένα επιπλέον Πολεμικό Πλοίο και ορισμένα αντιτορπιλικά/καταδρομικά υπέστησαν σοβαρές ζημιές από βόμβες.

Ιταλικές ναυτικές και αεροπορικές δυνάμεις βύθισαν, το ίδιο χρονικό διάστημα, τέσσερα αντιτορπιλικά του εχθρού και προκάλεσαν ζημιές σε μερικά άλλα Πολεμικά Πλοία.

Η αγγλική θαλάσσια κυριαρχία στην Ανατολική Μεσόγειο κλονίστηκε σε μεγάλο βαθμό μέσω της άψογης συνεργασίας των ναυτικών και αεροπορικών δυνάμεων του Άξονα.

Στο νησί της Κρήτης διεξάγονταν οι μάχες των, εκεί δραστηριοποιημένων, Μοιρών της Πολεμικής Αεροπορίας και του Στρατού Ήρας με μεγάλη επιτυχία, υπό τη διαρκή μεταφορά ενισχύσεων. Μοίρες της Γερμανικής Πολεμικής Αεροπορίας παρέμβηκαν, επίσης χθες, αποτελεσματικά στις μάχες εδάφους, επιτέθηκαν, προκαλώντας φωτιά, σε βρετανικές βάσεις και αποθήκες πυρομαχικών, κατέστρεψαν δύο μεγάλου μεγέθους Εμπορικά Πλοία και κατέρριψαν, κατά τη διάρκεια αεροναυμαχιών, τρία Βρετανικά Μαχητικά Αεροσκάφη και τρία Καταδιωκτικά. Τρία ακόμα εχθρικά αεροσκάφη καταστράφηκαν στο έδαφος”.

Οι επίσημες Αγγλικές Στρατιωτικές Αναφορές σημειώνουν:

Η χθεσινή Στρατιωτική Αναφορά της Βασιλικής Πολεμικής Αεροπορίας-Αρχηγείο Μέσης Ανατολής στο Κάιρο-αναφέρει:

“Αεροσκάφη της Βασιλικής Πολεμικής Αεροπορίας πραγματοποίησαν μεγάλης κλίμακας επιθέσεις εναντίων εχθρικών θέσεων και αεροσκαφών, την Παρασκευή τη νύχτα, στην Κρήτη. Βαριά Βομβαρδιστικά επιτέθηκαν στο αεροδρόμιο στο Μάλεμε και κατέστρεψαν ένα μεγάλο μεγέθους αεροσκάφος και προκάλεσαν έναν αριθμό από φωτιές.

Σε μια επίθεση, στη διάρκεια της ημέρας, εναντίων του ιδίου αεροδρομίου κατέστρεψαν τα βομβαρδιστικά μας τουλάχιστον ένα αεροσκάφος και προκάλεσαν ζημιές και κάμποσα άλλα.

Χθες(Σάββατο) επιτέθηκαν Καταδιωκτικά της Βασιλικής Πολεμικής Αεροπορίας σε εχθρικά Μεταγωγικά Αεροσκάφη, που μετέφεραν γερμανικά στρατεύματα στην περιοχή του Μάλεμε. Ένα εκ των καταδιωκτικών μας καταρρίφθηκε έπειτα αεροναυμαχίας από” ένα Messerschmidt, που συνόδευε τα μεταγωγικά”.

Η Αναφορά Καΐρου σχετικά με τις επιχειρήσεις εδάφους στην Κρήτη δημοσιοποιήθηκε λίγο πριν τις 1:00, σήμερα το πρωί. Σημειώνει:

“Το Σάββατο αποβίβασαν οι Γερμανοί περαιτέρω Αερομεταφερόμενες Μονάδες στην Κρήτη, που, συγκρινόμενες με αυτές των δύο προηγούμενων ημερών, ήταν κατά πολύ λιγότερες. Συγκεντρώσεις στρατευμάτων του εχθρού, πλησίον του Ηρακλείου και του Ρεθύμνου, δέχθηκαν επίθεση. Οι επιχειρήσεις συνεχίζονται. Διεξήχθησαν σφοδρές μάχες σώμα με σώμα, καθόλη τη διάρκεια της ημέρας, μεταξύ του Μάλεμε και της πόλης των Χανίων.

Πραγματοποιήθηκαν επιπλέον σφοδροί βομβαρδισμοί από χαμηλό ύψος. Οι μονάδες μας προξένησαν, όπως τις προηγούμενες ημέρες, στον εχθρό τεράστιες απώλειες σε αυτή την περιοχή και κατέστρεψαν επίσης βρισκόμενα στο έδαφος αεροσκάφη μέσω πυρών του Πυροβολικού “.

Η φυγή του Έλληνα βασιλιά.

Ανακοινώθηκε ταυτόχρονα από το Κάιρο ότι ο βασιλιάς της Ελλάδας Γεώργιος και η ελληνική κυβέρνηση, που κατέφυγαν στις 23 Απριλίου στην Κρήτη, όταν οι Γερμανοί αιφνιδίασαν την Ελλάδα, έφτασαν στην Αίγυπτο,, σε χώρο που ελέγχονταν από τους Άγγλους.

Λεπτομέρειες σχετικά με τη φυγή του βασιλιά.

Ο βασιλιάς είχε ευτυχώς «καλή μύτη» και εγκατέλειψε το βράδυ, πριν τη γερμανική επίθεση, την οικία του, νοτιοδυτικά της πόλης των Χανίων, για να μετακινηθεί στο σπίτι του Έλληνα πρωθυπουργού στα Περιβόλια και να μείνει σε αυτόν. Έπραξε πολύ σωστά.

Ο συνταγματάρχης Blunt, ο Στρατιωτικός Ακόλουθος στην Ελλάδα, κατάθεσε την παρακάτω δική του εμπειρία σχετικά με τη φυγή του βασιλιά:

“Έμφανίστηκαν μεγάλοι μεγέθους ανεμοπλάνα πάνω από το σπίτι και πετούσαν για αρκετή ώρα πάνω εκεί, εκτελώντας κύκλους, αλλά δεν τα είδαμε να σε ρίχνουν αλεξιπτωτιστές, μολονότι προχώρησαν άλλα σε ρίψη αργότερα στον κήπο της οικίας του βασιλιά.

Ήταν ξεκάθαρο ότι είχε πραγματοποιηθεί, προηγουμένως, μια ρίψη Αλεξιπτωτιστών και παρατηρήσαμε λίγο αργότερα, να πετούν Μεταγωγικά Αεροσκάφη από δυτική κατεύθυνση, σε χαμηλό ύψος και σε μια αλυσίδα ανά τρία. Ήταν αδύνατο να καταμετρηθούν. Έπειτα ρίχθηκαν αλεξιπτωτιστές. Στην ίδια περιοχή, εκεί όπου βρίσκονταν ο βασιλιάς μια ημέρα πριν, προσεδαφίστηκε ένας λόχος, αποτελούμενος από εκατό πενήντα περίπου με διακόσιους Αλεξιπτωτιστές.

Ήταν μια τελείως εξωπραγματική εικόνα. Τα αλεξίπτωτα τους ήταν κόκκινου και πράσινου χρώματος. Μπορούσε κάποιος με τα κιάλια να παρατηρήσει πως έπεφτε κάτω ο τάλκης, που κάλυπτε τα αλεξίπτωτα, όταν άνοιγαν αυτά. Τα επόμενα ρίχθηκαν επτακόσια μέτρα περίπου μακριά.

Οι Αλεξιπτωτιστές φάνηκε ότι έπεσαν την ίδια χρονική στιγμή, ταυτόχρονα. Έπεφταν με ταχύτητα. Διακρίναμε ότι ένας αριθμός από αλεξίπτωτα δεν άνοιξε και οι άνδρες γκρεμίστηκαν με ευθεία κατεύθυνση στο έδαφος.

Από τα αεροσκάφη ρίχνονταν σφοδρά πυρά πολυβόλων και οι βολές αυτές ανταποδίδονταν από τα Αντιαεροπορικά Πυροβόλα μας και από τις μονάδες μας, προς όλες τις κατευθύνσεις. Συμφωνούσαμε όλοι ότι δεν είχε κανένα κανένα νόημα να παραμείνουμε στο σπίτι, επειδή θα δέχονταν, ως παρατηρητήριο, σίγουρα επίθεση. Η ομάδα μας συγκεντρώθηκε συναντώντας κάποιες δυσκολίες, εξαιτίας των πετώντας σε χαμηλό ύψος αεροπλάνων και εξελίχθηκαν όλα τόσο γρήγορα, που δεν μπορούσαμε να βρούμε κάποιο όχημα. Κατευθυνθήκαμε έπειτα στα βουνά, έχοντας μαζί μας, μόνο όσα μπορούσαμε να μεταφέρουμε με τα χέρια μας. Είδαμε να πέφτει στο δρόμο μας μια άλλη μονάδα Αλεξιπτωτιστών και έπρεπε να αναρριχηθούμε σε ένα βουνό τετρακοσίων πενήντα μέτρων, και μάλιστα κάτω από την υψηλή θερμοκρασία μιας ήδη θερμής ημέρας. Κάθε πέντε με δέκα μέτρα έπρεπε να καλυφθούμε, επειδή πετούσαν πάνω από εμάς εκατοντάδες αεροπλάνα, προς όλες τις κατευθύνσεις. Έπρεπε να είμαστε όλοι ξαπλωμένοι στο έδαφος και ο Peter Prinz είπε ότι μπορούσε να διακρίνει τα πρόσωπα των πολυβολητών στα αεροπλάνα”.

Ο συνταγματάρχης Blunt ανέφερε ακόμα ότι όλοι ήταν πολύ νευρικοί εξαιτίας των αλεξιπτωτιστών, που φορούσαν βρετανικές ίσως ή ελληνικές στρατιωτικές στολές, και κατά τη συνάντηση με άλλες μονάδες προχωρούσαν συνεχώς σε κελεύσματα, επειδή νόμιζαν ότι οι άλλοι θα μπορούσαν να είναι Γερμανοί.

Αφού ανέβηκαν στο ύψωμα, έφτασαν, λίγο πριν το μεσημέρι, μπροστά από μια σπηλιά, που βρίσκονταν δίπλα σε ένα μικρό ρυάκι και κατοικούταν από έναν Κρητικό βοσκό μαζί με την οικογένεια του. Βρήκαν εκεί κατάλυμα έως τις 15:00 και μετά συνέχισαν την πορεία τους με κατεύθυνση την Παναγιά. Εκεί επιχείρησε ο συνταγματάρχης Blunt να έρθει σε επαφή με τα Χανιά. Η κατάσταση ήταν, ωστόσο, τόσο πολύ συγκεχυμένη εξαιτίας των πολλών μαχών, με αποτέλεσμα να πρέπει να εγκαταλείψει την προσπάθεια του. Κατόρθωσε όμως να έρθει σε τηλεφωνική επικοινωνία με τη Σούδα και να λάβει κάποια

προληπτικά μέτρα αναφορικά με την αναχώρηση με το πλοίο του βασιλιά το βράδυ της Πέμπτης (22.5.).

Η στάση της Μεγαλειότητας του και των άλλων ανδρών ήταν αξιέπαινη κατά τη διάρκεια της τριήμερης σκληρής δοκιμασίας του. Ο βασιλιάς συμπεριφέρθηκε σαν να βρίσκονταν σε μια εκδρομή και θύμωσε που έπρεπε να μετακινηθεί υπό την προστασία των αεροσκαφών.

Η εξαγγελία του βασιλιά.

Η εξαγγελία από τον βασιλιά της Ελλάδας, κατά την άφιξη του στο Κάιρο, σημειώνει τα παρακάτω:

“Καθώς είχαμε οργανώσει στην Κρήτη όλες τις διαθέσιμες διεθνείς στρατιωτικές δυνάμεις, που βρίσκονταν ακόμα σε ελεύθερο ελληνικό έδαφος, με στόχο τη δυνατότητα μιας συνέχισης του αγώνα στο πλευρό των γενναίων Βρετανών συμμάχων μας, ξεκίνησε ο εχθρός μεγάλης κλίμακας επιχειρήσεις εναντίων του νησιού.

Η κρίσιμη καμπή της «Μάχης της Κρήτης» (μετά από μερικές ημέρες σφοδρών αεροπορικών επιθέσεων) ήρθε τις πρώτες πρωινές ώρες της Τρίτης, όταν ο εχθρός ξεκίνησε μια επίθεση με Αερομεταφερόμενες Μονάδες.

Ένας από του κυρίως στόχους των Γερμανικών Μονάδων Αλεξιπτωτιστών ήταν η περιοχή, εκεί όπου βρίσκονταν η οικία μου όπως και αυτή του Έλληνα πρωθυπουργού. Πράγματι, το πρώτο κύμα Αλεξιπτωτιστών ρίχθηκε λίγες εκατοντάδες μέτρα απόσταση από την οικία μου. Σε αυτή την περιοχή ξεκίνησαν αμέσως οι μάχες ανάμεσα στους αλεξιπτωτιστές και στα συμμαχικά στρατεύματα.

Όταν ο κύριος όγκος των μονάδων του εχθρού κατόρθωσε, να μας απομονώσει από τα στρατεύματα μας, ήταν για εμάς πλέον αναγκαίο και επιτακτικό, να αποσυρθούμε, για να ματαιώσουμε έτσι τα σχέδια του εχθρού.

Από την Παναγιά και αργότερα από το Θέρισο, εκεί όπου είχαμε κάνει μια στάση, για να παρακολουθήσουμε την εξέλιξη των μαχών, αποδείχθηκε ως ανέφικτο να μείνουμε σε επαφή με τα υπόλοιπα μέλη της κυβέρνησης μας ή ακόμα με τη διοίκηση του Στρατού Ξηράς των συμμάχων. Πληροφορηθήκαμε αργότερα ότι οι στρατιωτικές και διοικητικές αρχές επιχείρησαν ανεπιτυχώς να έρθουν σε επαφή μαζί μας. Συνεχίσαμε την πορεία μας με κατεύθυνση την οροσειρά.

Κατόπιν μιας προσεκτικής εξέτασης της έως τώρα διαμορφωθείσας κατάστασης, βγάλαμε το συμπέρασμα, σε πλήρη συμφωνία με τις υπεύθυνες αρχές ότι η παραμονή μας στην Κρήτη θα δυσκόλευε τις στρατιωτικές επιχειρήσεις.

Πήραμε, εκ τούτου, με βαθιά λύπη την απόφαση, να εγκαταλείψουμε αυτό τη νησί των ηρώων, εκεί όπου ο συμμαχικός στρατός μαζί με όλους τους Κρήτες πολίτες, ανεξαρτήτου ηλικίας και φύλου, συνέχιζαν τον αγώνα με αξιοθαύμαστο θάρρος, για την υπεράσπιση της τιμής και της ελευθερίας τους ενάντια στις ανεπιτυχείς επιθέσεις ενός αντιπάλου, ο οποίος έκανε χρήση όλων των, σε αυτόν, διαθέσιμων στρατιωτικών μέσων, με τη γνωστή βαρβαρότητα.

Εγκαταλείψαμε την Κρήτη για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και κατευθυνθήκαμε σε βρετανικό έδαφος, εκεί όπου αποβιβαστήκαμε. Αυτός ήταν ο μοναδικός τρόπος, που μας επέτρεπε, να εκπληρώσουμε τα καθήκοντα μας

προς όφελος ολόκληρου του έθνους. Είναι πρόθεση μας να καταβάλουμε όλες μας τις δυνάμεις στην υπηρεσία της αγαπημένης πατρίδας, που υπερασπίζεται από τα τέκνα της, από τα αλβανικά και βουλγάρικα σύνορα μέχρι την Κρήτη, με απaráμιλλη γενναιότητα ενάντια στην επαπειλούμενη σκλαβιά.

Είμαστε πεπεισμένοι ότι βρίσκεται στο συμφέρον όλου του ελληνικού έθνους, εάν η νομιμοποιημένη κυβέρνηση μας ασκήσει τα καθήκοντα της, σε στενή συνεργασία με τη βρετανική. Μοιραζόμαστε με τον γενναίο βρετανικό λαό, τους ίδιους κινδύνους, τους οποίους αντιμετωπίζει με περίσσιο θάρρος και τις μεγάλες προσπάθειες, που κάνει με τη βοήθεια του μεγάλου αμερικάνικου έθνους, για να εξασφαλίσει τον θρίαμβο της ελευθερίας και της δημοκρατίας.

Είμαι υπερήφανος για τον ελληνικό λαό και ιδιαιτέρως για τον πληθυσμό αυτού του νησιού, ο οποίος είχε για ακόμα μια φορά την ευκαιρία, να αποδείξει με τόση αξιοθαύμαστη αυτοθυσία, τις γνωστές του σε όλους αρετές, αντοχή, γενναιότητα και φιλοπατρία.

Εκφράζω τις ευχαριστίες μου προς όλους τους Έλληνες αξιωματικούς και στρατιώτες, όλων των Σωμάτων Στρατού, που ήρθαν αυτή την κρίσιμη χρονική στιγμή στην Κρήτη και μαζί με τους ένδοξους κατοίκους του νησιού συσπειρώθηκαν κάτω από τη σημαία της πατρίδας μας, με σκοπό να με βοηθήσουν, με ενωμένες τις δυνάμεις του, στην οργάνωση αυτού του ύψιστου αγώνα για την υπεράσπιση της μητέρας-πατρίδας μας και για την επίτευξη της τελικής νίκης.

Η Κρήτη είναι για ακόμα μια φορά το σύμβολο της πνευματικής και ηθικής ομοψυχίας, όλου του ελληνικού έθνους συνολικά, στον αγώνα για την απελευθέρωση των αδελφών μας και για τη διατήρηση της εθνικής μας αξιοπρέπειας.

Απευθύνομαι προς όλους τους μαχόμενους άνδρες στο νησί και κάνω έκκληση σε αυτούς να επιδείξουν συντροφικότητα μεταξύ τους και να συμβάλουν στη διατήρηση της εθνικής μας ομοψυχίας, η οποία θα οδηγήσει, σε συνδυασμό με το θάρρος και με το πνεύμα του αλτρουισμού σε αυτό τον σκληρό αγώνα, στη νίκη.

Να έχετε εμπιστοσύνη ότι θα επέλθει η τελική νίκη, θα είναι δική μας! Η τιμή, που σας περιμένει, θα είναι μεγάλη, επειδή είστε ο τελευταίος ένδοξος ακρογωνιαίος λίθος του ελληνικού λαού, ένα προπύργιο, που θα μείνει αλώβητο με τη βοήθεια του θεού.

Όλοι οι Έλληνες σε ολόκληρο τον κόσμο σας παρατηρούν με εμπιστοσύνη και θαυμασμό”.

Εκτίμηση της κατάστασης.

Ο υποστράτηγος Heywood επαίνεσε τους υπερασπιστές του νησιού. Εξέφρασε: “Πιστεύω ότι μπορεί να καταστεί δυνατό, να κρατήσουμε την Κρήτη. Τα βρετανικά και εθνικά στρατεύματα μάχονται καλά σε αυτές τις εχθροπραξίες

«ένας εναντίων ενός». Η υποχώρηση από την Ελλάδα και οι μάχες στην Κρήτη είναι ένα τμήμα αυτού του πολέμου.

Ελπίζω ότι έχουμε φτάσει στο τελευταίο στάδιο και θα αντέξουμε, λαμβανομένου υπόψη της ιδιαιτερότητας των εχθροπραξιών στο νησί και των δυσκολιών των Γερμανών, να μεταφέρουν ενισχύσεις για τις έχοντας ήδη προσεδαφιστεί μονάδες.”

Τρίτη, την 27. Μαΐου 1941.

Η ΑΝΑΦΟΡΑ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ σημειώνει:

“Στο νησί της Κρήτης βρίσκονται τα γερμανικά στρατεύματα, κατόπιν των διεξαγόμενων, με επιτυχία, εχθροπραξιών και της κατάληψης πολλών περιοχών, σε μια περαιτέρω, σύμφωνα με το σχέδιο, προέλαση. Η Γερμανική Πολεμική Αεροπορία υποστήριξε τις μάχες μέσω αποτελεσματικών εναέριων επιθέσεων από Βομβαρδιστικά Καθέτου Εφόρμησης εναντίων βρετανικών θέσεων Αντιαεροπορικών Πυροβόλων, συγκεντρώσεις στρατευμάτων, στρατοπέδων με σκηνές και μια Αντιαεροπορική Πυροβολαρχία κατέρριψε ένα Μαχητικό Αεροσκάφος, τύπου Hurricane, πάνω από το νησί. Ένα μεγάλο μεγέθους οπλιταγωγό υπέστη σοβαρές ζημιές από βόμβες, νοτίως της Κρήτης.

Στην Ανατολική Μεσόγειο επιτέθηκαν Γερμανικά Βομβαρδιστικά Καθέτου Εφόρμησης εναντίων μιας ισχυρής Μοίρας του Βρετανικού Βασιλικού Στόλου. Έριξαν με επιτυχία τέσσερεις βόμβες μεγάλου διαμετρήματος σε ένα αεροπλανοφόρο και κάποιες άλλες, βρίσκοντας παρομοίως στόχο, σε δύο εύδρομα”.

Οι επίσημες Αγγλικές Αναφορές σημειώνουν:

“Ανακοινώθηκε χθες από την Ανώτατη Διοίκηση Στρατού στο Κάιρο η παρακάτω αναφορά:

Στην περιοχή του Μάλεμε επιχείρησαν οι Γερμανοί, κατόπιν της άφιξης περαιτέρω αερομεταφερόμενων ενισχύσεων και ταυτόχρονα με τη διεξαγωγή σφοδρών αεροπορικών επιθέσεων, μια μεγάλης κλίμακας επίθεσης εναντίων των στρατευμάτων μας στα δυτικά της πόλης των Χανίων.

Μολονότι ο εχθρός υπέστη ξανά τεράστιες απώλειες, οι θέσεις μας διασπάστηκαν. Νεοζηλανδικά στρατεύματα επιχείρησαν μια αντεπίθεση και οι μάχες συνεχίζονται με σφοδρότητα.

Δεν υπάρχει καμία μεταβολή στο Ηράκλειο (Κάντια) και στο Ρέθυμνο”.

Η Στρατιωτική Αναφορά της Βρετανικής Βασιλικής Πολεμικής Αεροπορίας από την Κεντρική και Ανατολική Κρήτη σημειώνει:

“Είκοσι τέσσερα, τουλάχιστον, εχθρικά αεροσκάφη όλων των τύπων καταστράφηκαν, ενώ ένας αριθμός αυτών υπέστη σοβαρές ζημιές. Ως κυρίως στόχος επίθεσης ήταν το αεροδρόμιο στο Μάλεμε και τα παρακείμενα χωράφια, που χρησιμοποιούταν ως χώροι προσγείωσης ανεμοπλάνων και Μεταγωγικών

Αεροσκαφών. Παρατηρήθηκε ότι έπεσαν βόμβες μεταξύ των πολυάριθμων Ju 52 και προκλήθηκαν μεγάλου μεγέθους καταστροφές και υλικές ζημιές.

Ένα Ju 52 χτυπήθηκε κατά την προσγείωση του, ένα άλλο κατά την απογείωση, πιάνοντας φωτιά. Μαχητικά Αεροσκάφη χτύπησαν ακόμα μερικά άλλα εχθρικά αεροσκάφη, που έπιασαν φωτιά. Εκτός ορισμένων αεροσκαφών στο έδαφος, συμπεριλαμβανομένων κάποιων Μαχητικών Αεροσκαφών, καταρρίφθηκε από τα Πολεμικά Αεροσκάφη μας ένα ακόμα Ju 52, ενώ ένα Μαχητικό Αεροσκάφος κατέρριψε ένα Μεταγωγικό Ju 89 στον Όρμο της Σούδας και προκάλεσε σε ένα άλλο ζημιές, πιάνοντας φωτιά.

Φωτογραφίες, που τραβήχτηκαν κατά τη διάρκεια των επιθέσεων, επιβεβαιώνουν ότι είχαν προκληθεί σε πολλά εχθρικά αεροσκάφη σοβαρότατες ζημιές. Κανένα από τα αεροσκάφη μας δεν χάθηκε σε αυτές, όπως και σε άλλες επιχειρήσεις”.

Περαιτέρω αναφορές σημειώνουν ότι:

οι Γερμανοί δεν προχώρησαν, κατά τα φαινόμενα, σε καμία περαιτέρω προσπάθεια μεταφοράς βαρύ οπλισμού από τη θάλασσα και δεν έχουν επιβεβαιωθεί οι αναφορές μιας μετακίνησης Ελαφριών Τεθωρακισμένων Αρμάτων Μάχης από αέρα. Είναι, εν τω μεταξύ, δυνατό ολιγομελείς μονάδες, των πενήντα με εξήντα ανδρών, να έχουν αποβιβαστεί από μικρού μεγέθους ελληνικά ψαροκάικα στη ξηρά.

Ενώ το Ραδιόφωνο του Βερολίνου ανακοίνωσε χθες βράδυ ότι νέα στρατεύματα έχουν εισβάλει σε διαφορετικά σημεία του νησιού, μια ανακοίνωση του Ρόιτερ από το Κάιρο αναφέρει ότι οι Γερμανοί δεν διαθέτουν, σύμφωνα με ενδείξεις, καθόλου πλέον Μονάδες Αλεξιπτωτιστών. Παρατηρείται επίσης μια ξεκάθαρη μείωση του αριθμού των εχθρικών βομβαρδισμών.

Νέες μονάδες προσεδαφίστηκαν, κατά τη διάρκεια της ημέρας, σε διάφορα σημεία του νησιού και ήρθαν σε επαφή μεταξύ τους. Προχώρησαν σε επίθεση εναντίων βρετανικών θέσεων άμυνας. Γερμανικές Μονάδες Αλεξιπτωτιστών Εφόδου άνοιξαν τον δρόμο για μια περαιτέρω προέλαση προς σημαντικές, στρατηγικής σημασίας, θέσεις του νησιού, έτσι ώστε οι μονάδες από το δυτικό τμήμα του νησιού να μπορούν να προωθηθούν προς άλλες περιοχές.

Ο ραδιοσταθμός του Βερολίνου αναφέρει μια δήλωση του Στρατιωτικού Απεσταλμένου του επίσημου γερμανικού Πρακτορείου Ειδήσεων, σύμφωνα με την οποία το πρόβλημα ανεφοδιασμού έχει λυθεί, σε ικανοποιητικό βαθμό, από την Ανώτατη Γερμανική Στρατιωτική Διοίκηση και δεν αναμένεται πλέον καμία σημαντική επιδείνωση που να αφορά στην κατάκτηση του νησιού.

Οι επιθέσεις εναντίων του Αγγλικού Στόλου.

Οι Γερμανοί, στην προσπάθεια τους να αποσπάσουν την προσοχή από τις απώλειες, που έχουν υποστεί οι νηοπομπές τους, ή να οδηγήσουν τις βρετανικές στρατιωτικές αρχές στην εκμείωση ενός αριθμού σημαντικών πληροφοριών, προχώρησαν στη δημιουργία υπερβολικών και στερούμενων της

πραγματικότητας αναφορών σχετικά με τις επιτυχίες των αεροπορικών και ναυτικών στρατιωτικών δυνάμεων του Άξονα. Η τελευταία τους αναφορά, όσο αφορά στη «βύθιση» διαφόρων τύπων Βρετανικών Πολεμικών Πλοίων στην Ανατολική Μεσόγειο, περιλαμβάνει τον αριθμό των είκοσι πέντε.

Αυτοί οι ισχυρισμοί είναι τόσο υπερβολικοί, με αποτέλεσμα να εκπλήσσεται κάποιος, που οι Γερμανοί τους συνεχίζουν και ισχυρίζονται ακόμα ότι έχουν βυθίσει ένα αεροπλανοφόρο.

Ο ρόλος των Ιταλών.

Ίσως από φόβο ότι οι σύμμαχοι τους, στον Άξονα, θα καρπωθούν τη «μερίδα του λέοντα» στις επιτυχίες των διεξαγόμενων επιχειρήσεων στην Κρήτη, οι Ιταλοί ανέφεραν χθες βράδυ μέσω του Ραδιοφώνου Ρώμης τον μεγάλο ρόλο που έπαιξε ο Ιταλικός Στόλος στην επίθεση εναντίων της Κρήτης. Τα γερμανικά στρατεύματα μεταφέρονταν αδιάκοπα και σε σημαντικό αριθμό μέσω θαλάσσης προς την Κρήτη. Ο Ιταλικός Στόλος είχε αναλάβει ένα μεγάλο μέρος αυτών των μετακινήσεων μονάδων.

Τα αίτια της φυγής του Έλληνα βασιλιά.

Σε μια μικρή αίθουσα ενός από τα πιο γνωστά ξενοδοχεία της Αλεξάνδρειας, συνομίλησα σήμερα με τον αξιότιμο κύριο Τσουδερό, τον Έλληνα πρωθυπουργό, σχετικά με τη φυγή του βασιλιά των Ελλήνων από την Κρήτη.

“Εδώ και πολλές ημέρες ήδη”, μου ανέφερε ο Τσουδερός με πολύ ειλικρίνεια, “υπήρχε μια, σε φιλικό τόνο, διάσταση απόψεων ανάμεσα στον βασιλιά και σε μένα, από τη μια πλευρά και στον Ανώτατο Διοικητή, στρατηγό Freyberg, από την άλλη, αναφορικά με την παραμονή του βασιλιά και της κυβέρνησης στην Κρήτη”. Τα δύο μέρη δικαιολόγησαν την άποψη τους όπως ακολούθει:

Η κυβέρνηση ήθελε να παραμένει για λόγους εμπύχωσης του ηθικού και να οργανώσει επίσης την αντίσταση στην Κρήτη, το τελευταίο ελεύθερο προπύργιο επί ελληνικού εδάφους. Επιπλέον, ήθελε να αποτρέψει αυτούς τους κινδύνους, που θα έπλητταν τους συμπατριώτες της.

Ο στρατηγός Freyberg πρόβαλε στρατιωτικούς λόγους. Ανέφερε ότι θα επιθυμούσε την αποτροπή μιας πιθανής σύλληψης του βασιλιά και οι παραμονή τους εκεί θα παρεμπόδιζε την πραγματοποίηση των στρατιωτικών επιχειρήσεων.

Ο Τσουδερός ανέφερε τη βεβαιότητα του ότι οι Μονάδες των Αλεξιπτωτιστών, που είχαν ριχθεί πλησίον της οικίας του στα Περιβόλια και της οικίας του βασιλιά, είχαν πληροφορηθεί από κατασκόπους την εκεί παρουσία τους. Οι πληροφοριοδότες είχαν μεταφέρει αυτή την είδηση, πιθανότατα, μέσω ενός μικρού ψαροκάικου ή ενός παράνομου ασυρμάτου.

Τετάρτη, την 28. Μαΐου 1941.

Η ΑΝΑΦΟΡΑ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

σημειώνει:

“Η Ανώτατη Διοίκηση Γερμανικού Στρατού γνωστοποιεί:

Στο νησί της Κρήτης συνεχίζονται οι επιχειρήσεις, υπό τη στενή συνεργασία μεταξύ των Ορεινών Κυνηγών, Αλεξιπτωτιστών και Αερομεταφερόμενων Μονάδων, με καλό αποτέλεσμα. Οι Γερμανικές Ορεινές Μονάδες εξουδετέρωσαν χθες, παρά τις δυσκολίες στη μορφολογία εδάφους και τη σθεναρή αντίσταση βρετανικών δυνάμεων και συμμοριών ατάκτων. Εκτόπισαν με θαρραλές επιθέσεις τον εχθρό από τις θέσεις του, κατέλαβαν την πρωτεύουσα Χανιά και κατεδίωξαν τις κατατροπωμένες δυνάμεις του εχθρού στον Όρμο της Σούδας. Μεταξύ των πολυάριθμων αιχμαλώτων βρίσκεται επίσης ο Έλληνας διοικητής του Πολεμικού Ναυτικού στην Κρήτη. Σμήνη Μαχητικών και Βομβαρδιστικών Αεροσκαφών προέβησαν σε κυλιόμενες επεμβάσεις, παρεμβαίνοντας με αυτό τον τρόπο στις μάχες εδάφους, διασκόρπισαν τα συγκεντρωμένα εχθρικά στρατεύματα, εξουδετέρωσαν Πυροβολαρχίες και προκάλεσαν στον υποχωρώντα εχθρό βαριές απώλειες. Βομβαρδιστικά Καθέτου Εφόρμησης εμπόδισαν την απόπειρα των Βρετανών, να υποχωρήσουν δια της θαλάσσιας οδού. Βύθισαν τέσσερα Εμπορικά Πλοία, με συνολικό βάρος πέντε χιλιάδων τετρακοσίων τόνων στον Όρμο της Σούδας και προκάλεσαν σοβαρές ζημιές σε δύο επιπλέον εμπορικά. Σμήνη Μεταγωγικών υποστήριξαν τον αγώνα στο νησί, μεταφέροντας συνεχώς νέες στρατιωτικές δυνάμεις.

Γερμανικά Μαχητικά Αεροσκάφη προχώρησαν σε επίθεση εναντίων μιας μονάδας του Βρετανικού Στόλου, νοτίως της Κρήτης, έριξαν βόμβες σε ένα Βαρύ Εύδρομο και αντιτορπιλικό, βρίσκοντας στόχο, και προξένησαν φωτιά σε ένα πετρελαιοφόρο”.

Οι επίσημες Αγγλικές Στρατιωτικές Αναφορές σημειώνουν:

Η Αναφορά του Αρχηγείου στο Κάιρο σημειώνει:

“Οι Γερμανοί, υποστηριζόμενοι από συνεχείς σφοδρούς αεροπορικούς βομβαρδισμούς, πραγματοποίησαν, χθες βράδυ, μια νέα επίθεση, δυτικά των Χανίων, η οποία τους επέτρεψε να προωθηθούν μέσω των θέσεων μας και ανάγκασε τις μονάδες μας να αποσυρθούν σε θέσεις, στα μετόπισθεν.

Γερμανικές ενισχύσεις φτάνουν, συνεχώς, στο νησί από αέρα και συνεχίζονται οι σφοδρές μάχες”.

Στην Αναφορά του Αρχηγείου Μέσης Ανατολής καταγράφονται περαιτέρω επιτυχίες των Πολεμικών Αεροσκαφών και των Μαχητικών Μεγάλης Απόστασης της Βασιλικής Πολεμικής Αεροπορίας, που σημειώνει:

“Η Βασιλική Πολεμική Αεροπορία προκάλεσε, χθες, στον εχθρό περαιτέρω βαριές απώλειες.

Μαχητικά Αεροσκάφη πραγματοποίησαν μια επιτυχημένη επίθεση πλησίον του Μέλεμε, εκεί όπου κατέρριψαν πέντε Μεταγωγικά Ju 52, φορτωμένα με στρατεύματα. Ένας ακόμα αριθμός Μεταγωγικών Ju 52 καταρρίφθηκε από Μαχητικά μας Αεροσκάφη, από τα οποία τρία δεν επέστρεψαν.

Παράλληλα, Μαχητικά Αεροσκάφη επιτέθηκαν σε εκατό περίπου, βρισκόμενα στο έδαφος, αεροσκάφη (Ju 52), πλησίον του Μάλεμε και τους προξένησαν σοβαρές ζημιές. Κατά τη διάρκεια της νύχτας συνέχισε η Βασιλική Πολεμική

Αεροπορία τις επιθέσεις της, στην ίδια περιοχή και χτύπησε ορισμένα εχθρικά αεροσκάφη στο έδαφος, που έπιασαν φωτιά.

Τα Μαχητικά Αεροσκάφη μας πραγματοποίησαν, κατά τη χθεσινή νύχτα, σφοδρές αεροπορικές επιθέσεις στις ακτές και στα αεροδρόμια.”

Η ανακοίνωση του Τσόρτσιλ ενώπιον της Κάτω Βουλή αναφέρει:

Ο Τσόρτσιλ ανέφερε: “Η Μάχη της Κρήτης διαρκεί ήδη μια εβδομάδα. Σε αυτό το διάστημα έχουν πραγματοποιηθεί συνεχείς, σφοδρές αεροπορικές επιθέσεις εναντίων των στρατευμάτων μας, ενώ η Βασιλική Πολεμική Αεροπορία μας έχει διεξάγει, για γεωγραφικούς λόγους, μόνο λίγες, μολονότι πρόβαλλε μια πολύ γενναία αντίσταση.

Οι μάχες ήταν πολύ σκληρές και αιματηρές, και μέχρι αυτό το χρονικό διάστημα είναι οι απώλειες του εχθρού πολύ πιο μεγάλες από τις δικές μας (επιδοκιμασίες). Δεν ήμασταν, ωστόσο, σε θέση, να αντιμετωπίσουμε την άφιξη περαιτέρω αερομεταφερόμενων ενισχύσεων του εχθρού για τις επιθέσεις του και η πίεση των επιθέσεων γίνεται μεγαλύτερη από μέρα σε μέρα.

Η μάχη γύρω από τα Χανιά έχει ξεσπάσει με απερίγραπτο μένος και σφοδρότητα, αν και σε μικρότερη κλίμακα στο Ρέθυμνο και στο Ηράκλειο.

Τα στρατεύματα του στρατηγού Freyberg έχουν ενισχυθεί σε ανθρώπινο δυναμικό και στρατιωτικό υλικό και συνεχίζουν να ενισχύονται (χειροκροτήματα). Αυτή τη χρονική στιγμή, που μιλάω τώρα σε εσάς, δεν έχει ακόμα εξασφαλισθεί μια αίσια έκβαση της ηρωικής τους άμυνας.

Ο στόλος έχει εμποδίσει, έως τώρα, την απόβαση μεταφερόμενων μονάδων από θάλασσα, αν και του έχουν ξεφύγει ορισμένες με ελληνικά ψαροκάικα. Τα υποβρύχια, αντιτορπιλικά και καταδρομικά μας έχουν προκαλέσει στα γερμανικά οπλιταγωγά και ελληνικά πλοιάρια πολύ βαριές απώλειες. Δεν είναι εφικτό, να μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα, πόσες χιλιάδες στρατιωτών του εχθρού έχουν πνιγεί, αλλά οι απώλειες τους είναι πολύ μεγάλες (χειροκρότημα). Ο δικός μας στόλος έχει υποστεί επίσης κάποιες απώλειες, στην αποστολή του για την υπεράσπιση της Κρήτης. Ο στόλος μας ήταν αναγκασμένος να επιχειρεί συνεχώς, χωρίς εναέρια συνοδεία και κάτω από το βεληνεκές των Σμηνών Βομβαρδιστικών του εχθρού.

Η κατάσταση στη θάλασσα δεν έχει επηρεαστεί.

Ο γερμανικός και ιταλικός ραδιοσταθμός αναφέρουν ισχυρισμούς, που είναι περισσότερο υπερβολικοί από ό,τι συνήθως και δεν έχει θεωρηθεί έως τώρα σκόπιμο να διαψευστούν.

Πρέπει να αναφέρω εν τούτοις ότι έχουμε απωλέσει τα καταδρομικά «Gloucester» και «Fiji», καθώς επίσης τέσσερα αντιτορπιλικά -τα Juno, Greyhound, Kelly και Kashmir-, αλλά χαίρομαι, που μπορώ να πω, ότι η πλειοψηφία των πληρωμάτων τους μπόρεσε να διασωθεί. (Σταματήστε, σταματήστε!).

Δύο Πολεμικά Πλοία και διάφορα άλλα αντιτορπιλικά υπέστησαν ζημιές από βόμβες, αλλά όχι τόσο σοβαρές και μάλιστα στους εξωλέμβιους κινητήρες τους.

Σύντομα αποκαταστάθηκαν οι ζημιές και και ορισμένα εξ αυτών βρίσκονται ήδη στη θάλασσα ξανά.

Ο Στόλος της Μεσογείου είναι, συγκρινόμενος με τον Ιταλικό Στόλο, ισχυρότερος τώρα, από ό,τι πριν τη Μάχη στο Ακρωτήριο Ταίναρο. Περιιτεύει η ερώτηση, εάν έχει κλονιστεί κάπως η θέση μας στην Ανατολική Μεσόγειο. Όπως έληξε αυτή η μάχη νικηφόρα εκεί, έτσι και η υπεράσπιση της Κρήτης, ως ένα προκεχωρημένο φυλάκιο πριν την Αίγυπτο, θα βρίσκεται στις πρώτες σελίδες της ιστορίας του Βρετανικού Στρατού Ξηράς και του Βασιλικού Στόλου”.

Επιπλέον πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση στη Κρήτη.

Όπως έχει ανακοινωθεί από το Κάιρο, τα βρετανικά στρατεύματα διατηρούν ακόμα τα Χανιά υπό η κατοχή τους. Ο τομέας, που κατέχεται από τους Γερμανούς, περιγράφεται ως μικρός. Επρόκειτο, κυρίως, για μια περιοχή επτά μιλίων (δέκα χλμ περίπου) μήκους, ανάμεσα στο Μάλεμε και στην πόλη των Χανίων.

Ο Αυστραλός υπουργός Πολέμου, P.C. Spender εξέφρασε χθες: Δεν έχω την οποιαδήποτε αμφιβολία ότι η έκβαση του πολέμου θα παρατεινόταν επί μακρού, εάν οι Γερμανοί δεν είχαν την απόλυτη εναέρια υπεροχή”.

Οι γερμανικές απώλειες.

Οι Γερμανοί έχουν τεράστιες απώλειες, αλλά δεν τους νοιάζει ο αριθμός αυτών, παρά μόνο πως θα επιτύχουν τον στόχο τους. Το ερώτημα είναι για πόσο ακόμα χρονικό διάστημα θα μεταφέρουν επιπλέον στρατεύματα και αεροσκάφη στην Κρήτη.

Τα Μεταγωγικά Ju 52

Έχουν δραστηριοποιηθεί πολλά τον αριθμό Μεταγωγικά Ju 52, ένας παλιός και αργός τύπος στρατιωτικού αεροσκάφους, που δεν κατόρθωσε, ακόμα και στον Ισπανικό Εμφύλιο Πόλεμο, να θεωρηθεί σε καμιά περίπτωση ως μια αξιόπιστη λύση. Είναι γνωστό ότι ένας μεγάλος αριθμός εξ αυτών έχει καταρριφθεί από τα κανόνια των πλοίων μας. “Τα καταρρίπτουμε σαν πέρδικες”, αναφέρει ένας αξιωματικός του Πολεμικού Ναυτικού.

Ανασκόπηση των συμβάντων της πρώτης εβδομάδας.

Μετά την πρώτη εβδομάδα της «Μάχης της Κρήτης» προκύπτει η παρακάτω, σε γενικές γραμμές, εικόνα:

Οι Γερμανοί δεν διαθέτουν πλέον το πλεονέκτημα του αιφνιδιασμού και της εφαρμογής νέων μεθόδων τακτικής μάχης. Πρώτον, πρέπει, τώρα, να δώσουν έναν σκληρό αγώνα «έναν εναντίων ενός», χωρίς να μπορούν να κάνουν χρήση, προς όφελός τους, Τεθωρακισμένα Άρματα Μάχης και Πυροβολικό.

Δεύτερον, η γερμανική κατοχή φαίνεται να περιορίζεται μόνο στο δυτικό τμήμα του νησιού, δηλαδή έως τη γραμμή-εάν επιτρέπεται να το πει κάποιος έτσι-μεταξύ του Μάλεμε και της πόλης των Χανίων.

Τρίτον, οι Γερμανοί έχουν επιχειρήσει, να επιβάλουν την κυριαρχία τους στους αιθέρες μέσω σφοδρών αεροπορικών βομβαρδισμών στο Ηράκλειο (Κάντια), Χανιά και Ρέθυμνο. Οι Γερμανοί έχουν αλλάξει, εξαιτίας αυτού, ένα μέρος του αρχικού τους σχεδιασμού μάχης. Τα αεροδρόμια, κυρίως, έπρεπε να παραμείνουν άθιχτα κατά τη διάρκεια των ημερών, πριν την επέμβαση των Αλεξιπτωτιστών, μολονότι βρίσκονταν γύρω από θέσεις Αντιαεροπορικών Πυροβόλων και βάλλονταν συνεχώς με οβίδες. Οι πόλεις δέχονταν παρομοίως επιθέσεις, επειδή θα χρησιμοποιούταν, κατά τη διάρκεια της απόβασης, ως χώροι αποβίβασης στρατευμάτων και πολεμικού υλικού.

Ο τωρινός άγριος και χωρίς διάκριση βομβαρδισμός δείχνει να επιβάλλεται από την επιθυμία του κατακτητή, να εξολοθρευτεί κάθε ζωντανή ύπαρξη στο νησί.

Στα Χανιά δεν έμεινε κανένα σπίτι όρθιο, όπως έχω πληροφορηθεί από έναν, πρόσφατα ερχόμενο από την Κρήτη, αυτόπτη μάρτυρα και υπάρχει ο φόβος ότι κανείς δεν έχει επιζήσει σε αυτή την καταστραμμένη πόλη.

Παρ' όλα αυτά δεν πηγαίνουν όλα για τον εχθρό, όπως επιθυμεί. Αυτό συμβαίνει και στον αέρα. Η κατάσταση εκεί είναι, πιθανότατα, καλύτερη από ό,τι πριν λίγες ημέρες, εάν παρατηρήσει κάποιος τη δραστηριότητα των Βρετανικών Μαχητικών Αεροσκαφών Μεγάλης Απόστασης και των Βομβαρδιστικών.

Οι απώλειες δεν λαμβάνονται υπόψη.

Οι Γερμανοί θεωρούν ότι μπορούν να χρησιμοποιούν κατά πολύ χειρότερα αεροδρόμια από αυτά, που έχουν κατασκευάσει οι Βρετανοί. Αυτό προκύπτει εν μέρει από αριθμητική γερμανική εναέρια υπεροχή και εν μέρει από τη θέληση, να επιτύχουν μια γρήγορη νίκη.

Είναι πρόθυμοι να αδιαφορήσουν για τις πολύ μεγάλες απώλειες, που έχουν προκληθεί από τα ρήγματα των αεροσκαφών κατά τη διάρκεια της προσγείωσης, με τη λογική ότι και αυτές θα δικαιολογηθούν από την επίτευξη της τελικής νίκης. Η Βασιλική Πολεμική Αεροπορία δεν μπορεί να θυσιάσει, κατ' αυτόν τον τρόπο, κανένα αεροσκάφος, ακόμα και αν θα οδηγούσε μακροπρόθεσμα στην επιτυχία.

Πέμπτη, την 29. Μαΐου 1941.

Η ΑΝΑΦΟΡΑ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ σημειώνει:

“Η Ανώτατη Διοίκηση Γερμανικού Στρατού γνωστοποιεί:

Γερμανικές Ορεινές Μονάδες καταδιώκουν, κατόπιν μαχών, που είχαν στεφθεί με επιτυχία, τον κατατροπωμένο εχθρό στο νησί της Κρήτης. Έφτασαν στον Κόλπο των Αρμένων και έπιασαν, εκ νέου, ένα μεγαλύτερο αριθμό αιχμαλώτων. Δεν παρατηρείται πλέον η παρουσία του εχθρού στον χρησιμοποιούμενο, έως τώρα, από τους Βρετανούς, ως βάση, Όρμο της Σούδας. Η Γερμανική Πολεμική Αεροπορία με ισχυρές Μοίρες Μαχητικών Αεροσκαφών και Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης επιτέθηκε αποτελεσματικά, χθες επίσης, εναντίων βρετανικών θέσεων στα βόρεια παράλια της Κρήτης και βύθισε στη θαλάσσια περιοχή του νησιού ένα Εμπορικό Πλοίο και ένα Σκάφος Ακτοφυλακής. Το Αντιαεροπορικό Πυροβολικό κατέριψε δύο Βρετανικά Μαχητικά Αεροσκάφη. Ιταλικά στρατεύματα αποβιβάστηκαν στο νησί της Κρήτης”.

Οι επίσημες Αγγλικές Στρατιωτικές Αναφορές σημειώνουν:

Το Λονδίνο αναφέρει: “Οι Γερμανοί, ενισχυμένοι από επιπλέον Αερομεταφερόμενες Μονάδες και υποστηριζόμενοι από ένα ολοένα και σφοδρότερο βομβαρδισμό, πραγματοποίησαν μεγάλης κλίμακας επιθέσεις εναντίων των στρατευμάτων στα Χανιά. Οι μονάδες μας αναγκάστηκαν να προβούν σε μια εκ νέου υποχώρηση στην ενδοχώρα, σε ευνοϊκότερες θέσεις για αυτές, μολονότι μάχονταν διαρκώς με πάρα πολύ μεγάλη αποφασιστικότητα”

Το Αρχηγείο Μέσης Ανατολής αναφέρει: “Αεροσκάφη της Βασιλικής Πολεμικής Αεροπορίας πραγματοποίησαν, χθες και την προηγούμενη νύχτα, με επιτυχία επιθέσεις εναντίων του, καταλαμβανόμενου από τον εχθρό, αεροδρομίου στο Μάλεμε.

Κατά τη διάρκεια της ημέρας έλαβε χώρα μια μεγάλης κλίμακας επίθεση εναντίων ενός μεγάλου αριθμού, βρισκόμενων στο έδαφος, αεροσκαφών. Πολλά από αυτά καταστράφηκαν και ορισμένα υπέστησαν βαριές ζημιές. Καταδιωκτικά Αεροσκάφη επιτέθηκαν σε ένα σχηματισμό από Ju 88 και κατέρριψαν τρία από αυτά, βορειώς του νησιού. Θωρείται ότι κατά τη διάρκεια της νύχτας καταστράφηκαν πέντε εχθρικά αεροσκάφη στο αεροδρόμιο στο Μάλεμε, ενώ κάμποσα άλλα χτυπήθηκαν στην ακτή, πιάνοντας φωτιά, κατά τη διάρκεια που αυτή βομβαρδιζόταν ταυτοχρόνως και βάλλονταν με πυρά πολυβόλων”.

Άλλες βρετανικές αναφορές σημειώνουν: “Στρατιωτικοί κύκλοι στο Κάιρο περιγράφουν τη Μάχη της Κρήτης ως μια «ασύγκριτα σκληρή μάχη, κυρίως στην περιοχή μεταξύ Χανίων και Μάλεμε”.

“Φτάνουν συνεχώς νέες γερμανικές μονάδες και τα στρατεύματά μας, που διατηρούν μια ζώνη με καταλαμβανόμενες θέσεις από τον εχθρό, έχουν υποχωρήσει υπό το βάρος των επιθέσεων. Ένας αριθμός Γερμανών βρίσκεται στην πόλη του Ηρακλείου (Κάντια) και του Ρεθύμνου, εκεί όπου αναγκάζονται να δώσουν μάχη, αποκομμένοι από τις άλλες μονάδες, αλλά δεν έχει τόσο μεγάλη σημασία, συγκριτικά με το Μάλεμε, επειδή εκεί βρίσκεται το κέντρο βάρους των μαχών. Τα συμμετέχοντα στρατεύματα αποτελούνται κυρίως από Νεοζηλανδούς και Αυστραλούς, και κάποιους Βρετανούς μεταξύ αυτών”.

Ενισχύσεις των Άγγλων.

Μια ανακοίνωση του ραδιοφώνου της Άγκυρας, χθες βράδυ, ανέφερε τη μαζική άφιξη βρετανικών ενισχύσεων στην Κρήτη. Αυτό περιγράφεται ως η σημαντικότερη εξέλιξη για την πορεία της κατάστασης. Αναφέρεται ότι τα γερμανικά αεροσκάφη δεν είναι σε θέση, να εμποδίσουν την άφιξη των βρετανικών πλοίων στην Κρήτη με οπλίτες, στρατιωτικό υλικό και τρόφιμα.

Ένα δύο ή τριών χιλιάδων τόνων πλοίο μεταφέρει περισσότερους άνδρες και πολεμικό υλικό, από ό,τι ένας μεγάλος αριθμός αεροπλάνων. Η άφιξη τροφίμων είναι τεραστίας σημασίας, επειδή το ζήτημα του επισιτισμού είναι ένας σημαντικότερος παράγοντας για την εξέλιξη της παρούσας στρατιωτικής κατάστασης εδώ.

Τα γερμανικά αεροσκάφη.

Εκτιμήθηκε χθες στο Λονδίνο ότι οι Γερμανοί χρησιμοποίησαν χίλια διακόσια Μεταγωγικά Ju 52 για τη μεταφορά στρατευμάτων προς Κρήτη και στην αποκορύφωση της επίθεσης κάθε αεροπλάνο προχωρούσε ανά λεπτό στη ρίψη αλεξιπτωτιστών. Τονίζεται ακόμα ότι αυτά τα αεροσκάφη διαθέτουν μια χωρητικότητα βάρους, που αντιστοιχεί σε ενάμιση τόνο βάρους οχημάτων. Είναι εύλογο ότι μπορούσαν να μεταφέρουν πολύ βαρύ οπλισμό.

Τα ανεμοπλάνα, που «ρυμουλκούνταν» από αυτά, μετέφερε το καθένα, όπως φαίνονταν, έξι με οχτώ άνδρες. Κάθε αεροπλάνο «έσερνε» τέσσερα ανεμοπλάνα. Οι Γερμανοί για να θέσουν σε ετοιμότητα ένα μεγάλο αριθμό αεροσκαφών, για την επίθεση στην Κρήτη, έπρεπε να μειώσουν, πιθανότατα, τη δύναμη των αεροπορικών τους δυνάμεων στη Βορειοδυτική Ευρώπη και να στείλουν επίσης ένα μεγάλο αριθμό Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης και Μαχητικών Αεροσκαφών, μέσω των Βαλκανίων, στην Ελλάδα. Αυτό σημαίνει μια πτήση χιλίων διακοσίων περίπου μιλίων (δύο χιλιάδες χλμ), συγκριτικά με μια δική μας διαδρομή δώδεκα χιλιάδων μιλίων (είκοσι χιλιάδες χλμ) μέσω του Ακρωτηρίου, για να μπορέσουμε να εφοδιάσουμε με στρατιωτικές προμήθειες τα δικά μας στρατεύματα στη Βόρεια Αφρική.

Εκτίμηση της κατάστασης.

Ενώ η γενική κατάσταση στην Κρήτη προσφέρει μια πολύ συγκεχυμένη εικόνα, ανακοινώθηκε χθες από το Λονδίνο ότι η κατάσταση γύρω από την πόλη των Χανίων και τον Όρμο της Σούδας είναι αναμφίβολα πολύ κρίσιμη.

Τα στρατεύματα, που έχουν βρεθεί πάνω από μια εβδομάδα στο στόχαστρο των σφοδρότατων αεροπορικών επιθέσεων, είναι σε κάθε περίπτωση πάρα πολύ εξαντλημένα. Κανένα άλλο στράτευμα, σε ολόκληρη την υφήλιο, δεν θα μπορούσε να αντέξει αυτές τις δοκιμασίες.

Είναι αδύνατο, να μπορέσει να εκτιμηθεί ο αριθμός των αποβιβαζόμενων Γερμανών ή το μέγεθος των βρετανικών ενισχύσεων. Είναι ωστόσο ολοφάνερο ότι η έκβαση του αγώνα θα βασιστεί, σε μεγάλο μέρος, στη δυνατότητα, να μπορέσει να επιτευχθεί μια «ανάπαυλα μάχης» για τα στρατεύματα.

Σύμφωνα με στοιχεία ενός Βρετανού Επιτελικού Αξιωματικού πολλοί Γερμανοί αιχμάλωτοι στην Κρήτη φαίνεται να είχαν σταλθεί στη μάχη, κάνοντας χρήση «ναρκωτικών ουσιών». Εξέφρασε ότι όλοι οι αιχμάλωτοι είχαν μαζί τους δύο άσπρου χρώματος χάπια, που αναλύονται τώρα από τους Βρετανούς.

Οι γερμανικές απώλειες προκαλούν εμπόδια στα γερμανικά σχέδια.

Ακόμα και αν οι Γερμανοί κυριεύσουν την Κρήτη, θα είναι οι απώλειες τους τόσο τεράστιες, που δεν θα είναι, κατόπιν, πλέον σε θέση να κατακτήσουν την Κύπρο. Αναφέρεται ότι οι Βρετανοί θα κέρδιζαν έτσι χρόνο να οχυρώσουν το νησί της Κύπρου, που θα αποτελούσε τον επόμενο στόχο των Γερμανών.

Παρασκευή, την 30. Μαΐου 1941.

Η ΑΝΑΦΟΡΑ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
γνωστοποιεί :

“Η Ανώτατη Διοίκηση Γερμανικού Στρατού αναφέρει:

Οι έχοντας ξεκινήσει, την 20. Μαΐου, επιχειρήσεις, με μια μεγάλης κλίμακας αεραπόβαση για την κατάληψη του βρετανικού προπύργιου της Κρήτης, πλησιάζουν στο τέλος τους. Η αντίσταση του εχθρού έχει σε όλα τα σημεία εξουδετερωθεί. Το, βρισκόμενο στο δυτικό τμήμα του νησιού, ισχυρό «Κλιμάκιο Μάχης», σχηματισμένο από Μονάδες των Αλεξιπτωτιστών και Ορεινά Στρατεύματα είχε κατατροπώσει και διασκορπίσει τον εχθρό μετά από σκληρές μάχες, κάτω από πολύ υψηλές θερμοκρασίες και μεγάλες δυσκολίες μετακίνησης. Η ένωση με τους αλεξιπτωτιστές πλησίον του Ρεθύμνου, οι οποίοι είχαν αντιμετωπίσει πάνω από οχτώ ημέρες, μια σε μεγάλο μέγεθος υπεροχή του εχθρού, έχει περατωθεί.

Οι Αλεξιπτωτιστές κυρίευσαν, κάτω από μια σθεναρή προβαλλόμενη αντίσταση του εχθρού, την πόλη και το αεροδρόμιο του Ηρακλείου. Ο στρατηγός, που διοικούσε τις ελληνικές δυνάμεις στο Ηράκλειο, συνθηκολόγησε.

Η Γερμανική Πολεμική Αεροπορία υποστήριξε τις μάχες εδάφους, μέσω αδιάκοπων επιθέσεων εναντίων των υποχωρώντας σε πορεία εχθρών, συγκεντρωμένων στρατευμάτων και Φωλιών Αντίστασης. Σμήνη Μαχητικών Αεροσκαφών, Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης και Βαριών Βομβαρδιστικών εκδήλωσαν καταγιγιστικές, κυλιόμενες επιθέσεις εναντίων βρετανικών και ελληνικών στρατευμάτων και τα συνέτριψαν.

Παράλληλα με την υποστήριξη των επιχειρήσεων μας από τις ιταλικές δυνάμεις του Πολεμικού Ναυτικού και της Αεροπορίας, καθώς Ιταλικές Τορπιλάκατοι είχαν, ιδιαιτέρως, διακριθεί μέσω της θαρραλέας τους επέμβασης, ιταλικές μονάδες αποβιβάστηκαν το απόγευμα της 28. Μαΐου στο ανατολικό τμήμα της Κρήτης, οι οποίες τέθηκαν σε ταχύτατη προέλαση προς τα δυτικά.

Οι υπόλοιποι των κατακερματισμένων Βρετανών προέβησαν σε φυγή, καταδιωκόμενοι από τα στρατεύματα μας, προς τα νότια παράλια, με στόχο να αποφύγουν τις εν συνεχεία μάχες, αποβιβαζόμενοι στα πλοία. Πιάστηκαν πολλοί αιχμάλωτοι, κατασχέθηκε άφθονο πολεμικό υλικό, μεταξύ αυτού πολλά τον αριθμό τεθωρακισμένα και οχήματα, τριάντα Ελαφριά και Βαριά Πυροβόλα, μια μεγάλη ποσότητα αποθεμάτων και απελευθερώθηκαν πολλοί Γερμανοί και Ιταλοί αιχμάλωτοι.

Γερμανικά Μαχητικά Αεροσκάφη επιτέθηκαν σε βρετανικές ναυτικές δυνάμεις στη θαλάσσια οδό της Κάσου και βύθισαν δύο καταδρομικά. Βομβαρδιστικά Καθέτου Εφόρμησης κατάστρεψαν στη θαλάσσια περιοχή της Κρήτης δύο Εμπορικά Πλοία, με συνολικό βάρος χωρητικότητας χίλιους εξακόσιους τόνους, ένα ακτοπλοϊκό καθώς και ένα σκάφος της Ακτοφυλακής.

Γερμανοί στρατιώτες ακρωτηριάστηκαν, στις μάχες της Κρήτης, με απάνθρωπο τρόπο μετά τον τραυματισμό τους, κάτι που έχει διαπραχθεί, κατά τη διάρκεια αυτού του πολέμου, μόνο στην εκστρατεία εναντίων της Πολωνίας.

Ο Γερμανικός Στρατός θα μεριμνήσει με όλα τα μέσα, ώστε να εξασφαλισθεί η ευπρέπεια και ο ιπποτισμός κατά τη διάρκεια της μάχης. Θα επιβάλλει, εκ τούτου, τη σκληρότερη τιμωρία σε όσους ευθύνονται (Μονάδες Στρατού ή υπαίτιοι κάτοικοι του νησιού) για αυτούς τους βάρβαρους ακρωτηριασμούς.

Δεν χωράει αμφιβολία ότι οι, σε αυτό το σημείο, τόσο παράλογοι όσο και ψευδείς ισχυρισμοί του Βρετανού πρωθυπουργού Τσόρτσιλ ότι Γερμανοί στρατιώτες έχουν ριχθεί με στρατιωτικές στολές του αντιπάλου, φέρουν το κυρίως βάρος και ευθύνη αυτών των κτηνωδιών”.

Οι επίσημες αγγλικές αναφορές σημειώνουν:

Το Αρχηγείο στο Κάιρο αναφέρει: “Λαμβανομένου υπόψη περαιτέρω επιθέσεων των γερμανικών στρατιωτικών δυνάμεων, που έχουν λάβει, εκ νέου, μεγάλου βαθμού ενισχύσεις, έχουν τα στρατεύματά μας υποχωρήσει σε θέσεις ανατολικά του Κόλπου της Σούδας. Επιθέσεις Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης πραγματοποιούνται ξανά σε μεγάλη κλίμακα. Σε μάχες Κοντινής Απόστασης κατά τη χθεσινή νύχτα υπέστη τόσο ο εχθρός όσο και οι δικές μας μονάδες βαριές απώλειες.”

“ Σφοδρές επιθέσεις πραγματοποιήθηκαν, εκ νέου, εναντίων συγκεντρώσεων των γερμανικών μονάδων και των αεροσκαφών στις ακτές της Κρήτης, καθώς επίσης και στο αεροδρόμιο το Μάλεμε, τη νύχτα της Τρίτης.

Άνω των εκατό αεροσκαφών του εχθρού δέχθηκαν στην ακτή, μεταξύ Komuari, Irlage και του ποταμού Peliakos, μια με επιτυχία επίθεση. Σε κάποια ξέσπασε φωτιά και παρατηρήθηκε μια σειρά εκρήξεων. Στο γειτονικό νησί της Καρπάθου έπεσε στο αεροδρόμιο μια σειρά από βόμβες. Ξέσπασε μια ακόμα φωτιά”.

Επιθέσεις εναντίων του Αγγλικού Βασιλικού Στόλου.

Ομολογείται η απώλεια του αντιτορπιλικού «York»

Αναφέρθηκε από το Ναυαρχείο χθες: “ Το Βαρύ Καταδρομικό «York» (πλοίαρχος R.H Portal, κάτοχος Μεταλλίου Ανδραγαθίας) υπέστη ζημιές πριν λίγο χρονικό διάστημα και βρισκόνταν στον Κόλπο της Σούδας για επισκευή, όταν άρχισε η Μάχη της Κρήτης. Το πλοίο βομβαρδίστηκε εκ νέου και το Ναυαρχείο πρέπει να ανακοινώσει με λύπη ότι έχει υποστεί μια ολική καταστροφή. Οι μοναδικές αναφερόμενες ανθρώπινες απώλειες ήταν δύο νεκροί και πέντε τραυματίες. Οι οικογένειές τους έχουν ειδοποιηθεί.

Το «York», με πλήρωμα εξακόσιους άνδρες, μπορούσε να αναπτύξει μια ταχύτητα πάνω από τριάντα δύο μίλια/ανά ώρα και ήταν εφοδιασμένο με έξι κανόνια οχτώ ιντσών (είκοσι cm) και οχτώ Αντιαεροπορικά Πυροβόλα τεσσάρων ιντσών (δέκα cm). Διέφερε από τον στάνταρτ τύπο καταδρομικού των δέκα χιλιάδων τόνων, με πυροβόλα οχτώ χιλιοστών. Το Βαρύ Εύδρομο «Exeter» έχει μια κάπως πιο βελτιωμένη κατασκευή αυτού του τύπου.

Στις 11 Οκτωβρίου του προηγούμενου έτους, το «York» πρότρεξε προς βοήθεια του Βαριού Καταδρομικού «Ajax», καθώς αυτό το εύδρομο είχε εμπλακεί σε μάχη με Ιταλικά Καταδρομικά και Αντιτορπιλικά, ανατολικά της Σικελίας. Και τα δύο καταδρομικά εξουδετέρωσαν και βύθισαν το, έχοντας υποστεί ζημιές, Ιταλικό Αντιτορπιλικό «Artigliere».

Ο πλοίαρχος Portal ήταν πρωτύτερα αναπληρωτής επικεφαλής του Τμήματος Εναέριας Μεταφοράς Υλικού, του Ναυαρχείου.

Οι Ιταλοί εκδηλώνουν επίθεση.

Ανακοινώθηκε από τη Ρώμη ότι ιταλικά στρατεύματα έχουν αποβιβαστεί ανατολικά του Ηρακλείου και απειλούν τις βρετανικές και ελληνικές στρατιωτικές δυνάμεις προς τη δημιουργία ενός νέου μετώπου. Προστέθηκε, με την ήδη συνήθη υπερβολή, ακόμα ότι ιταλικά αεροσκάφη έχουν χτυπήσει με τορπίλες τρία Βρετανικά Καταδρομικά και ένα με βόμβες.

Εκτίμηση της κατάστασης.

Στρατιωτικοί κύκλοι στο Κάιρο ανακοίνωσαν χθες το βράδυ ότι τα στρατεύματα μας υποχώρησαν κατόπιν σφοδρών επιθέσεων και αντεπιθέσεων του, κατά πολύ, αριθμητικά υπερέχοντος εχθρού. Τονίζεται ακόμα ότι βρετανικές ενισχύσεις σε στρατιώτες και πολεμικό υλικό έχουν φτάσει στο νησί. Μια εκτίμηση στο Κάιρο αναφέρει τον αριθμό των Γερμανών στρατιωτών στην Κρήτη, αλλά είναι γνωστό ότι αυτή τη χρονική στιγμή δεν είναι καθόλου εύκολο, να προσδιοριστεί ο ακριβής αριθμός. Λίγα μόνο στρατεύματα έχουν αφιχθεί δια της θαλάσσιας οδού.

Στο Λονδίνο συζητήθηκε σοβαρά χθες, ότι ακόμα και να χάναμε τον έλεγχο του Κόλπου της Σούδας, το σοβαρότερο ζήτημα θα ήταν εάν αυτή η βάση/σταθμός θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί από τους Γερμανούς, εάν βρίσκονταν κάτω από τα πυρά των Πυροβόλων Όπλων μας. Ο πραγματικός κίνδυνος έγκειται όμως ξεκάθαρα, στη δυνατότητα μιας γερμανικής προέλασης από τα δυτικά μέσω των Χανίων, με την ταυτόχρονη μετακίνηση στρατιωτικών μονάδων από το Ηράκλειο προς ανατολάς.

Σάββατο, την 31. Μαΐου 1941.

Η ΑΝΑΦΟΡΑ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ σημειώνει:

“Η Ανώτατη Διοίκηση Γερμανικού Στρατού γνωστοποιεί: Στο νησί της Κρήτης συνεχίζουν τα γερμανικά στρατεύματα την καταδίωξη του κατατροπωμένου εχθρού προς ανατολάς και έχουν έρθει σε επαφή με τους βρισκόμενους πλησίον του Ηρακλείου Γερμανούς Αλεξιπτωτιστές. Η ένωση με τα, προωθημένα από τα ανατολικά, ιταλικά στρατεύματα είναι θέμα χρόνου. Γερμανικές Μοίρες Μαχητικών Αεροσκαφών βομβάρδισαν, χθες ξανά, συγκεντρωμένες μονάδες του εχθρού και τους δρόμους υποχώρησης τους. Αποτελεσματικές αεροπορικές επιθέσεις στράφηκαν κυρίως εναντίων λιμανιών στις νότιες ακτές, από τις οποίες επιχειρούσαν να διαφύγουν τα εναπομείναντα βρετανικά στρατεύματα. Γερμανικά Μαχητικά Αεροσκάφη επιτέθηκαν σε μια Μοίρα Βρετανικών Πλοίων, νοτίως της Κρήτης και προκάλεσαν τέτοιου μεγέθους ζημιές σε ένα αντιτορπιλικό, με αποτέλεσμα να βυθιστεί. Βρετανικές μονάδες, που κατέφυγαν στο νησί της Γαύδου, δέχθηκαν επίθεση και καταστράφηκε ένας φάρος.

Η επίσημη Αγγλική Στρατιωτική Αναφορά σημειώνει:

Το Αρχηγείο Μέσης Ανατολής αναφέρει:

“Σφοδρές επιθέσεις Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης συνεχίστηκαν όλη τη διάρκεια της ημέρας. Τα στρατεύματά μας ενισχύουν τις διατηρημένες από εσάς θέσεις και προκάλεσαν ξανά μεγάλες απώλειες στον εχθρό”.

Ιταλικές Στρατιωτικές Αναφορές.

Η Ιταλική Στρατιωτική Αναφορά σημειώνει ότι το Βρετανικό Αντιτορπιλικό «Hereward», χιλίων τριακοσίων σαράντα τόνων, καταστράφηκε από έκρηξη, αφού είχε δεχθεί έναν αριθμό βομβών. Οι επιχειρήσεις διάσωσης βρίσκονται σε εξέλιξη και διακόσιοι είκοσι εννέα άνδρες έχουν ήδη διασωθεί. Από αυτούς οι είκοσι έξι ήταν βαριά τραυματίες.

Επιπλέον Αγγλικές Στρατιωτικές Αναφορές.

Όπως έχουν ανακοινώσει, χθες το βράδυ, οι καλά πληροφορημένοι στρατιωτικοί κύκλοι στο Κάιρο, οι βρετανικές στρατιωτικές δυνάμεις διατηρούν ακόμα υπό τον έλεγχο τους το Ηράκλειο (Κάντια) και το λιμάνι στις βόρειες ακτές, το οποίο οι Γερμανοί ισχυρίζονταν χθες βράδυ ότι το είχαν καταλάβει. Οι σκληρές μάχες ακόμα συνεχίζονται.

Από τους κύκλους της Βρετανικής Βασιλικής Πολεμικής Αεροπορίας υπάρχει η πληροφόρηση ότι Βομβαρδιστικά Blenheim πραγματοποίησαν χθες, χωρίς την υποστήριξη Καταδιωκτικών, μια θαρραλέα επίθεση στην Κρήτη.

Οι Γερμανοί έριξαν, εξαιτίας της σκληρής αντίστασης βρετανικών και ελληνικών στρατευμάτων, και άλλες μονάδες στη μάχη και υπέστησαν μεγάλες απώλειες.

Αίτια για την αποτυχία της Βρετανικής Βασιλικής Πολεμικής Αεροπορίας.

Οι επικεφαλής αεροσκαφών της Βρετανικής Βασιλικής Πολεμικής Αεροπορίας εξήγησαν τους λόγους γιατί τα αεροσκάφη της Πολεμικής Αεροπορίας τους δεν μπόρεσαν να παραμείνουν στην Κρήτη: “Είχαμε να πράξουμε πάνω από τις δυνάμεις μας, για να μεταφέρουμε αεροσκάφη που θα τα προστάτευαν από την καταστροφή στο έδαφος”.

Εξήγησαν κάποιοι μετά την άφιξη τους σε ένα αεροδρόμιο της Μεσογείου.: “Ο εχθρός έβαλλε, αδιάκοπα, με πυρά πολυβόλων εναντίων των πιλότων των αεροσκαφών μας, με αποτέλεσμα οι προσπάθειες τους, να φτάσουν στα αεροσκάφη, να είναι ανεπιτυχείς. Χωρίς καν να μπορέσουν να απογειωθούν, αμέτρητα εχθρικά Καταδιωκτικά Αεροσκάφη τα εξουδετέρωσαν και αυτά που κατόρθωσαν να διαφύγουν της καταστροφής είχαν μπροστά τους κατεστραμμένους διάδρομους απογείωσης/προσγείωσης.”

Εκτίμηση της κατάστασης.

Ο Βρετανός Στρατιωτικός Ακόλουθος στο Κάιρο ανέφερε, σύμφωνα με το Πρακτορείο Reuter, χθες βράδυ ότι οι Γερμανοί αποβιβάζουν συνεχώς ενισχύσεις. Έχουν θέσει, τώρα, υπό την κατοχή τους τα εδάφη γύρω από το Μάλεμε και συνεχίζουν να μάχονται λυσσαλέα. Η κατάσταση, μετά από εννέα ημέρες σκληρών μαχών και με την υποστήριξη αεροπορικών βομβαρδισμών, είναι φυσικά πολύ συγκεχυμένη. Η διαβίβαση πληροφοριών και αναφορών είναι

πολύ δύσκολη. Ένας εκπρόσωπος της Βασιλικής Πολεμικής Αεροπορίας περιγράφει την κατάσταση «ως πολύ δύσκολη και σοβαρή». Συγκρίνει την εναέρια κατάσταση με αυτή της Ελλάδας, κατά τη διάρκεια των τελευταίων ημερών των εκεί επιχειρήσεων.

Δευτέρα, την 2. Ιουνίου 1941.

Η ΑΝΑΦΟΡΑ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ σημειώνει:

Η αναφορά της 1. Ιουνίου:

“Η Ανώτατη Διοίκηση Γερμανικού Στρατού γνωστοποιεί: Στην Κρήτη προχωράει με επιτυχία η εκκαθάριση του νότιου τμήματος του νησιού από τα εναπομείναντα τμήματα των βρετανικών και ελληνικών μονάδων. Δημιουργήθηκε, χθες πλησίον της Ιεράπετρας, η σύνδεση με τις προωθούμενες από τα ανατολικά ιταλικές μονάδες. Δέκα χιλιάδες περίπου Βρετανοί και Έλληνες έχουν μέχρι τώρα αιχμαλωτιστεί.

Μοίρες Γερμανικών Μαχητικών Αεροσκαφών έχουν επιτεθεί εναντίων Ελαφρών Βρετανικών Ναυτικών Δυνάμεων, νοτίως της Κρήτης, έχουν προκαλέσει σοβαρές ζημιές σε ένα αντιτορπιλικό με ρίψη βομβών και έχουν καταρρίψει τέσσερα Καταδιωκτικά Αεροσκάφη, τύπου Hurricane, χωρίς να προκαλέσουν ανθρώπινα θύματα. Στην ίδια θαλάσσια περιοχή βύθισε η Γερμανική Πολεμική Αεροπορία ένα Εμπορικό Πλοίο, τριών χιλιάδων τόνων χωρητικότητας φορτίου και ένα ιστιοφόρο φορτωμένο με πυρομαχικά, καθώς επίσης προκάλεσε σοβαρές ζημιές σε ένα μικρού μεγέθους οπλιταγωγό.

Η αναφορά της 2. Ιουνίου:

“Η Ανώτατη Διοίκηση Γερμανικού Στρατού γνωστοποιεί: Η Μάχη της Κρήτης έχει λάβει τέλος. Όλο το νησί έχει περιέλθει υπό την κατοχή μας και ο εχθρός έχει υποχωρήσει. Τα γερμανικά στρατεύματα κατέλαβαν χθες την τελευταία βάση των νικημένων Βρετανών, το λιμάνι των Σφακίων. Ορεινές Μονάδες εξουδετέρωσαν στις ορεινές περιοχές, βορείως των Σφακίων, την τελευταία αντίσταση των Βρετανών και αιχμαλώτισαν, σε αυτό το σημείο, τρεις χιλιάδες επιπλέον εχθρούς. Η Γερμανική Πολεμική Αεροπορία υποστήριξε αυτές τις τελευταίες εκκαθαριστικές επιχειρήσεις. Γερμανικά Μαχητικά Αεροσκάφη, μιας Αεροπορικής Μοίρας, βύθισαν κατόπιν ρίψης τριών βομβών ένα αντιτορπιλικό, στη θαλάσσια περιοχή μεταξύ Κρήτης και Αλεξάνδρειας”.

Οι επίσημες αγγλικές Στρατιωτικές Αναφορές σημειώνουν:

Το υπουργείο Πολέμου ανακοινώνει: “Μετά από δώδεκα ημέρες αυτού, του έως τώρα, χωρίς αμφιβολία σκληρότατου αγώνα, πάρθηκε η απόφαση να αποσύρουμε τα στρατεύματά μας από την Κρήτη.

Αν και οι απώλειες, που είχαμε επιφέρει στον εχθρό και στην Πολεμική του Αεροπορία, ήταν τεράστιες, ήταν ξεκάθαρο, ότι δεν θα μπορούσε να είναι δυνατό, οι δυνάμεις του Στόλου και του Στρατού Ξηράς μας, να μπορούν να

εξακολουθούν να επιχειρούν στην Κρήτη και στη θαλάσσια περιοχή γύρω από το νησί, χωρίς μια ισχυρή υποστήριξη από την Πολεμική Αεροπορία, όπως συνέβαινε από τις αεροπορικές μας βάσεις στη Βόρεια Αφρική. Δεκαπέντε χιλιάδες περίπου άνδρες των στρατευμάτων μας αποσύρθηκαν στην Αίγυπτο, ωστόσο πρέπει να ομολογήσουμε ότι οι απώλειες μας ήταν βαριές.

Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με την υποχώρηση των Άγγλων.

Έως αργά χθες το βράδυ, έτσι αναφέρει η «Daily Telegraph», δεν ήταν ακόμα γνωστό, πόσοι Βρετανοί αιχμάλωτοι είχαν απομακρυνθεί από την Κρήτη, πρέπει όμως να θεωρηθεί ως βέβαιο ότι είχε μεταφερθεί ένας μεγάλος αριθμός. Δεν είχαν ληφθεί πληροφορίες σχετικά με τον χρόνο έναρξης της εκκένωσης και ακριβείς λεπτομέρειες αναφορικά με τη λήξη αυτής.

Έγινε τελικά γνωστό ότι ο στρατηγός Freyberg, ο Ανώτατος Διοικητής των συμμαχικών στρατευμάτων, είναι ζωντανός, αν και οι Γερμανοί ισχυρίζονταν ότι είχε χάσει τη ζωή του από τη ρίψη του αεροσκάφους, όπου επέβαινε. Θεωρείται ότι είχε αποχωρήσει με τις μονάδες του.

Ο αριθμός των δεκαπέντε χιλιάδων, που αναφέρεται στην ανταπόκριση, αναφέρεται μόνο στα δικά μας στρατεύματα, όπως έχει τονιστεί κατηγορηματικά. Δεν υπάρχει καμία πληροφορία, εάν έχουν επίσης Έλληνες εκκενώσει το νησί και δεν ήταν επίσης δυνατό να πληροφορηθούμε, το ποσοστό αυτών που εγκατέλειψαν το νησί, σε Βρετανούς και σε στρατεύματα της Κοινοπολιτείας.

----- **** -----

II) Τα διδάγματα από την ήττα στην Κρήτη.

Έκθεση ενός Υψηλόβαθμου Αξιωματικού της Βρετανικής Βασιλικής Πολεμικής Αεροπορίας:

«Τα Γερμανικά Βομβαρδιστικά και Καταδιωκτικά καθώς και οι βάσεις τους στην ηπειρωτική Ελλάδα θεωρούταν ως προϋπόθεση, για την κατάκτηση της Κρήτης. Η εναέρια υπεροχή, που είχαν Γερμανοί πάνω από τη Γιουγκοσλαβία και την ηπειρωτική Ελλάδα μέχρι την Κρήτη, δεν μπορεί να διαρκέσει επ' αόριστον. Δεν υπάρχει για τους Γερμανούς καμία προοπτική, να διεξάγουν παρόμοιες επιχειρήσεις, όπως αυτή της Κρήτης, εκεί όπου είχαν δραστηριοποιηθεί χίλια αεροσκάφη. Εκατοντάδες εξ αυτών καταστράφηκαν και ένας μεγάλος αριθμός από τα υπόλοιπα δεν είναι πλέον ικανός προς επέμβαση.

Η κατάσταση θα μπορούσε να αλλάξει, εάν οι Γερμανοί μετέφεραν τα Πολεμικά τους Αεροσκάφη στην ενδοχώρα της Βορείου Αφρικής ή στα παράλια της Μικράς Ασίας. Ακόμα και αν επιχειρούσαν μια απόβαση από την Κύπρο δεν θα μπορούσαν να καταλάβουν τις πλεονεκτικές βάσεις, όπως στην επίθεση εναντίων της Κρήτης.

Το βασικότερο για τις εναέριες επιχειρήσεις είναι, ακριβώς όπως και στις θαλάσσιες επιχειρήσεις, η προστασία των βάσεων/σταθμών. Οι γερμανικές βάσεις/σταθμοί και η μικρή τους απόσταση από το πεδίο μάχης εξηγούν γιατί

δεν θα μπορούσαμε να προστατεύσουμε την Κρήτη από αέρα. Έχουν δραστηριοποιηθεί Μαχητικά Αεροσκάφη Μακράς Ακτίνας Δράσης, αλλά ένας τέτοιος τύπος αεροσκάφους υστερεί σημαντικά κατά την επέμβαση του, σε σύγκριση με τα Μαχητικά Μικρής Ακτίνας Δράσης εξαιτίας της μικρής σε μέγεθος ακτίνας δράσης του.

Οι Γερμανοί είχαν, κατά την προώθηση τους, διαμορφώσει και επεκτείνει τις θέσεις τους κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να μπορέσουν να δημιουργήσουν ένα ημικύκλιο από αεροπορικές βάσεις γύρω από την Κρήτη, που δεν θα βρίσκονταν σε μεγάλη απόσταση από το νησί. Εμείς οι ίδιοι είχαμε σπρωχτεί στο κέντρο αυτού του κύκλου.

Στην Ελλάδα υπήρχαν πολλά αεροδρόμια, για τα οποία δεν τίθονταν το ζήτημα της χρήσης τους κατά το διάστημα του χειμώνα, θα χρησιμοποιούταν όμως μετά τις πρώτες «ξηρές» ημέρες της άνοιξης. Αυτή η τακτική εφαρμόστηκε στην Ελλάδα τούτο το έτος, όταν οι Γερμανοί κατέλαβαν τη χώρα. Το αποτέλεσμα ήταν να μπορέσουν να χρησιμοποιήσουν πολλά αεροδρόμια, κάτι που εμείς είχαμε αποτύχει σε αυτό. Στην ανήλεου ρυθμού επέμβαση των Γερμανών συντέλεσε, ακόμα, η κατασκευή πολλών τον αριθμό αεροδρομίων στην ηπειρωτική Ελλάδα και στα νησιά, οι εργασίες των οποίων είχαν ολοκληρωθεί για τις στρατιωτικές επιχειρήσεις εναντίων της Κρήτης. Είχαν επιταχθεί όλοι οι άνδρες μέχρι την ηλικία των πενήντα ετών και έπρεπε να συμμετέχουν στις εργασίες κατασκευής αυτών των αεροδρομίων. Αλλά ακόμα και τις δικές μας «ανθρώπινες» μεθόδους, οι εργασίες ολοκλήρωσης αυτών των αεροδρομίων θα διαρκούσαν περίπου δεκατέσσερις ημέρες. Όταν ολοκληρώθηκε η αποπεράτωση των γερμανικών βάσεων/σταθμών γύρω από εμάς, εμφανίστηκε το πρόβλημα της υπεράσπισης των αεροδρομίων μας.

Αρχικά κατατέθηκε η πρόταση της καταστροφής όλων των αεροδρομίων, εκτός από ένα στην Κρήτη. Τελικά καταστράφηκαν όλα εκτός από τρία.

Μια ματιά στον χάρτη, με την ταυτόχρονη εκτίμηση του βεληνεκούς των δικών μας Μαχητικών Αεροσκαφών, εξηγεί γιατί δεν είμαστε εμείς σε θέση, να προβούμε στην εφαρμογή μιας προστασίας από Μαχητικά Αεροσκάφη στην Ελλάδα και στην Κρήτη.

Παρά τη, σε μεγάλη κλίμακα, επέμβαση Μονάδων των Αλεξιπτωτιστών και Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης στην Κρήτη, αποδείχθηκε η αποτελεσματικότητα τους κατά πολύ μικρότερη από ό,τι οι Γερμανοί θα ήλπιζαν. Είχε μεταφερθεί, μάλιστα, ο κυρίως όγκος της Μεραρχίας Αλεξιπτωτιστών».

Σημείωσε ακόμα ότι η επέμβαση των αλεξιπτωτιστών ήταν κατώτατη των προσδοκιών και ισχυρίστηκε ότι δεν ήταν οι Αλεξιπτωτιστές αυτοί, που είχαν συμβάλει στην κατάκτηση του Μάλεμε, αλλά τα Βομβαρδιστικά και τα Μαχητικά Αεροσκάφη. Αυτά είχαν καταστήσει δυνατή την αποβίβαση των Αερομεταφερόμενων Μονάδων, αυτά και όχι οι Αλεξιπτωτιστές, αυτά που ήταν τόσο επικίνδυνα και είχαν κρίνει τη μάχη εις βάρος μας.

Η κοινή γνώμη στην Ελλάδα και στην Κρήτη θεωρεί ότι τα, πετώντας σε χαμηλό ύψος, Μαχητικά Αεροσκάφη είναι πολύ πιο θανάσιμα από τα Βομβαρδιστικά Καθέτου Εφόρμησης.

«Η Βρετανική Βασιλική Πολεμική Αεροπορία δεν είχε ποτέ έως τώρα τόσους θαυμάσιους στόχους, όπως τα γερμανικά αεροσκάφη, που βρίσκονταν στα χωράφια και στην παραλία, στεκόμενα σε παράταξη, το ένα πολύ κοντά στο άλλο», συμπεραίνει η έκθεση.

Έκθεση ενός Στρατιωτικού Παρατηρητή.

«Τα αίτια για την απώλεια της Κρήτης ήταν ο ελλιπής στρατιωτικός εξοπλισμός και η η ελλιπής υποστήριξη από αέρα. Υπάρχει μια τάση να βγουν διδάγματα απ' όλα αυτά τα «εκπληκτικά» γεγονότα, που έχουν προκαλέσει μια πλήρη, σε εμάς, σύγχυση. Η επίθεση με Αερομεταφερόμενες Μονάδες έχει αποδείξει ότι έχει πραγματοποιηθεί κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Δεν πρέπει ωστόσο να αμφισβητείται. Η δυσκολία έγκειται στο να λάβουμε μια ακριβή και πλήρη εικόνα σχετικά με τις προϋποθέσεις, κάτω από τις οποίες αυτή η επίθεση κατέστη αποτελεσματική.

Όταν ξεκίνησε αυτή η αιφνιδιαστική επίθεση από αέρα, πριν δεκατέσσερις ημέρες, στην Κρήτη, ήταν το κυρίως πρόβλημα, η κατάκτηση από αέρα μιας θέσης για την προσγείωση αεροσκαφών και την εκφόρτωση πολεμικού υλικού. Οι Γερμανοί ήλπιζαν, αναμφίβολα, ακόμα ότι θα μπορούσαν επίσης να υποστηρίξουν την εισβολή τους μέσω της αποβίβασης βαρύ οπλισμού και ενός πολύ μεγάλου αριθμού στρατευμάτων από θάλασσα. Όταν αυτό, όμως, δεν κατέστη πραγματοποιήσιμο, θεώρησαν ότι έπρεπε να διακόψουν την προσπάθεια μιας ενίσχυσης των βρισκόμενων στο νησί μονάδων δια της θαλάσσιας οδού.

Καμία από αυτές τις δύο προοπτικές δεν πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια του μεγαλύτερου μέρους της εβδομάδας. Μέχρι την Πέμπτη δεν είχε λάβει χώρα καμία σημαντικού χαρακτήρα αποβίβαση γερμανικών στρατευμάτων και πολεμικού υλικού από θάλασσα και οι βρετανικές μονάδες είχαν ενισχυθεί, αν και όχι τόσο σημαντικά, όπως είχε ανακοινωθεί. Ο Βρετανικός Βασιλικός Στόλος είχε υποστεί απώλειες, καθώς κινούνταν ριψοκίνδυνα στη θάλασσα, αλλά παρόλες αυτές τις απώλειες, ο εχθρός δεν ήταν σε θέση να επιβιβάσει μιας επαρκούς δύναμης στρατεύματα.

Οι Γερμανοί είχαν σχεδιάσει μια επιχείρηση από θάλασσα και είχαν λάβει όλες τις απαραίτητες προφυλάξεις για τη διασφάλιση της επιτυχίας της εισβολής, μολονότι γνώριζαν ότι η επιτυχία αυτή θα μπορούσε να επιτευχθεί μόνο μέσω αεροπορικών επιθέσεων. Είναι τεραστίως σημασίας, να μπορέσουμε, βάση αυτών των δεδομένων να βγάλουμε τα σωστά συμπεράσματα.

Θωρείται ότι η γερμανική εισβολή δεν θα είχε καμία απολύτως αποτυχία χωρίς τον βαρύ οπλισμό, που μπορεί να μεταφερθεί μόνο δια της θαλάσσιας οδού και ότι οι στρατιωτικές δυνάμεις μας εδάφους θα ήταν σε θέση να κατατροπώσουν τις αερομεταφερόμενες μονάδες, υπό την προϋπόθεση ότι τα στρατεύματά μας θα διαθέταν αρκετά αποθέματα σε βαρύ οπλισμό, Τεθωρακισμένα Οχήματα Μάχης και Πυροβόλων Όπλων όλων των τύπων. Εάν οι μονάδες μας δεν ήταν

εφοδιασμένες με αυτά, τότε θα μπορούσαμε να μιλήσουμε για μια, με επιτυχία, επίθεση των αερομεταφερόμενων μονάδων του εχθρού εναντίων των υπερασπιζόμενων αυτό το έδαφος. Αυτή η παραδοχή έχει αποδειχθεί στην πραγματικότητα, όμως ως αβάσιμη.

Από όσο μπορεί κάποιος να εκτιμήσει, οι στρατιωτικές μας δυνάμεις διέθεταν μόνο ένα μικρό σύνολο από Βαριά Πυροβόλα, ενώ οι αερομεταφερόμενες μονάδες είχαν μεταφέρει μαζί τους τρία πυροβόλα τριών ιντσών (7,5 cm) και ένα πλήθος από αυτόματα, όλμους και οβίδες.

Από την αρχή της επίθεσης (ακριβώς το ίδιο όπως και σε άλλες επιχειρήσεις αυτού του πολέμου) ήταν προφανές ότι η επιτυχία θα βρισκόταν στην πλευρά αυτού, που θα ήταν έτοιμος να πάρει το μεγαλύτερο ρίσκο και αυτού που θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει τα ισχυρότερα στρατιωτικά μέσα. Η τελική νίκη δεν εξαρτάται, όμως, πάντα από την υπεροχή σε στρατιωτικά μέσα, όπως έχουν δείξει έως τώρα οι εκστρατείες στη Λιβύη και στην, υπό ιταλική κατοχή, ανατολική Βόρεια Αφρική. Στην Κρήτη, απεναντίας, εξαρτιούνταν η προοπτική νίκης των αμυνομένων, που έπρεπε να αντιμετωπίσουν με επιτυχία μια, παράτολμου χαρακτήρα, εισβολή με αερομεταφερόμενες μονάδες, από τον, όσο το δυνατό, πληρέστερο εξοπλισμό με βαρύ οπλισμό, που, όπως φαίνονταν, δεν ήταν διαθέσιμος.

Δεν γνωρίζουμε και δεν θα μάθουμε την απάντηση στην ερώτηση επίσης, εάν μια εισβολή με αερομεταφερόμενες μονάδες θα μπορεί, από μόνη της, να έχει επιτυχία ενάντια σε μια άρτια άμυνα εδάφους. Αυτό που γνωρίζουμε είναι ότι τα Βομβαρδιστικά Καθέτου Εφόρμησης κατάφεραν να εξολοθρεύσουν το μικρό σε μέγεθος Πυροβολικό και την άμυνα αέρος.

Κάποιος τείνει να συμπεράνει επίσης εδώ, ότι μια υπερέχουσα δύναμη αέρος έχει μεγάλο πλεονέκτημα. Γνωρίζουμε από τα γεγονότα του τελευταίου καλοκαιριού και φθινοπώρου ότι αυτό δεν ισχύει.

Η χρήση των αεροδρομίων της Κρήτης και η, χωρίς αποφασιστική δραστηριότητα, επέμβαση των αεροσκαφών, από την αρχή της Μάχης της Κρήτης, για την υποστήριξη των στρατευμάτων, υπαγορεύτηκε από το γεγονός, για το οποίο έχει γίνει ήδη μνεία, ότι ο αριθμός των διαθέσιμων από εμάς αεροσκαφών και πολεμικού υλικού δεν επαρκεί καθόλου, για να ικανοποιηθούν οι επείγουσες στρατιωτικές ανάγκες. Δεν αποσαφηνίζει όμως σε καμία περίπτωση το ερώτημα, γιατί δεν πραγματοποιήθηκε, από την αρχή ήδη, μια υποστήριξη των μονάδων εδάφους από αέρα, όπως διεξήχθη αργότερα. Όπως είχε πραγματοποιηθεί αναγκαστικά σε ύστερο χρονικό σημείο, έτσι θα έπρεπε να σημειωθεί και από την αρχή των επιχειρήσεων. Οι Γερμανοί είχαν αναπτύξει όλες τους τις δυνάμεις, αμέσως από την αρχή της επίθεσης και κάθε απώλεια χρόνου για την αντιμετώπιση της, ενίσχυε την προοπτική της επιτυχίας τους.

Οι Γερμανοί είχαν κατορθώσει μεγάλες επιτυχίες, έως το χρονικό αυτό σημείο, κατά το οποίο έλαβε χώρα μια υποστήριξη από αέρα. Εάν τα Μαχητικά Αεροσκάφη Μακράς Ακτίνας Δράσης θα μπορούσαν να έχουν επέμβει από την

αρχή της Μάχης της Κρήτης, θα ήταν τα αποτελέσματα, πιθανότατα, τελείως διαφορετικά.

Τώρα, που έχουν υποχωρήσει τα βρετανικά στρατεύματα, θα ήταν τόσο ανόητο όσο και αχάριστο, εάν δεν αναγνωρίζαμε το συμβολή της αμυνόμενων στο νησί. Η ανθρώπινη εμπειρία διδάσκει ότι καμία ψυχική και σωματική αντοχή δεν θα άντεχε ενός, τέτοιου είδους, συνεχούς αεροπορικού βομβαρδισμού. Η κλίμακα και επιλογή των στόχων αυτών των βομβαρδισμών επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό την πορεία αυτού του πολέμου και προετοίμασαν το γόνιμο έδαφος για να ριχθεί η σπορά της ήττας. Τα στρατεύματα στην Κρήτη, που έπρεπε να δώσουν μάχη κάτω από αυτές τις δυσμενείς συνθήκες και τις εις βάρους τους προϋποθέσεις, δεν έπαυσαν, σε καμία περίπτωση, να μάχονται γενναία.

Ήταν η σκληρότερη μάχη αυτού του πολέμου και είχαμε κάθε λόγο, περισσότερο από ποτέ, να επαινέσουμε τη μεγαλειώδη στάση των στρατευμάτων μας. Δεν κάμφθηκαν καμία στιγμή κάτω από την πίεση μιας γινόμενης διαρκώς και πιο σκληρής μάχης, σε αυτές τις δώδεκα ημέρες. Κανείς όμως δεν μπορούσε να απαιτήσει τόσο από τον Στρατό Ξηράς όσο και από τον Στόλο, να συνεχίσουν τον αγώνα χωρίς την οποιαδήποτε υποστήριξη από αέρα και ήταν ανέφικτο να δοθεί αυτή από την Αίγυπτο.

Θα ήταν αντιστοίχως παράλογο, να αγνοήσει κάποιος τις προκαλούμενες συνέπειες της αντίστασης. Αν μη τη άλλο, πρέπει να δοθεί η απαιτούμενη σημασία στις αναφορές του Γερμανικού Γενικού Επιτελείου και να δοθεί σε εμάς η δυνατότητα να κερδίσουμε χρόνο, για την αποστολή επιπλέον ενισχύσεων στη Μέση Ανατολή. Πόσο διαφορετική θα ήταν η έκβαση του πολέμου, εάν οι Γερμανοί είχαν στρέψει όλη την προσοχή τους στο Ιράκ.

Πιο σημαντικό, όμως, από αυτό είναι η πραγματική ζημιά που υπέστη η γερμανική πολεμική μηχανή. Ο μεγάλος αριθμός των καταστραμμένων μεταγωγικών, των Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης και των ανεμοπλάνων είχε αποφασιστικό αντίκτυπο στα γερμανικά σχέδια, για την πραγματοποίηση της εκστρατείας το καλοκαίρι, το ίδιο, ίσως, με τις απώλειες των καλά εκπαιδευμένων μονάδων. Οι παράγοντες αυτοί επηρέασαν την εξέλιξη των σχεδίων τους, κάτι που έχει για εμάς πολύ μεγάλη σημασία. Υπάρχουν αδιάσειστα στοιχεία για αυτό. Βάση του πλαισίου αυτού πρέπει να διακρίνουμε το κυρίως πρόβλημα της γερμανικής επίθεσης στην Κρήτη. Εάν τα αεροδρόμια μπορούν να καταστραφούν τόσο εύκολα, όπως έχει ήδη αναφερθεί μετά την απόσυρση των αεροπορικών μας δυνάμεων από την Κρήτη, θα πρέπει τότε να εκπαιδευτούμε στον τρόπο καταστροφής τους. Παράλληλα, θα πρέπει, όμως, και να γνωρίζουμε φυσικά πως θα μπορούσαν επαρκώς να προστατευτούν, σε περίπτωση που θα καταστεί ανάγκη, λόγω της έλλειψης διαθέσιμων άλλων αεροδρομίων, να τα διατηρήσουμε υπό την κατοχή μας και να τα χρησιμοποιήσουμε, εκ νέου, για τις μετακινήσεις των αεροσκαφών μας. Έχει επιτευχθεί πλήρως η στενή συνεργασία ανάμεσα στο Πυροβολικό και στα αεροσκάφη, κατά τη διάρκεια των επιχειρήσεων. Το Αντιαεροπορικό Πυροβολικό πρέπει να βρίσκεται σε θέση ισχύος για να μπορεί να αντιμετωπίσει τις επιθέσεις εναντίων των στρατευμάτων μας και να δραστηριοποιηθεί το Πυροβολικό εναντίων των μονάδων πεζικού του εχθρού. Επιπλέον, οι μετακινήσεις και οι επαφές του εχθρού, στα μετόπισθεν, θα πρέπει να τεθούν κάτω από τα πυρά μας και να περιοριστεί, κατά αυτόν τον τρόπο, ο χώρος

διεξαγωγής των μαχών. Εάν αυτό δεν έχει συμβεί έως τώρα, θα πρέπει τότε να το πράξουμε άμεσα. Θα μπορεί να τεθεί σε άμεση εφαρμογή για τον στρατιωτικό σχεδιασμό του καλοκαιριού.

Οι μάχες στην Κρήτη διεξάγονταν ακατάπαυστα και γίνονταν όλο και πιο σκληρές. Είναι πιθανό ότι θα συνεχιστεί αυτό το νέο είδος και ρυθμός μάχης, και μάλιστα κατά τη διάρκεια αυτής της εποχής, που ευνοεί τις συνθήκες της εκστρατείας, παραβλέποντας τα απαραίτητα για τους Γερμανούς διαλείμματα μάχης. Μπορεί μάλιστα εκ των προτέρων να προβλεφθεί, που θα πραγματοποιηθεί η επόμενη μάχη.

Ο Disraeli ονόμασε την Κύπρο ως το «κλειδί προς τη Δυτική Ασία», «ως τον προμαχώνα της Συρίας». Τα διδάγματα από την επίθεση στην Κρήτη θα πρέπει να εφαρμοστούν για την υπεράσπιση της Κύπρου.

Αναφορά του Ειδικού Ανταποκριτή Richard Capell.

«Οι Μαορί ήταν οι καλύτεροι μαχητές.

Κάτω από τον ξένο αυτό ουρανό παραβρεθήκαμε σε ένα δράμα, όπως συμβαίνει σήμερα, με την άφιξη του Βρετανικού Εκστρατευτικού Σώματος στις ακτές του Kent.

Είδα να καταφθάνουν, κάτω από το άγριο και εκτυφλωτικό φως της Μεσογείου, μεγάλες σειρές από πλοία του Βασιλικού Βρετανικού Στόλου, κάποια από αυτά με σοβαρές ζημιές. Κατόπιν ξεπρόβαλαν στο κατάστρωμα χιλιάδες, στην κυριολεξία χιλιάδες, των ανδρών μας. Ήταν Βρετανοί, κάποιοι γεννημένοι στο νησί και και κάποιοι από άλλες περιοχές, ηλιοκαμένοι, έχοντας αφήσει γένια, ορισμένοι εξαντλημένοι από την έλλειψη ύπνου, κάποιοι άλλοι με το βλέμμα του ανθρώπου, που έχει δει κάτι το τρομερό, άλλοι γελώντας και αστειευόμενοι, ορισμένοι κουτσαίνοντας, οι περισσότεροι όμως μεγαλοπρεπείς όπως οι Βίκινγκς και γεροί σαν να πήγαιναν μόλις τώρα σε μια εκστρατεία, και όχι σαν έρχονταν από τη λαίλαπα της μάχης. Καθώς είχαν παραταχθεί στην προκυμαία και έπιναν τσάι με μεγάλα φλιτζάνια, ως καλωσόρισμα, μίλησα με πολλούς εξ αυτών και άκουσα για τις ανήκουστες και ασύγκριτες μάχες στην Κρήτη.

Σε αυτό το μέρος των μελαχρινών ανθρώπων φαίνονταν οι άνδρες μας πολύ ανοιχτόχρωμοι. Είχαν παραταχθεί ωστόσο και κάποιοι άλλοι, που αποτελούσαν την εξαίρεση του κανόνα. Τους υποδεχθήκαμε με χαρά. Ήταν κυρίως Μαορί, οι οποίοι είχαν κερδίσει αθάνατη δόξα και τιμή εξαιτίας των δύο τους επιθέσεων με ξιφολόγχες. Τις επιθέσεις αυτές τις πραγματοποίησαν από τη δεξιά πτέρυγα, κατά τη διάρκεια μιας μεγάλης κλίμακας επίθεσης των Αυστραλών εναντίων του Κόλπου της Σούδας. Ενώ στους Νεοζηλανδούς ήταν το αξιόμαχο των Μαορί ήδη γνωστό, αυτοί, που ξεπλάγησαν, ήταν οι Αυστραλοί. Κάποιοι εξ αυτών μου ανέφεραν ότι οι Μαορί ήταν οι μακράν καλύτεροι πολεμιστές στην Κρήτη».

Αναφορά ενός λοχία Μαορί.

«Η έλλειψη αεροδρομίων στην Κρήτη και η προβληματική συνεργασία των σωμάτων στρατού ήταν το αίτιο της απώλειας της Κρήτης.

Αυτή η μάχη θα βρίσκεται στις πρώτες σελίδες της στρατιωτικής μας ιστορίας. Πήρε, εν τούτοις, μια δυσάρεστη για εμάς τροπή και μετατράπηκε σε ένα βαρύ

πλήγμα για τη στρατηγική μας θέση στη Μεσόγειο και σε ένα τραύμα του κύρους μας στην Εγγύς Ανατολή. Ο Ανώτατος Διοικητής των τριών Σωμάτων Στρατού, όπως επίσης και η κυβέρνηση στη χώρα μας είχαν μια πλήρη εικόνα σχετικά με την άμυνα στο νησί. Δεν υφίστατο καθόλου το στοιχείο του αιφνιδιασμού από τη γερμανική επίθεση, μολονότι ο όγκος των στρατευμάτων, η χρονική διάρκεια και αποτελεσματική τακτική της επέμβασης ξεπέρασε όλες τις προσδοκίες. Γιατί έπρεπε, λοιπόν, να πολεμήσουν τώρα τα στρατεύματά μας χωρίς αεροπορική υποστήριξη; Ο Τσόρτσιλ το δικαιολόγησε, επειδή δεν διαθέταμε καθόλου αεροδρόμια.

Ο στρατός μας έφτασε στην Κρήτη τον Νοέμβριο του περασμένου έτους. Γνωρίζαμε εδώ και μήνες ότι οι Γερμανοί θα εισέβαλαν στα Βαλκάνια. Όταν όμως επιτέθηκε η Γερμανική Πολεμική Αεροπορία στην Κρήτη, δεν διάθετε η Βρετανική Βασιλική Πολεμική Αεροπορία καμία ασφαλή βάση στο νησί και αναγκάστηκε να αποσυρθεί. Εάν η αιτία βρίσκονταν στην ανεπαρκή άμυνα, πληρώσαμε τότε ένα βαρύ τίμημα που αμελήσαμε να εξοπλίσουμε τα αεροδρόμια με έναν επαρκή αριθμό Αντιαεροπορικών Όπλων. Θα πρέπει μελλοντικά να προβούμε σε έναν καλύτερο και μεγαλύτερου μεγέθους εξοπλισμό, έχοντας υπόψη όλες τις παραμέτρους. Οι στρατιωτικές αρχές θα πρέπει να γνωρίζουν πως να τοποθετηθεί ο εξοπλισμός αυτός, προσφέροντας σε εμάς τα καλύτερα στρατιωτικά αποτελέσματα.

Πρέπει σίγουρα να επιτευχθεί η ομαλή συνεργασία ανάμεσα στο κυρίαρχο των θαλασσών Πολεμικό Ναυτικό, στην Πολεμική Αεροπορία και στον Στρατό Ξηράς. Το πιο αδύνατο μας σημείο είναι η Κρήτη και ιδιαιτέρως τώρα, που ο κίνδυνος για την Αίγυπτο, Κύπρο, Συρία και για όλη συνολικά την εκστρατεία μας στη Μεσόγειο έχει γίνει μεγαλύτερος. Εάν θα μπορούσε να είχε μια τέτοια συνεργασία μεταξύ της Πολεμικής Αεροπορίας και του Στόλου, όπως την έχουμε ήδη βιώσει κατά την καταδίωξη του «Bismarck» επιτευχθεί στο Αιγαίο Πέλαγος, τότε θα είχε λάβει μια άλλη, τελείως διαφορετική τροπή η Μάχη της Κρήτης».

Αναφορά του Cyril Falls σχετικά με τη Μάχη της Κρήτης:

«Διαθέταμε πάρα πολύ λίγα Μαχητικά Αεροσκάφη και Αντιαεροπορικά Πυροβόλα.

Στη Μάχη της Κρήτης είχε η προβαλλόμενη άμυνα στο νησί σίγουρα κάποια πλεονεκτήματα. Χωρίς να είναι οι προοπτικές μιας επιτυχίας από την αρχή άσχημες, βρίσκονταν αυτή, ωστόσο, στο στόχαστρο του βεληνεκούς των Γερμανικών Μαχητικών Αεροσκαφών και πρακτικά, εκτός του βεληνεκούς των σταθμευμένων στην Αίγυπτο και την Κύπρο Βρετανικών Καταδιωκτικών.

Υπήρχαν σχετικά λίγοι χώροι αποβίβασης για τα ερχόμενα στρατεύματα από αέρα ή από θάλασσα. Το μεγαλύτερο τμήμα της Κρήτης είναι ορεινό και οι περισσότερες ακτές προεξέχουν απόκρημνα στην πολύ βαθιά θάλασσα. Σχεδόν όλα τα λίγα διαθέσιμα λιμάνια είναι κατάλληλα μόνο για την προσάραξη μικρών πλοίων με τη βοήθεια φορτηγίδων. Βρίσκει, επίσης, κάποιος πολύ δύσκολα κάποια ακτή στην Κρήτη, με ένα ιδανικό και κατάλληλο έδαφος για την άφιξη πλοίων. Ο Όρμος της Σούδας είναι ο μοναδικός κατάλληλος χώρος προσάραξης πλοίων, παρουσιάζοντας, εν τούτοις, κάποιες δυσκολίες, όπως παραδείγματος χάρη ότι εισβάλλει σε μεγάλο βάθος στη ξηρά και δεν προσφέρει εξαιτίας αυτού καμία προστασία από τον βόρειο άνεμο. Ως γνωστό, οι αποβιβάσεις από μικρά

σε μέγεθος σκάφη ανήκουν, εξαιτίας της άμυνας του εχθρού, στις πιο ριψοκίνδυνες και μεγάλου κόστους σε ανθρώπινο δυναμικό και στρατιωτικό υλικό, στρατιωτικές επιχειρήσεις. Αναφορικά με τις επιθέσεις εδάφους από τις αερομεταφερόμενες μονάδες έχει το ζήτημα αυτό εξεταστεί πάρα πολύ διεξοδικά και έχει βγει το συμπέρασμα ότι οι αερομεταφερόμενες μονάδες θα μπορούσαν να έχουν, μόνο τότε, επιτυχία, εάν καταφέρουν να εξουδετερώσουν την άμυνα σε ένα πολύ μικρό χρονικό διάστημα, δηλαδή το πολύ σε πέντε με δέκα ημέρες. Σε αυτό το σημείο προσφέρεται μια καλή ευκαιρία να θέσουν τις προϋποθέσεις μιας ολοκληρωτικής ήττας σε έναν εχθρό, στον οποίο υπάρχει μια σημαντική έλλειψη σε ανεφοδιασμό, σε πυροβόλα όπλα και ενδεχομένως στο σωστό επισιτισμό και να προκαλέσουν, ταυτόχρονα, σε αυτόν ένα τέτοιο πλήγμα που θα έχει μεγάλες συνέπειες τόσο στο ηθικό του όσο και στο πολεμικό του υλικό.

Δεν μπορεί να συμβεί κατ' αυτό τον τρόπο. Από τις προηγούμενες αναφορές προκύπτει ότι τα Βρετανικά Μαχητικά Αεροσκάφη έχουν, ήδη πριν την έναρξη της επίθεσης, απομακρυνθεί από το νησί και ότι ακόμα ήταν αδύνατο να αφήσουμε, σε αυτό το πρώιμο στάδιο, τα Μαχητικά μας Αεροσκάφη στα αεροδρόμια αμέσως μετά τον βομβαρδισμό, που προηγήθηκε από τη ρίψη του πρώτου κύματος αλεξιπτωτιστών. Ένα εκ των αεροδρομίων, αυτό του Μάλεμε, έπεσε τη δεύτερη ή την τρίτη στα χέρια του εχθρού. Ο Στρατός Ξηράς μας έπρεπε, επομένως, να δώσει μάχη ξανά χωρίς την υποστήριξη Μαχητικών Αεροσκαφών και ο στόλος μας έπρεπε να προστρέξει εκ νέου σε βοήθεια των Μονάδων Ξηράς κάτω από δυσμενείς για αυτών προϋποθέσεις, στη θαλάσσια περιοχή, που βρίσκονταν σε πολύ κοντινή απόσταση από τις βάσεις των Γερμανικών Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης και που αυτές οι προϋποθέσεις ήταν πάρα πολύ ευνοϊκές για το επιχείρημα του εχθρού, να θέσει σε δραστηριοποίηση τις εναέριες και θαλάσσιες του δυνάμεις. Προβάλλει ως αποθαρρυντικός παράγοντας, επειδή, αν και θα μπορούσε να μετακινηθεί ένας επαρκής αριθμός από ενισχύσεις με Hurricane, υπήρχαν εκ των προτέρων αρκετά Μαχητικά Αεροσκάφη και μια επαρκή άμυνα εδάφους για την προστασία των αεροδρομίων. Θα μπορούσαν, έτσι, να προκαλέσουν, ενδεχομένως, σημαντικές απώλειες στα στρατεύματά και στον στόλο μας. Στον στόλο, κυρίως, θα προκαλούνταν μεγάλες απώλειες, επειδή τα πολεμικά πλοία δεν θα μπορούσε να ανταποκριθούν επαρκώς και για μεγάλο χρονικό διάστημα στις, αυτού του είδους, εχθροπραξίες με την Πολεμική Αεροπορία του εχθρού, εάν δεν θα υπήρχε, εν τω μεταξύ, η δυνατότητα να φορτωθεί από κάποιο λιμάνι μια νέα ποσότητα πυρομαχικών για τα Αντιαεροπορικά Πυροβόλα. Ελπίζαμε συνεχώς, παρά τα σημαντικά αυτά μειονεκτήματα ότι οι αμυνόμενοι στην Κρήτη θα αντιστέκονταν με μεγαλύτερο σθένος και επιμονή από ό,τι αυτοί στην ηπειρωτική Ελλάδα, εκεί όπου ο εχθρός είχε θέσει όλες τις χερσαίες οδούς, πλήρως, υπό την κατοχή του και διέθετε μια, κατά πολύ, μεγάλη αριθμητική και στρατιωτική υπεροχή, κυρίως στα Τεθωρακισμένα Άρματα Μάχης. Οι Γερμανοί στηρίζονταν, στην περίπτωση της Κρήτης, πλήρως στην επέμβαση των μεταγωγικών τους, που θα μετέφεραν εκτός των στρατευμάτων, επίσης ανεφοδιασμό όλων των ειδών και πολεμοφόδια. Ακόμα και εάν ήταν τυχεροί οι Γερμανοί να αποβιβαστούν με τα λιγοστά διαθέσιμα σε αυτούς πλοία, υπό την προστασία του σκοταδιού, στις ακτές, δεν θα κρίνονταν πολλά όσο αφορά στην έκβαση του πολέμου.

Θα ασχοληθούμε τώρα, εκ των υστέρων, με τις συνέπειες της απώλειας της Κρήτης. Αυτή απώλεια όχι μόνο δεν διευκόλυνε τον εχθρό στην πραγματοποίηση των επιθέσεων του από τη Λιβύη και την Αίγυπτο, αλλά έλαβε κυρίως, ακόμα, μια τεράστια ώθηση για τις επιθέσεις εναντίων του Ιράκ. Οι Γερμανοί μπορούν τώρα, εάν θέλουν, να πλημμυρίσουν με μονάδες Αλεξιπτωτιστών και Αερομεταφερόμενα Στρατεύματα τη Συρία. Ενδεχομένως θα επιχειρήσουν, στο προσεχές διάστημα, ένα παρόμοιο χτύπημα στην Κύπρο. Θα μπορούσαν να επιφέρουν ένα σκληρότερο χτύπημα και οι απώλειες μας σε αυτή την περίπτωση θα ήταν τεράστιες. Από την Κρήτη θα μπορούσαν οι Γερμανοί να πραγματοποιήσουν νυχτερινές, μεγάλης κλίμακας, επιθέσεις εναντίων της Αλεξάνδρειας και να την καταστρέψουν, που θα έχει ως αποτέλεσμα να μην χρησιμοποιηθεί πλέον ως η Κεντρική Βάση του Βρετανικού Βασιλικού Στόλου στη Μεσόγειο.

Εξακολουθεί να αποτελεί γεγονός ότι η Κρήτη ήταν ο «αδύναμος κρίκος στην αλυσίδα μας». Γιατί ήταν όμως έτσι; Εάν είχαμε το ίδιο πολλά Μαχητικά Αεροσκάφη όπως και οι Γερμανοί, δεν θα μπορούσαν να καταστρέψουν τα αεροδρόμια μας, όπως συνέβη στη Μάχη της Αγγλίας. Διαθέταμε, όμως, πάρα πολύ λίγα Μαχητικά Αεροσκάφη στην Κρήτη, επειδή η Βρετανική Βασιλική Πολεμική Αεροπορία ήταν επιφορτισμένη με την πραγματοποίηση ενός πολύ μεγάλου αριθμού επεμβάσεων στη Μέση Ανατολή. Από την πλευρά μας δεν διαθέταμε, ενδεχομένως, έναν επαρκή αριθμό Αντιαεροπορικών Πυροβόλων, που θα μπορούσαν να προστατεύσουν τα, βρισκόμενα σε μακρινή απόσταση μεταξύ τους, αεροδρόμια. Δεν επιθυμώ, με αυτή τη διαπίστωση, να εγείρω καμία κατηγορία εναντίων της Ανώτατης Στρατιωτικής Διοίκησης Μέσης Ανατολής, ούτε της Διοίκησης Στρατού Ξηράς και της Βρετανικής Βασιλικής Πολεμικής Αεροπορίας. Οι διοικητές και τα επιτελεία τους είχαν πλήρη συναίσθηση αναφορικά με αυτό το πρόβλημα. Οφείλεται περισσότερο στο ζήτημα της εγχώριας παραγωγής μας και της μεταφοράς και δευτερευόντων στο πρόβλημα διανομής τους από την έλλειψη συντονισμού μεταξύ της Μεγάλης Βρετανίας και της Ανώτατης Στρατιωτικής Διοίκησης Μέσης Ανατολής.

Αναφορά του Ειδικού Ανταποκριτή Christoph Buckley σχετικά με την απώλεια της Κρήτης.

Έκθεση αυτόπτη μάρτυρα σχετικά με την απόσυρση των αγγλικών στρατευμάτων-τη γερμανική εναέρια υπεροχή- την κακή αντιαεροπορική άμυνα των Άγγλων- την έλλειψη συντονισμού και συνεργασίας μεταξύ των σωμάτων στρατού.

Η αναφορά, που έχει προκύψει από την πρώτη έκθεση αυτόπτη μάρτυρα σχετικά με την εκκένωση της Κρήτης, και σύμφωνα με την οποία αποσύρθηκαν δεκαπέντε χιλιάδες άνδρες, συντάχθηκε στο κατάστρωμα ενός αυστραλιανού καταδρομικού. Το Πολεμικό Πλοίο αυτό παρέλαβε πριν λίγες ώρες, στα Σφακιά, στις νότιες ακτές του νησιού, χίλιους διακόσιους άνδρες.

Ήταν μια μελαγχολική αλλά και συνάμα άκρως εντυπωσιακή διαδικασία. Βρεθήκαμε τη νύχτα πριν το μικρό χωριό των Σφακίων-δεν μπορεί να ονομαστεί ως πόλη-λιμάνι-, εκεί όπου ο βασιλιάς της Ελλάδας είχε εγκαταλείψει μία

εβδομάδα πριν, κάτω από δραματικές συνθήκες, το έδαφος της Κρήτης. Αποτελούσαμε τμήμα μιας σχετικά μεγάλης νηοπομπής, αποτελούμενης από καταδρομικά, καταδρομικά και ένα οπλιταγωγό, το οποίο ήταν επιφορτισμένο με την ίδια αποστολή. Βρισκόμασταν για τρεις ώρες κατά μήκος της ακτής, καθώς οι βάρκες μας (μεγάλου μεγέθους και ικανές να μετακινηθούν σε ρηχά νερά, σε κοντινή απόσταση από την ακτή) πηγαινοέρχονταν κάθε φορά με φορτίο πενήντα ανδρών, μέσω της ατάραχης, σαν καθρέπτης, σκούρας επιφάνειας του νερού, κάτω από έναν εντελώς γαλήνιο, γεμάτο με αστέρια, ουρανό. Η ηρεμία της νύχτας δεν διακόπτονταν από οποιονδήποτε θόρυβο και θα μπορούσε κάποιος να πιστέψει ότι τίποτε απολύτως δεν συνέβαινε και ακόμα και τα πλοία «κοιμούνταν».

Το σκούρο περίγραμμα του νησιού φωτίζονταν κάποιες στιγμές από ένα φωτεινό σήμα και το οποίο ανταποδίδονταν από ένα πλοίο. Η μια βάρκα ερχόταν μετά την άλλη κατά μήκος της ακτής και επιβιβάζονταν από αυτές στο κατάστρωμα μας οι σιωπηλές, κουρασμένες και σκοντάφτοντας, ντυμένες στο χακί φιγούρες, που κουβαλούσαν μαζί τους ακόμα τον στρατιωτικό εξοπλισμό τους, τον οποίο μπόρεσαν να διασώσουν κατά τη διάρκεια της αδυσώπητης πορείας τους μέσω των βουνών της Κρήτης, από τις νότιες έως τις βόρειες ακτές.

Δέχθηκαν, σε ταυτόχρονη χρονική στιγμή, αδιακρίτως και χωρίς παύση αεροπορικές επιθέσεις με βόμβες και πυρά πολυβόλων, μια κατάσταση πολύ χειρότερη και από τη Δουνκέρκη, κάτι που σύμφωνα με τα λεγόμενα μαρτύρων, που είχαν λάβει μέρος και στις δύο αυτές εκκενώσεις, η περίπτωση της Δουνκέρκης έμοιαζε σαν μια «εκδρομή», σε σύγκριση με την Κρήτη.

Όταν οι στρατιώτες ανέβηκαν στα πλοία, τοποθετήθηκαν στο κατάστρωμα και έλαβαν, εκεί, ζεστό κακάο και μπισκότα. Οι περισσότεροι κάθισαν ήσυχα σε μια γωνία, τέντωσαν τα πόδια τους και χαλάρωσαν κάπως για πρώτη φορά, μετά από πολλές ημέρες. Το μεγαλύτερο μέρος των τραυματιών κούτσαινε. Οι περισσότεροι εκ των στρατιωτών έφεραν μαζί τους τα τυφέκια και τα αυτόματα, παρά τις βαριές στρατιωτικές αποσκευές τους.

Ένας στρατιώτης μου είπε: “Με κατέλαβε πολλές φορές, κατά την πορεία μέσω των βουνών, η επιθυμία να αποπειραθώ να παρατήσω το τυφέκιο μου, αλλά κάθε φορά αναλογιζόμουν ότι τίποτα δεν ενισχύει περισσότερο το ηθικό μάχης του Γερμανού στρατιώτη, από ό,τι η θέα ενός σωρού από παρατημένα όπλα, και αυτή τη σκέψη με ώθησε να το κρατήσω “. Πολλοί άλλοι φαινόταν ότι είχαν παρόμοιες σκέψεις, αν κρίνει κανείς από τον αριθμό των όπλων που έφεραν μαζί τους.

Ήταν αξιοθαύμαστο, πως κινούταν το καταδρομικό άμεσα, για να παραλάβει στο κατάστρωμα του χίλιους διακόσιους επιπλέον άνδρες. Οι αξιωματικοί και οι οπλίτες συναγωνίζονταν μεταξύ τους, να βρουν χώρο για ύπνο. Η ευγνωμοσύνη των κουρασμένων στρατιωτών ήταν διάχυτη στα πρόσωπα τους. Και οι δυο αξιωματικοί, στους οποίους είχα παραχωρήσει την κουκέτα μου, κοιτούσαν κατάπληκτοι τα σεντόνια. Ο ένας είπε: “Είναι θαύμα, να βλέπω ξανά ένα σεντόνι. Είναι τόσο εξωπραγματικό.”

Ο ηρωισμός αυτών των ανδρών είναι αναμφίβολα αντάξιος, όλων όσων έχουν επιτευχθεί, έως τώρα, σε αυτό τον πόλεμο. Γιατί κρίνονταν τώρα, όμως, αναγκαίο να εκκενώσουμε την Κρήτη; Η απάντηση βρίσκεται σε μια λέξη: Κυριαρχία στους αιθέρες.

Τα συμμαχικά στρατεύματα έπραξαν όλα τα δέοντα και ακόμα περισσότερα, από ό,τι αναμενόταν απ' αυτά, παρά την αναγκαία μορφή απόφαση τους να αποσύρουν τις Μοίρες των Μαχητικών Αεροσκαφών από την Κρήτη, κάτι που ήταν ένα πολύ σημαντικό μειονέκτημα για αυτά. Η απόφαση κρίθηκε αναγκαία εξαιτίας της καταστροφής των τριών αεροδρομίων μας και την κατάληψη των θέσεων πλησίον αυτών από τους Γερμανούς. Η συνέπεια αυτής της κίνησης ήταν, τα δικά μας στρατεύματα (όπως μπορεί κάποιος να υποθέσει με σχετική βεβαιότητα) να εξουδετερωθούν από την έως τώρα, πολύ μεγάλης κλίμακας, μαζική επέμβαση της Γερμανικής Πολεμικής Αεροπορίας για την κυρίευση της νήσου.

Θα μπορούσε, ωστόσο, να επιτευχθεί μια επιτυχία των Συμμάχων και η αρχική θέση να κρατήσουμε την Κρήτη θα φαίνονταν απόλυτα δικαιολογημένη. Το νησί της Κρήτης συγκαταλέγεται, ίσως, στις επεμβάσεις κατά τη διάρκεια της ιστορίας του πολέμου, στις οποίες η επιτυχία χάθηκε για εμάς από μια λεπτομέρεια. Εάν θα ήμασταν σε θέση να τοποθετήσουμε στα αεροδρόμια μας πυροβόλα μεγάλου διαμετρήματος και να μπορούσαμε να θέσουμε του χώρους προσγείωσης αεροσκαφών κάτω από τα συνεχή πυρά μας, τότε θα μπορούσαμε να καταστήσουμε την αποβίβαση στρατευμάτων στο Μάλεμε ενδεχομένως αδύνατη. Πολύ μικρού μεγέθους μονάδες του εχθρού, τις οποίες θα μπορούσαμε εύκολα να εξουδετερώσουμε, κατόρθωναν συνεχώς από αέρα να καταλαμβάνουν τους, στρατηγικής σημασίας, σημαντικούς χώρους, να τους διατηρούν, κατόπιν, υπό την κατοχή τους και να παρενοχλούν, έτσι, με δραστικό τρόπο τις επιχειρήσεις μας.

Όλα τα διδάγματα από την εκστρατεία στην Ελλάδα αναφορικά με την κυριαρχία στους αιθέρες, έχουν εμβαθυνθεί στην Κρήτη.

Στο σημαντικό πέντε μιλίων μέτωπο, ανάμεσα στο Μάλεμε και στην πόλη των Χανίων, έπρεπε δύο από τα συντάγματα μας να αναχαιτίσουν τις στρατιωτικές δυνάμεις του εχθρού, που ενισχύονταν συνεχώς μέσω των μεταγωγικών αεροσκαφών. Έφταναν με ολιγόλεπτα, τριών μόνο λεπτών, διαλλείματα στο αεροδρόμιο του Μάλεμε και μάλιστα από τις αεροπορικές βάσεις των Κυθήρων και της ηπειρωτικής Ελλάδας. Ήταν ένα θαύμα ότι τα στρατεύματά μας κρατούσαν τόσο μεγάλο διάστημα και είχαν σώσει τις ζωές τους, λαμβανομένου υπόψη αυτής της διαμορφωθείσας κατάστασης.

Τα γερμανικά αεροσκάφη πλησίαζαν, το ένα κύμα μετά το άλλο, επιτίθονταν εναντίον των ανδρών μας με βόμβες, που ζύγιζαν έναν τόνο, και δεν τους επέτρεπαν να πάρουν ανάσα, από το πρωί έως το βράδυ, αυτές τις ζεστές ημέρες του καλοκαιριού. Η μοναδική ελπίδα, να γλιτώσουν από τις βόμβες και τα πυρά των πολυβόλων, βρίσκονταν στο να ρίχνονται συνεχώς στο έδαφος και να καλύπτονται εκεί. Στο σημείο αυτό τους παρέχονταν μια σχετική ασφάλεια. Γερμανοί αιχμάλωτοι ανέφεραν, ωστόσο, ανοιχτά ότι τα βρετανικά κράνη μπορούσαν εύκολα να διακριθούν από αέρα.

Οι επιχειρήσεις του Στρατού Ξηράς ανακόπηκαν.

Όταν η δύναμη μάχης και κρούσης ενός στρατού, από το Κεντρικό Αρχηγείο της Μεραρχίας μέχρι και την τελευταία μονάδα, έχει κατ' αυτόν τον τρόπο αδρανοποιηθεί, παύει, τότε, να υφίσταται η αναγνώριση εδάφους, ο σχεδιασμός μάχης, η εκτέλεση των διαταγών και ο εχθρός αναλαμβάνει την πρωτοβουλία

κινήσεων. Τα στρατεύματα επιδεικνύοντας, όμως, έναν μεγάλο μεγέθους ηρωισμό, άντεξαν κάτω από αυτές τις δυσμενείς συνθήκες και κατά τη διάρκεια όλης της ημέρας στο βάρος των των αεροπορικών επιθέσεων, ώστε να μπορέσουν το βράδυ να εκδηλώνουν σφοδρού χαρακτήρα επιθέσεις πεζικού εναντίων του εχθρού. Αυτό συνέβη πολλές φορές αλλά ο, με πολλά θύματα, ηρωισμός τους απέδειξε ότι ήταν αδύνατο να κρατηθεί η Κρήτη.

Υπεστήκαμε απώλειες, τόσο στη ξηρά όσο και στη θάλασσα, που δεν θα επέτρεπαν τη συνέχιση των μαχών από αυτές τις μονάδες, που δεν είχαν καμία προστασία και υποστήριξη από τα αεροσκάφη. Σε μια τόσο «μονόπλευρη» εκστρατεία υπήρχε μόνο μια διέξοδος..

Είμαι απόλυτα πεπεισμένος ότι κανένας στρατός στον κόσμο δεν θα μπορούσε να πολεμήσει με περισσότερο θάρρος και αντοχή, σύμφωνα με όσα μου έχουν αναφερθεί.

Στο Ρέθυμνο, για παράδειγμα, κατόρθωσε ένα τάγμα από εκατό πενήντα περίπου Αλεξιπτωτιστές να θέσει υπό την κατοχή του ένα μοναστήρι, που βρίσκονταν σε τέτοια θέση που να μπορεί να ελέγχει τον δρόμο μεταξύ της πόλης και του αεροδρομίου. Παρακώλυσαν τις μετακινήσεις μεταξύ αυτών των δύο σημείων και εμπόδισαν κατ' αυτόν τον τρόπο, πλήρως, την πραγματοποίηση επιχειρήσεων από τις δικιές μας μονάδες σε αυτή την περιοχή. Φαίνονταν ως αδύνατο, να ανακαταληφθεί η μονή από τις Μονάδες Πεζικού, καθώς τα εχθρικά Βομβαρδιστικά μπορούσαν να την προσεγγίσουν με ευκολία. Είναι ένα, μόνο, από τα πολλά παραδείγματα, που δείχνουν πως κάθε σχεδόν επιχείρηση οδηγούταν σε αποτυχία από την έλλειψη εναέριας υποστήριξης. Παρόλα ταύτα δεν σημειώθηκε μια μείωση των επιχειρήσεων των πιλότων, που συμμετείχαν στην πρώτη φάση των μαχών. Έπραξαν ότι περνούσε από το χέρι τους, αλλά όταν τα αεροδρόμια δεν μπορούσαν πλέον να χρησιμοποιηθούν, κατέστη πολύ γρήγορα η κατάσταση ως ανέλπιδη.

Πρέπει τώρα να ειπωθεί ότι σύμφωνα με αναφορές των αξιωματικών Υγειονομικού και του προσωπικού των στρατιωτικών νοσοκομείων, οι Γερμανοί είχαν ως αποκλειστικούς στόχους μόνο στρατιωτικές εγκαταστάσεις. Ακόμα και αν δίσταντο οι μαρτυρίες των αυτοπτών μαρτύρων, οι Γερμανοί φαίνονταν ότι σέβονταν την αποστολή του Ερυθρού Σταυρού, εξαιρουμένης της περίπτωσης του νοσοκομείου ανάμεσα στην πόλη των Χανίων και στο Μάλεμε. Αυτό βρίσκονταν σε ένα μεγάλης σημασίας στρατηγικό σημείο και υπέστη σημαντικές υλικές ζημιές.

Κατά παρόμοιο τρόπο ισοπεδώθηκε κυριολεκτικά η πόλη των Χανίων. Εδώ είναι ο λόγος λιγότερο προφανής, επειδή η καταστροφή της πόλης δεν εμπόδιζε τις μετακινήσεις μας, επειδή μπορούσαν να λάβουν χώρα από άλλες παραπλήσιες οδούς.

Η φροντίδα των Γερμανών να μη βάλουν εναντίων του Ερυθρού Σταυρού συμπληρώθηκε, σε πάνω από μια περιπτώσεις, από τη δραστηριότητα των τραυματισμένων αιχμαλώτων. Πολλοί εξ αυτών ανακαλύφθηκαν ότι εγκατάλειπαν τα κρεβάτια τους και ειδοποιούσαν τα γερμανικά αεροσκάφη και τα Στρατεύματα Ξηράς.

Η σημασία της στενότητας συνεργασίας ανάμεσα στην Πολεμική Αεροπορία και στις Μονάδες Ξηράς έχει καταστεί για εμάς, αναφορικά με αυτή την εκστρατεία, ως ένα πικρό και ακριβό μάθημα και μπορούν, έτσι, να βγουν κάποια θετικά συμπεράσματα από το γεγονός ότι π.χ. έχει χαθεί πλέον το στοιχείο αιφνιδιασμού των Αλεξιπτωτιστών. Όλοι, με τους οποίους μπόρεσα να συζητήσω, συμφωνούν στο σημείο αυτό.

Οι αλεξιπτωτιστές προκαλούν τον τρόμο σε αραιοκατοικημένες περιοχές ή στον άμαχο πληθυσμό, αλλά δεν έχουν καμία ελπίδα σε μια χώρα, όπως η Αγγλία, εκτός και αν ριχθούν σε απομακρυσμένα εδάφη, στα βόρεια ή τα δυτικά.

Η αντίσταση των στρατευμάτων, εκεί όπου προσεδαφίζονται, χαρακτηρίζεται σε γενικές γραμμές ως ανεπαρκής. Όλοι οι άνθρωποι του περιβάλλοντος μου είναι της άποψης ότι μια ανθεκτική και καλά οργανωμένη ένοπλη άμυνα είναι περισσότερο από επαρκής, για να εξουδετερωθούν.

Παρόλο που οι αλεξιπτωτιστές στην Κρήτη είχαν ριχθεί από πολύ χαμηλότερο ύψος, από ό,τι στην Πολωνία ή στην Φλάνδρα, η ρίψη τους διαρκούσε είκοσι περίπου δευτερόλεπτα και κατά τη διάρκεια αυτού του χρονικού σημείου προσέφεραν έναν καλό στόχο στον αέρα για τους σκοπευτές.

Κάποιος μου διηγήθηκε: “στοχεύουμε στα πόδια τους και τους βρίσκουμε έτσι με απόλυτη ακρίβεια, επιφέροντας τους ένα σχεδόν θανατηφόρο χτύπημα”.

Οι αλεξιπτωτιστές πρέπει, επιπλέον, να αναδιαταχθούν και να βρουν τις δυνάμεις τους για ένα ή δύο λεπτά μετά την πτώση τους. Κατά τη διάρκεια αυτού του χρονικού διαστήματος είναι πάρα πολύ ευάλωτοι, καθιστώντας τον εαυτό τους ως έναν εύκολο στόχο. Όπως είναι γνωστό, ένα μεγάλο μέρος αυτών προσεδαφίστηκε, έχοντας ήδη σκοτωθεί στον αέρα.

Δεν πρέπει παρ’ όλα κάποιος να υποτιμήσει τους αλεξιπτωτιστές. Η μέθοδος αυτής της γερμανικής επίθεσης, αν πραγματοποιηθεί με απόλυτη ακρίβεια, περιλαμβάνει τρεις φάσεις, εκ των οποίων η πρώτη από την εναέρια επίθεση: η πρώτη φάση αποτελείται από τον μεθοδικό βομβαρδισμό και τη ρίψη πυρών από τα πυροβόλα των αεροσκαφών εναντίων του σημείου, που επρόκειτο να καταληφθεί. Η δεύτερη φάση χαρακτηρίζεται από τη ρίψη αλεξιπτωτιστών, που θα δημιουργήσουν θέσεις άμυνας και θα δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για την τρίτη φάση, δηλαδή την αποβίβαση μονάδων από μεταγωγικά και ανεμοπλάνα.

Ο εξοπλισμός των αλεξιπτωτιστών αποδεικνύει, κατά ξεκάθαρο τρόπο, το υψηλό στρατιωτικό επίπεδο αυτού του σώματος του Γερμανικού Στρατού Ξηράς. Κάθε αλεξιπτωτιστής φέρει μαζί του τέσσερις χιλιάδες (;) σφαίρες, πενήντα έξι χειροβομβίδες και διαφόρων ειδών τρόφιμα συμπυκνωμένης μορφής. Οι χάρτες τους είναι ένα πραγματικό θαύμα της ακρίβειας και της λεπτομέρειας. Οι λαφυραγωγημένοι χάρτες στην Κρήτη περιλάμβαναν στοιχεία σχετικά με τα προς κατάληψη στρατηγικά σημεία, θέσεις Ελαφρών Πυροβόλων και ολμοβόλων, βρετανικές αποθήκες πυρομαχικών και χώρους ανάπαυλάς για τους Γερμανούς στρατιώτες. Καταγράφονταν, επίσης, οι θέσεις των βρετανικών μονάδων. Ωστόσο, πληροφορείται κάποιος εδώ ότι οι Γερμανοί είχαν κατά πολύ υποτιμήσει τον αριθμό των βρισκόμενων συμμαχικών μονάδων στην Κρήτη, ένα λάθος, που είχε επεκτείνει σε μεγάλο βαθμό τον χρόνο διάρκειας των μαχών και εμπόδισε την αναμενόμενη από αυτούς «Αστραπιαία Κυρίευση». Σύμφωνα με τις καταθέσεις των αιχμαλώτων των τελευταίων ημερών της Μάχης της Κρήτης, οι Γερμανοί δεν διαθέταν πλέον καθόλου Μονάδες Αλεξιπτωτιστές. Αυτό έγινε ξεκάθαρο, ιδιαιτέρως κατά τη διάρκεια της εκκένωσης των Σφακίων.

Μια ημέρα πριν την άφιξή μας είχε βομβαρδιστεί ανηλεώς ο χώρος μπροστά από την ακτή και όλοι είχαν κάθε λόγο να υποθέσουν ότι οι Γερμανοί είχαν πληροφορηθεί σχετικά με την πρόθεση μας για την εκκένωση της περιοχής. Θα δυσκόλευε κατά πολύ η κατάσταση εδώ, εάν ρίχνονταν ένας αριθμός αλεξιπτωτιστών, που θα περίμεναν την άφιξη των εξαντλημένων βρετανικών μονάδων, οι οποίες κατηφόριζαν ανά δύο ή τρεις από τα βουνά.

Αναφέρεται ακόμα ότι οι Έλληνες μάχονταν, σε γενικές γραμμές, πολύ θαρραλέα στο πλευρό των βρετανικών στρατευμάτων, αλλά μειονεκτούσαν σε μεγάλο βαθμό, επίσης εδώ, εξαιτίας της έλλειψης στρατιωτικού εξοπλισμού. Ο εξοπλισμός των συμμαχικών στρατευμάτων στην Κρήτη ήταν πάντα μια «κούρσα ενάντια στον χρόνο». Για τους Κρητικούς όμως το τυφέκιο ήταν το «δεύτερο τους εγώ». Κάποιοι από τους κατοίκους του νησιού είχαν καταφέρει να κατασκευάσουν σπαθιά από υνιά όπως και μαχαίρια και στιλέτα από τα αντικείμενα σπιτιού. Ακόμα και ένα συνηθισμένο τηγάνι είχε χρησιμοποιηθεί ως όπλο. Τα διδάγματα, που είχαν αποκομίσει τα στρατεύματά μας στην Κρήτη, μας επιδεικνύουν ότι δεν χρειαζόμαστε να ανησυχούμε για τις στρατιωτικές αρετές των μονάδων μας. Για αυτό που πρέπει, όμως, να ανησυχούμε είναι τα εξής τρία: η έλλειψη σε στρατιωτικό εξοπλισμό, στην προετοιμασία των θέσεων άμυνας και στην προβληματικού χαρακτήρα συνεργασία της Πολεμικής Αεροπορίας με τον Στόλο και τον Στρατό Ξηράς.

Δεν είναι τώρα η κατάλληλη στιγμή να μακρηγορήσουμε. Καμία έκθεση Στρατιωτικού Ανταποκριτή σχετικά με την Κρήτη δεν θα ήταν τόσο παραπλανητική, από ό,τι αυτή που αναφέρει: «δεν πειράζει, την επόμενη φορά θα το πράξουμε με καλύτερο τρόπο» ή τη γελοία ελπίδα ότι κάτι θα γίνει προς όφελός μας. Μόνο όταν ανακαλύψουμε και εξετάσουμε τα αίτια της ήττας, τότε μπορούμε να ελπίζουμε ότι θα αποφύγουμε μια επανάληψη ενός τόσο ηρωικού, αλλά συνάμα ασύμφορου και χαμένου πολέμου. Αυτή η τελευταία μάχη χάθηκε, κυρίως, εξαιτίας της έλλειψης κατάλληλου στρατιωτικού εξοπλισμού και ένας από τους λόγους για αυτό ήταν ότι έμεινε πίσω στην Ελλάδα ένας αξιόλογος αριθμός πολεμικού υλικού, που δεν μπόρεσε να αναπληρωθεί στον λιγοστό εδώ διαθέσιμο χρόνο.

Φαίνεται ότι θα μπορούσε να σχεδιαστεί η δημιουργία και διάθεση περισσότερων στρατιωτικών θέσεων και αεροδρομίων, κατά τη διάρκεια αυτών των έξι μηνών κατά την ανάπαυλα του χειμώνα. Το χρονικό αυτό διάστημα εκμεταλλεύτηκε πάρα πολύ λίγο, το ίδιο όπως στη Γαλλία, ένα χρόνο πριν.

Από την εκστρατεία στην Ελλάδα και την Κρήτη προκύπτει καταφανέστατα ότι ούτε ο Στόλος μήδε ο Στρατός Ξηράς θα έπρεπε να ξεκινήσουν οποιεσδήποτε επιχειρήσεις, προτού διασφαλισθεί πλήρως μια στενότατη και επαρκή συνεργασία με την Πολεμική Αεροπορία. Δεν θα πρέπει να σκεφτεί εδώ κάποιος ότι επρόκειτο για αυτόνομου χαρακτήρα επιχειρήσεις της Πολεμικής Αεροπορίας. Όχι, το αντίθετο μάλιστα. Αυτές οι επιχειρήσεις ήταν ένα σημαντικό συστατικό των επεμβάσεων του Στόλου και του Στρατού Ξηράς.

Η διάθεση των Μοιρών της Πολεμικής Αεροπορίας θα πρέπει να επιτυγχάνεται επαρκώς και οφείλουν να βρίσκονται εκεί, όπου χρειάζονται. Αυτό είναι το δίδαγμα από τη Μάχη της Κρήτης.

Γ) Επίλογος.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ.

Η ΕΠΙΘΕΣΗ ΕΝΑΝΤΙΩΝ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Μετά την κατάληψη όλης συνολικά της ηπειρωτικής Ελλάδας και των νησιών του Αιγαίου από τις Δυνάμεις του Άξονα, έμεινε για τους Βρετανούς μόνο η Κρήτη ως το τελευταίο τμήμα της θέσης τους στη Βαλκανική Χερσόνησο. Θεωρούταν ως μια ισχυρή αεροπορική βάση και σταθμός στόλου πλησίον των, μέσω του Αιγαίου Πελάγους, θαλασσιών συγκοινωνιών μας, όπως επίσης και ένα προκεχωρημένο φυλάκιο για την ασφάλιση του πολεμικού μετώπου της Βορείου Αφρικής και της βρετανικής θαλάσσιας οδού από τη Μάλτα προς την Αλεξάνδρεια. Το νησί κατείχε μια μεγάλη σημασία για την περαιτέρω, τόσο αμυντικού όσο και επιθετικού προσανατολισμού, διεξαγωγή του πολέμου από τον εχθρό στην Ανατολική Μεσόγειο. Εκεί είχε βρει σωτηρία ένα τμήμα του νικημένου στην ηπειρωτική Ελλάδα Βρετανικού Στρατού, ώστε μαζί με τα βρισκόμενα ήδη στο νησί βρετανικά και ελληνικά στρατεύματα να υπερασπίσουν αυτό το ισχυρό προπύργιο μέχρι και τον τελευταίο στρατιώτη. Αυτά ανακοίνωσε ο Βρετανός πρωθυπουργός στο κοινοβούλιο.

Ο Φύρερ πήρε για αυτούς τους λόγους την απόφαση, να καταλάβει το νησί δια της εναέριας οδού. Η πραγματοποίηση αυτής της αποστολής ανατέθηκε στον αιθεράρχη Goering. Τις στρατιωτικές προετοιμασίες τις ανέλαβε ο 4ος Αεροπορικός Στόλος, υπό τον αρχιστράτηγο Loehr και υπάγονταν σε αυτόν: ο πτέραρχος Student με ισχυρές μονάδες Αλεξιπτωτιστών, Αερομεταφερόμενες και Ορεινές Μονάδες, ο πτέραρχος Freiherr von Richthofen με το ενισχυμένο του Αεροπορικό Σώμα, και πολλές Μοίρες Μεταγωγικών Αεροσκαφών.

Τις πρώτες πρωινές ώρες της 20. Μαΐου ξεκίνησε η επιχείρηση, υποστηριζόμενη από μεγάλης κλίμακας αεροπορικές και χαμηλού ύψους επιθέσεις και υποστηριζόμενη από μεγάλο μέγεθος Μοίρες Μαχητικών Αεροσκαφών και ρίχθηκαν Μονάδες Αλεξιπτωτιστών και Αερομεταφερόμενα Στρατεύματα πλησίον του αεροδρομίου στο Μάλεμε, δεκαπέντε περίπου χλμ δυτικά των Χανίων, και της ίδιας της πόλης. Επιπλέον δυνάμεις των αλεξιπτωτιστών επιχείρησαν να καταλάβουν, κατά τη διάρκεια του απογεύματος, τις πόλεις του Ρεθύμνου και του Ηρακλείου, καθώς επίσης και τα κοντινά βρισκόμενα σε αυτές αεροδρόμια. Αναφορικά με τα αεροδρόμια δεν κατέστη, όμως, αρχικά δυνατό, εξαιτίας της εκεί αριθμητικά υπερέχουσας στρατιωτικής δύναμης του εχθρού. Απεναντίας, το αεροδρόμιο στο Μάλεμε κατακτήθηκε έπειτα από σκληρή μάχη και σε αυτό επιβιβάστηκαν Ορεινά Στρατεύματα-μολονότι βρίσκονταν, κατά διαστήματα, κάτω από τα πυρά Πυροβολικού του εχθρού-. Με αυτό επετεύχθη η πρώτη προϋπόθεση για την επιτυχία της επιχείρησης.

ΝΙΚΗ ΕΝΑΝΤΙΩΝ ΤΟΥ ΒΡΕΤΑΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ.

Η δεύτερη προϋπόθεση εκπληρώθηκε από το 8ο Αεροπορικό Σώμα, στις 22 Μαΐου. Λίγο μετά, αφότου είχε ξεκινήσει η επιχείρηση εναντίων της Κρήτης, ενεπλάκησαν όλες σχεδόν οι αγγλικές ναυτικές δυνάμεις από την Αλεξάνδρεια σε μια ναυμαχία γύρω από την Κρήτη. Είχαν ως στόχο να εμποδίσουν το γερμανικό ανεφοδιασμό από θάλασσα και να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για τη μεταφορά νέων ενισχύσεων προς τα βρετανικά στρατεύματα στην Κρήτη ή σε περίπτωση ανάγκης να τα επιβιβάσουν στα πλοία και να τα μεταφέρουν πίσω στην Αλεξάνδρεια. Η πρώτη απόπειρα, να μεταφέρουν στην Κρήτη επιπλέον γερμανικές ενισχύσεις με μικρού μεγέθους βενζινοκίνητα, στις 21 Μαΐου, στέφθηκε με μερική επιτυχία εξαιτίας της εμφάνισης αγγλικών ελαφριών ναυτικών δυνάμεων και βρήκαν εκεί τον θάνατο σχεδόν διακόσιοι στρατιώτες και όχι χιλιάδες, όπως ισχυρίζεται η αγγλική προπαγάνδα. Την επόμενη ημέρα έλαβε τέλος η σκληρή μάχη ανάμεσα στο 8ο Αεροπορικό Σώμα και στο Βρετανικό Βασιλικό Ναυτικό με μια ένδοξη νίκη των Γερμανών πιλότων. Ο Βρετανικός Στόλος αναγκάστηκε κατόπιν βαρύτατων απωλειών να εγκαταλείψει τη θαλάσσια περιοχή της Κρήτης και να αφήσει το νησί στη μοίρα του.

Το σχηματισμένο, στις επόμενες ημέρες, ισχυρό Κλιμάκιο Επίθεσης, υπό τις διαταγές του στρατηγού Ringel, διοικητή μιας Ορεινής Μεραρχίας, κατόρθωσε να εξουδετερώσει σε όλα τα σημεία, αρχικά στο δυτικό τμήμα του νησιού, την αντίσταση του εχθρού.

Στις 25 Μαΐου, την τέταρτη ημέρα μετά την αποβίβαση των πρώτων Ορεινών Κυνηγών στην Κρήτη, ξεκίνησε η σχεδιαζόμενη επίθεση εναντίων της βρισκόμενης, στον χώρο γύρω από τα Χανιά, κυρίας στρατιωτικής δύναμης του εχθρού. Επιτεύχθηκε η κατάληψη των καλά δημιουργημένων και σθεναρά υπερασπιζόμενων θέσεων σε δαιδαλώδη λόφους και των διαμορφωμένων, ως βάσεις, χώρων πάνω σε υψώματα, που ήλεγχαν την περιοχή. Η θέση-κλειδί του εχθρού πλησίον του Γαλατά μπόρεσε να εξουδετερωθεί, ήδη τη δεύτερη ημέρα της επίθεσης, έπειτα από σκληρή μάχη. Στις 27 Μαΐου καταλήφθηκαν τα Χανιά, η πρωτεύουσα της Κρήτης, και τα υψώματα ανατολικά από εκεί. Οι δραστηριοποιούμενες Ορεινές Μονάδες, στα ανατολικά της πόλης, για την περικύκλωση της, έφτασαν μετά από μια κοπιαστική, γεμάτη αντιξοότητες, πορεία, διαμέσου των αδιάβατων ορεινών εδαφών και σε θερμοκρασία, που ξεπερνούσε τους τριάντα βαθμούς υπό σκιά, στον Όρμο της Σούδας, τον σπουδαίας σημασίας σταθμό του Βρετανικού Βασιλικού Ναυτικού στην Κρήτη. Μεταξύ των πάρα πολλών αιχμαλώτων σε αυτές τις μάχες βρίσκονταν επίσης ο Έλληνας Διοικητής Ναυτικού του νησιού.

ΛΑΜΠΡΕΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ.

Αυτές οι στρατιωτικές επιδόσεις πρέπει να εκτιμηθούν ακόμα περισσότερο, επειδή πραγματοποιήθηκαν αποκλειστικά με όπλα του Πεζικού, και υποστηρίχθηκαν μόνο με Ελαφριά Ορειβατικά Πυροβόλα. Τα υποζύγια και τα οχήματα έλλειπαν παντελώς και τα στρατεύματα ήταν αναγκασμένα να μεταφέρουν από μόνα τους το βαρύ οπλισμό τους, τα πολεμοφόδια και το στρατιωτικό υλικό στα εδάφη των υψηλών οροσειρών.

Οι «Ομάδες Μάχης Ρεθύμνου και Ηρακλείου» είχαν, εν τω μεταξύ, αντιμετωπίσει με ηρωικού και γεμάτες εναλλαγές μάχες την, κατά παραδοχή, αριθμητική ανωτερότητα του εχθρού.

Στις 28 Μαΐου αποβιβάστηκαν επίσης ιταλικές μονάδες στο ανατολικό τμήμα του νησιού. Την επόμενη ημέρα δημιουργήθηκε, από τα δυτικά, η σύνδεση με την «Ομάδα Ρεθύμνου» και καταλήφθηκε η πόλη και το αεροδρόμιο του Ηρακλείου από την, ενισχυμένη εν τω μεταξύ από αέρα, «Ομάδα Ηρακλείου». Ο κύβος είχε, με αυτό, οριστικά ριχθεί, προς όφελος του γερμανικού στρατού. Η, μετά από αυτό, φυγή των νικημένων βρετανικών μονάδων προς τα νότια παράλια του νησιού έλαβε τέλος στις 1 Ιουνίου, μετά από μια τελευταία σκληρή μάχη με τις Ορεινές Μονάδες στα ορεινά εδάφη βορείως των Σφακίων, με αποτέλεσμα την καταστροφή ή αιχμαλωσία αυτών. Οι μάχες είχαν με αυτό τελειώσει και είχε καταγραφεί μια νέα ένδοξη σελίδα στην ιστορία του Γερμανικού Στρατού.

----- 0 0 0 -----